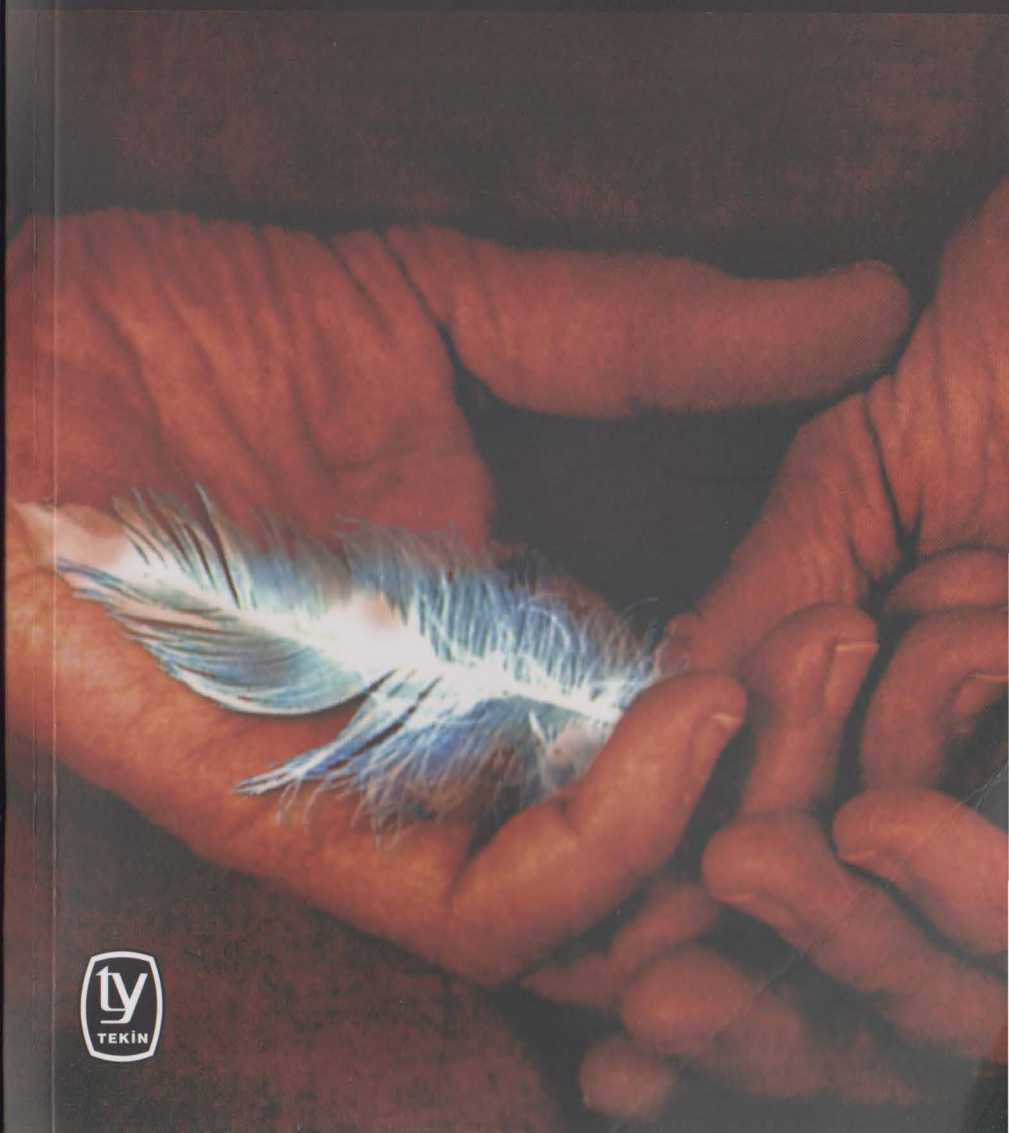
HASAN İZZETTİN DİNAMO AÇLIK

TEKİN

HASAN İZZETTİN DİNAMO

AÇLIK

roman

TEKİN

Kurucusu
KEMAL KARATEKİN

TEKİN YAYINEVİ

HASAN İZZETTİN DİNAMO
AÇLIK

Roman

© Tekin Yayınevi
TÜRKÇE YAYIN HAKLARI

Kapak Tasarım
ERKAL YAVİ

Basım
Şubat 2007

Baskı ve Cilt
Yaylacık Matbaası
Litros Yolu, Fatih Sanayi Sitesi, No: 12
Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 567 80 03

www.hasanizzettindinamo.com

TEKİN YAYIN DAĞITIM SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Ankara Cad. Konak Han 43
Cağaloğlu - İstanbul
Tel: (0212) 527 69 69 - 512 59 84 Fax: (0212) 511 11 22
http:// www.tekinyayinevi.com
E-posta: info@tekinyayinevi.com

ISBN: 978-9944-61-008-7

Hasan İzzettin Dinamo

AÇLIK

ROMAN

TEKİN YAYINEVİ

HASAN İZZETTİN DİNAMO

Yaşam Öyküsü

1909 yılında Trabzon /Akçaabat /Ahanda'da doğdu. Anne kucağına geldiği an yaşam öyküsünün filmi, Gülcemal'in güvertesinde Karadeniz'in mis kokusuyla başlayıverdi.

İstanbul, Sarıyer'e yerleşen aile yaşama tutunurken, Hasan, beş yaşına gelmişti. Gülcemal kundakta getirdiği Hasan'ı unutmamış, O'nu yine geriye götürmek için gelip geçerken uzun uzun düdük çalarak çağırıyordu.

Bir gün babası Ahmet Çavuş:

— Haydi! Gülcemal bizi bekliyor, dedi.

Trabzon'a dönerken babası bir iş teklifi alınca, Gülcemal onları Samsun'da indiriverdi. Çok geçmeden babası ve ağabeyini Osmanlı Ordusu göreve çağırdı. 1. Dünya Savaşı'nın Doğu Cephesi'nde ikisini de şehit veren Hasan, kısa süre sonra da annesini yitirdi. Sekiz kişilik aileden üç kişi kalmışlardı. İki kız, bir erkek Samsun Öksüzler Yurdu'na yerleştirildi. Bu arada 1. Dünya Savaşı sona ermiş ve Anadolu'nun işgali başlamıştı. Gülcemal, yine onları anımsadı ve Samsun'dan alıp İstanbul'a getirdi. Kızlar, Üsküdar Validebağ Öksüzler Yurdu'na, Hasan da, Beykoz Öksüzler Yurdu'na yerleştirildi. İlkokulu İstanbul'da okuyan Hasan'ın 1924 yılında Gülcemal'le yolculuğu yine başlar. Hasan, bu yolculuğun sonunda Amasya'ya varır. Ortaokulu burada bitirir. (1926)

"Vur demirci çekicini, boş durma sen bugün de,
Ocağından dört bir yana kıvılcımlar saçılsın,
Şimdiye dek, o pas tutan altın örsün önünde,
Sana, bolluk ve mutluluk kapıları açılsın..."

diye başlayan bu şiirini 14 yaşında yazar ve Giresun'da, İzler Dergisi'nde yayınlanır. Şair olarak ünlenmeye başlar. Şiirleri dergilerde yayın-

lanır. Vekil öğretmenlik yapar. 1928 yılında Sivas Öğretmen Okulu'na girer. Toplumsal içerikli şiirleri dergilerde yayınlandıkça ünü artar. Öğretmen Okulu'nu bitirince 1931 yılında iki arkadaşıyla birlikte **"Adsız Kitap"** adlı şiir kitabını yayınlatır.

İki yıl ilkokul öğretmenliği yaptıktan sonra Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'ne girerek yüksek öğrenimine başlar.

Toplumsal içerikli şiirleri büyük dergi ve gazetelerde yayınlanmaya devam ederken bir taraftan da "Faust" ve "Werther" çevirilerini yapar. Soyadı Kanunu çıkınca **"Dinamo"** soyadını alır. Son sınıftan mezun olmak üzereyken 1935 yılında Ceza Yasası'nın 142. maddesine aykırı siyasi faaliyette bulunma suçlamasıyla tutuklanarak dört arkadaşıyla birlikte 4 yıl hapis cezası alınca, yüksek okul diploması alamaz. Aynı zamanda öğretmenlik hakkı da elinden alınır. Ankara Hapishanesi'nde günlerini okumak ve yazmakla geçirir. 1937'de **"Deniz Feneri"** isimli şiir kitabını İstanbul'da yayınlatır. Burada birçok roman ve binlerce şiir yazan Dinamo, 1939 yılında tahliye olur. İstanbul'a gelirken bavulları ortadan yok olur. Yazdığı romanlar ve şiirlerin hepsi yiter gider. İstanbul'da yeni bir yaşama başlar.

Şiirleri ve yazıları yayınlanan dergi ya da gazeteler sürekli soruşturmaya uğrar, bazıları kapatılır ve kendisi de bir yıl ağır ceza alır. Toplumsal gerçekçi şiirleriyle 1940 akımının öncüleri arasındaki yerini böylece almış olur.

1942'de askere alınan Dinamo, yedi yıl süren uzun ve sürgünlerle geçen çileli bir askerlik dönemi yaşadıktan sonra 1949'da terhis olunca İstanbul'a döner. Toplumcu düşünceleri nedeniyle sürekli izlenen Dinamo, yedi yabancı dil bilmesine rağmen düzenli bir iş olanağına kavuşamaz. Takma adlarla yazılarını ve çevirilerini yazmak zorunda bırakılır. Özel yabancı dil dersleri vererek yaşamını sürdürürken, 6/7 Eylül olayları sonrasında haksız yere tekrar altı ay kadar Harbiye Askeri Cezaevi'nde tutuklu kalır. Bu tutuklanma sırasında yine birçok yazılı şiirleri ve romanları yok edilir. Sanki iktidarlar onun hayatını karartmaya ant içmiştir.

1960 yılında Hasan Deniz adıyla "Amatör Fotoğrafçılık ve Adabı Muaşeret Kaideleri"ni yazarak "Karacaahmet Senfonisi" şiir kitabını da yayınlatır.

Milli Eğitim Bakanlığı 1961 yılında "Görgü Kuralları" kitabını Tebliğler Dergisi'nde yayınlayarak ilk ve orta dereceli okullara tavsiye eder.

Yazdıklarını ancak 1965'ten sonra yayınlatabilme olanağını bulabildi. Yazdığı romanlar, şiirler peş peşe yayınlanmaya başladı. Gazetelerde dizi yazılar ve köşe yazıları yazdı. Çeviriler yaptı.

Kurtuluş Savaşı'nı ve Cumhuriyet dönemini anlatan "Kutsal İsyan" (5 cilt), "Kutsal Barış" (4 cilt), "Ateş Yılları", "Savaş ve Açlar", "Öksüz Musa" romanlarının yanı sıra toplumsal içerikli "Açlık", "Musa'nın Mapusanesi", "Musa'nın Gecekondusu", "Koyun Baba", Adalet Sıtması", "Anadolu'da Bir Yunan Askeri", "Sübyan Koğuşu" gibi romanlar; "Çoban Şiirleri", "Kavga Şiirleri", "Sürgün Şiirleri", "Özgürlük Türküsü", "Deniz Feneri", "Karacaahmet Senfonisi", "Tuyuğlar" şiir kitapları, "6/7 Eylül Kasırgası", "2. Dünya Savaşı'ndan Edebiyat Anıları", "TKP Aydınlar ve Anılar", "Savaşta Çocuklar", "Kenti Yiyen Çocuk" gibi çocuk kitapları yazdı.

"Kutsal Barış" ile Orhan Kemal Roman Ödülü'nü aldı.

Yaşamı boyunca edebiyata büyük katkıları olan Dinamo;

Bir Eyüp sabrıyla bekledi, bekledi. Bize umutlarını yıllarca yazarak, seksen yaşında İstanbul'da 20 Haziran 1989'da pırıl pırıl umutlar bırakarak,

"Torunlarımın torunu
Say ki dedelerin bir masal yaşadı,
Say ki acılar masaldı.
Öttür ölümsüzlüğüne doğru borunu!"

diyerek, eller üstünde bir onur abidesi olarak aramızdan ayrıldı.

1

Başıma Knut Hamsun'un ünlü 'Açlık' romanındakilere benzer işler geldiğinde on sekiz yaşındaydım, onun kitabını da henüz okumamıştım. Onun romanını başımdan geçenlerden ancak iki yıl sonra Türkçe çevirisinden okuyacaktım.

1928 yılının Temmuz başlarında Sirkeci'deki Amasya Oteli'nden ayrılışımla serüvenim başlar. İzmir'de Memleket Hastanesi hemşirelerinden olan büyük kızkardeşimden telgrafla istediğim can kurtarıcı para, bir türlü gelmeyince otelci İnayetullah'a Allahaısmarladık diyerek İstanbul'un kalabalık, sıcak, gürültülü caddelerinde bilinmeyene doğru yola çıktım. Babıâli'nin kitapçı vitrinlerindeki kitapları bir cennet bahçesini seyreder gibi imrenerek, özlemle uzun uzun seyrettim. İçimde kapkara bir umutsuzluk, bir duman yığını gibi kaynayıp duruyordu. Hiçbir tanıdığım bulunmayan kocaman bir kentte, yersiz, yurtsuz, tek başıma kalmıştım. Cebimde beş para olmadığından uzayıp giden sokaklardan, caddelerden başka oturup dinlenebileceğim hiçbir yer yoktu. Başımda, bir iki ay önce yüksek kaldırımdan aldığım bir okul kasketi, sırtımda, şimdiki yerli mallar pazarının bulunduğu yerdeki Oroz Dibak konfeksiyon mağazasından satın aldığım bir kat lacivert giynek, ayaklarımda da kızkardeşlerimi görmek üzere İzmir'e gittiğimde oranın sıcağından çatır çatır çatlayan ham deriden yapılmış Sivas Öğretmen Okulu ayakkabıları vardı. Bunların yüzleri, uzun parçalar halinde geriye kıvrılarak fiyonk oluşturmuştu. Artık, yeni bir çift ayakkabı alamayacağım gibi bunları onaracak param da yoktu. Bu yüzden, sırtımdaki yepyeni giyneklerin altında bu korkunç ayakkabılar, çok çirkin görünüyordu. Eğri büğrü, daracık Babıâli yokuşu, bana en çok dertlerimi unutturan yerdi. Her iki yandan taşan kağıt, mürekkep kokuları, baskı makinalarının bir diziye gürültüleri, bana insanoğlunun kalbinin burada attığını bildiriyordu. İnsan kafalarının en güzel ürünleri burada kitaplara geçiyor, sonra taze insan kafalarında yepyeni

cennet bahçeleri yaratmak üzere ayaklanıp türlü yol alıyordu. Bu kokular, bu gürültüler, bana yer yüzünün en büyük mutluluğu gibi geliyordu. Benim şiirlerim de günün birinde burada geceli gündüzlü çalışıp duran makinelerin dişleri arasından geçip yurttaşlarımın gözleri önüne serilebilecek miydi? Bundan dolayı duyduğum sabırsızlıktır ki Sivas Öğretmen Okulu'nu bırakıp İstanbul'a kaçmama yol açmıştı. Amasya'nın güzel görünüşlü, güzel insanlı Zana bucağında bir yıl öğretmen vekilliği yaptıktan sonra Sivas Öğretmen Okulu'na girmiş, orada düş kırıklıklarına uğramış, yaz tatilinde bir daha oraya dönmemek üzere ayrılıp İstanbul'a gelmiştim. Ne olacaksam bu kültür, sanat, zenginlikler merkezinde olacaktım. Sivas'taki bir yıllık eğitim, beni bayağı tiksindirmişti. Adem Baba zamanından kalma bir sürü öğretmen, bir sürü insan yıkıntısı, oraya sığınmış, devletin kesesinden geçimini sağlamaya çalışıyordu. İçlerinde bir iki genç öğretmen varsa da bunlar da döküntüler arasında kaynayıp gidiyordu. Ben, oraya salt birkaç kuruş ekmek parası arkasında terleyip duracak zavallı bir öğretmen kırıntısı(!) olmak üzere değil, geleceğin büyük sanatçılarından biri olabilmek tutkusuyla yanıp tutuşarak gitmiştim. Öğretmen Okulunu bir binek taşı olarak kullanmak kararındaydım. Oysa, Öğretmen Okulu, kendisi ayakta kalabilmek için benim, benim gibi birkaç yüz delikanlının sırtında tutunabilmek çabasındaydı. Onu anlayabilen tek öğretmen Türkçeci Necati Bey olmuştu. Kimya öğretmeni Doğan Bey de değerli bir adamdı. Ne yazık ki bütün okul, bir kültür ocağı olmaktan çok uzaktı. Yazdığım şiirler, yaptığım resimler büyük ilgi uyandırıyorsa da kişiliğim üzerinde gereken ilgiyi toplayacak güçte değildi. En büyük ilgiyi o kış, okulun bahçesinde Şahin'in de yardımıyla yapmış olduğum kocaman kardan arslanla toplamıştım. Havalar hep sıfırın altında gittiğinden bu arslan orada uzun zaman çalımla dikilip durmuştu. Temel tutkum edebiyat üzerinde olmakla birlikte, resmi bunun gerçekleşmesi için binek taşı olarak kullanmak istiyordum. Bu yüzden de tatilde izin alıp İstanbul'a giderken bir daha geri dönmeyerek Güzel Sanatlar Akademisi'ne yerleşmeye karar vermiştim. Herhangi bir biçimde İstanbul'da tutunur tutunmaz Akademi'ye yazılacak, orayı bitirmeye çalışırken edebiyat alanındaki tasarılarımı da bir yandan gerçekleştirmeye çalışacaktım. Böylece yükselmek isteyen her gence açık olan İstanbul'un son-

suz kültür, güzellik hazinelerinden yararlanmanın yolunu kendi çabamla ben de bulmuş olacaktım. Gel gelelim, ilk adımda, köy öğretmen vekilliğinde topladığım, bir köşede tırım tırım sakladığım birkaç kuruş bitivermişti. Göz açıp kapayıncaya dek olup biten bu iş, birden bire bulutlardan yere düşmüşcesine beni sersemletmişti. Toplumu hep acıyan analar, babalar, tanrılarla dopdolu sanan ben, birden bire küt diye bumumu gerçeğin katı taşlarına vurunca, uyanır gibi olduysam da iş işten geçmişti. Şimdi, içinde yıllardır yazıp durduğum aşk şiirleriyle dolu küçük el çantamla yersiz, yurtsuz, iki gündür içimde homurdanıp duran açlıkla vitrinlerdeki kitap cennetlerini sonsuz bir özlemle seyrederek Cağaloğlu'na doğru çıkıyordum. Nereden bir lokma ekmek bulup yiyecek, akşama nerede yatacaktım? Kafamda bu iki ejderha yavrusu yavaş yavaş kımıldarken kendimi Çemberlitaş'ın oralarda buldum. İnsan açlığa birkaç gün dayanabilirse de sokakta kalmak felâketti. İleri geri düşünüyor, bir çıkar yol arıyorsam da dört yanımı çevirmiş olan olanaksızlıkların demir duvarlarında hiçbir gedik açamıyordum. Bütün varım yoğum, biricik silâhım olan bir kaç yüz şiirle bu gediklerin açılamayacağı meydandaydı. Beyazıt'a dek yürüdüm. Dört yanımdan vızır vızır insanlar, otomobiler, tramvaylar geçiyordu. Tatlıcı dükkânları, vitrinleri türlü yeniklerle süslü lokantalar, çeneleri işleyen insanlarla doluydu. Bu insanlar bana ayda yada Merih'te yaşayan mutlu varlıklarmış gibi geliyordu. Onlara, onların mutlu durumlarına erişmek artık benim için olacak iş değildi. Bu yüzden onları görmemeyi yeğ tutuyor, başka şeylerle oyalanmaya çalışıyordum. Beyazıt Camii'nin şadırvanından bolca su içerek orada bir süre oturup dinlendim. İki gündür ağzıma bir lokma bir şey koymadığımdan dizlerim titriyordu. İki su bir ekmek yerine geçer diyenlerin yalan söylediklerini ilk kez burada anladım. Terkos'u içtikten sonra açlığım daha çok azıttı. Midem kazınmaya başladı. Gezen kurt aç kalmaz diye bir atalar sözü vardır. Bunu dilime dolayarak kalkıp geri döndüm, Divanyolu'na aşağı vurdum. Çemberlitaş'ı biraz geçmiştim ki Beykoz, Halıcıoğlu, Bigados (Selimpaşa), Amasya Öksüz Yurtları'ndan yakın arkadaşım olan Ordulu Recep'le yüzyüze geldim. Sevincim sonsuzdu. Baktım, onun da sevinci benimkinden aşağı değildi. Recep, ilk tanıştığımız günden beri bende üstün birtakım yetenekler olduğuna inananlardandı. Beni severdi.

Ben de açık yürekliliği, candan arkadaşlıkları dolayısıyla onu severdim. Bigados'taki (Selimpaşa) bütün bir özgürlüğe benzeyen yaşamımız sırasında ruhu ben olduğum arkadaş topluluğunun en belli başlılarından biriydi. Çoğu zaman içtiğimiz su ayrı gitmezdi. Onun, göç etmiş Rum evlerinden bulup getirdiği Fransızca'dan çevrilmiş kalın serüven kitaplarından öğrendiklerim, şimdi bile ilk gençlik hazinelerimden saygıdeğer bir bölümü oluşturuyordu. Hele onu, her gördüğümde andığım son kerte ilginç bir şey vardı: Çocukluğumun sisli kafasında soyut bir kavramdan başka bir şey olmayan Tanrı'yı, çocukluğunda bir kitapta karlı bir dağ gibi gördüğünü anlatınca beni pek çok şaşırtmıştı. Bu, Tanrı'yı insanların görüp resmini yaptığını gösteriyordu ki asıl şaşırtıcı olan da buydu. Kim bilir, belki de bu, Rum tarih kitaplarından gördüğü bir Zeus heykeliydi. Kısacası, Recep, insanın severek arkadaşlık edebileceği doğru kişilerden biriydi. Ne var ki şu sıra, Recep'in umulmadık bir biçimde karşıma çıkışı, beni bir mucize gibi etkilemişti. Amasya Öksüz Yurdu'nda mesleklere ayrılırken «Hem traktör, hem şoför» diyerek hepimizi güldüren, sonra da uzun zaman bu sözleri şaka konusu olan Recep'i hemen iki yıla yaklaşık bir zamandan beri hiç görmemiştim. O, bu sırada hem traktör şoförlüğü öğrenmiş, hem de çalışıp kazanmıştı. Açık başının ortasından ikiye ayrılmış kuzgun renkli kapkara saçlar, biryantinlenmiş pırıl pırıl yanıyor etli, geniş yüzünden, tombul yanaklarından sağlık fışkırıyordu. Yeni traş edilmiş sık kara sakallarının yerleri iyice belli oluyordu. Parlak İngiliz kumaşından lacivert bir giysi giyiyordu. Bunun iyi bir terziden çıktığı da belliydi. Ayaklarındaki rugan iskarpinler, en pahalı türdendi. Ancak, Recep'in enli dişlerinin iki sıra paslı inci gibi gülümsediği ağzının kenarlarındaki dostça anlam, hepsinden daha değerliydi. Pek fırça yüzü görmeyen bu dişlerde yine de korkunç bir dirim gücü göze çarpıyordu. Bu dişlerle yaşayışın acı, tatlı bütün yemişlerini yüreklice ısırmaya hazır görünüyordu. O da anlaşılan benim gibi biraz palazlanınca İstanbul'un bütün güzelliklerini, bütün umut hazinelerini karınca kararınca yağmalamaya gelmişe benziyordu. İri, kara gözlerinden dostluk, arkadaşlık, gençlik, iyimserlik, yüreklilik saçılıyordu:

— Ne zamandan beri İstanbul'dasın, nerede oturuyorsun, Musa? diye sordu.

Bu soruya yanıt vermek çok güç olmakla birlikte yine de bir şeyler söyleyebilmek için kendimde güç bulmayı denedim:

— Sorma, Recep, «Sanayii Nefise'ye girmek üzere bir yoklama yapayım diye kalktım, buraya geldim. Amasya Oteli'nde oturuyordum. Harçlığım bitti. Kızkardeşimden telgraf havalesiyle para istedim. Aradan bir hafta geçti, ama bir ses çıkmadı. Dün son meteliğim de bittiğinden bu sabah erkenden otelden ayrıldım. Bundan sonra nerede sabah, orada akşam.

Recep'in yüzündeki parlak iyimserlik güneşi birden bire söndü. Yerini ağırbaşlı, namuslu bir düşünceye bıraktı. Recep'in düşünce ibresi, iyilik, dostluk ufkunun sıcak havasına doğru hızla yükseldi, bunun gölgesini onun yüzünün dost aynası üzerinde iyice gördüm:

— Oteller bizim gibiler için çok pahalı. Ben, Beyazıt'taki Şark Pansiyonu'na taşındım. Orada ufacık bir oda kiralayarak yatağımı oraya attım. Biraz yoksul yaşam ise de yeni işime girinceye dek orada kalmak beni üzmez. Öğle yemeği yedin mi? Haydi, gel seninle Divanyolu lokantalarından birinde ucuz birer yemek yiyelim.

Sonra, koluma girerek beni Divanyolu'na doğru sürükledi:

— Biliyorsun, sen Ortaokula biz de Sanat İkmal Okulu'na ayrılmıştık. Beş, altı ay orada şoförlük, traktör şoförlüğü için ders gördük. Çabucak mezun olduk. Amasya'nın büyük çiftliklerinden birine traktör şoförü olarak girdim. Çok çalıştım, yılmadan çalıştım. Çok zordu oralarda çalışmak. Ne var ki, biraz para toplayıp İstanbul'da filan geleceği daha garantili, daha insanca bir iş tutmayı kafama koymuştum. Bu yaz başında topladığım parayı koynuma koyarak ver elini İstanbul, dedim. Ama parayı yemek için değil ha! Gerçi, Amasya'da biraz para ezmedim değil, ama devede kulak.

Recep bunu söylerken cadde ortasında gençliğin verdiği yürekililikle ayaklarını eğriltip büğrülterek o zamanın modadaki dansı çarlistonu yapmaya başladı. Gelip geçenler, bu gençlik yürekliliğine gülmekten kendilerini alamadılar.

— Amasya'da karılara biraz para yedirmedim değil. Bu dansı da onlar öğretti bana. O kadar da olur, aldırış etme, diyerek göz kırptı.

Bir küçük lokantaya girdik. Ben, çok masraf olmasın diye en ucuz yemeklerden bir, iki porsiyon seçerek yedim. Recep üstüste başka yemekler, tatlılar ısmarladı, bunları yemem için iyice diretti. Kamım doyup da iyi yürekli, içten bir arkadaşla da karşılaşınca, birden bire belki gençliğin de verdiği hızla bütün karamsarlığım, şiddetli bir rüzgârın önündeki kara bulutlar gibi bilinmeyen bir yöne doğru süpürülüp gitti. Recep, yine koluma girerek beni Beyazıt'a doğru sürükledi. Üniversite'nin önündeki havuzun çevresini şöyle bir dolaşıp sıralarda oturan kadınlarla kızları çapkınca gözden geçirdikten sonra Şark Pansiyonu'na gittik. Bu kocaman ahşap yapı, hemen biraz aşağıda, caddenin alt yanında bir bahçe içindeydi. Pansiyonun, eski soylu konaklardan biri olduğu anlaşılıyordu. Ortasında küçük bir havuz bulunan yassı taşlarla döşenmiş bir bahçeden geçerek bir merdiven altı odacığına iki üç basamaklı bir merdivencikle çıktık. Boylarımız pek öyle uzun olmadığı halde başlarımız neredeyse tavana değiyordu. Bahçeye bakan penceresinden neredeyse öğle güneşi bile içeri giriyordu. Tahta döşemeye serilmiş bir yatak, içinden çıkıldığı gibi karmakarışık duruyordu. Merdiven altındaki masamsı çıkıntı üzerinde Recep'in bir iki bavulu vardı. Odanın bütün eşyası bunlardı. Yatağın üzerine oturarak bir süre şuradan buradan konuştuk. Recep İstanbul'da birçok arkadaşla karşılaştığını anlattı. Bunlardan Kaptan Kemal, Arap Mehmet en içten arkadaşlardı. Kemal, bir otomobil edinmiş, onu çalıştırıyor, Arap Mehmet de şoför yardımcılığı yaparak otomobil sürücülüğündeki bilgisini artırmaya çalışıyor, bu arada da birkaç kuruş harçlık elde ediyordu. Recep, bundan sonra, doğrudan doğruya işi bana getirerek:

— Musacığım, dedi. Senin durumun şu sırada hepimizinkinden zor. Ablanın sana para yollayacağı kuşkulu. Haydi, ben birkaç gün seni burada konuk edeyim, ama ben de burada kalıcı değilim ki. Elimde şu sırada ancak sekiz yüz liram kaldı. Kimi dostların yardımıyle Seyri Sefain Fabrikası'na girmek istiyorum. Bunun için elimdeki paramın beşyüz lirasını rüşvet olarak vereceğim. Beni oraya alacak olan sorumlu, bu parayı açıkça benden istedi, ben de peki dedim. Feda olsun böyle güzel bir işe beş yüz lira. Hiç olmazsa ömrü billah garantili bir işim olur, aç kalmak, açıkta kalmak korkum olmaz bütün yaşam boyu. Bu iş de bugün-

lerde olmak üzere. Ben pansiyondan çıkarsam sonra sen nereye gidersin? Bence, yol yakınken sen hemen Marif Müdürlüğü'ne başvurarak paranın bittiğini, sokakta, açıkta kaldığını anlatır, Sivas Öğretmen Okulu'na gönderilmeni istersin. İyi ki Öğretmen Okulu gibi -ekmek elden su gölden- geçinip gideceğin güzel bir okula başını soktun. Hafiflik ederek oradan rastgele ayrılma. Sende bu kafa oldukça orada da kendini yetiştirir, istediğin gibi bir adam olabilirsin. Önceden bulunduğumuz okullarda nasıl kendini gösterebilmişsen orada da gösterebilirsin. Aman İstanbul'da kalıp da işi berduşluğa dökeyim deme, asıl o zaman mahvolduğunun resmidir. Ben senin büyük adam olacağına eskiden beri inanırım. Aman, benim bu umutlarımı boşa çıkarma, gözünü seveyim. İşte, ben burada bulundukça bu küçük merdiven altı odası senin de odandır. Kapısı da kilitli değildir. İstediğin zaman girip çıkabilirsin. Pansiyonun müsteciri şişman, iyi bir kadıncağızdır. Ben, ona durumu anlatırım. Ancak, başka yatağımız olmadığından geceleri şu yatakta sığışacağız. Sen, şimdi otur, dinlen, düşün, Sivas'a bir ayak önce kapağı atmaya çalış. Ben, şu sırada yine Seyri Sefain'deki adama gidiyorum. Şu işim bir olursa arkadaşlar arasında en iyi işe ben yerleşmiş olacağım.

Recep, ikindi üstü kendisine Seyri Sefain Fabrikası'na yerleştirmeye söz veren adamla randevusuna gidince ben oturup bundan sonraki durumumu bir daha gözden geçirdim. Sivas Öğretmen Okulu'na dönmeye hiç de niyetim yoktu. Oranın istediğim bir kültür kuruluşu olmayışı beni umutsuz düşürüyordu. Daha önce de dediğim gibi, Ben, salt öğretmen olmak değil büyük bir şeyler olmak istiyordum. Bu hızlı gençlik çağında insan en büyük atılımı yapabilir diye düşünüyordum. Köhnemiş bilgilerle, köhnemiş birkaç öğretmen elinde birkaç yıl yem olarak kalmak çok gücüme gidiyor, beni en gizli duygularıma dek ayaklandırıyordu. Oraya bir daha gitmeyecek, İstanbul'da kendime olanaklar yaratarak istediğim gibi bir adam olmanın yollarını arayacaktım. Bu yüzden, Recep'in bana vermek istediği kardeşçe öğüde de içimden gülmüştüm. Daha Sivas'ta iken Akşam Gazetesi'nde ünlü dilci, gazeteci İbrahim Necmi Bey'le arkadaşlarının önayak olduğu bir hayır kuruluşunun girişime geçtiğini yada geçmek üzere olduğunu okumuştum. Bu bana büyük umutlar vermişti. Kuruluşun adı «İkmali Tahsil Cemiyeti» idi. Eğitimini yapmak

olanağı bulamayan yetenekli gençlere bu olanağı sağlamaya çalışacaktı. Ancak, bunların son kerte, yetenek sahibi oldukları saptandıktan sonra yapılacaktı bu. Ziya Paşa'nın «Şahsın görünür rütbei aklı eserinde» dizesinde dile getirdiği gerçeği anarak İbrahim Necmi Bey'e uzun bir mektup yazdım. İki ciltlenmiş şiir defterimi de bu mektubun yanına katarak ona gönderdim. Adres olarak da Şark Pansiyonu'nu verdim. Bu sırada bir başka girişim yaptım. İstanbul'da yazdığım son birkaç şiirimi, Ahmet İhsan'ın eski ünlü Serveti Fünun'unu çıkarmayı sürdüren şair Halit Fahri'ye vererek bu dergide çıkmasını sağlamak istedim. Mahmut Paşa Türbesi'nin yöresinde bir ara sokaktaki derginin kapısına varınca epeyce ikirciklendim. Üstüm başım iyi ise de ayakkabılarımın durumu perişandı. Bu kılıkta bir adamın şiir yazmaya, hele bunları dergilerde yayımlatmaya kalkması bana çok saçma göründü. Hemen geri dönmek üzere idim ki toplumda bundan başka şansım olmadığını düşünerek kendime yüreklilik vermeye çalıştım. Cebimdeki kırmızı kadife parçasıyla yırtık ayakkabılarımın tozunu alarak içeri girdim. Benden bir iki yaş büyük bir genç beni karşılayarak ne istediğimi sordu. Halit Fahri Bey'i görmek istediğimi söyledim. Biraz sonra camlı bir bölmeden orta boylu, zayıf, kemikli, esmerce uzun yüzlü, kalın bağa çerçeveli gözlüklü orta yaşlı bir adam çıktı. Şimdiye dek gördüğüm resimlerinden hemen tanıdım. Karşımdaki yumuşak duruşlu adam, ilk gençlik yıllarımdan beri aruzla, heceyle yazdığı yüzlerce şiirini okuduğum ünlü şairdi bu. Bununla bunun gibi birkaç hece şairi, Arapça, Farsça sözcükler, terkiplerle yüklü Divan şiirinin anlamadığımız yabancı dünyasından bıçakla keser gibi kesip ayırdıkları yeni şiiri bizim anlayacağımız bir dünyada yeşertmeye çalışıyorlardı. Onların bütün dedikleri gerçi bizim düşündüklerimizin, yaşamımızın yankıları değilse de onları anlıyorduk, onların şiir rüzgârları esen acıklı, romantik aşklarından duygulanıyorduk. Biz de onların yaşadığı, dile getirdiği romantik aşklar gibi ünlü aşklar yaşamak istiyor, onlarınkine benzer şiirler yazıyorduk. Ancak, benim İstanbul'da şu birkaç gün içinde yazmaya başladığım şiirler de aşk şiiri olmasına aşk şiiriyse de bu ustalarınkinden daha ayrı bir duyarlık taşıyordu. Halit Fahri, gözlüklerinin camları arkasından dikkatle gözlerimin içine bakarak:

— Beni aramışsınız, bir şey mi istiyorsunuz? diye sordu.

— Size Serveti Fünun'da yayımlanmak dileğiyle birkaç şiirimi getirdim, dedim.

Şiirlerimi aldı. Ayak üstü onlara ilgiyle göz attı.

— Öğrenci misiniz? diye sordu.

Öğrencilikten, hele Sivas'taki öğrencilikten tiksindiğimden:

— Hayır, efendim, öğrenci değilim, diye yalan söyledim.

— Şiirlerinizi dergimizde yayımlayacağım. Siz yine yazdıkça bana uğrayın.

Konuşmamızın burada bittiğini anladım. Allahaısmarladık, diyerek dışarı çıktım. İçimde tatlı bir rahatlık vardı. Halit Fahri, şiirlerimi beğenmişti. Daha çok ünlü Macar şairi Petöfi Şandor'un etkisi altında yazdığım bu son şiirler, okudukça bana da dokunuyordu. Petöfi'nin pek az şiirini okumuş olmakla birlikte onun üzerimdeki etkisi şaşırtıcı olmuştu. Şimdiye dek dünya şairleri arasındaki böyle büyülü kurşun gibi insana işleyen diri bir şaire denk gelmemiştim. Yirmi beş yaşında ölüp giden bu talihsiz şairin ruhu sanki yittiği Macar ovalarından kalkıp İstanbul'a gelmiş, benim ruhumu tutsak etmişti. Ne var ki, ben bu tutsaklıktan hoşnuttum. Demek ki, Sivas'ta yarıda koyup geldiğim eğitimimi o, üstüne almıştı.

Şiirlerimde Petöfi'nin şiirinin kumaşını değil de yöntemini kullanıyordum. Bu, doğa güçleriyle soyut kavramları canlandırmak, insanlaştırmak, bunları aşk yada zorunluluk, gereksinim çıkmaz çemberinin içinde bocalayan şairin hasta acılarını, duygularını anlatma yöntemi içinde kullanmaktı. Serveti Fünun Dergisi yedi günde bir çıkıyordu. Şiirlerimden hiç olmazsa birini derginin sayfalarında görebilmek için korkunç, yıpratıcı bir merak duyuyordum. Hafta sonunda derginin her zamanki satış yerlerinden birine gidince *"Rüyalar Ülkesi"* adlı şiirimin yayımlanmış olduğunu gördüm. Bu, hece vezniyle yazılmış bir gazel denemesiydi. O günlerde kimi tanınmış şairler, bir eksantriklik olsun diye böyle örnekler veriyorlardı. Param olmadığından dergiyi alamadıysam da satıcıdan müsaade alıp şiirimi okudum. Hiç yanlışsız çıkmıştı. İkinci hafta sonunda "Yoldan Geçenler" adlı şiirim de derginin sayfalarında göründü. On şiirimden ikisi çıktığına göre gerisi de geleceğe benziyordu. Aç karnına kentin sokaklarını arşınlayıp dururken bu yayımlanmış yada yayımlanacak şiirlerimin içime doldurduğu sonsuz sanatçı sevinciyle

dövünüyor gibiydim. Ancak, üçüncü hafta sonunda yine Serveti Fünun'un sayfalarına göz attığımda dünyanın en büyük acısı, şaşkınlığıyla karşı karşıya kaldım. Şiirlerimden en çok sevdiğim biri çalınmış, sırtına başka giysi giydirilerek yine o dergide sonsuz bir cüretle yayımlanmıştı. Çalınan şiirim şuydu:

Bırakıldığım zaman ben de bir gün mezara
Eller yine gülerek kavuşurken bahara
Benim umutlarımı çıyanlar yiyecekler.
Böcekler fethi meyit (otopsi) için geldiği zaman
Şaşkın ve üzüntülü hepsi de bir ağızdan:
«A, bu şairin kalbi çalınmış» diyecekler.

O yaz Halit Fahri'nin yanına girip çıkan, hem şiirlerini yayımlayan, hem de ona yardım eden Alaçamlı Öğretmen Galip Naşit, benim şiirimin boynunu bükerek şu biçime sokmuş Serveti Fünun'da yayımlamıştı:

Rüzgâr gibi eserken bahçelerde şen bahar
Açılacak toprakta o gün taze bir mezar
Böcekler sevinecek hep cenaze var diye.

İşte, şiir bu korkunç benzerlikle hırsızlıktan hiç kuşkulandırmayacak biçimde sürüp gidiyor, en sonra cenazenin kalbinin çalınmış olduğu söyleniyordu. Bu, son kerte yüreklice bir hırsızlıktı. Altı dizelik şiir biçimi dahi olduğu gibi alınmıştı. Mini mini Türk şairlerinden biri olan Galip Naşit'in iyi bir öğretmen olup olmadığını bilmiyorum, ama, bana yasamım boyunca en büyük kötülüğü yapanların başlarında gelir. Ondan sonra, Serveti Fünun'da şiirlerimin yayımlanışı durdu. Belki, bu cüce şair, geri kalan şiirlerimi de yine kullanmak, giysilerini değiştirmek üzere alıp götürmüştü.

Recep, bana akşamları yatacak bir yer sağlamakla birlikte yiyip içme sorunum üstüne hiçbir kolaylık göstermemişti. Sabahleyin erkenden çıkıp gidiyor, genellikle gece yarılarından sonra dönüyor, hiç konuşmadan yanıbaşıma kıvrılıp yatıyordu. Bir iki kez bana yiyecek bir şeyler getirdi, bir iki kez de elime cılız harçlıklar sıkıştırdı. O da haklıydı. Elindeki sayılı para bitmeden Seyri

Sefain'e yerleşmek, yaşamını bir ayak önce güvence altına almak istiyordu. Bana yardımdan çekinerek aç, susuz bırakmasının bir nedeni de İstanbul'da yersiz, yurtsuz, beş parasız barınılamayacağını göstererek bir ayak önce okuluma dönmemi sağlamaktı. Yaşlı bir adam gibi çok akıllıca konuşuyor, öğüt veriyordu:

— Ne oldu sana böyle, Musa? Akıllı bir çocuktun, sen. Hepimizden de akıllıydın. Ne duruyorsun hâlâ İstanbul'da? Bugünden tezi yok, hemen Maarif Müdürlüğü'ne başvur. Okulu'na gidebilmek için onların yardımını dile. Sonra, çok kötü durumlara düşersin. Birkaç yıl daha dayan, güzel bir öğretmen çıkacaksın. Yaşamın bizden, sanatı seçmiş olan arkadaşlardan çok daha iyi olacak. Keşke senin yerinde ben olsaydım, şimdi, mucizeler yaratır, kapağı Öğretmen Okulu'nun sıcak kucağına atardım.

Recep, böyle arkadaşça uyarılarda bulunurken Kemal'le, Arap Mehmet çıkageldi. Recep'in en eski arkadaşı olan Kaptan Kemal, her zaman olduğu gibi yine Recep'i o tatlı şakalarının çemberi içine aldı. Bir saat güldük. Kemal, başkalarının arabalarında bir süre çalışmış, sonra taksitle eski bir araba almış, onda tam gaz çalışıyor, onun borcunu bir ayak önce ödeyerek daha yeni bir araba almayı düşünüyordu. Gümüşhaneli Kemal, iyimser, sağlam karakterli, çalışkan bir gençti. Ta, Beykoz Darüleytamı günlerinden beri Recep'e takılmadan edemezdi. Recep de bütün bunlara bakmadan ona su götürmez bir kardeş sevgisiyle bağlıydı. Kemal'in birçok şakaları onu incitiyorsa da temiz yüreğiyle bu en eski Darüleytam arkadaşını kolayca bağışlıyordu. Musa, onlarla Ordu Darüleytamı'ndan Beykoz Darüleytamı'na geldikleri günden beri tanışıyordu.

Kaptan Kemal'in gitme zamanı gelmişti. Hep birlikte sokağa çıktık, Beyazıt'tan Divanyolu'na doğru yürüdük. Türbeye dek Kemal, biraz daha Recep'e takıldı, Recep'in somurtmasına karşılık bizi güldürdü. Sonra, Recep'le ikisi, tramvaya atlayarak Sirkeci'ye yollandılar. Kemal, Kadıköy'e geçecek, Recep de Seyri Sefain Fabrikası'na usta olarak girmek üzere rüşvet vermeye gidecekti. Biz, Arap Mehmet'le başbaşa kaldık. Onunla çok eski arkadaştık. Cumhuriyet'in ilânı günlerinde o, Edirne Darüleytamı çocuklarıyla birlikte bizim bulunduğumuz Bigados (Selimpaşa) Darüleytamı'na gelmiş, orada bir süre birlikte kaldıktan sonra

hep birlikte Amasya Darüleytamı'na gönderilmiştik. Ona, boşuna Arap Mehmet demiyorduk: Sütlü kahve renginde, tatlı yüzlü, yumuşak, sıcak kanlı, dal gibi ince uzun bir çocuktu. Annesi, katıksız bir Sudan zencisi, babası, ak bir Türk'tü. İkisinin çabasıyla bu tatlı çocuk doğmuştu. Babası, Birinci Dünya Savaşı'nda ölünce, hepimiz gibi Darüleytam'a yazılmış, Amasya Darüleytamı'nda beşinci sınıfı bitirerek ikmal okulunda da bir, iki yıl okuduktan sonra şoför çıkmıştı. İkimiz başbaşa kalınca Sultanahmet Parkı'na doğru yürüdük. Otuz iki apak, sağlam dişini gösteren biraz acı, biraz tatlı gülümseyişiyle şöyle dedi:

— Musa, işte, böylece bir yıldır kaldırım mühendisliği yapıyoruz.

Kaldırım mühendisi deyimini ilk kez işitiyordum. Sorumu gözlerimden anlayarak:

— Türkçesi, İstanbul sokaklarında aylak aylak sürtüp duruyoruz, dedi.

Bunun üzerine içim cız etti. Demek ki, bugünden sonra ben de kaldırım mühendisleri arasına katılacaktım. Katılacaktım değil, katılmıştım bile. Benim kaldırım mühendisliğim pek yaman olacaktı.

Şark Pansiyonu'nda, yaşamın ilk gençlikteki zorluklarını Ordulu Recep'in sırtından tatlı şakalarla geçiştirirken Arap Mehmet'in bir zamandan beri şoför yardımcılığı yaptığını öğrenmiştim. Bu yoldan biraz harçlık çıkarıyorsa da bu, devede kulak kalıyordu. Yemeklerini, Malatyalı Mahalle Bekçisi üvey babasının evinde yiyordu. Bu yüzden de çok üzüldüğünü söylüyordu. El evinde barınan annesinin sofrasında karın doyurmak ona pek ağır geliyordu. Böyle de olsa, bir gün beni de alıp annesine götürmek istediğini söyleyerek ayrılırken elini pantalonun cebine atarak birkaç çil kuruş, avucuma sıkıştırdı:

— Ben, sık sık seni Şark Pansiyonu'nda ararım.

Recep de ilk günlerde, Seyri Sefain'deki işini izlemek üzere erkenden çıkıp giderken elime birkaç kuruş harçlık bırakıyordu. Sonra, benim konukluğum sağmaz bir yara gibi uzayıp gittikçe bu iyiliği ara sıra unutur gibi yaparak beni uyarmaya çalıştı. Ben, o günlerde, bir simit dahi alacak durumda olmadığımdan öğleye dek oturup acıklı şiirler, hikâyeler yazıyor, sonra çıkıp Gülhane,

Sultanahmet parklarına yollanıyor, oralarda saatlerce sıralara oturup «Saadabat Tanrıçası» diye bir tarih romanı yazmaya çalışıyordum. Beyazıt Kitaplığı'nda Lâle Devri üstüne yazılmış kitaplardan notlar alarak hızlı bir biçimde çalışıyordum. Soylu kişilerin, zenginlerin kurduğu cennet köşkleriyle paha biçilmez lâle bahçeleri, tarih okuduğum günden beri düşlerimi gıcıklıyordu. Lâle bahçeleriyle çevrilmiş köşklerden birinin güzel kızına bir baldırıçıplak aşık olur. Patrona Halil'in yakıp yıktığı bu cennet bahçeleri içinde bu baldırıçıplakla·o, güzel soylu kızın serüveni de yer alır. Evet, durmadan yazıyordum. Kimi zaman, iki üç gün ağzıma sudan başka bir şey koymadığım oluyorsa da kafam bu yavuz açlık günlerinde cehennem gibi çalışıyordu. Bu açlık döneminde sanki bambaşka, yetenekli bir yazar olmuş çıkmıştım. O yaşa dek, yer yüzü edebiyatının en büyük yapıtlarını okuyup bir şeyler öğrendiğim halde bu yazdıklarımda bana umutlandırıcı bir şeyler gülümsüyor gibiydi. Yoksa, iyi yazar, şair olmak için aç mı kalmalıydım? Açlıkla terbiye etmek, yoksa, bu muydu? Romanımı çabucak bitirip gazetelerden birine götürecek, bunun bir yetenek ürünü olduğunu göstererek açlıktan kurtulmaya çalışacaktım. Açlığın en kötü yanlarından biri, insanın boğazını kurutup solumasını, daha doğrusu, rahat solumasını önlemesiydi. Açlık, fizyolojimi çöl gibi kuruttuğu halde bana çok kolay yazı yazmak, düşünmek, derinlemesine duymak olanağını bağışlıyordu. Üç dört gün daha ağzıma bir lokma bir şey koymadan açlığın verdiği hızla yazılarımı sürdürdüm. Bu sırada birkaç girişimde daha bulundum. Öyle bir çıkmazdaydım ki, benim küçük istencimle bu çemberi kıracağım kuşkuluydu. Roman, uzadıkça uzuyordu. Bunun bitmesini beklersem açlıktan ölebilirdim. Koskoca İstanbul'da elimden tutacak bir tek Tanrı'nın kulunun bulunmaması, beni umutsuzluğa düşürüyordu. Evet, yine de birtakım girişimlerde bulunmak gerekiyordu. Dil Tetkik Kurumu'nun adamlarından biri olan İbrahim Necmi Dilmen'le birkaç arkadaşının, bir «İkmali Tahsil» (Eğitimi Bitirme) Derneği kurduğunu söylemiştim. Yetenekli olup da normal yollardan eğitimini bütünleyemeyen gençlere gerek liselerde, gerekse üniversitede olanaklar hazırlamak istiyorlardı. Ben, bunu bir yıl önce gazetelerden öğrenmiş, biraz da bu umutla birçok tehlikeyi göze alarak İstan-

bul'a yerleşmek serüvenine atılmıştım. İbrahim Necmi, Necmettin Sadak'ın Akşam Gazetesi'ne fıkralar yazıyordu. Ona bu konudaki düşüncelerimi açarak iki defter dolusu şiirimi göndermiştim. Umut içinde ondan bir yanıt beklediğim sırada bir felâket damdan düşercesine geldi. Bizim merdiven altındaki mini mini odacığımızda bizi buldu. Akşam karanlığında pansiyondan içeri girip de açlığımı bastırmak üzere musluktan biraz Terkos suyu içtikten sonra elektriği dahi bulunmayan odacığımıza sığınıp bir sandalyeye çöktüm, pencereden dut ağaçlarının yükseldiği bahçedeki kentin kaçamak aydınlığını seyretmeye başladım. Akşam, hızla yatsıya doğru ilerledi. Yatsı, yerini yarı gecenin koyu karanlığı, ıssızlığı, sessizliğiyle değiştirdi. Kafamdan dirimin çok geniş sahneli, çok bol sayıda aktörü, sanatçısı ile yeni bir serüven geçiyordu. Bu yaşa dek yaşamın çok korkunç sahneleriyle karşılaştıysam da buna hazırlıklı değildim. Kendime çok güvendiğim bir sırada beni gelip bulması çok acıydı. Recep, benim İstanbul'da sürekli arkadaşım, sabaha dek de gelmedi. Yer yatağının üzerinde giysilerimle uzanarak kaygılar içinde bekledim. Güneş doğdu, kuşluk oldu. Sevgili arkadaşım, yine görünmedi. Öğleye dek bekledim. Bilinmezlik, çok ince uçlu bir hançer gibi gövdemin şurasına burasına batıp duruyor, düşüncelerimi acımaksızın doğruyordu. Öğleye dek bekledim. Bir yerde eşle dostla gecelediğini, bir kadınla kaldığını düşünerek biraz yeğnikleşmeye çalıştıysam da ikindiye doğru bütün bunlar avutucu düşünceler olmaktan çıktı. İkindi üstü, hiç kimseye görünmemeye çalışarak dışarı sıvışırken pansiyonun sahibi olan kırk beş, ellilik iriyarı kadın, bahçede yolumu kesti:

— Evlât, bakar mısın, dedi. Recep Efendi, dün kirayı getirecekti, görünmedi. Bugün de bu zamana dek bekledim, yok. Biliyorsunuz, bende mülk sahibine kira vereceğim. Söyle de gecikmesin.

— Peki, diyerek bir gölge gibi dışarı süzüldüm.

Divanyolu'na doğru yürüyerek Sultanahmet Parkı'na indim. At kestanesi ağaçlarının rüzgârla oynayıp duran koyu gölgeleri altındaki boş bir sıraya oturdum. Biraz ötedeki Alman Çeşmesi'nin yaldızları güneşte göz alıyor, bir sürü güvercin, parkın kumlu tabanında dolaşarak yem arıyor, ev kadınlarının getirdiği çocuk-

lar, büyük sevinç çığlıkları koparaarak oynuyorlardı. Açlık, bir yaban kedisi gibi karnımı tırmalıyordu. Yanıma kadınlar oturdu. Üstümün başımın bir zararı yoksa da ayakkabılarımın hali yamandı. İzmir Kordonboyu'nun sıcağından çatlayıp yarılan, sonra fiyonklar gibi kıvrılan ayakkabılarımın yüzleri yüzümü kızartıyor, beni insanlardan kaçırtıyordu. Kadınlar görmesin diye ayaklarımı sıranın altına doğru çektim. Bir saat böylece oturdum. Boş da duramıyordum. Bu, bir saat içinde hece vezniyle bir iki şiir yazdım. Kadınlar, merakla yazdığım şiirlere bakıyorlardı. Pek çok dikkat ettimse de kadınlar, ayakkabılarımın perişan durumunu görmekten uzak kalmadılar. Acıklı şiirlerimi başlarını uzatarak okurken bir yandan da gizlice ayakkabılarıma bakıyor, anlaşılan aylak bir şaire bunu uygun görüyorlardı. Anladığıma göre, bu, onların bana duymaya çalıştıkları sempatiyi pek etkilemiyordu.

Karnım kazınmaya başlayınca, sanki beni bir köşede bucakta sürprizli yemekler bekliyormuşcasına yerimden kalktım. Serinlikte park gittikçe kalabalıklaşmış, ortaya çarliston pantalonlu (bol paça uzun pantalonlu) delikanlılar çıkmış, paçalarını savurarak parkı arşınlıyor, kahkahalar atıyorlardı. Hemen hemen benim yaşımdaki bu iyi giyimli, sevinçli gençler sanki başka bir dünyanın, bir umut dünyasının insanlarıydı. Gençler, yalpalayarak geçerken bana da omuz vurmaktan geri kalmadılar. Parkın kapısının hemen yanı başında bir Anadolulu adamcağız buzlu su satıyordu:

— Haydi, kardaaaş, aşlama, diye bağırıyor, susayanlara buzlu sular dağıtıyordu.

Yemek, ekmek bir yana, kentte, ortada kalmış bir kişi için içecek su da yoktu. Sucunun yanından geçerken yutkunarak boğazımı ıslattım. Sonra, Babıâli'ye yöneldim. Orada, belki Bizanslılar döneminden kalma soğuk bir su akıyordu. Susadıkça oraya gidiyor, avuçlarımla doyasıya içiyordum. İki su, bir ekmek yerini tutar deyimince, susuzluğumun dinmesine bakmadan bir kat daha çok su içiyor, karnımı şişiriyor, sözde kendimi aldatarak oradan uzaklaşıyordum. Bu kez de gidip suyumu içtikten sonra, döndüm, bir umutla Beyazıt'a yollandım. Korka çekine pansiyonun iki kanatlı büyük cümle kapısından içeri süzüldüm, iki üç basamaklı tahta merdivenden yukarı tırmandım. Alacakaranlık odacığın biricik eşyası olan Recep'in yün yatağıyla yün yorganı

köşede düzelttiğim gibi serili duruyordu. Odanın tek tahta sandalyesine oturdum. Bahçede oynayan çocuklara daldım. Onların aydınlık bir dünyası vardı. Evleri, pansiyondaydı. Yiyecekleri, içecekleri vardı. Bir tek kaygıları güzel oyun oynamaktı. Biraz dinlendikten sonra kalktım, yine o birkaç tahta basamağı inerek hemen oracıktaki Terkos musluğundan yine yarım litre su içtim. Dışarı çıktığımda Beyazıt alanının bütün elektrikleri yanmıştı. Ortalık şıkır şıkırdı. Tramvaylar sürekli gıcırtılarıyla geçiyor, oğul arı gibi insan salkımlarını evlerine ulaştırmaya çalışıyorlardı. Eski Harbiye Nezareti yapısının süslü kapısı elektriklerle aydınlanmıştı. Şimdi, burası Üniversite'ydi. Oraya hep erişilmez bir cennetmiş gibi özlemle bakardım. Beyazıt alanının ortasında güzel, büyük bir havuz vardı. Aydınlatılmış fiskiyeler, durmadan havaya elmas serpintisi gibi su püskürtüyor, geceye anlamsal bir serinlik dağıtıyordu. Havuzun çevresindeki sıralarda, evlerinde bunalmış ev kadınları, kızlar, çocuklar, yorgun kişiler dinleniyordu. Havuzun sağından Harbiye-Fatih tramvayları gidiyor, solundan da dönüyordu. Ara sıra elektrik tellerinden masmavi, göz alıcı kıvılcımlar sıçrıyordu. Beyazıt alanı cıvıl cıvıldı. Yaşıyordu. Burası, sanki, işleri tıkırında insanların gezinti yeriydi. Bomboş karnım beni bir yerde bırakmıyor, bir yerlere sürüklemek istiyordu. Umut dostumun ise hiçbir yerde göründüğü yoktu. Beyazıt Kitaplığı'nın önüne sıralanmış kahveler, lokantalar bölümü alacakaranlıktı. Eski papuçlarım çokça göze batmasın diye oraya geçtim. Orada dikilerek bir yandan da Şark Pansiyonu'na giden yolu göz hapsine aldım. Belki bizim Recep umulmadık bir yerden çıka gelir, pansiyona uğrardı. Bu sırada, çevremde on onbir yaşında üç dört kız-erkek çocuğu birbirini kovalıyor birbirlerine sıpalar gibi çifte atıyor, oynuyordu. Hepsi, yalınayaktı. Üstleri başları hırpaniydi. Yüzleri gözleri kirliydi. Yine de gülüşerek kovalaşıyorlar, Beyazıt alanının hayı huyundan habersiz görünüyorlardı. Baktım, yanıbaşımızda, yaya kaldırıma sürtünerek bir taksi durdu. İçinden kısa boylu, orta yaşlı bir Anadolu insanı indi. Yanı başımda koşup duran on yaşındaki çırpı gibi, kirli pasaklı kızcağızı kolundan tuttuğu gibi arabaya attı. Kendi de arabaya atladı. Araba, Şehzadebaşı yönünde hızla uzaklaştı. Öbür küçük çocuklar, biraz şaşkın bekledilerse de sonra, hiçbir şey olmamış gibi oyunlarını, kovalamacalarını sürdürdüler. Öyle şaşkındım ki,

o adamın bu kızcağızı nereye götürdüğünü ilkin anlayamadım. Sonra, kendi kendime 'küçük gece kuşları' diye söylendim. Demek ki, burada oynayan yavrucaklar, bir randevu yerinde bulunuyorlardı. Her akşam, müşteriler, buradan kurbanlarını alıp götürüyorlardı. Hemen *'Gece Kuşları'* diye bir roman düşünmeye başladım. Konusu bu yavrucaklardı. Üniversite'nin saatiyle pansiyon yolundan ayrılmayan gözlerim, en sonra saat on bire doğru yoruldu. Çok ufak bir umutla pansiyona gittim. Yırtık ayakkabılarımın burunlarına basarak ses çıkarmamaya çalışarak odamıza gittim. Karanlık, yalnızlıkla doluydu Alacakaranlık bahçede cırcır böcekleri ötüşüyordu, içimden sonsuz bir gariplik, yalnızlık acısı yükseldi. Acımasız büyük kent, bir mengene gibi beni sıkıyordu. Recep, bugün de yoktu, içimden çok korkunç belkiler geçiyordu. Oğlanın başına bir şeylerin geldiği belliydi. Soyunup yatağa girdimse de uyuyamadım. Kendimi çok yalnız duydum. Gözlerimden sıcak yaşlar inmeye başladı. Uyuyamadım. Doğrularak sırtımı duvara dayayıp düşündüm. Dışarıda ay ışığı vardı. Bahçeye süzülen ayı şığı, yarım yamalak odayı da aydınlatıyordu. Kent, susmuştu. Ara sıra otomobillerin homurtuları işitiliyordu. Cırcır böceklerinin sesleri, şimdi daha duru işitiliyordu. İçimdeki yalnızlık duygusunun verdiği büyük korku yanında açlığımı unutmuş gibiydim. Gece Kuşları romanının serüvenlerini düşünmeye başladım. Ben de bu romanın kahramanları arasına katılmaya aday gibiydim. Recep çıkıp gelmezse bu bir iki gün içinde pansiyondan çıkıp gidecektim.

Başka çözüm yoktu. Böyle kaç saat dalmışım, bilmiyorum. Beyazıt alanını yalayıp geçen ilk tramvayların gıcırtılarıyla gözlerimi açtım. Olmayacak bir umutla çevreme baktım. Arkadaşım yoktu. Benim on yıllık Darüleytamlı arkadaşım Recep, sanki yer yarılmıştı da içine girmişti. En küçük bir haber bırakmadan yitiklere karışmıştı. Artık, pansiyonu da kendim için tedirgin edici bulmaya başlamıştım. Pansiyoncu kadınla, cümle kapısının yanındaki müştemilatta oturanlar, bana bayağı tedirgin edici bakışlarla bakıyorlardı. Recep'in bana tanıştırdığı Akademili öğrenciler de karşılaşınca birer nazik selâm verip geçiyorlardı. İyi resim yapıp şiirler yazdığımı, bu şiirlerin Serveti Fünun'da çıktığını da biliyorlardı. Ne yazık ki, bunların hiçbiri bir işe yaramıyordu. Kimsesizlikle açlık iki başlı bir ejderha gibi durmaksızın üstüme

üstüme geliyordu. Kuşluk vakti, başımı utançtan eğerek cümle kapısından çıktım. Kendimi, kentin bu duygusuz genişliği içinde bayağı özgür duydum.

Sokağa çıkınca gövdemi kuş gibi yeğnik duydum. İçimde uzay gibi bir boşluk uzuyor gibiydi. Üç dört gündür ağzıma sudan başka bir şey koyamamıştım. Yürürken yerçekiminin olmadığı bir gezegende, ayda filan yürüyormuşum gibi ayaklarım ayağa kalkınca aşağı inmemek için sanki direniyor yada bir tüy gibi çok yavaş iniyordu. Tramvayların, otomobillerin altında kalmamaya çalışarak karşı kaldırıma geçtim. Divanyolu'na doğru yürümeye başladım. Yol boyunca sıralanan küçük lokantaların, tatlıcı dükkânlarının vitrinlerinde türlü yemekler, erişilmez cennet bahçeleri gibi sergileniyordu. Onlarla aramda en çok bir metre aralık olduğu halde bulutlardaymışlar gibi bana düşsel görünüyorlardı. Bu yüzden de kafamı çokça o yana çevirmemek üzere direniyordum. İşte, bu sırada bizim Arap Mehmet, bir mucize gibi karşıma çıktı. Recep'in günlerdir ortalarda görünmediğini anlatarak kaygılarımı belirttim. O da kaygılandı. Hemen cebinden birkaç kuruş çıkarıp elime değdirmeden cebime indirdi:

— Birkaç gün şoför yardımcılığı yaptım da, dedi.

Sonra, Sultanahmet Parkı'na doğru yürüdük. Susuyor, düşünüyorduk. Parkı baştan başa gezip dolaştık, türlü olasılıklar üstünde durduk. Hovardalık yüzünden başına bir bela gelmiş olması bize daha olabilir görünüyordu. Hele, oğlanın ölmüş olması belkisi içimize kan ağlatıyordu. Arap Mehmet'le sonra, Gülhane Parkı'na indik, orada da bir saate yakın dolaştık. Sarayburnu'na dek uzandık. Boğaz rüzgârının serin Boğaz sularıyla ıslanmış sertçe esintisiyle sürüklediği dalgalar, başlarını kıyılara vuruyor, havada martılar çığlıklar atıyor. Boğaz, Kadıköy, Ada vapurları vızır vızır işliyor, tanımadığım on binlerce insanı ha babam taşıyıp duruyordu. Hepsinin de vapura verecek parası vardı. Bense, parayla geçilebilen Galata Köprüsü'nden Beyoğlu yakasına geçmek olanağını dahi bulamıyordum.

Kıyıdan geçen sürüsünü yitirmiş kimi balık türleri görünüyordu. Birkaç kişi, oltalarını denize atmış, sürüsünden ayrılmış şaşkın balıkları boşuna bekliyordu. Anağımdan güzel balık tavaları geçti. Burnumda mis gibi kızarmış balık kokusu tüttü. Modern insanın ne kerte zavallı olduğunu düşündüm. Herhalde, taş-

çağı inşanı şu balıkları tutmak üzere daha çok girişim gücüne sahipti. Şimdi, usumda beni sıkıştıran bir tek düşünce vardı: Bir ayak önce Arap Mehmet'den ayrılıp Beyazıt'a çıkmak, orada, bir aralıkta tablasını kurarak, bayat, giderek küflü peynirli pideler yada çörekler satan çok yaşlı bir adamcağızdan bir iki çörek alıp aç kurt gibi yemek. Geri döndük, konuşmadan ağır ağır Beyazıt'a çıktık. Recep'in gelip gelmediğini anlamak üzere bir kez Şark Pansiyonu'na uğradık. Gelmemişti. Yine birlikte çıktık. Arap Mehmet, ayrılırken, yarın öğle vakti, beni pansiyondan alıp annesine yemeğe götüreceğini, annesinin beni gıyaben çok iyi tanıdığını söyledi. Arap Mehmet, hiç olmazsa iki üç günümü garantilemişti. Onda yiyeceğim bir öğle yemeği, beni bir iki gün tutabilirdi. Cebimdeki ufak harçlığı da küflü çöreklere harcarsam üç gün de ondan kazanırdım. Böylece, bir hafta olsun büyük kentin kuduz gibi açlığıyla bilinmezliğinden, korkusundan kurtulurdum. Mehmet'den ayrılıp da dükkânların arkasından geçen sokağın kuytu bir girintisinde gizlenerek yasak küflü çöreklerini satan yaşlı adama koştum. Bu sırada bomboş karnım sanki beni şişmiş bir balon gibi havalandırıyor, ayaklarım yürürken dengesini yitirir gibi oluyordu. Çöreğin ortasına yerleştirilmiş bir iki peynir kırıntısı küflenmiş olmakla birlikte sokağın ıssızlığına sığınarak bunları görmezlikten gelip iştahla yedim. Sonra, Sahaflar Çarşısı'ndan dolaşarak Beyazıt Camii'nin şadırvanına gittim. İnanırlar, ikindi namazını kılmak üzere abdest alıyorlardı. Çevrede ayak kokusu yüzüyordu. Onlar, çekilip gittikten sonra avucuma akan ılık tatlı suyu kana kana içtim. Yarın ikindi üstüne dek bununla «idare» edebilirdim.

2

Sevgili arkadaşım Recep'in yitişinden beş gün sonraydı. Yine öğleye dek odamızda beklemiştim. Çok zayıf bir umutla hep onu bekliyordum. Arap Mehmet'in verdiği ufacık harçlığı günlerdir idare ediyor, birer ikişer küflü çörek alarak açlıktan kurtuluyordum. Bugün, Arap Mehmet beni alıp annesine götürecek, belki de orada küçük bir yemek yiyecektim. Öğleye doğru küçük merdivenlerde ayak sesleri işittim. Mehmet'in geleceğini bildiğim

halde yine de heyecanlandım. Kim bilir, belki de gelen Recep olabilirdi. Hayır, gelen Arap Mehmet'di. Öğle çoktan geçmişti. Özür diledi. Birlikte çıktık. Recep'in hâlâ gelmeyişine bir kez daha birlikte üzüldük. Yer yarıldı da içine mi girmişti bu oğlan?

Arap Mehmet, beni Sirkeci'ye indirdi. Arka sokaklara daldık. İki katlı küçük bir evin önüne geldik. Önümę düşerek beni yukarı kata çıkardı:

— Anne, bak, Musa'yı getirdim.

Odadan iri yarı, orta yaşlı, gürbüz, güçlü kuvvetli, uzun boylu bir zenci kadın çıktı, iri gözleri, cilalı gibi parlayan dolgun yanaklı yüzünün ortasında sevecenlikle parlıyordu. Tatlı bir biçimde elimi sıkarak:

— Hoş geldin, Musa, nasılsın? Ben, seni eskiden beri tanırım. Arkadaşın Mehmet, senden bana çok söz etmişti. Seni çok sever bizim oğlan. O da hâlâ istediği bir işe yerleşmedi. Bakalım, Tramvay Şirketi'ne girmek istiyor. Biletçilik, vatmanlık derken oraya kapılanır, orasını ekmek kapısı olarak tanır. Traktör şoförü olarak çalışmasını hiç istemedim. Onunla birlikte mezun olan arkadaşları Amasya'nın bataklıklı köylerinde ağaların ıssız çiftliklerine düşmüşler. Hepsi hastalanmış. Sizin de arkadaşınız olan Recep, bunların arasında arslan gibi kalmış. Ama, Mehmet'in dediğine göre o da yitiklere karışmış.

Kadıncağız, beni iri ana gözlerinin sevecenliğiyle sararak küçük bir odaya aldı. Çok sıcakkanlı bir kadındı. Demek ki Mehmet'in tatlılığı buradan geliyordu. Mehmet, daha önce, annesinden söz ederken, babası öldükten sonra onun bir mahalle bekçisiyle evlendiğini söylemişti. Bu, Malatya'lı halktan bir kişiydi. Biz, oturmuş Mehmet'le konuşurken annesi de ikide bir mutfakla bizim oturduğumuz oda arasında gidip geliyor, usuna gelenleri söyleyerek yenilerini düşünmek üzere uzaklaşıyordu. Biraz sonra merdivenlerde ayak sesleri işitildi. İriyarı Kayzer Vilhelm bıyıklı bir mahalle bekçisi karşımıza dikilerek babacan bir davranışla salt benim elimi sıktı:

— Hoşgelmişsin, diyerek yatmak üzere çıktı.

Biraz sonra, büyük bir sahan içinde domatese kırılmış bol yumurtalı bir yemek geldi. Tereyağında pişirilmişti. O zamanlar, bir bekçi de çarşıda bu yağları kolayca bulabiliyordu. Yemekten sonra ayran içtik. Birer de kahve içtikten sonra Mehmet'le kalk-

tık. Annesi, benim düşkün durumumu öğrenmiş olacaktı ki bana pek sevecen, acır gibi baktı. Akı bol, iri ana gözleriyle beni merdivenlerde de uğurladı. Sokağa çıktığımda artık lokantalarda bana gülümseyen yemeklere biraz nazlanarak bakıyordum. Artık, ben de bu kocaman, vurdumduymaz kentin tok hemşerilerinden biriydim. Kamım, hava dolu bir balon gibi beni uçurmuyordu. Bir kiloluk yumurta, domates, su, ekmek gövdemin dengesini yerine getirmişti. Sirkeci'de Mehmet'den ayrıldım. Kitapçıların cennet bahçesi gibi süsledikleri vitrinleri uzun uzun seyrederek tatlı bir mutluluk duygusu ile dolup taştım. Türkiye'nin büyük yazarlarından biri olmak umudu, içimde keskin kokular saçan bir karanfil bahçesi gibi açıldı. Mehmet'in annesinde yediğim güzel yemek, içimde buruşmaya başlayan düş dünyasını birdenbire canlandırmıştı. Cağoloğlu, Kapalıçarşı, Sahaflar Çarşısı derken kendimi Beyazıt alanında buldum. Recep bir kez daha usuma düştü, içim sızladı. Yanı başımda kör topal bir umut parçasını sürükleyerek Şark Pansiyonu'na uğrayayım dedim. Üç dört basamaktık tahta merdiveni tırmanırken odadan iniltiye benzer bir ses geldi. Durakladım. Bu, yabani bir hayvanın iniltisini andırıyordu. İlkin korkar gibi olduysam da sonra yüreklendim. Bu, yaralı, hasta bir insan iniltisi de olmaz mıydı? Ayakkabılarımın uçlarına basarak merdiveni gıcırdatmamaya çalıştım. Son basamağı çıkınca birdenbire açık kapıdan Recep'i gördüm. Sırtüstü yatağına uzanmıştı. Yalın ayaklarını toparlayıp bir tepeciğe benzettiği yorganın üzerine uzatmıştı. Benim içeri girdiğimi görünce birden korku ile yerinden fırlamak üzere yekindi. Bu vahşi hayvan ürkekliğindeki dramı sezer gibi oldum:

— Hoşgeldin, Recep, nerelerdeydin?

— Sorma, Musa, hiç usa gelmeyen bir belâya çattım ki, şimdi anlatamam.

Durdu. Yatağında oturmaya çalışarak bir kez odanın dört bir yanını iri iri açılmış uzun kirpikli kocaman gözleriyle şöyle bir araştırdı:

— Duvarların kulağı vardır, Musa. Gözünü seveyim, burada bana bir şey sorma. Hepsini anlatacağım sana. Hele bir dışarı çıkalım. Issız yerlere, parklara, Gülhane Parkı'na doğru gidelim. Başımdan çok büyük bir felâket geçti. Şimdi bile bundan büsbütün kurtulmuş değilim. Şu ayaklarımın haline bak.

Bunları söyleyerek yalın ayaklarını yine yorganının üzerine uzattı. O zaman, onun kıpkızıl yara olan tabanlarını gördüm. Her iki ayağının tabanı baştan başa soyulmuştu. Ancak, bu derisi soyulmuş tabanların kimi yerleri yarılmış, cılk yaraydı. Ben, Recep'in küçümencik odasına konuk olduğumdan beri, ayaklarıyla onun başı sürekli dertteydi. Ancak, böyle ağır bir duruma gelebileceği hiç usumdan geçmezdi:

— Gördün mü ayaklarımın durumunu? Gördün. Şöyle Gülhane Parkı'na doğru inelim de konuşuruz. Aman, gözünü seveyim, bana burada bir şey sorma. Duvarların kulağı vardır.

Recep, bu atasözünü ikidir yineliyordu. O zaman, onun başından önemli bir felâketin geçmiş olduğunu anladım. Sustum, inleyerek giyinmesine baktım, ilkin, tabanlarına yağlı bir merhem sürdü. Sonra, ince bir tülbentle her iki ayağını da iyice sardıktan sonra ince çoraplarını bunların üstüne geçirdi. Bana tutunarak bin bir güçlükle ayağa kalktı. İlk kez dikkatle yüzüne baktım. Yüzü de bir başka harabe halindeydi. Alnında, yanaklarında, çenesinde, gözlerinin altında mosmor yaralar vardı. Ön dişlerinden ikisi de yoktu. Gözlerinde kanlı boşluklar göze çarpıyordu.

— Evet, Musa'cığım, iki ön dişimi de kırdılar.

Bunu söyler söylemez, korktu. Gözleriyle odanın dört bir yanını araştırdı:

— Aman, gözünü seveyim, beni konuşturma. Ben, kendiliğimden konuşursam dürterek beni sustur, dedi.

Sonra, omuzlarıma asılarak odanın içinde şöyle bir iki adım attı.

— Yürüyebilirim. Yalnız, ayakkabılarımın arkalarına basmak zorundayım. Bu sargılarla ayaklarım ayakkabılara sığmaz, dedi.

Yaralı ayaklarının üçte ikisini papuçlarına sokuncaya dek birkaç kez:

— Uy, uy, uy, vay vay vay, anam, anam, anam, diye inlemekten kendini alamadı.

Sonra, sağ kolu ile sol omzuma yaslanarak merdivenlerden indi. Pansiyon bahçesinin enli taşlarını geçip de cümle kapısından dışarı çıkıncaya dek bayağı işkenceye konulmuş gibi inlediyse de caddede işkencenin saldırgan acılarına katlanmak uğruna türlü canbazlıklar yapmak zorunda kaldı. Beyazıt'tan Gülha-

ne Parkı'na dek olan yolu belki bir saatta aldık. Bütün gücüyle omuzuma abanıyor, ikide bir durarak:

— Uy, uy, uy, Musa, diye inliyordu.

Çemberlitaş'ın oraya varıncaya dek kendisini böyle yıkıntı haline getiren felâketin ne olduğunu söylemedi. Ben sordukça:

— Aman, Musa'cığım, yerin göğün kulağı var. Daha ıssız bir yere gidelim. Biraz daha bekle, diyordu.

Yürüyemeyecek duruma gelip de mola verdiğinde kapkara sık saçlarla örtülü başını kalın küt parmaklı eliyle yokluyor, ürpererek elini çekiyor, yine yeğnikten bir inilti salıveriyordu. Kapkara yağlı, güçlü, sık saç demetlerinin üzerinde kurumuş kan lekeleri göze çarpıyordu. Gür saçlarının altında yumrular oluştuğu göz yordamıyla anlaşılıyordu. Yüzünde, ayaklarında oluşan yaralar, bereler, morartılar, yumrular, kocaman kafasında da vardı. Çemberlitaş'ın orada bir ara pek ıssızlaşan bir köşede birdenbire durarak kocaman kocaman açılan iri, kara, iyi insan gözleriyle dört bir yanını araştırdıktan sonra kulağıma eğildi:

— Musa, ben beş gündür, İstanbul Polis Müdürlüğü'nde dayak yiyordum. Görmüş olduğun bütün bu yaralar Polis Müdürü ile Birinci Şube Müdürü'nün elleriyle, sopalarıyla, ayaklarının topuklarıyla oluştu. Sözün kısası: Beni beş gün köylü kadınlar çamaşır tokaçlar gibi tokaçladılar. Acımadan dövdüler, ayaklarımdan kan fışkırttılar. İki kesici ön dişimi kırdılar.

Bunları söylerken bir yandan da yöremizi gözden geçiriyordu. Bizimle ilgili bir kişi görmüş olacaktı ki birdenbire sustu. Onun baktığı yere bakınca bizi dikizleyen bir adamın gözleri hayasızca bakışlarıma çarptı.

Recep'i salıverdilerse de izlemeyi sürdürüyorlardı. Bu korkunç dayağın nedenini de öyle öğrenmek istiyordum ki bir ayak önce Gülhane Parkı'nın ıssızca bir yanına yetişmeye can atıyordum. Benden biraz daha kısa olan Recep, geniş omuzlu, büyük başlı, iri kemikli, yerden yığına bir gençti. Benim ince kemikli gövdeme abanarak yürürken bana büyük yük yüklüyordu. Geniş çarliston paçalı halis İngiliz kumaşından lacivert pantalonuyla pırıl pırıl ceketi, yer yer hırpalanmış, toz toprak içinde kalmış, bayağı eskimişti. Onları fırçalayıp temizlemeyi düşünmeyecek kerte acı içindeydi.

— Karnın aç mı? Gel şu küçük aşçıda bir şeyler yiyelim de Gülhane Parkı'na öyle inelim.

Küçük aşçı dükkânında karnımızı doyurduktan sonra bir kez daha yekindik. Tramvay, insan kalabalığından güçlükle kurtularak en sonra Gülhane Parkı'nın büyük kapısından içeri girdik. Genel yolu bırakarak yukarı patikaya saptık. Yüzyıllık ağaçlarla örtülen patikada yavaş yavaş yürüyorduk. Recep, yöresinin ağaçlarla, yeşillikle kuşatılmış olduğunu görünce derin bir soluk alarak durdu. Çevresine tatlı, dost bakışlarla baktı. Yine de son deneyimi onu kuşkuya doğru itiyordu:

— Aman, Musa'cığım, ağaçların kulakları vardır. Dikkat edelim. Duvarların da, ağaçların da, yerin de kulağı vardır. Ben, Polis Müdürlüğü'ne götürülüp bu korkunç sopayı yiyip yıkıntı durumuna getirilinceye dek eski bir Darüleytamlı olarak kaygusuz, baba bir dünya içinde yaşadığımı sanıyordum. Bir suç işlediğinde bir baba çocuğunu böyle öldüresiye döver mi, bilmiyorum? Belki, kulağını çeker, kıçına bir iki şaplak indirir, bir daha böyle bir suç işlememesi için onu uyarır. Musa'cığım, insan toplumu, meğer hiç de ana ya da baba değilmiş. İnsan toplumu, ayağı sürçen bir kişiye karşı bir ejderha. Sarhoşluk dolayısıyla ettiğim bir iki söz için yediğim bu sopa, yitirdiğim dişler bir yana, insan toplumuna, onun büyüklerine karşı duyduğum saygıyı, sevgiyi de yitirdim.

Bunu söyledikten sonra, ortada, bulunmayan bir düşmandan öç almış gibi kıvançlı görünüyordu. Kırık dişlerinin kanlı yerini parmağıyla şöyle bir yokladı:

— Şuna inan, Musa'cığım, karşımızda her zaman insan toplumu denen bir düşman vardır. Özellikle bizim gibi kimsesiz öksüzler için. Bizi, bunun polislerinin elinden Tanrı bile kurtaramaz. Aman, dikkat! Ağaçların kulağı vardır.

Bunu söyledikten sonra, bir kez daha yöreyi gözleriyle taradı. Sonra, ancak kendilerinin işitebileceği gibi alçak sesle benim son kerte merak ettiğim serüvenini şöyle anlattı:

— Bir hafta önce, Beşiktaş Parkı'ndaki bir sırada oturmuş, halk çocuklarıyla dinleniyordum. Ancak, sıranın bir başında halktan birine benzemeyen otuz yaşlarında kumral, açık yeşil yada mavi gözlü okumuşa benzer bir adam oturuyordu. İşte, benim başıma gelen felâketin nedeni o adamdır.

Recep, bunları söyledikten sonra yine durdu. Çimenlerin üzerine oturdu. Beni de yanına çağırdı:

— Sağ ayağımın tabanı fena sızlıyor, şuna biraz bakalım da yine konuşuruz, dedi.

Topuklarına bastığı ayakkabılarını çıkarıp bir yana bıraktıktan sonra sağ ayağındaki sargıyı açtı. Ayağının kıpkızıl yaralarını denizden doğru gelen serin yele tuttu:

— Şu rüzgâr ne güzel geldi ayağıma.

Arkadaşımın yaralarını daha yakından görünce bir tuhaf oldum. Recep çok iyi bir gençti. Darüleytamlarda bütün suçu, okuldan bir grup arkadaşla kaçarak Beykoz dağlarından kestane, Amasya elma bahçelerinden elma aşırmaktı. Onun getirdiği kestanelerle elmalar, yıllarca benim vitamin gereksinimimi sağlamıştı. Beykoz dağlarındaki kestaneler sahipsizse de Amasya'daki elma bahçeleri sahipliydi. Birincisinde salt bir disiplin suçu, ikincisindeyse başkasının malına el atma suçu işliyordu. Burada iş hukuka yöneliyorsa da Amasya'nın bahçe sahipleri, öksüzlerin ufak tefek yemiş hırsızlıklarına önem vermiyor, yada bunu hoşgörüyorlardı.

Recep, bu yaralı tabanlarla vaktiyle yıldırım gibi koşardı. Okullarda içimizde futbol, bez top oynamayan bir tek arkadaş oydu. Bundan oldum olası hoşlanmazdı. Ancak, Kaptan Kemal, en iyi futbolcu olduğu halde onu canı gibi sever, onunla çok içten bir arkadaşlık sürdürmekten mutlu olurdu. Kaptan Kemal'in salt arkadaşı değil, koruyucusu idi de. Yalnız zamanla Kaptan Kemal ün kazandıktan sonra onun saf, temiz davranışlarıyla eğlenmeye başlamış, bu yüzden araları açılmıştı. Recep, belki de ayakları oldum olası çok terlediğinden, yeterinden çok duyarlık taşıdığından bez topa, futbola karşı hiç sempati duymamıştı. Hele dışarı yaşamına atılıp da temelli ayakkabı giymeye başladıktan sonra onun ayakları, başına bayağı belâ kesilmeye başlamıştı. Hele yaz günleri, ayakları öyle terliyordu ki, yaz başında aldığı yepyeni rugan ayakkabıları salt bu yüzden çatlamaya, yırtılmaya başlamıştı. Traktör şoförlüğünden ayrılıp Seyri Sefain Fabrikası'nda iltimasla bir işe girmeye çabalarken bir yandan da kadın kız arkasında İstanbul kaldırımlarını arşınlayıp durmaktan geri kalmıyordu. Bu çokça yürüyüş sonunda iki ayağının tabanı da terden diri-

mini yitirip soyulmuş, topallamaya başlamıştı. Her gün bir çift çorap değiştirip tabanlarına türlü tozlar sürdüğü halde bunların birinci derisinin soyulmasını önleyememişti. Pansiyoncu kadın, Recep'in bu haline acımış, ona karasakız yapıştırmayı salıklamıştı. Pansiyoncu kadının karasakız dediği nesne, ziftten başka bir şey değildi. Bir gün bir yığın zift alan Recep, her iki tabanına da bundan yapıştırarak sargılamış, sonra, yine hovardalık arkasında fellik fellik gezmeye başlamıştı. Ne yazık ki, iki üç gün sonra, ayaklarını açıp bakınca usu başından gideyazmıştı: Her iki ayağının altı kıpkızıl cılk yaraydı. Karasakız, son kalan deri parçalarını da söküp götürmüştü. Recep, birkaç gün Pansiyon'dan dışarı çıkamaz duruma gelmiş, başka merhemlerle karasakızın ettiklerini gidermeye çalışmıştı. Bu sıralarda da Kaptan Kemal, Arap Mehmet'le çıka gelmiş, eski arkadaşının karasakızla perişan ettiği ayaklarıyla, onun pis hovardalığıyla bol bol eğlenmiş, şakalar yapmış, hepimizi gülmekten kırıp geçirmişti.

Ayakları yeni merhemlerle sağdırılmaya çalışıldığı sıradaydı ki, zavallı çocuk, polise düşmüş, bu birinci derisi soyulmuş tabanlara acımadan birkaç araba sopa vurulmuştu: Bunu düşündükçe içim fena oluyordu. Recep, çevremizde uzun boyları, yüksek şemsiyemsi yeşil dallarıyla bir sığınak yaratan kalın gövdeli ağaçları bir süre kuşkulu bakışlarla süzdükten sonra şöyle konuştu:

— Ağaçların da kulakları vardır, ama, ben yine de sana başıma gelenleri anlatmak istiyorum. Dinle: Beşiktaş Parkı'ndaki bir sırada oturduğumu, sıranın ucunda da aydın bir genç adamın oturmuş arpacı kumrusu gibi düşündüğünü söylemiştim. Bir süre sonra aramızdaki iki işçi kılıklı halktan adam kalkıp gidince, genç adam bana sokuldu: 'Bey,' dedi, 'bu parklar hiç de iş güç sahibi insanların oturacağı yerler değildir. Buralara kentin, uygarlığın dökümleri, kahvelere, gazinolara verecek parası olmayan meteliksizler gelir oturur. Sizin İngiliz kumaşından biçilmiş giysinize bakarak bir yargı vermem gerekirse siz, taşrada iş tutmuş, buraya da daha iyi bir iş tutmak üzere gelmiş bir gençsiniz.'

Genç adamın beni kahve falı gibi okuyuşu ilgimi çekti:

'Bey,' dedim, 'iyi anladınız. Anadolu'da traktör şoförü idim. Bir kaç yıl çalıştım. Baktım, ziyan olup gideceğim, sıtma türlü

hastalıklar, yoksulluklar beni yıldırdı. Bir kenara koyduğum birkaç kuruşla daha iyi bir iş tutmak üzere kalkıp eskiden bildiğim İstanbul'a geldim. Buraların yabancısı değilim. Önemli bir kuruluşta bir işe de yerleşmek üzereyim.' Adam, büyük paralar yedirmedikçe hiçbir büyük kuruma giremeyeceğimi söyledi. Saatlerce oturduk, konuştuk. Adam, Türkiye'de bozuk bir düzenin egemen olduğunu söyleyerek bunun kötülüklerini saydı döktü. Türk işçisiyle Türk köylüsünün bütün anlamıyla bir kölelik rejimi altında inlediğini söyledi. Türkiye'de gerçek değer taşıyanlara bu değerlerine göre iş verilmediğini, Arıkara'dakilerin ellerine bir çiftlik geçirdiklerini, salt kendi çıkarlarını düşündüklerini ileri sürdü.

Bugün, kendisi beş yabancı dil bildiği, bunlarla çeviriler yapabildiği halde Türkiye'de işsiz dolaşıyordu. Ona değer verecek hiç kimse yoktu. Adamın söyledikleri beni öyle coşturmuştu ki onu lokantaya götürüp güzel yemekler yedirdim. Her zaman görüşmeye karar verdik. Türk işçisinin ilerleyececeği beni çok coşturmuştu. Coşkunluktan yerimde duramıyordum. Uluorta tanıdığım kişilere dahi o adamın düşüncelerini açmakta hiç bir sakınca görmedim. İşçi sınıfının iktidarı iki yıla dek geliyordu. Böyle bir durumda korkup susmak olur muydu? O adamı ertesi gün randevu verdiğimiz yerde gittim bulamadım. Adam, beni iyice ağuladıktan sonra yitiklere karışmıştı. Ben, işçi sınıfını buldumsa da onu yitirmiştim. Onun kim olduğunu meğer Polis Müdürü'nün odasında dişlerim, kafam kırılırken öğrenecekmişim. Meğer herif Moskovo'da eğitim görmüş Lenin'i, Troçki'yi tanıyan ünlü Türk komünistlerinden biri değil miymiş! Benim tanımlamama göre onun kim olduğunu şıp diye anladılar. Meğer, hükümet, adamcağızı çoktan beri harıl harıl aramaktaymış. İşin korkunçluğu şuradaydı ki, polis beni Komünist olarak değil de Atatürk'e suikast suçundan soruşturmaya çekmişti. Bunun ucunda ölüm vardı, Musa'cığım. Komünistlik, pek öyle önemli sayılmıyordu.

Recep, biraz sustuktan sonra sözünü şöyle sürdürdü:

— Dur, hele, birader. Polise nasıl düştüğümü anlatayım sana. Dedim ya, o adamdan fitili aldıktan sonra işçi olduğunu sandığım herkese hükümetin yakında yıkılacağından söz etmeye başladım. Amasya'dan tanıdığım bir arkadaşıma rastladım. Askerdi. Bir pazar gecesi izinliydi. Onu bir lokantaya götürüp ağırladım.

Kafaları tuttuk. Bu kez de Abanoz'a gitmek üzere Sirkeci'den bir tramvaya atladık. Ona da daha önce yeni öğrendiğim şeylerden ağız dolusu söz etmiş, içkili yemek boyunca da kafasını bunlarla şişirmiştim. Oğlanın bu tarakta bezi yoktu. Nezaket olsun diye benim ağzımdan köpükler saçarak söylediklerimi can kulağıyla dinler görünüyordu. Tramvayımız köprüden geçiyordu. Köprünün ortasına, geçen yıl, 1927 yazı kurulmuş olan takı görünce Beşiktaş'ta dinlediğim propagandacı genç adamın bütün kafama kazıdığı düşünceler, bir eşek arısı sürüsü gibi havalanıp kafamı kapladı. Gazi'nin İstanbul'a gelişi onuruna yapılmış olan takı elimle işaret ederek bağırdım. Bir çok saçma sapan şey söylerken bütün tramvay halkı korku ile bana bakıyor, yanımdakiler de öteye, öteye kaçıyorlardı. Hiç kimse de, arkadaş ne yapıyorsun, sarhoşlukla suç işliyorsun demiyordu. Zavallı asker arkadaşım, çok sarhoş olduğundan ne dediğimi bile anlayacak durumda değildi. Tutunduğu kayışın ucunda sallanarak beni dinler görünüyordu. Tramvay Galatasaray durağına vardığında orada çokça kaldı. Bütün yolcular bir arıza mı var diyerek birbirine sorup dururken birden bire hem ön hem de arka kapıdan içeri resmi-sivil birkaç polis daldı. Genç bir adam, asker arkadaşımla beni göstererek: 'İşte, bunlar!' diye bizi gösterdi. Polisler, birer aç kurt gibi üstümüze atılarak bizi alıp götürdüler. Beyoğlu Emniyet Amirliği'ne götürüldük. Karakuş gibi başımıza yığılan polislerden, yüzümüze söğüp sayanlardan büyük bir suç işlediğimizi anlar gibi oldum. Ancak, bu suçun ne olduğunu Polis Müdürlüğü'nde anlayacaktım. Telefonlar işledi. Öteye beriye polisler koşturuldu. En sonra bir polis arabasının içinde, ellerimiz kelepçeli asker arkadaşımla birlikte Polis Müdürlüğü'ne götürülüp sorguya çekildik. Sarhoşluktan ayılmışsak da iş işten geçmişti. Benim arkamda Atatürk'ü öldürüp yerine geçecek adamlar aranıyordu.

Hele, zavallı asker arkadaşım, asker olduğundan benden daha kötü durumdaydı. Suç, Atatürk'e suikast olarak ele alınmıştı. (1927 yılı, Kuşadası yöresinden Türkiye'ye giren Kuşçubaşızade Eşref'in kardeşi Sami ile adamlarının yargılanması şimdi bile sürmekteydi. Bu yüzden Recep'in meydan okuyarak konuşması, bir suikast işine bağlanmak isteniyordu.) Polis Müdürü, ellerim ayaklarım bağlı olarak beni yerlerde yuvarlıyor, ayakkabılarıyla

yüzümü gözümü çiğniyor, hangi suikast grubundan olduğumuzu öğrenmeye çalışıyordu. Sabaha dek böyle dayak yedikten sonra beni daracık bir hücreye tıktılar, ellerim kelepçeli, ayaklarım bağlıydı. Arkadaşım da başka bir hücredeydi. Benden bir şey alamayınca ona çullanmışlardı. Onun, tabanlarına yediği sopalardan danalar gibi böğürdüğünü işitiyordum. Tüylerim diken diken oluyordum. Ben, ne bok yemiştim. Kendim neyse, ne, oğlanın da başını yakmıştım. O gün, ikindiye dek hücremin kapısı hiç açılmadı. Sonra, yeni bir gidiş geliş başladı. Polislerin biri geliyor, biri gidiyor, her gelen bana bir tekme savurarak herhangi bir adamı tanıyıp tanımadığımı soruyordu. Bunlar, hiç tanıdığım, adını bile işittiğim kişiler değildi. Hepsi de Atatürk'e vaktiyle kafa tutmuş olanların yakınları, adamları, çoluk çocuklarıydı. O gün de ikindiden başlayarak şu gördüğün ayaklarımı falakaya geçirerek kanlar fışkırıncaya dek sopaladılar. Danalar gibi böğürdüm. Binlerce yemin billah ediyor, benimkinin salt bir gevezelik olduğunu anlatmak istiyorsam da onlara vız geliyordu. Hele, Birinci Şube Müdürü, elindeki meşe sopasını öbür yardımcılarına hiç kaptırmıyor, durmadan kanlar fışkıran ayaklarıma üstüste sopalar indiriyor, durmadan suikast şebekesinde kimlerin bulunduğunu sorup duruyordu. Adam, öyle hayvanca dövüyordu ki birkaç araba odun yarmış gibi yorulup oturuyor, beni de betonun üzerinde oturtarak bir sigara yakıyor, bana da bir tane uzatarak şöyle diyordu: 'Şimdi, mola verelim. On dakika paydos. Bu sırada sen de ben de birbirinden bir yakınması bulunmayan iki özgür yurttaşız. Ancak, on dakika sonra, yine görevimize başladığımızda sen bir sanık ben de bir görevli olacağım.' Birinci Şube Müdürü, kendisi içerken bana da bir sigara yakıyor, karşılıklı tüttürüyorduk. Kimi zaman da karşılıklı birer çay içiyorduk. Sonra, yine tabanlarıma, kaba etlerime, omuz başlarıma, kafama, gözüme sopalar, yumruklar, tekmeler inmeye başlıyor, bir kez daha danalar gibi böğürmeye başlıyordum. Orada anladım ki, Musacığım, eğer sopa yerken, işkence yapılırken insan bağırabilmekten yoksun kalırsa çatlayıp ölebilir. Tabanlarıma inen sopaların acısından bayılacak duruma gelirken haykırmaya başlıyordum. Acıları bu çığlıkların gürültüsü içinde boğar gibi oluyordum. Beş gün beş gece bu dayak işi sürdü. Bu sorgum sırasında beni en çok et-

kileyen neydi, biliyor musun, Musa'cığım? Birinci Şube Müdürü, kıyasıya beni dövdü de yorulunca iki candan arkadaşmışız gibi beni karşısına alıp oturtuyor, bana bir sigara veriyor yada çay sunuyor, benimle senli benli laf ediyor, bayağı bütün vurduğu sopaları unutturuyordu. Bir yurttaş olarak beni herkes gibi sevdiğini söylüyordu. Ben, salt bir sanık olduğumdan bir suçluya bakıldığı gibi bakılmazmış bana. Böyle, içten, hem de çok içten göründüğü bir sırada kendisine duyduğum hayranlığı adamın yüzüne karşı söylemekten kendimi alamadım: 'Müdür Bey, dedim, sizin bu görev aşkınıza gerçekten hayranım. Beni salt görev yüzünden dövdüğünüzü, yoksa benim rastgele bir yurttaş olarak benimle yine de dost olabileceğinizi göstermeniz beni çok içlendirdi.' Oysa, adam, bir cellat gibi kaskatı ruhlu bir robottu. Yine de benim bu sözlerimden duygulanmış göründü. Demin içtiğimiz halde bana bir çay daha ısmarladı. Ondan sonra da beni dövmeyi başkalarına bıraktı. Onlar da bana benzer soruları soruyorlar, daha kıyasıya dövüyorlardı. Bu sırada, benim İstanbul'da, Amasya'da tanıdığım herkesi yakalayıp sorguya çektiler. Benim odamda yattığını söylemiş olsaydım, sen de o beş gün içinde dayak yeyip danalar gibi böğürecektin. Bizim Amasya Oteli'nin sahibi İnayetullah'ı da sorguya çekmişler. İşte, bu beş günlük cehennem azabından ancak omun sayesinde kurtulabildim. Bana kefil oldu. Ancak, soruşturmanın sonuna dek süreceğini söylediler. Suçsuzluğumun anlaşılacağı en son güne dek polis, «MAH» yakamı bırakmayacak. Şimdi, Seyri Sefain'e girmek uğruna yapmış olduğum bütün çabalar, artık, suya düştü. Rüşvet olarak vereceğim bütün parayı elimden alıp kefalete yatırdılar. Polis, beni boğaz tokluğuna bir lokantanın işçiliğine verdi. Orada beni göz altında bulundurup doğru bir adam olup olmadığımı anlayacak. Zavallı asker arkadaşıma gelince onu Merkez Komutanlığı'na vererek birliğine gönderdiler. Oğlanın benim yüzümden yediği dayaklar hiç unutulacak gibi değil. Beşiktaş Parkı'nda bana propaganda yapan adamı söylememiş olsaydım, belki de Birinci Şube'nin zindanlarında ziyan olup gidecektim. Benim, o propagandaya kapılıp gevezelik ettiğimi en sonra anladılarsa da bütün gelecek hülyalarına bir boy, boş vermem gerekiyor.

Recep, Polis'teki serüvenini anlatıp bitirince, bir kez daha

çevremizdeki ağaçlığı gözden geçirdi. Bana bir öğüt vermekten de kendini alamadı:

— Sevgili kardeşim Musa, sen yaşamın boyunca yapacağın yüksek işler yüzünden biz öksüz yurtluların yüzlerini güldürecek zeki bir çocuksun. Sakın, benim başımdan geçen şu saçmalıklara kapılayım deme. Bir ayak önce okuluna dön. Sanayii Nefise'ye kolayca giremezsin. Onun çok koşulları vardır. Git, Öğretmen Okulu'nu bitir. Ondan sonra ne yapacağını düşünür, karar verirsin. İstanbul'da su aygırları, filler, arslanlar, kaplanlar, timsahlar, akrepler, yılanlar yaşıyor. Bunlar, yaşayabilmek uğruna hep senin benim gibi kimsesizleri, öksüzleri, temiz insanları çiğnerler, parçalarlar, yerler. Sen, yarın hem öksüzlerin hem de yurdun yüzünü güldürecek kişilerden biri olacaksın. Ben senin zekâna güveniyorum. Bundan sonra sana hiçbir yardımım olamaz. Odamı bu akşam boşaltıyorum Birkaç gün İnayetullah'ın otelinde konuk olacağım. Ondan sonra belki de lokantada yatıp kalkacağım. Burada seninle ayrılalım. Polis, bundan sonra, benim konuşup görüştüğüm herkesi kuşkuyla izleyecek. Belki, senin okuluna da etki yapar. Ben, biraz daha burada oyalanıp kendim, ahlaya puflaya Beyazıt'a çıkar birisinin yardımıyla yatağımı otele indirmeye çalışırım.

Yaşamım boyunca belki de bir daha hiçbir zaman göremeyeceğim sevgili arkadaşının yanından ellerini bile sıkmayı unutarak kalkıp uzaklaştım. Bu akşamla birlikte benim de gerçek serüvenim başlıyordu.

3

İçinde şiir defterlerimden başka bir şey bulunmayan küçük el çantamı sallayarak Sarayburnu'na doğru yürüdüm. Topkapı Sarayı'nın yüksek duvarlarının dibindeki patikadan gidiyordum. Hiç olmazsa bu yolda daha az insan vardı. Kara düşüncelerimle baş başa ilerlemek, insanların hiç bulunmadığı ıssızlara gitmenin özlemi içindeydim. Yüksek duvarlardan yemyeşil bir halı gibi kaplayan herdem yeşil sarmaşıkların arasında yitmek, insanların gözlerine hiç görünmemek istiyordum. Gülhane Parkı'nın en yüksek yerindeki sıralardan birinin kenar ucuna ilişerek hem Üs-

küdar'ı, Adaları, Marmara'nın bir bölümünü, hem de Boğaziçi ile Beyoğlu gecesinin kül rengi beton, tuğla yığınlarını seyrederek şiirler düşündüm ya da düşledim. Bu sıradaki etki alanım büsbütün Türk kültürünün dışındaydı. Baudelaire'in «*Elem Çiçekleri*» olarak dilimize geçmiş olan *Les Fleurs du Mal*'inden bildiğim parçalar, Petöfi'den okuyabildiğim son kerte canlı, çarpıcı şiirleri, Goethe'nin *Werther*'iyle *Faust*'u görkemli dostlar gibi durmadan içimde konuşuyordu. İttihat ve Terakki'nin getirdiği ulusal edebiyatımızın kalburüstü şairleri, Orhan Seyfi, Yusuf Ziya, Enis Behiç, Faruk Nafiz, içinde yüzdüğüm yepyeni duyguların ağulu bataklık sisleri arasında birdenbire gönlümdeki yerlerini yitirmişlerdi. Şöyle böyle benim yaşıtım olan Yedi Meşaleciler de benim içine düştüğüm kara umarsızlığın pek üstünde şiirler yazıyorlardı. Bu sırada sorunlu, kurtuluş yolları gösteren şiirler özlüyordum. Geç vakitlere dek sıranın üstünde, şiir, edebiyat dünyasının arkasına saklanarak geçirdiğim saatler bitmişti. İlk kez, çökmeye başlayan akşam karanlığıyla yersiz yurtsuzluğum usuma geldi. Acaba, Gülhane Parkı'nın kuytu bir köşesinde gizlenerek geçeyi geçiremez miydim? Bütün geceyi sokaklarda geçiremezdim. Burada en son dakikaya dek kalmanın nedeni de eğer park bekçileri görmezlikten gelirse parkta gecelemek içindi. Ne yazık ki biraz sonra park bekçisi göründü. Elindeki düdüğü öttürerek parkın kapanmak üzere olduğunu bildiriyordu. O zaman, yöreıni gözden geçirince, benim gibi geceyi burada geçirmek isteyen epeyce kişinin bulunduğunu anladım. Eski püskü giysilerinin içinde büzülerek uykuya hazırlanan berduşlar, bekçi dürtmeyince sıralarından kalmaya istekli görünmüyorlardı. Bekçi, benimle birlikte bir çok umutsuz yersiz yurtsuzu önüne katarak parktan çıkardı. Sonra, arkamızdan demir kapıları kilitleyerek kapadı. Ünlü Vakayi Vakvakiye'de dallarına bir yığın suçlunun asılarak öldürüldüğü birkaç yüzyıllık çınar ağacına yan yan bakarak Sultanahmet'e doğru çıktım. Ünlü çınarın gövdesine pek eskiden giren kocaman bir taş, zararlı bir ur gibi onun birkaç metre yukarısına dek tırmanmıştı. En işlek bir yolun ortasında dokunulmadan bırakılmış olan bu tarih ağacının bağrına saplanmış olan kocaman taş, sanki benim bağrıma saplanmışcasına acıklı düşüncelere daldım. Tramvaylar, bu ağacın dallarını sıyıra-

rak gelip geçmekteydi. Sultanahmet Parkı'na gittim. Orası daha geç kapanıyor, yeri yurdu olmayanlarla hava almak isteyen ev kadınları, orada havalanıyorlardı. At kestanesi ağacının parkın ışıklarından sakladığı bir sıranın boş bir ucuna ilişerek yırtık ayakkabılarımı sıranın altına gizledim. Bıraksalar, insan bu sırada geceyi ne güzel geçirebilirdi. İnsanın üstü başı da kirlenmezdi. Gözlerim, kulaklarım parkın cıvıl cıvıl havasındaysa da içim, Recep'le kendimin dramı üzerinde kararan labirentlerde geziniyordu. Saat on birde burada da parkın bekçisi, köşeyi bucağı dolaşarak, sıralarda uyumaya çalışanları tatlı düşüncelerinden uzaklaştırdı. Ben de en son parktan çıkanlardan biri oldum. Gideceğim hiçbir yer olmadıktan sonra ivedi davranmanın ne anlamı vardı?

Divanyolu'ndan yukarı doğru çıkmaya başladım. Beyazıt'a gitmek istiyordum. Kentin aşağı yanları gittikçe kararıyordu. On birden sonra ortalık iyice ıssızlaşmıştı. Tramvaylar da artık çok seyrek geçiyordu. Yavaş yavaş başıboş kedilerle köpekler, gündüzün sindikleri yerlerden çıkıyorlar, karınlarının derdine düşüyorlardı. Beyazıt meydanına vardığımda buranın şimdi bile cıvıl cıvıl kaynaştığını gördüm. Havuzun başındaki sıralar insanla doluydu. Ancak, erken saatlerde daha çok kadın, kız olan oturucular, şimdi, bütün erkekti. Tek tük yaşlılar bir yana bırakılacak olursa hemen hepsi gençti. Sanki, kentin son dirim damlasını içmeden geceyi bırakmak istemiyorlardı. Üniversite kapısının her iki yanındaki iki kocaman saat gecenin yarısını gösterdiği halde havuzun başındaki sıralar bir türlü boşalmak bilmiyordu. Yarım saat, havuzun başında dikilerek ışıklı fıskiyeleri seyreder gibi yaptım. Gözlerimden uyku akmaya başlıyordu. Gittim, üniversite kapısının sağındaki ak mermerler üzerine oturdum. Çantamı kucağıma yerleştirerek başımı da onun üzerine yasladım. Serin bir rüzgâr çıkmıştı. Gündüzün bıraktığı son sıcaklığı görünmez bir süpürge gibi süpürüp denize doğru kovalıyordu. Yorgun bir gövdeye bu serin rüzgâr ninni gibi geliyordu. En son tramvaylar, gıcırdayarak Beyazıt meydanının kıvrıntısını dönüyordu. Üniversite'nin iki kocaman saati yarımı gösteriyordu. Havuzun çevresindeki sıralarda bırakıp gidenlerin yerinde artık birkaç yalınayak berduştan başka kimse oturmuyordu. Onlar da bekçiler, polisler kovalayıncaya dek burada pinekleyip sonra onların gözlerinden

uzak bir kuytu arayıp gecenin geri kalan saatlerini orada bitireceklerdi. Yarım saat, mermerler üzerinde şekerleme kestirdim. Ancak, benim orada uyumak istediğimi ayırt eden herkesin türlü duygularla beni gözetlediğini gördüm. Gelip geçen, öteki insanlardan apayrı bir şeymişim gibi keskin bakışlarla bir kez beni süzmeden geçmiyordu. Bu bakışları görmezlikten gelerek bir süre daha şekerleme kestirmeye çalıştımsa da göz önünde yatıp uyumaya çalışmanın uygunsuzluğunu anlayarak kalktım, Beyazıt Camii'nin alana bakan duvarının dibindeki lükstrüm kümelerinin gözden sakladığı mermer çıkıntının üzerine uzandım. Çalıların arasından geçen serin gece rüzgârının, burasının yatakhane olmadığını bana bildirmesine bakmadan, küçük el çantamın üstüne koyduğum uzun saçlı kumral başımın içinde olsun, güvenceli bir gece yaratmaya çalıştım. Uykusuzluğun kara kadife yatağına gömülmek üzereydim ki birisinin sert, hoyratça, beni dürttüğünü anladım. Karşımda iriyarı bir gece bekçisi dikiliyordu:

— Kalk bakalım, hemşerim. Burada yatmak yasaktır. Nesin sen?

— Öğrenciyim. Okuluma gidecek yol parası bulamadığımdan böyle ortada kaldım.

— Böyle sokakta yatmak olmaz. Karakola gideceğiz. Hiç olmazsa orada, nezarette, bir sıranın üzerinde uzanıp geceyi geçirir, yarın derdine bir çare ararsın.

Beyazıt Karakolu'na gitmekdeydik ki biraz öteden geçen iri yarı, şişman, otuz kırk yaşlarında bir polis memuru bizimle ilgilendi:

— Nereye götürüyorsun bu çocuğu?

— Karakola. Caminin duvarı dibinde uyur buldum.

— Sen, işine git, ben onu karakola götürürüm. Oraya gidiyorum.

Polisle yan yana yürümeye başladık. Bana nereden gelip nereye gittiğimi sordu. Basımdaki okul kasketiyle temiz lacivert giysim bir öğrenci olduğumu gösteriyordu. Halden anlar gibi görünen polis, bana acır gibi yaptı:

— Şimdi, seni karakola götürsem, hırsız rnırsız sanarak seni çok rahatsız ederler. Seni, bizim eve götüreyim de orada birkaç saat konuğum ol. Sabahleyin istediğin yere gidersin. Yalnız,

kendine, okula dönünceye dek sığınacak bir yer bul. İstanbul'un sokakları senin gibi gençler için çok tehlikelidir. Dışarıda kalmamaya çalış.

Adam, böyle tatlı bir sesle babaca öğüt vererek yanımda yürürken tramvayın sahanlığında geçen bir başka polis, anlamlı bir biçimde gülerek bağırdı:

— Kolay gelsin Ş. Efendi, güzel işler.

Tramvaydan seslenen polisin anlamlı gülüşü ile anlamlı sözleri içimi bulandırdı. Belki de sandığım gibi değildir diye yürümemi sürdürdüm. Usuma ilk gelen homoseksüel bir saldırıya uğramak düşüncesiydi. Ancak, yanımdaki adamın babacan bir polis oluşu, benim de on sekiz yaşında erkekliğini bütün anlamiyle yaşamakta olan bir genç oluşum, bu pis asalak düşünceyi kafamdan kovdu. Epeyce yürüdük. Fatih'e vardık. Bir ara sokaktan ilerledik. Yol kıyısında, eski bir ahşap evin önünde durduk. Gece bir buçuk iki arasıydı. Uykusuzluktan, yorgunluktan ayakta duracak gücüm kalmamıştı. "Ş. Efendi" bu sırada anahtarla kapıyı açtı. Ay ışığı bizimle birlikte taşlığa saldırdı, polis, ayakkabılarımı taşlıkta çıkarmamı söyledi. Tahta merdivenleri ağır gövdesinin altında inleterek yukarı çıkarken:

— Bugün, Allah'tan, bizim çocuklar da evde değiller, dedi.

Kuşkum, yinelendiyse de içimdeki bütün direnme gücümü bir bomba gibi hazırlayarak onun arkasından yukarı çıktık. Ev, bizden başka hiçbir canlının bulunmadığını gösteren bir sessizlik, ıssızlık içindeydi. Ev sahibim sol yandaki bir odanın kapısını iterek açtı. Sağ duvarın dibinde iki kişilik kocaman bir somye vardı. Polis, hemen soyunmaya başlayarak, yolda gelirken sorup öğrendiği adımla bana ünleyerek:

— Musa Efendi, dedi. Odamızda ancak bir karyola var. Başka yatağımız da yok. Her halde benimle bir yatakta yatmaktan çekinmezsin.

Benden yaşlı bir adamla bir yatakta yatmak, yaşamım boyunca ilk karşılaştığım bir işti. Çocukluğumda anamla babamın arasında, o da, ancak birkaç kez yatmıştım. Niyeti iyi bile olsa, polisin bu önerisini yadırgamaktan kendimi alamadım:

— Efendim, ben şu divanın üzerinde sabahlarım. Yatağınızda siz rahat rahat yatın, dedim.

— Bırak, Allahaşkma, Musa Efendi, dedi. Sabaha şurada iki üç saat ancak kaldı. Soyun da gir yatağa. Sen bir ucunda yatarsın, ben bir ucunda.

Adam, insanca konuşuyordu. 'Acaba piçlik bende mi?' diye düşünerek soyunup yatağa girdim. Geniş karyolanın bir ucunu üstüme alarak gözlerimi yumdum. Sanki bütün varlığım uyku olmuş, derinlere doğru akıyordu. Ancak, polis yatakdaşımın ağzından burnundan, sel gibi fışkıran anason, ispirto kokusu, beni tetikte durmaya zorluyordu. Kapanmış olan göz kapaklarımın altında gözlerim alabildiğine açıktı. Adamın yavaş yavaş bana doğru yaklaştığını, elini uzatıp bir yerlerimi tutmaya çalıştığını anlayınca yorganı üstümden atıp yatağın içinde oturdum. Herhangi bir zor kullanmaya kalkışma durumunda neler yapabileceğimi hesapladım: Odanın yola açılan iki büyük penceresi, eski keten perdelerle örtülüydü. Ay ışığı da, odada lamba filan yanmadığı halde odayı gereği gibi aydınlatıyordu. İlk yapacağım iş, pencerenin camlarını kırıp gecenin sessizliğini doğal olmayan bir gürültüyle doldurup yardım istemekti. Olmazsa kilitlenmiş olan kapıya yüklenerek sofaya yetişebilmek belki de evde bulunması olasılığı bulunan kişileri yardıma çağırmaktı. Ancak, bir polisin elinde beni adaletin gözünde suçlu düşürmeyi başarabilecek bin türlü dalavere olanağı bulunduğunu düşündüm. Onu zekamla alt etmeye, aşağı durdurmaya karar verdim. Bu gece koruyucum olarak yanı başımda yatanın pek cılız yine de pek güçlü bir hali vardı. Soğukkanlılığımı elden bırakmadan şöyle dedim:

— Sayın Memur Bey, ben çok tanınmış, sonra erken büyümüş, yığınla şiir, roman yazmış bir insanım. Beni kimsesiz sanıyorsanız aldanıyorsunuz. Shakespear, Goethe, Victor Hugo, Tolstoy, Dante, Abdülhak Hamit, Petöfi, Baudelaire, Campanella gibi tanıdıklarım var. Bunlarla sık sık görüşürüm ben. Sen, tanır mısın bu adamları? Şu sırada beş parasız İstanbul sokaklarında kaldı diye beni sokak çocuklarıyla, serserilerle bir tutmaya mı kalkıyorsunuz? Ben, bugün henüz ünlü değilim, ama Serveti Fünun'da şiirlerim yayımlanıyor, İkmali Tahsil Derneği'nin başkanıyla mektuplaşıyorum. Ben, bu kente büyük bir adam olmak üzere geldim. Ben, tiksinirim sizin düşündüğünüz o gibi şeylerden. Bende sonuna dek erkek hormonları egemendir. Ben, kadın eğilimli bir erkek değilim.

Böyle diyerek karyoladan atladım. Pantalonumu ayağıma, ceketimi sırtıma geçirdim. Gittim, ak bir örtüyle örtülmüş olan pencerelerin önündeki kanepeye oturdum. Polis, bu kez korktu. Yanlış kapı çaldığını anlamışa benziyorsa da sarhoşluğunun şimdi bile sürmesi tetikte bulunmamı gerektiriyordu. Benim yataktan fırlayarak giyindiğimi gören Ş. efendi kendisi de aşağı fırlayıp kapıyı tutmaya koştu:

— Aman, ne yapıyorsun, Musa Efendi? Geceyarısı millet sokağa dökülür rezil oluruz.

Sonra, ben, kanapenin üzerinde oturup bir tavşan uykusu kestirmeye başladım. Polis de karşımda don gömlek oturarak belki kaçar gider, bir rezalet çıkarırım korkusuyla benimle birlikte sabahı etti. Ay battı, tan yeri attı. Sonra, güneş doğdu. Baktım, zavallı polis, oturduğu yerde horluyordu. Sonra, kendine geldi:

— Vakit geçmiş. Hazırlan gidelim, dedi.

Evden ayrılırken, taşlıkta birkaç çift ayakkabı daha gördüm. Ancak, bunların evde başkalarının olup olmadığına bir yanıt olduğunu anlayamadım. Aslında iyi bir adam olması gereken Ş. efendi, beni, İstanbul'u bilmiyorum sanarak dolambaçlı yollardan Cibali'ye indirip Haliç vapurlarından birine bindirip köprüye yolcu etmeden önce bana bir işkembe çorbası içirmeyi de unutmadı.

4

Küçük Haliç Vapuru'nun güvertesinde oturarak içinde bulunduğum çıkmazdan ne biçimde kurtulabileceğimi düşündüm. Birinci olarak, bu belâyı başıma saran Sanayii Nefise işinin çıkar bir yol olup olmadığını kesinlikle, ikinci olarak da daha çok batağa batmadan bir ayak önce okuluma dönmenin yollarını aramaktı. Şimdi, Akademi dediğimiz Sanayii Nefise, Güzel Sanatlar Akademisi, benim için düşlerimin çiçek açacağı sonsuz bir cennet bahçesi olanağına sahip kutlu bir yer gibiydi. İlk çocukluk günlerimden beri yaşamımın karanlık günlerini aydınlatan resim yapabilme yeteneğim, bana, bu okula girip orada güzelliği son sınırlarına dek zorlamamı buyuruyordu. Ben, bugün, İstanbul çengelinin ağulu ağaçlıkları arasında türlü canavarlara yem olmak tehlikesiyle başbaşa bulunuyorsam, nedeni, bu buyruktu.

Güzel sanatlar cennetinin gül kokularıyla sarhoş tarhları, ince yolları arasından geçerken şiir, roman üzerinde de çalışacak, çağımı süsleyecek bir şeyler vermeye çalışacaktım. Şimdiye dek okuduğum, sürgün gibi taşınıp durduğum okullardaki usu başında kişiler hep bana Sanayii Nefise'yi salıklamışlardı. Bu da içimden gelen buyruğu güçlendiriyordu, İstanbul'a geldiğimden beri Sanayii Nefise Okulu'na hiç uğrayamamıştım. Bu yanda oraya beni iletecek olanakları aramaktan buna vakit bulamamıştım. Polis Ş.'nün bilet almak üzere bana verdiği paranın birkaç kuruşu elimde kalmış, bunu kendisine verdiğim halde almamıştı. Bundan yüreklenerek köprünün Galata tarafına geçip Akademi'ye dek uzanmak istedim. Köprüye inince Beyazıt'a vuracağıma Galata'ya vurdum. Köprü'nün sağını solunu göğüslerindeki mavi önlükler, pirinç kumbaralarla kesen iri yarı köprü paracılarının arasından korkmaksızın geçtim. Asıl marifet içeriden dışarı değil de dışarıdan içeri geçebilmekti. Bak, o zaman, cebinde bir kuruşun yoksa bu barajı yarıp geçebiliyor muydun? Benim cebimde iki kuruş bulunduğundan dönüşte bu barajı kolayca yarıp geçeceğime inanarak ilerlemiştim. Tramvay yolunu izleyerek yürüdüm. Fındıklı'ya vardım. Eski Meclisi Mebusan'ın bulunduğu yerin geniş, çiçeklerle süslü bahçesini çeviren demir parmaklıklı duvara dayanıp alnını demir parmaklıklara yaslayarak bahçede gidip gelen iyi giyimli, ince gövdeli, anlamlı yüzlü genç kızlarla delikanlılara imrenerek baktım. Bu sırada bahçenin sol yanında dikilmiş bir büste hayranlıkla bakıyor, sanki ondan şefaat diliyordum. Bu, Türkiye'de Rönesansm ışıklı düşüncelerine ilk kez bir çiçek bahçesi hazırlayan eski Müzeler Müdürü ressam Hamdi Bey'di. Onu çocukluğumdan beri tanıyordum. Salt Fatih'in değil sokaktaki rastgele bir insanın resminin de yapılabileceğini bize anlatmaya çalışan ışıklı bir insandı. İnsan, neden her istediğini olamıyordu? Bu adaletin yada adaletsizliğin anahtarı kimin elindeydi? Toplum, yetenekli çocuklarını neden elinden tutup yetiştirmiyordu? Bir Rousseau, bir Pestalozzi gibi düşünen insanların varlığına dayanan bir toplum, bir eğitim sistemi var olmadıkça bütün yetenekler güz yaprakları gibi yağmurun, rüzgârın önünde sürüklenmek zorundaydı. Toplumlar, çocuğun anası-babası olmadıkça yeteneklere kurtuluş yoktu. Böyle

acı düşüncelere dalarak yarım saat boyunca Mikel Angelo'nun Rafaello'nun çömezi olan Hamdi Bey'i bizim güzel sanatlar tanrımız olarak selamlayarak okulun yanında kıyılara çarpıp duran denizin kıyısında oturdum. Darmadağın düşüncelere daldım. Boğazın suları mavi derili canlı bir canavar gibi ayaklarımın dibinde fışlıyor, soluyor, oynayıp duruyordu. Yarım saat Akademi'nin kapısında dikildiğim halde içeri girip hiç kimseye bir şey soramadım. Bu yürekliliği gösteremedim. Bu kurulu düzenin kuruluşları karşısında ben bir hiçten başka bir şey değildim. Benim bir yetenek olduğumu bu yer yüzünde ancak birkaç kişi biliyordu. Onların da bir yeteneği anlamaktaki yetenekleri su götürürdü. Bundan dolayı ben bir hiçtim. Sanayii Nefise düşü de bir düş olarak kalacaktı. Gözlerim yaşararak yerimden kalktım. Biraz ötede buzlu su satan bir adamdan bir bardak su alıp içtim. Köprüye gidinceye dek bir bardak su daha içtim. Cebimde köprü parası adına hiçbir şey kalmamıştı. 'Aldırma, yalvarıp geçerim, diye düşündüm. Nasıl olsa, sırtımda öğrenci giysisi, başımda da öğrenci kasketi vardı. Böyle düşünerek köprünün başına vardığımda orada kala kaldım. En başta para toplayan bir adama, köprüden geçmek üzere beş param dahi olmadığını geçmeme müsaade etmelerini yazdığım bir kâğıdı uzattım. Kâğıdı ivedi okuyan adam, geri elime tutuşturdu:

— Bir kuruş vereceksin, dedi.

— Bir kuruşum bile olmadığından yazdım bu kâğıdı.

— Olmaz, bir kuruş vereceksin.

Benim, adamlarıyla çekiştiğimi gören küçük kulübedeki şef, eliyle işaret ederek ne istediğimi sordu. Kâğıdı verdiğim adamın yanındaki, göğsündeki kumbarayı şangırdatarak bana yol gösterdi:

— Şefe git, derdini anlat, dedi.

Şef, küçük pencereciğinden durmuş bana bakıyordu. Çekine sıkıla yanına vardım. Elimdeki kâğıda bakıyordu. Bunu verdim. Okudu. Hiç renk vermedi. Elinin işaretiyle kenarda beklememi bildirdi. Çekilip kulübenin yanında beş dakika bekledim. Ne yapacağımı, ne diyeceğimi şaşırmış oracıkta bekliyor, içimden böyle düzene sövüp duruyordum. Bu toplumda acıma denen şeyin kırıntısı yok muydu? Ben, böyle düşünürken şef beni eliyle çağırdı:

— Anladım, dedi. Paran olsaydı beş dakika burada beklemez geçerdin.

Sonra önündeki memura ünledi:

— Bu çocuğun köprü parası yok, bırak geçsin, diye buyurdu.

— Haydi, geç, dedi.

Teşekkür ederek yürüyüp köprü parası verebilecek durumda olan yolcuların arasına karıştığımda kendimi milyoner gibi güçlü buldum. Eminönü, Sirkeci, Ankara Caddesi, Cağaloğlu derken kendimi şimdiki Kız Lisesi'nin bulunduğu yapının önünde buldum. Burası Erkek Öğretmen Okulu'ydu. Karar vermiştim. Beni birkaç gün konuk etmelerini isteyecektim. Sokakta kalmış bir Öğretmen Okulu öğrencisinin böyle bir yardımı istemeye elbette hakkı olmalıydı. Okulda başka okullardan gelmiş öğrencilerin yatıp kalktığını da işitmiştim. Merdivenleri tırmanarak içeri girdim. Kapıcı bir kale gibi karşıma dikildi. Okulda hiçbir yöneticinin bulunmadığını Öğretmen Okulu öğrencisi de olsam yüksek yerlerden izin almadıkça okulda kalamayacağımı söyledi. Öğleden sonra Eğitim Müdürlüğü'ne gittim. Yüreklice Müdür'ün karşısına çıkıp durumumu anlattım. Okuluma dönmek istediğimi, son kerte yardımsız bulunduğumu,beni İstanbul'un kaldırımlarından kurtarmasını istedim. Adamda, çevresindeki yardımcılarında hiçbir sevimli ilgi göremedim.

Müdür:

— Sizin durumunuza düşmüş öğrencileri yerlerine göndermek üzere elimizde hiçbir tahsisat yok, diyerek bu bana en yakın olanağı da yüzüme kapadı.

Büyük bir olanak olarak tanıdığım Eğitim Müdürlüğü'nün beni ters yüz geri çevirmesi, güvendiğim dağlara kar yağdığını bana anlatmış oldu.

Şimdi, nereye baş vurmalıydım? Bunu düşünmeliydim. Gidip Babıâli Çeşmesinden doyasıya, kanasıya serin bir su içtim. Sabahtan bu yana ayaktaydım. Ayaklarıma kara su inmişti. Bir yandan da gözlerimden uyku akıyordu. Geceki densiz polisin yaptığı maskaralık yüzünden direnme gücümü yitirmiştim. Uykusuzluktan kafam karıncalanıyor, sağlam düşünemiyordum. Yeni çıkış yolları araştırabilmem için iyi düşünebilmem gerekiyordu. Gülhane Parkı'na yollandım. Parkın üst yanındaki sık taflan-

ların arasına sığındım. El çantamı başımın altına koyarak birkaç saatlik bir şekerleme kestireyim dedim. Baktım, bu kuytuya benden önce bir kişi daha sığınmış. Herhalde, o da açlık çekenlerden biri olacak ki, ucuz bir yemiş olan muşmuladan alıp buraya girmiş, kimse görmeden yemek istemiş. Belki de bugün yada dün yediği biricik yiyeceği buydu. Kese kâğıdının dibinde kalan birkaç taneyi de oracığa dökmüştü. Onları da ben toplayıp yedim. Kentte gizli bir açlık gezinip durmaktaydı. Parklarda tek başına gezinen iyi giyimli kişiler de bu gizli açlığın kurbanlarından olabilirdi. Çoğunluğu caddelerde gezenlerdeydi. Birkaç saat böylece otların üzerinde uzandım. Kafam, durmadan çalıştığından uyuduğumu yada şekerleme kestirdiğimi söyleyemem. Ancak, su götürmez bir şeydi ki, dinlenmiştim. Birkaç muşmulanın verdiği vitamin de belli belirsiz içimi canlandırmıştı. Yaz geceleri şu kuytuda yatmama müsaade edilseydi büyük kentin zorluğu bir kerteye dek azalabilirdi. Nerde? Kent düzeni, belli bir saatten sonra kentin deliğini deşiğini kilit altına alıyor, yarattığı kanunsuz sürülerini kutsal masallardan uzak tutmaya çalışıyordu. Sokakta işsiz, aşsız, korumasız kalmış bir insan için, toplumların yarattığı kutsallıkların ne anlamı olabilirdi? Bütün kutsallıklar en sonra insan denen değerin korunması, daha büyük bir değer olması için değil miydi? insan, hiçbir kutsallık için bir kurban değildi. Klan çağlarıyla Ortaçağ, artık tası tarağı toplayıp karanlık mezarına göç etmemiş miydi? Böyle düşünerek on sekiz yaşıma dek bana insan toplumunun rızam alınmadan benimsettiği bütün kutsallıklara karşı içimde bir ayaklanma başlamıştı. Parkın bekçileri kovmaya başlamadan kalkıp dışarı çıktım. Bütün düşüncem, bu geceyi geçirebileceğim bir sığınak üzerinde yoğunlaşıyordu. Yersizlik yurtsuzluk korkusu, ilk çağlardaki uçan kuşumsu dev kertenkeleler gibi başımın üzerinde ıslıklarla dolaşıp duruyor, korkunç pençeleriyle beni kapmak üzere her an üzerime çullanmaya hazırlanıyordu. Çevrede, sokakta kalmış insana geçici olarak bile yardım edebilecek bir insancıl kuruluş da yoktu.

— Aşlamaaa, kardaş! diye bağırıp durarak kapının yanında dikilen her günkü sucunun yanından buzlu bir su içmek özlemiyle yanarak Sultanahmet Parkı'na girdim.

Hemen karşımda boş bir sıra görerek koşarcasına oraya se-

ğirttim. Burada oturacak bir yer bulmak çok önemliydi. Genel yerlere konulmuş bu sıralar, benim gibiler için bulunmaz nimetti. Yoksa, başka nerede dinlenmek istesen ya kuru taşlara yada toprağa oturmak zorundasın. Şimdi, burada saat yirmi üçe dek oturabilecektim. Bütün sorun, ceketimle pantalonumu temiz tutmaktı. Yoksa, buraya gelip bu sıralara oturan hemşerilerden biri olmak olanağım ortadan kalkardı. Sırtımda çizgili bir frenk gömleğim, kravatım da vardı. Bundan dolayı, aykırı bir görünüşüm yoktu. Bir tek ayakkabılarım, felâketti. Bunlar, benim daha önce ayağımdan çıkarıp attığım fiyonklu okul ayakkabılarından daha iyiceydi. Recep, bunlarla çok kaldırım aşındırmış, çok kaldırım mühendisliği yapmış, çok çarliston oynamış, sonra, geçenlerde bir çift yeni ayakkabı almak zorunda kalmış bunları bana vermişti. Ne yazık ki, bunların da yüzleri çatlayıp yarılmış, rugan deriler, çizgi çizgi olmuş, kocakarı yüzüne dönmüştü. İşte, bu kocamış ayakkabılarımı nereye saklayacağımı bilemeden ben de Recep'in bıraktığı kaldırım mühendisliğini zoraki sürdürüyordum. Çantamı açıp defterimi, kalemi almış şiir yazmaya başlamıştım. Dört kişilik sıra çoktan dolmuştu bile. Sağımda uzun boylu, kara yağız, kötü yüzlü halktan bir adam, solumda ufak tefek otuz kırk yaşlarında oldukça esmer, okumuş bir adam izlenimi veren iyi giyimli, kalem efendisine benzer bir adam oturuyordu. Sağ yanımda oturanla göz aşinalığımız vardı. Hemen sabahtan akşama dek bu sıralarda oturup vakit öldürür görünürdü. Yirmi sekiz, otuz yaşlarındaki bu genç adam, insana hiç de güvence vermiyordu. Sanki, kentin yeraltı yaşamından insan biçiminde bir yarasaydı. Ben, sonradan bir öğretmen şairin Serveti Fünun Dergisi'nin müsveddeleri arasından çalıp biraz değiştirerek altına kendi imzasını atıp yayımladığı acıklı, lirik şiirlerimden birini yazıyordum. Solumdaki cin gözlü, iyi yüzlü esmer adam, yazdığım şiiri tek sözcüğünü kaçırmadan okuyordu. Bu sırada sağımdaki esmer genç adam, cebinden çıkarıp yediği yarı ham zerdalilerden birini, omuzumu dürterek bana uzattı. Almakla almamak arasında bocaladım. Sonra, aldım, tanıdık birinden alınmış bir şey gibi çekinmeden yedim. Bu adamın korumasız genç namuslara ticaret bakımından ilgili bir kişi olduğunu, çok bir görgüm olmadığı halde, içimden bana söyledi. Bir zamandan

beridir, bu adamı hep bu biçimde, bu sıralarda oturmuş bir şeyler bekler durumda görüyordum. Taşradan herhangi bir nedenle büyük kente gelip de sokakta kalmış bir gencin, bir çocuğun başına ilk çorabı örenlerden biri de demek bu tip kişilerdi. Hâlâ şaştığım şuydu ki, benim gibi erkekleşmiş, içten de ondan birkaç kat çokça olgunlaşmış, erkeğin yaratıcı sınırlarına ulaşmış bir genci nasıl olup da erkeklerin zevklerine aygıt etmek gibi aşağılık bir düşünceye kapılabiliyorlardı? Kendi yaşıtlarım arasında şimdiye dek erkekleşmiş duygulardan başka bir şeye dek gelmediğimden büyük şaşkınlık içindeydim. Erkekliğin olgunluğu, giderek saldırganlığı içinde çırpınan bir erkeğe nasıl oluyor da bir kadın, bir dişi gözüyle bakılıyordu? Ben, böyle düşünürken solumdaki kibar kılıklı efendiden adam, gülümseyerek, yüzünde acımaklı bir anlamla, gözlerimi arayarak şöyle dedi:

— Çok acıklı yazıyorsunuz, neden?

—

— Evet, deminden beri elimde olmayarak yazdığınız şiiri gözlerimle izliyorum. Hem güzel hem de acıklı bir şiir. Neden, bu genç yaşta neşeli şiirler yerine böyle acıklı şiirler yazıyorsunuz?

Bu adama verilecek bir tek yanıtım yoktu. Salt susmakla yetindim. Bu adam da bende bütün yaşamım boyunca bir soru işareti olacaktı. Öyle anladım ki, sokakta kalmış bir insan için herkes artık olumsuz düşünüyordu. Toplum, bütün korkunç gövdeleri acımadan, acımadan değil de görmeden geçip gidiyordu.

Caddelerde sürterek biraz daha yorulmak, enerjimden yitirmek pahasına da olsa bu iki dikizci adamın yanından kalkıp uzaklaşmak istedim. Gövdemde ilk açlık günlerinin verdiği bir güçsüzlük, beni sıraya mıhlıyordu. Bütün gece, yatacağım bir yer bulunmadığından dolaşıp durmak zorundayım. Mahallelere, kuytulara, genel yapılara sokulunca hırsızlık kuşkusu ile yakalanabilirdim. Bunun ilk paparasını Beyazıt'da yemiştim. Bir yolcu olarak bütün gece genel caddeler boyunca yürüyebilirdim. Yolunda giden bir yolcuyu ne polis ne de bekçi yakalayabilirdi. Ancak, evlerin gölgesine, kapılara, pencerelere yaklaştın mı hemen kuşku bir demirden kırbaç, çelik telli bir cop gibi sırtına inerdi. Bütün korktuğum buydu. Bu gece korkunç bir zoraki yü-

rüyüş yapacağının kaygısı içindeydim. Kafamın içini kazıyıp duruyor hiçbir sığınacak yer bulamıyordum. Sıradan kalktım, parkın kapısından çıkarken başımı çevirip geri, kalktığım sıraya baktım. İki adamın gözleri de gözlerimle karşılaştı. O zaman, bu parktan da iğrendim. Su dökmek üzere Sultanahmet helalarına yollandım. Oraya vardığımda yüksek minarelerden birinden gürbüz bir ezan sesi dökülüyor, müminler helaların musluklarında abdest alıyordu. Küçük su dökmek üzere bölmelerden birine girdiğimde yine birkaç müminin benimle ilgilendiğini gördüm. Hem ürktüm, hem de bir kez daha tiksindim. Tiksinti, kara, yağlı bir sıvı gibi duygularımın gül bahçesinde yayıldı. Bu tiksinti sırasında kafam önemli bir buluş yaptı: Bu geniş, ferah, kontrolsuz helalar'dan iyi otel mi olurdu? Gündüzün boş saatlerde de buraya girip çıktığım olmuştu. Helalar, çok geniş, çok temizdi. Lağıma giden çukurlarda hiçbir pislik bulaşığı yoktu. Çok geniş yapılan çukur ağızları, en sakar gereksinim sahiplerinin bile kirletemeyeceği biçimdeydi. Türkçesi, bu ayakyolları, içi çinilerin ışığıyla aydınlanmış bir ilk yaz güzelliği, ferahlığı gösteren Sultanahmet Camii'nin görkemine yakışır durumdaydı. Gereksinim için oturulacak çukur, kapıdan çok içerlek olduğu gibi yerden on beş santim yükseklikte olan kalın tahtadan sağlam kapıların hizasında da yatak serilip yatılacak genişlikte bir açıklık vardı. Burası da çok temizdi. Sanki, bu ayakyollarını temiz ev kadınları yıkıyordu. Geniş lağımlardan denize doğru akıp giden pis sular, pis kokuları da alıp götürüyor, insan bu geniş helaların içinde bir ayak yolunda olduğunu hiç düşünmüyordu.

Küçük su dökme bölmelerinden birine girerek küçük su döktükten sonra oradan ayrılırken Müslümanlığın, biraz da Sultan Ahmet Han'ın ilk kez umulmaz bir iyiliğine gerek olduğumu görerek seviniyordum. Sanki, bu yeni bulduğum yatakhaneyi başkalarına kaptırmamak için yatma zamanına dek parkta ya da onun yöresinde uyuzlanmak istiyordum. Oralarda uzun boylu dolaştıktan sonra boşalan bir sıraya yerleştim. Yanımda oturanlara aldırış etmeden sırtımı sıkıca arkalığa verdim, başımı da arkaya atarak gözlerimi yumdum. Biraz şekerleme kestireyim, dedim. Gecenin korkunç, saldırgan dakikalarını elden geldiğince boşa çıkarıp azaltmak, zararsız duruma getirmeliydim. Şundan

ki gecenin bütün saatleri, dakikaları, özellikle saat on ikiden sonra gerek benim durumumda bulunanlar için türlü tehlikeler saklıyordu. Yöremle hiç ilgilenmez görünerek böyle bir süre zamanın sularının üzerimden ılık akışıyla geçtiğini duydum. Kendimi bu düşüncesiz akıntının dalgaları arasında dinlendirmek istedim. Çevremdeki zaman ırmağının sularında benim gibi yıkananların konuşmaları, gürültüleri gittikçe azaldı. Zaman ırmağı gittikçe bir uyku ırmağı halini aldı. Artık, onun içinde uzak tramvay gıcırtıları, otomobil kornaları, at kestanesi yapraklarının hışıltısından, tek tük insan hapşırmalarından, ayak seslerinden başka bir şey işitilmiyordu. Benim içimden geçen dirim deresinin şırıltıları ise hiç işitilmiyordu. Sultanahmet meydanında boydan boya uzayan parkta insanoğlunun yarattığı görüntüden hiçbir iz kalmayınca gözlerimi açtım. Baktım, biraz ötede, at kestanesi ağacının gölgesine sığınmış bir sıraya boydan boya uzanıp iyi bir gece geçireceğini sanan benim gibi birini park bekçisinin dürterek uyandırdığını gördüm. İrkildim. Demek ki epeyce şekerleme kestirmiştim. Parkta uyandırılan adamla benden başka hiç kimse kalmamıştı. Mahalle içlerinden acı düdük sesleri geliyordu. Şimdi, mahallelerdeki evlerde insanlar rahat yataklarında sere serpe yatmış uyuyor yada uyumaya çalışıyorlardı. Rahat bir yatakta boydan boya uzanarak yatabilmek meğer ne büyük mutmuş. Bunun bir mut tipi olduğunu ilk kez anlıyordum. Bekçi, sırada yatan genci uyandırabilmek uğruna bayağı güçlük çekti. Adamın başını tutup kaldırıyor, zavallının başı yine sıraya düşüyordu. Adamcağızın bir gecelik değil de birkaç gecelik uykusu olduğunu hemen anladım.

Parktan çıkarak Divanyolu'ndan Beyazıt'a doğru yürüdüm. Caddede mavi, pis bir duman sürükleniyordu. Beyazıt'a vardığımda yine havuzun çevresinde şöyle bir tur attım. Üniversitenin saatleri on ikiye gelmek üzereydi. O uğursuz geceden sonra, artık, bu güzel, ferah meydanı da sevmez olmuştum. Ne var ki, büyük kentte evsiz barksızları koruyan en insancıl yerler yine meydanlarla geniş, ana caddelerdi. Bir kişi, buralarda yürüyüp dolaştıkça hiç kimse gelip yakasına yapışamaz, buradan geçen zamanı neden çalıyorsun, diye onu suçlayamazdı. Bu yüzden, karanlıkla birlikte gecenin geç saatleri kentte kol gezmeye baş-

layınca yersiz yurtsuzlar, ana caddelerle büyük meydanların aydınlığına, geniş yürekliliğine sığınıyordu. Şehzadebaşı'na dek yürüdüm. Oralar, daha karanlık, ıssızdı. Ortalıkta, dökünti insanlar daha çok görünüyordu. Niyetim, biraz daha vakit öldürerek Sultanahmet'deki WC Palas'a biraz daha geç varmaktı. İstiyordum ki, el ayak iyice çekilsin, oraya hiç kimsenin gereksinimi kalmasın, uykumda hiç kimse, bilmeden üstüme gelip beni korkutmasın. Beyazıt'tan Sultanahmet Parkı'nın oralara indiğimde herhalde saat bir olmuştu. Parkın yöresiyle Sultanahmet Camii'ne giden yollar büsbütün ıssızdı.

Ayak sesi çıkarmaktan çekinerek Sultanahmet Camisi'nin büyük kapısına dek gittim. Caminin içindeki geniş meydanda cinler cirit oynuyordu. Kocaman bir baykuş, başımın üzerinden tüy gibi sessiz uçarak caminin arka duvarına doğru uzaklaştı. Baykuş, biraz da ıssızlığın simgesiydi. Demek ki meydan ona kalmıştı. Bir de bana. Kapıdan içeri girdim. Sağ yandaki helalardan hiç ses gelmiyordu. Salt ufak su damlalarının sesleri havayı noktalıyordu. Sağ yanda sıralanmış olan helaları durup bir kez daha dinledim. Bu dinleyiş beş dakika sürdü. Birinci kapıyı geçtim. İyi niyetle, sıkışmış olarak gelen herkes ilk kez buraya girerdi. İkinci, üçüncü, dördüncü helalar da öyleydi. Kötü bir niyeti olanlar da en son helaya girerdi. En iyi yatakhane, bence, sondaki ikinci olandı. Orası kör bir nokta sayılırdı. Gereksinim sahipleri oraya gelinceye dek ben yerimden fırlar, önlem alabilirdim. Böyle düşünerek sondan ikinci helaya girmekte karar kıldım. Ne olur ne olmaz önünde biraz durup dinleyerek sonra kapıyı üç kez tıklattım. Hiçbir yanıt yoktu. Demek ki bizim WC Palas'ın bu odası boştu. Hemen kapıyı itip girdim. Gündüzleri, buraya birkaç kez girip çıktığımdan temizliğinden kuşkum yoktu. Kentin gökyüzüne vuran aydınlığı bir yerlerden buraya dek sızıyor, üstüne uzanacağım, geniş, eski taşlığı alacakaranlığı kavuşturuyordu. Hemen çantamı açtım. Çoktan beri onda sakladığım bir Cumhuriyet Gazetesini güzelce açarak temiz taşların üstüne serdim. Sonra, pantalonumu çıkarıp ütü çizgileri üstüste gelmek üzere katlayıp bunun üzerine serdim, çantamı yastık yerine baş yanına yerleştirdim. Ceketimi çıkarıp yorgan gibi üstüme örterek yatak görevi gören pantalonumun üzerine kıvrılıp yattım. Kulaklarım

kirişteydi. Uykum şekerlemeden öteye geçmiyordu. Dalıyor, uyanıyordum. Özellikle, kulaklarımın işitmek üzere görev aldığı sesler, ayak sesleriydi. Ta ötelerden, ana caddeden geçen ayak seslerini bile yarım yamalak işitiyordum. WC Palas'a yönelmiş bir çift ayak sesiyle hemen yerimden fırlamaya hazır bekliyordum. Doğru dürüst uyuyamıyorsam da yere uzanmış olmam gövdemi dinlendiriyordu. Gece de bir yandan beni görmeden kara ordusu ile dört bir yanımdan geçip gidiyor, saatler ilerliyordu. Bir iki saat uyuyabilsem çok iyi olacaktı. Açlığın yanı sıra bir de uykusuzlukla didişmemiş, işkenceyi daha yeğniltmiş olurdum. Nerde? Dalmak üzere idim ki caminin kapısında beliren ayak sesleri, helaya yöneldi. Sessizce doğrulup abdest eder gibi çukurun üzerine oturuverdim. Ancak, korkum çabuk geçti. Ayak sesleri birinci kapının önünde durup orada bir süre oyalandıktan sonra uzaklaşıp gitti. Ondan sonra dalmışım. Ezan sesiyle birlikte yerimden fırlayıp WC Palas'tan uzaklaşmak üzere verdiğim karar, bilinç altımda bir çıngıraklı saat gibi çalmaya hazır duruyordu. Tan yeri aydınlığının duru maviliği göz kapaklarıma düşmüş olacaktı ki, birden yekindim. Müezzinin ilk Allahüekber'i de kocaman bir kaya gibi minareden aşağı, benim zavallı uykumun üstüne düştü. İvedi giyinip odamdan dışarı fırladığımda ilk müminler, birer ikişer musluklarda abdest almak üzere düşüyorlardı.

5

Gözlerimden uyku akıyordu, başım uyuşuktu. Sendeleyerek WC Pıalas'tan çıktığımda nereye gideceğimi şaşırdım. Daha parklar bile açılmamıştı. Kaldırım taşlarından, tozdan, topraktan başka üstüne oturup dinlenecek hiçbir yer yoktu. Caddelere çıkıp yalpa vurarak yürümektense yine oturacak ıssız bir yer aradım. Sultanahmet yangın yerlerine doğru yöneldim. Buralar, özellikle geceleri zararlı kişilerin barındığı tehlikeli yerlerse de gündüzün benim gibiler için dinlenebilecek yerlerdi. Bütün tuğla, taş duvarlar, bunların içindeki oyuklar, mağramsı yerler gündüzün bile insanı ürkütüyordu. Yürüdüm, bütün bu mutsuz yangın yerine yukarıdan bakan bir yıkıntının ucuna dek ilerledim.

Burada taş sıralara benzeyen üzerinde ot bitmiş, oturulabilecek yerler vardı. Yine de çantamdan Cumhuriyet Gazetesi'ni çıkarıp serdim. Marmara'nın, bütün Üsküdar'la Kadıköy'ün, bütün boğazın görünümünü içine alan geniş bir panoramanın karşısında şaşırıp kaldım. Marmara'da hiçbir kırışık yoktu. Açık mavi bir su yığını, bir asfalt genişlik gibi uzayıp gidiyordu. Ancak, eğri büğrü, genişçe yağ lekelerini andıran ağır gidişli akıntılar, bitmez tükenmez taktaklarıyla geçip giden motorlarla takaların arkasından sürükleniyordu. Çamlıca'nın üzerinde başlayan bir yangın, salt altın parıltısıyla büyüdü, sonra, güneş, serin ışıklariyle tanrıların arabalarından fırlamış bir altın tekerlek gibi Üsküdar'ın üstüne yuvarlandı. Eski Tıbbiye, Selimiye Kışlası, Salacak üzerinden aşan bir altın lav seli, Marmara'nın o bölgesine aktı. Bu güzel kartpostala öyle dalmıştım ki, yanıbaşımda beliren birkaç gencin de hayranlıkla bu görünüşe daldığını gördüm. Konuşmalarından İstanbul'da Üniversite'ye girmeye gelmiş taşra liselerinden birkaç genç olduklarını anladım. Bunlardan biri:

— Yahu, dedi. Şairlerin şu İstanbul'u öve öve bitirememelerinin bir nedeni varmış. Şu güzelliği, şimdiye dek nerede gördünüz, arkadaşlar?

Gençler, güneşin bu görkemli doğuşunu seyrettikten sonra, bana da şöyle bir iki göz atarak çekilip gittiler. Yarım saat önce bir kartpostal resminin serinliğiyle gelen güneş, kan emici sinekler gibi ısırmaya başlayınca yerimden doğruldum. Geceleyin bir program yapmıştım: Düzgünce her yana başvurup iş arayacaktım. En büyük talihsizliğim, yanımda hiçbir belgenin, kimlik kâğıdının bulunmayışıydı. Okuldan izinli olarak ayrıldığım sırada aldığım izin kâğıdını İzmir'e kızkardeşlerimi görmek üzere giderken vapur gişesine vermek zorunda kalmıştım. Ancak, böylece ucuz öğrenci bileti alabilmiştim. Şimdi, ortalıkta sarı çizmeli Mehmet olarak kalmıştım. İstanbul'un sokaklarında yürüyen benim yaşımdaki gençlerin pek çoğundan üstün yeteneklere sahip olduğum halde bir hiç, bir kum tanesi olarak toplumun ayakları altında ezilip durmak çok gücüme gidiyordu. Ancak, bütün bu demirden güçlüklere pes ettireceğime inanıyordum. Bütün yitik olanaklarımın arkasında kıraç bir yerlerde şırıl şırıl akan gizli bir güç, umut pınarı vardı ki her dakika sesini işitiyordum. Şırıltısı

kulaklarımı en güzel melodilerle okşuyordu. Sultanahmet yıkıntılarının üzerinde, üniversite adaylarına hayranlık duyguları veren İstanbul'un doğa güzelliği, bana o zamana dek yazdığım şiirlerin en çok hoşuma gidenini yazdırmıştı. Yavaş yavaş ana caddeye doğru ilerlerken hece vezniyle yazdığım bu şiir, İstanbul'un, kimsesizliğin bütün kahrına meydan okuyarak yanı başımda güçlü bir dost gibi yürüyor, kafamda yepyeni ışık oyunları yaratıyordu.

Marmara'nın sabah serinliği, şimdi bile esiyor, ölümsüz bir erinç iksiri gibi ruhumun damarlarında geziniyor, Çamlıca'dan Marmara'nın sularına düşüp altın bir servi çizen güneşin beynimdeki kutsal ateşle birleştiğini sanıyordum. Karnım, bomboştu. Su bile içmek istemiyordum. Bunu da içmesem ayakta duracak gücüm kalmayacaktı. Yerebatan Caddesi'nden vurarak doğruca Cağaloğlu'na geçtim. Oradan, Türk düşüncesinin, Türkiye'ye serpmekte olan modern kültürün odağı olan Babıâli'ye indim. Sağdaki, soğuk Bizans çeşmesinden bir litreye yakın su içtim. İki su bir ekmek derlerse de inanmayın. O ölmez ekmeğin tadı hangi suda bulunur? Artık bütün yemekleri unutmuştum. Kuru fasulye ile pilav, o bizim Darüleytam, Öğretmen Okulu yemekleri bile eski tanışlar gibi benim yoksul yemek listemden kuş sütü gibi uzak cennet yemekleri gibi silinip gitmişti. Usumda salt ekmek vardı. Bütün evren, onun çevresinde dönüyordu. Daracık caddenin her iki yanında basımevleri, sevimli gürültüleriyle çalışıyor, oralardan sokağa mürekkep, taze kâğıt kokuları taşıyordu. Ölümsüz ilk yazın en güzel çiçekleri bile bence bu kokulardan güzel değildi. Benim, özlediğim cennete varmam için kesinlikle buradan, bu kokuların egemen olduğu bölgeden geçmem gerekiyordu. Cennetin, İrembağının, Eldorado'nun yolu buradan geçiyordu. Suyumu içip karnımın boşluğunu biraz olsun kapamaya çalıştıktan sonra, kendime şöyle bir çeki düzen verdim, her zaman cebimde taşıdığım kırmızı kadife parçasıyla yırtık ayakkabılarımın tozunu aldım. Ellerimi bir daha yıkadıktan sonra, biraz aşağıda kocaman tabelası buradan görünen gazeteye doğru yöneldim. Tabelada «*Köroğlu*» yazıyordu. Bu halk mizah gazetesini romancı Burhan Cahit çıkarıyordu. Recep, onunla daha önce ilişki kurmuş, onun halkçı yanıyla ilgili çok umut verici şeyler söylemiş, kendisi de onun salığıyla kendi iş-

lerini yoluna koymaya çalışmıştı. Bana da, hemen ona giderek iş bulmak üzere başvurmamı salıklamıştı. Bir zamandan beri, salt bu yüzden Burhan Cahit'in *Köroğlu Gazetesi*'yle kendisini bir iş olanağı olarak düşlüyordum. Burhan Cahit'in yazmış olduğu bütün romanları okumuştum. Çok yazan ortalama bir romancıydı.

Burhan Cahit, Karagöz'le Hacivat'ın kişiliklerinin yanı sıra ünlü Köroğlu'yu meydana atmış, bunu halka sevdirmekte gecikmemişti. Burhan Cahit'i romanlarından da yakından tanıdığımdan halk adamlığını da düşünerek benimle ilgilenebileceğini çantada keklik sayıyordum. Bu güzel umudumu yitirerek karacılığa düşmek tehlikesini hesaba kattığımdan bu dakkikaya dek kendisine başvurmamıştım. Günlerden beri üzerinde işleyerek yazdığım bir yazıyı çantamdan çıkararak elime aldım. Köroğlu tabelasının kocaman saygınlığı altından saygıyla geçerek içeri girdim. Kapıdan girer girmez yönetimin ilk bürosu başlıyordu. Sağ yanda, genişçe bir masanın arkasında otuz yaşlarında ablak, tatar yüzlü, açık gözlü, kumral saçları güzelce taranmış bir genç adam oturuyordu. Ne istediğimi sordu. Elimdeki açık mektubu Burhan Cahit Bey'e vermek istediğimi söyledim. Mektubu alıp şöyle bir göz gezdirdikten sonra, kendisinin bunu yukarı kattaki Burhan Cahit'e vereceğini söyledi. Bir dakika süren bir zaman parçası içinde mektubumu alıp götürdü. Sonra, döndüğünde bana şöyle dedi:

— Burhan Cahit Bey mektubunuzu aldı. Sizin üstünüze bilgi verecek bir kişi yada bir kimlik belgenizi istiyor.

— Yanımda hiçbir belgem yok. Ancak, bulmaya çalışırım.

— Peki, bulup getiriniz.

Ellerim böğrümde oradan ayrıldım. Bu belge işini şimdiye dek hiç düşünmemiştim. Elimdeki birçok şiirimden, yazımdan benim bir işe yarayıp yaramayacağımı nasıl olur da anlamazlardı? Umudum kocaman bir kaya olup üstüme yıkılmıştı, İstanbul'da kendisinden salık alabileceğim bir tek kişi vardı. O da çok uzaktaydı. Beykoz'daydı. İlkokul, Darüleytam Öğretmenim, beni birçok yeteneklerim, sınıfın birincisi olduğumdan çok seven Manastırlı Pertev Bey vardı. Ne yazık ki, ona ulaşabilmek bir sorundu. Çok arık bir umut da olsa, Beykoz'a gitmeliydim. Pertev Bey'den güzel bir kâğıt alıp güvenilir bir genç olduğumu kanıtlamalıydım.

Beykoz, ne yazık ki, bana göre, Avustralya gibi, uzak bir ülkeydi. Kadıköy'de, Üsküdar'da filan bulunsaydım, belgeyi almak üzere yayan oraya gitmeyi göze alabilirdim. Bu da benim için hiç te zor bir iş olmazdı. Gelgelelim, Beykoz, boğazın karşı gecesinde bulunuyordu. Oraya geçmek için bir deniz aracı gerekliydi. Bu da para istiyordu. Bu parayı bulmalıydım. Hemen, cici giyneğimin cici yeleğini sırtımdan çıkarıp katladım, koltuğumun altına alıp Kapalıçarşı'ya yollandım. Üst kapısından Bit Pazarı'na girdiğimde beni uzun boylu, yoksul kılıklı, iri yüzlü bir adam karşıladı:

— Satılık bir şeyin varsa ben satarım. Başkaları seni kandırırlar, dedi.

Kaçamak bakışlarla yöremi şöyle bir taradım. Hemen bütün dükkâncıların gözleri elimdeki yepyeni lacivert İngiliz kumaşından yelekteydi. Adam, yanıt vermeme bile vakit bırakmadan yeleği alıcı kuş gibi kaptı. Kalabalıkta gözden yitti. Şaşırmıştım. Başkaca yapacağım bir şey de yoktu. 'Eyvah, diye düşündüm' herif yeleği aldı gitti. Bir daha da geri geleceği yok.' Bu kaygım uzun sürmedi. Adam, beş on dakika sonra bir gölge gibi çıkageldi. Sağ elimi tutup açarak avucuma birçok bozuk para bıraktı:

— Bende birkaç kuruş komisyon aldım. Korkma, seni aldatmadım. Başka satacak eşyan olursa, ben her zaman bu kapının önündeyim. Beni bulmaya çalış. Başkalarına da pek güvenme, aldıkları gibi tüyerler.

Bunları, başkalarına işittirmemeye çalışarak kulağıma fısıldadıktan sonra, yine bir gölge gibi yanımdan uzaklaştı. Biraz ötede başka bir av düşmüştü, işçi kılıklı bir adamın elindeki bir ceketi kapmış, bir kez daha kalabalığa karışmıştı. İvedi oradan ayrıldım. Beyazıt Camii ile ön dükkânların aralığına sıkışmış bayat çörekler satan çok yaşlı adamın yanına seğirttim. Adamcağız, hızlı hızlı bir müşterisinin kendisine doğru gelişini ne de sevinçle karşılıyordu. Çöplüğe dökülmesi gereken bu mallardan para çıkarabilmenin mutluluğuna ermiş olan bu zavallı adamın bu topluma yararlı bir kişi olduğu belliydi. Yoksa, ben, elimdeki ufacık parayla hem karnımı nasıl aldatabilir, hem de Avustralya kertesinde benden uzaklaşmış olan Beykoz'a nasıl gidip gelebilirdim? Çöreğimi hemen o ıssız aralıkta yiyip bitirerek hızlıca

Sirkeci'ye doğru yürümeye başladım. Cağaloğlu'ndan aşağı inerken soğuk Bizans çeşmesinden bir litreye yakın su içtim. Peynirli çörek de azgın mavi küfleriyle suyun içinde yüzmeye başlayınca bayağı şaşırmıştır. Beykoz Vapuru'na binip de güvertede ıssız bir köşeye oturunca en renkli çocukluğum Beykoz'un geniş, tertemiz, yemyeşil çayırlarında yıldırım hızıyla bez topu oynamaya başladı. Oğul arı gibi dört yüz kişilik yalın ayak, başı kabak, öksüz yığınları başıma üşüştü. İki saat süren deniz kokulu bir yolculuktan sonra Beykoz'a vardım. 1922'de okulumuz dağılıp da her birimiz birer yana savrulduğumuzdan bu yana ilk kez 1928 yazında Beykoz'a ayak basmıştım. Kafamın içinde gözyaşlarına benzer düşünceler varsa da bunlar bir türlü gözyaşı haline gelemiyordu. Evet, büyük umutlarla okuduğumuz o Öksüzler Okulu'nun bulunduğu yere büyük denizlerde kazaya uğramış kırık dökük bir küçük deniz aracı gibi dönüyordum. İler tutar yanım kalmamıştı. Beni çok sevdiğini bildiğim öğretmenim, bu durumda beni nasıl karşılayacaktı? Böyle düşünerek genel cadde boyunca yürümeye, bir yandan da her iki yanda sıralanmış dükkânların içindeki insanları gözden geçirmeye başladım. Pertev Bey, Beykoz Darüleytamı dağıldıktan sonra öğretmenlikten ayrılmış, bu çarşıda bir dükkân açmıştı. Açık kapılarından bütün dükkânları sağlı sollu taradıktan sonra eski öğretmenime "benzer hiç kimseyi göremeyerek Beykoz Çayırı'na dek yürüdüm. Altın renkli bir yaz, o güzelim çayırlara tek başına uzanmış dinleniyordu. Yuşa Tepesi'ne giden yolda sıralanmış orta yaşlı çınarlar, insanın küçük anılarına, onun değersizliğine meydan okurcasına görkemli varlıklarıyla yine yükseliyor, kim bilir daha ne fırtınalara göğüs germeye hazırlanıyorlardı.

Yaşamımın hem çocukluk hem de ilk gençlik yıllarını çayırlarda bez toplarıyla başbaşa bırakarak yine Pertev Bey'i aramak üzere geri döndüm. Bu kez, dükkânların önünde daha çok duruyor, sözde vitrinlerini seyrediyormuş gibi davranıyordum. Arayışım uzun sürmedi. Sağ yandaki tuhafiye dükkânlarından birinin alacakaranlığında öğretmenimin sarı saçlı başını, güzel sarışın yüzünü, Enver Paşa biçimi uçları yukarı burulmuş eski bıyıklarını sevinçle gördüm. Daha ben kapıya doğrulmamıştım ki:

— Gel, Musa, gel, diye seslendi.

Ayaklarımdaki yırtık ayakkabılarımın yerinde biraz daha az eskileri olsaydı onun yanına daha yüreklice giderdim. Ne yazık ki, onunla görüşmek, derdimi anlatmak zorundaydım, içeri girip elini sıktım. O, koltuğumsu bir sandalyede oturuyor, arkası basılmış ayakkabılara basıyordu. Herhalde ayaklarından birinde gut gibi bir rahatsızlık vardı. Zeki bakışlarıyla benim ayakkabılarımın yürekler acısı durumunu hemen görmüş olduğunu şu sözlerinden anladım:

— Sağ ayağım biraz rahatsızlandı da ayakkabı giyemiyorum. Seni eski okul yolunda gider gördüm. Nereye gittiğini kestiremedim. Bu yüzden de seslenmedim. Geriye döndüğünü görünce beni aradığını anladım. Otur şöyle. Nedir derdin? Öğretmen okuluna girdiğini işitmiştim. Ne oldu, ayrıldın mı yoksa?

Yalan söylemenin yeri değildi. Ona durumu olduğu gibi anlattım. Sanayii Nefise işini iskandil için gelmiştim, izin kâğıdını da elden çıkarmış İstanbul'da sarı çizmeli Mehmet Ağa durumuna düşmüştüm. Köroğlu Gazetesi'nde geçici bir iş bulmak üzereydim. Kim olduğum üstüne bir belge gösterebilirsem bu işi peyleyebilirdim. Kendisinden kim olduğum üstüne imzalı bir kâğıt almaya gelmiştim. Pertev Bey, bu anlattıklarımı büyük bir sıkıntı içinde dinledi. Şimdiye dek öğrencileri yüzünden sermayeyi kediye yükleyecek duruma gelmiş. Eski öğrencilerinden rastgele biri çıka gelerek ondan ya veresiye mal alıyor yada borç isteyerek yitiklere karışıyordu.

Eski çocuklardan bir bölüğü henüz başarılı birer iş tutamamıştı. Hemen hepsi yardımı gerekser durumdaydı. Yörede tanıdık hiç kimse de bulunmadığından hepsi Pertev Bey'in dükkânına düşüyordu. Pertev Bey de çoluk çocuk sahibiydi. Öğretmenim, yumuşak bir sesle, böyle uzun boylu dert yandıktan sonra paket kâğıtlarından birinin ucundan eşkenar olmadığı gibi kenarları da tırtıklı el içi büyüklüğünde bir parça yırtarak kurşun kalemle ivedi: şöyle bir yazı yazdı: 'Bu kâğıdı taşıyan Musa efendinin, benim eski Beykoz Darüleytamı öğrencilerimden olduğunu bildiririm.'

Kâğıdın bu perişan hali, içindeki yazının zavallılığı beni büsbütün umutsuz düşürdü. Bununla nasıl olur da bir daha Köroğlu Gazetesi'ne gidebilirdim? Kendisinden herhangi bir para yardımı istemediğimi anlatmak üzere hemen öğretmenimin elini

sıkarak dükkândan dışarı fırladım. Bu sırada da eski Darüleytamlılardan biri, kansız, yüzü perişan üstü başıyla içeri girmiş Pertev Bey'in karşısındaki sandalyeye oturuvermişti. Bana, artık, Beykoz yaşamımı bütün acı tatlı anıları, öğrencileri, öğretmenleriyle geçmişe gömmekten, onları birer anıdan öte birer canlı varlık olarak görmekten başka yapacak bir şey kalmıyordu. Boğaziçi vapurlarından birine atlayarak bir kez daha talihsizliğimin bir dolap beygiri gibi çevremde dönüp durduğu yere yollandım. Elimdeki yırtık kâğıt parçasını zavallılığımın korkunç bir tanığı olarak bir kez daha okuyup Köroğlu Gazetesi'nin önünden geçtim. Oraya bu belgeyle girmek için bayağı yüreklilik değil de vurdumduymazlık, küstahlık gerekirdi. Zavallı Pertev Bey, benim bütün yaşamım boyunca en sevgili öğretmenim, şimdi, elimdeki şu zavallı kâğıt parçasında silik birkaç kurşun kalemle yazılmış sözcük olarak kalmıştı. Onu da yırtarak Köroğlu Gazetesi'nin kapısının önüne serptim.

6

Amasya'nın Zana Bucağı'ndaki köy öğretmenliğimden elimde kalan birkaç kuruşla aldığım kitaplardan birisi de şair Rıza Tevfik'le üniversite profesörlerinden İran soylu Hüseyin Daniş'in Farsça'dan Türkçe'ye birlikte çevirdikleri başına da Hayyam üstüne çok geniş bir bilgi hazinesi koydukları *Rubaiyatı Ömer Hayyam* bugünlerde beni çok ilgilendiriyordu. Materyalizmi gül renkli şarap bardağında ıslatıp şiirleştirerek, metafiziğe mistisizme karşı dikişli bu boşluk içinde yuvarlandığım günlerde de, kafamı bayağı kurcalamaya başlamıştı. Cennetin ancak yer yüzünde olabileceği üstüne dizeleri yepyeni bir düşünüşe kapı açıyordu. Bu açlık, kimsesizlik günleri bende toplumun yerleştirdiği pek önemli bir takım yapıları yıkmak üzereydi. *Hayyam*'ın pek sağlam biçimde Türkçe'ye çevrilmiş rubailerini ben de şiir diliyle daha iyi bir Türkçe'ye çeviriyordum, özellikle bana yeni bir dünya görüşü kazandırmak gücünde olan dörtlüklerini. Hayyam, gül renkli şarapla doldurduğu kâsesinin arkasına çekilerek tatlı bir sarhoş ağzıyla dinlerin getirdiği küflenmiş düşüncelere karşı

yaylım ateş ediyordu. Ancak, onun durmadan, iç, çek kafayı diye salıklaması, öğüt vermesi, bir yandan da beni sinirlendiriyordu. Demek ki diyordum, Hayyam üstadımız gibi düşünmek için bile birkaç bardak şarap alacak paramız olmalıydı. Böyle zayıf yanları olmasına bakmadan Hayyam, beni sarıyordu. Bu, belki de yaşamımın sonuna dek beni izleyecekti. Bu şiirleri, şiir diliyle İngilizce'ye çevirmiş olan Fitz Gerald, İngiliz, Amerikan halk katlarında hiçbir yankı bulmadıysa da bu ulusların zengin sınıflarına bir neo romantizm yaratmıştı. Bunlar, yiyor, içiyor, Hayyam'ın çağındakiler gibi harmaniler giyerek kurdukları Hayyamist Dernekleri'nde Hayyam'ın şiirlerini okuyarak tadına doyulmaz geceler geçiriyordu. İşte, yedi, sekiz yüzyıl sonra, batının zengin insanları kendilerine ünleyen bir mut peygamberi bulmuşlardı. Ben, Hayyam'ın çağımızda yarattığı bu etkileri gazetelerden, şuradan buradan okuyup Hayyam'ın bana ünlemediğini anlıyorsam da onun metafiziğe, mistik efsanelere kafa tutması, beni en içten çömez gibi kendine çekiyordu. Özellikle, yer yüzü cenneti konusunda sinyaller veren ya da doğrudan doğruya direnen rubailerini seçip hece vezninin on dört heceli biçimiyle şiir diline çevirmeye başladım. Bunları işlemek üzere ya Sultanahmet Parkı'nın bir sırasında, at kestanelerinin gölgesinde oturuyor yada Gülhane Parkı'nın kuytuluklarına çekilerek geceleyin yarım bıraktığım uykumu bütünlemeye çalışarak bir yandan da rubaileri düzenliyordum. Elimdeki kitapla çimenler üzerinde şekerleme kestirirken gelip geçenler beni salt okuyorum sanıyorlardı. Çok uzun yıllar önce Hayyam'ın dörtlüklerinden düzenlediğim şu bir dörtlükten şu iki dize, o günlerimden artakalmıştır:

«Şimdi burada kendine şarapla bir cennet yap
Ya görür ya görmezsin cennet denen ülkeyi.
Bir lokma ekmeği bulamayan insan, şarabı nereden bulsun da onunla burda kendine bir cennet yapsın?»

Demek ki, koca Hayyam bile salt zenginler, şarap parası olanlar için yazıyor. Böyle düşünerek kitabı kapadım. Bu, ciltli, sağlam, pahalı bir kitaptı. Alırken değerli, pahalı bir kitap aldığımı bilerek almıştım. Her zaman elde bulundurulup okunacak bir kitaptı. Ne yazık ki, Hayyam Usta'nın şarabı bana açlığımı du-

yurdu. Hayyam'dan iyi bir öç almak uğruna hemen Beyazıt'a yollandım. Güzelim kitabı Sahaflar çarşısında ufacık bir paraya vererek caminin arkasındaki küflü çörekler satan yaşlı adamdan bir iki çörek alarak yedim. Caminin musluklarından içtiğim suyla bu mavi küflü yiyecekleri bir güzel ıslattım. Divanyolu'ndan ağır ağır yürüyerek parklardan birine gittiğim sırada, geçmişin mavi dumanı içinden, Hayyam, alaycı sesiyle şöyle sesleniyordu:

'Şimdi, burada kendine şarapla bir cennet yap
Ya görür ya görmezsin cennet denen, ülkeyi.'

O gün, parklarda oturup saatte bir şiir yazarak akşamı ettim. İlk günlerde sık sık denk geldiğim eş dost, tanıdıklar, artık büsbütün yitiklere karışmıştı. Bunun nedenini biliyordum: Parasız pulsuz ortada kalmıştım. Çocukluk arkadaşlarım da bu sırada serçeler gibi cılız, etsiz butsuzdular. Bu yüzden, beni daha uzaktan görünce yol değiştiriyor, görmezlikten geliyorlardı.

Bu yüzden, bir okyanusta yalpalayan bir küreksiz, yelkensiz kayık gibiydim. Bu yabancı insan dalgaları arasında bir tanıdık yüz bulmak sevincini yaşamaktan ben de temelli vazgeçmiştim. Artık, dört bir yanımdan akıp geçen insan yığınları benim için, artık, çok bir anlam taşımıyordu. Bir gün, tozların içinde bulduğum bir kuruş, beni umutlandırmıştı. Belki bunun daha büyüğünü bulurum diye gözlerim hep yerde yürüyordum. Bir çil kuruş o zaman önemlice bir paraydı. Yenilen içilen şeyler arasında onun da bir karşılığı vardı. O gün, Sultanahmet Parkı'na gireceğim sırada, yine tozların içinde bir çil kuruş gördüm. Ancak, bu güzel para, yarısı tozlara gömülmüş olarak, 'aşlama karddaaş!' diye sıtma görmemiş sesiyle buzlu su satan adamın bir iki adım ötesinde duruyordu. Onu adamın gözleri önünde eğilip almak, benim için olacak iş değildi. Sözde yoldan geçenlere bakıyormuşum gibi bir durum alarak orada dikildim kaldım. Sucunun kör bir yanına getirerek hemen eğilip alacaktım. Park, insan kaynıyordu. O bir kuruş, en aşağı iki bardak buzlu suydu. Sonra, onunla yenecek türlü öte beri alınabilirdi. Acaba, sucu da o kuruşu gördü de benim oradan uzaklaşmamı mı bekliyordu. Onun da bir bana bir kuruşa gizlice göz attığını sanıyordum. Kılığım, yerden bir kuruş almaya elverişli değildi. Eğer ceketimle pantalonum da ayakkabılarımın durumunda olsaydı iş kolaydı. Eğilir,

o paracığı yerden alır, hemen onun yarısıyla bir bardak soğuk su içerdim. Bu sıcak yaz gününde de soğuk su, Hayyam'ın şarabından yüz kez daha hoş gelirdi. Ben böyle, düşünüp dururken yukarıdan aşağı başı kabak yalınayak on beş yaşlarında, üstü başı dökülen kumral bir gencin ıslık çalarak geldiğini gördüm. Onun gözleri de hep yerdeydi. Sanki, yitirdiği çok değerli bir şeyi arar gibiydi, içim, birden cız etti. Bu dikkatle yürümesini sürdüren berduşun çil kuruşu görmemesi düşünülemezdi. Oğlan, hızlı yürüyüşünü hiç yavaşlatmadan sucunun yanından geçti. Daha uzaktan gördüğünü sandığım çil kuruşun üstüne karakuş gibi atıldı. Kirli pantalonuna sürerek parlattı. Sonra, ne sucuya ne de bana aldırış etmez görünerek tramvay yolu boyunca yürüdü gitti.

Canım da öyle bir soğuk su içmek istiyordu ki. Hemen parkın karşısındaki içecek satan dükkânda kocaman bir kelvinatör habire soğuk içecekler hazırlıyordu. İçimde sıtmanın verdiği yorgunluğu, kırgınlığa, susuzluğa benzer bir ateş vardı. Bu, biraz da umutsuzluk sıtmasına benziyordu. Vaktiyle, annemin böyle bir umutsuzluk sıtması geçirdiğini biliyordum. Yaşamak olanaklarının bütün kapıları insanın üstüne kapanınca böyle gizli, yakıcı bir ateş duyulurdu. İnsan, bunu bir hastalık da sanabilirdi. Parka girdim. Üst yandaki sıralardan birinde bir yer boşaltmıştı. Hemen oraya koştum. Ayaklarıma kara su inmişti. Ayakta dikilip durmak da insanı yürümek gibi yoruyordu. Bir yerde oturunca da şiir, yakama yapışıyordu. Durmadan şiir yazmalıydım. Daha çok Petöfi'nin şiirlerine benzemeliydiler. Faruk Nafiz'in kadını çok güçlü dizelerle anlatan şiirleri, artık, çok geri plânda kalmıştı. Petöfi'de insana derinden işleyen çok taze, insancıl bir hava vardı. Pek az şiirini bulup okuyabilmiştim. Bütün şimdiye dek okuduğum Türk şiirini silip götürmüştü. Ben, habire şiir yazayım derken unutuşun cennetine girdiğimi ayırt etmemişim. Baktım, parkın lambaları yanmıştı. Park, gittikçe kalabalıklaşıyor, Boğaz'ın sularını yalayarak Karadeniz'den geldiği anlaşılan bir meltem, üstümüzdeki at kestanesi ağacının yapraklarını hışıldatıyor, yerlere yaprakların gölgeleriyle oynak mozaikler çiziyordu. Ben, kimse görmesin diye yırtık ayakkabılarımın örttüğü ayaklarımı sıranın içine doğru çekmiş, yazıyordum. Birden ayırt ettim: Biri genç kız olduğu anlaşılan üç kişi oturmuştu. Bunların

ikisi, genç kadınlardı. Benim kadınlara bakacak yüzüm yoktu. Yazdığım şiirlerin önemli bir bölümü aşk şiiri olmakla birlikte, sürekli açlığa uğradığım günden beri kadın denen yaratığı artık erkekten ayırt edemiyordum. Açlık, bendeki hormonları da yiyip bitirmişti. Sonra, bu zavallı durumda kadına, kıza ilgi duymanın çılgınlık olduğunu bildiğimden yanıma oturan kadınlarla kıza hiç önem vermedim. Türkçesi, onların beni sıkıştırırcasına yanıma oturuşlarını ayırt etmez göründüm.

Solumdaki esmerimsi genç kadının, benimle yakından ilgilendiğini ayırt ettim. Yazdığım dizeleri hiç kaçırmadan okuyor, yeni yazacaklarımı bekliyordu. Bense, artık, insanlardan hiçbir ilgi görmeyecek kerte düşmüş bir genç olmanın korkunç bunaltısı altında eziliyor, şiirlerin lirik dizeleriyle bu kara-düş karanlığından dışarıya pencerecikler açmaya çalışıyordum. Kadıncağızın benimle ilgilenişine hiç aldırış etmeden yazımı sürdürüyordum. Kafam, cehennem gibi işliyordu. Bu çarkı isteğimle durduramaz duruma gelmiştim. Bir ara, gövdeme sıcaklığı geçen genç kadının hemen hemen kulağımın dibinde sesini işittim. İlkin, yanındaki genç kızla konuştuğunu sandım. Sonra, baktım, kadının yüzü bana dönüktü. Yüzü, hemen yüzümün yanındaydı. Söylediği sözü bir kez daha yineledi:

— Ah, keşke şu aylak aylak dolaşan gençler de sizin gibi olsaydı!

Kadının gözlerinin içine baktım. Kadın, bu sırada önümüzden kol kola kahkahalar atarak geçen bol çarliston paçalı, iyi giyimli kaygısız gençleri göstererek şöyle dedi:

— Hiç tanımadığım, bir tek sözünü işitmediğim size, nasıl oldu da böyle sözler söylüyorum diye şaşmış, belki de benim üstüme yanlış kanılara kapılmışsınızdır. Ancak, siz bir iki saattir yanımda oturmuş şiirler yazıyorsunuz. Şu genç kızlarla şu genç erkeklerin kimi zaman utanmazca davranışlarını görmezlikten gelerek kendi dünyanızda çalışıyorsunuz. Görünen köy kılavuz ister mi? İşte, siz, geleceğin karanlıklarını şimdiden yarmaya başlamış örnek bir gençsiniz. Sizin bu durumunuza imrenerek sizinle konuşmaktan kendimi alı koyamadım.

Bu sırada, genç kadının yanı başında terbiyeli maymun gibi oturan genç, güzel kızcağız, onun kolunu dürterek:

— Aman, abla, ileri gidiyorsun, diye onu susturmaya çalıştı.

Bu sırada, deminki, çarliston giysili, bol paçalı pantolonlarını savurarak hemen önümüzden kahkahalar atarak geçen, öndekini izleyen gençlerden en baştakini gösterdi:

— İşte, şu en baştaki iyi giyimli, iyi besli, neşeden parkı çınlatan genç, benim kocamdır. Onu ben sokakta buldum. Kimsesiz bir çocuktu. Büyüttüm, yetiştirdim. Para pul vererek bir berber dükkânı açtırdım. Çok da iyi berberdir. Ancak, nankörlükte de üstüne yoktur.

Bu söz üzerine yanımdaki genç kız, yine hırçınlaşarak genç kadının pek ileri gittiğini ona bildirmek istedi:

— Aman, ablaa, ailenin gizlerini de veriyorsun. Sus, artık.

Bunun üzerine konuşmanın dozunu kaçırdığından ablasını frenlemeye çalışan kızcağızın gözlerine baktım. O da abla dediği kadıncağızı uyarıyor, hem de bir yandan güzel, gücenik bakışlı gözleriyle benim gözlerimi araştırıyordu. Genç kadın, benim, hiçbir şey söylemeden dikkatlice dinlediğimi görünce, genç kızın dürtüklemelerine aldırış etmeyerek konuşmasını sürdürdü:

— Evet, kocam olacak şu genç, duygusuz adamı sokaktan kurtardım, onu ev bark, mal sahibi yaptım. Onun buna karşılık bana yaptığını siz de kendi gözlerinizle görüyorsunuz. Karşımda, hiç utanmadan kız kovalıyor.

Genç kız, bunun üzerine kadının kolundan çekiştirerek onu oradan uzaklaştırmak istedi. Genç kadının bir yabancıya dert yanması genç kızı utandırıyordu. Genç kadın, kızın ayyuka çıkan hırçınlığını, utanç duygusunu hiçe sayarak bir süre daha dert yanmak istediyse de aile kadınlarının parktan ayrılma saatleri geldiğinden kalkmak zorunda kaldı. Bu saatten sonra parkı yavaş yavaş gece kuşları kaplıyordu.

Gecenin saat bir buçuğunda WC Palas'taki iki numaraya gidip uyumak üzere soyunup yatmaya çalışırken o genç kadının nankör kocasının yerinde olmayı öyle istiyordum ki. Kadıncağız, söz arasında her akşam buraya gelerek çalışıp çalışmadığımı da sormuştu. Bütün bu konuşma sırasında yırtık ayakkabılarımın görülmemesi için ayaklarımı sıranın altına çekip saklamaya çalışırken duyduğum utanç, yaptığım çaba da beni ayrıca yorup üzmüştü. Yine soyunup Cumhuriyet Gazetesi'nin üzerine serdiğim

pantalondan yatağıma uzanıp çantamın üstüne başımı koydum. Ceketimi sırtıma örterek karadüş tohumları, tehlike civcivleriyle dopdolu bir uykuya kendimi bırakmaya çalıştım.

Ancak, üç saatlik bir uykum vardı. Onu da umutsuzluk veren düşüncelerle delik deşik etmemek uğruna çok uğraştıysam da başaramadım. Günler, birbirinden daha kötü olarak gelip geçiyordu. Hiçbirinin biraz ışıkla, umutla geldiği yoktu. Bu paramparça günleri, kendim derleyip toplayarak daha çok tehlikeli olmalarını önlemek zorundaydım. Kendimi büsbütün denk gelişlere bırakmamalıydım. Bu batmış giden geminin bir takım tutamaklarını, kalaslarını yakalayıp okyanusun hırçın dalgaları arasında batmamanın çözümünü aramalıydım. Böylece, yarın ne yapacağımı, hangi umudun kapısını çalacağımı düşündüm. Şark Ponsiyonu'ndan ayrılalı bir hafta olmuştu. İlk geceyi polis (Ş.) efendinin evinde, öbür geceleriyse WC Palas'ta geçirmiştim. Bu süre içinde yatacak böyle alçak gönüllü sığınaklar bulmuşsam da açlığa karşı umarsızdım. Evet, açlık, büsbütün gözleri karartarak üstüme geliyordu. Açlığı, matadorlara hışımla saldıran kara bir İspanyol boğasına benzetiyordum. Bunun ayakları altında ezilmemek için son kerte atik davranmalıydım. Kafamın içini kazıyıp duruyorsam da hiçbir çıkar yol bulamıyordum. Beni okuluma iletecek bütün insancıl olanak kaynakları kurumuş gibiydi. Öksüz Yurtları'nda öyle ezilmiştik ki, girişim yeteneğimiz de sıfıra sıfır elde var birdi. Bu yüzden ne yana başvuracağını bilemiyordum. Şimdiye dek yaptığım birkaç girişim bir sonuç vermemişti. Bu da ufacık girişim duygularımı büsbütün unufak etmişti. Gecenin bir vaktinde lağımdaki geme denen kocaman Bizans sıçanlarının cırıltılarını, pislikleri yerken çıkardıkları şıpırtıları, sıçan avcılığı yaparak gecenin karanlığını ipek kanatlarının yumuşak sesiyle halı gibi dokuyan baykuşların huhularını, bekçilerin uzaktan gelen düdük seslerini dinleyip uykuyla uykusuzluk arasında bocalarken kesin bir biçimde yenilgiyi benimseyerek İstanbul'dan uzaklaşmayı, Okuluma kavuşmayı erek edinmeyi kararlaştırdım. Akşam Gazetesinde, İkmali Tahsil Cemiyeti Başkanı İbrahim Necmi'ye gönderdiğim mektupla, şiir defterlerime henüz bir yanıt gelmemişti. Yarın, onu öğrenmek üzere Şark Pansiyonu'na gidip bir yanıt gelip gelmediğini araştıracaktım. Beni şimdiye dek

İstanbul'da biraz sisli bir umutla eğleyen, okulumu asmak düşüncesiyle buralara sürüklenmeme yol açan biricik umut İkmali Tahsil umuduydu. O, elden gittikten sonra, artık İstanbul'un pisliklerı içinde bocalayıp durmama neden yoktu. Bu sıtmalı yargılamalardan, düşüncelerden sonra şeker gibi bir uykuya dalmak üzereydim ki, birden Sultanahmet Camii'ninin yüksek minarelerinden birinden kocaman kayalar gibi üstüme yuvarlandığını işittim. Sabah ezanı okunuyordu. Şimdi, müminler musluklarda abdest almak üzere damlardı. İvedi giyindim. Yatak görevi gören Cumhuriyet Gazetesi'ni çantama yerleştirdikten sonra WC Palas'tan dışarı fırladım. Müminlerden önce elimi yüzümü yıkadım. Biraz serin su içtim. Bugün de yiyeceğim yoktu. Olumsuz bir yanıt alacağımın korkusu ile birkaç gündür Şark Pansiyonu'na uğrayıp mektup gelip gelmediğini sorma işini uzatıyordum. Artık, bıçak kemiğe dayanmıştı. Ne olursa olacaktı. Kuşluk vaktine dek çevrede dolaşıp saatleri öldürmeye çalıştım. Sonra, ayaklarım geri geri giderek Şark Ponsiyonu'na yollandım. Recep'in başına gelenler, şimdi bile korkunç bir karadüş gibi buralarda dolaşıyor gibiydi. Korka korka ilerledim. Kapının sağındaki küçük evde insanlar vardı. Pansiyonu yönetenler burada oturmalıydı. Küçük evin kapısına vardığımda henüz çalmaya, seslenmeye vakit kalmadan yirmi yaşlarında sarışın, natürmort renkli, tatlı yüzlü bir kızcağız çıktı. Sesi de yüzü gibi tatlı, insancıldı:

— Ne istiyorsunuz? diye sordu.

— Ben, bir hafta on gün önce burada bir akadaşımın, Recep Bey'in yanında kalıyordum. Kimi tanınmış adamlara mektuplar yazmıştım, onlardan karşılık bekliyordum da. Acaba, bir yanıt geldi mi diye merak içindeyim. Sizi bundan dolayı tedirgin ettiğimden bağışlamanızı dilerim.

Ben, böyle deyince genç kızın gözleri parladı:

— Durun hele. Adınız ne sizin?

— Musa.

— Siz, şiir de yazar mısınız?

— Eh, bir şeyler karalarım.

— İbrahim Necmi Bey'e şiir defteri filan göndermiş miydiniz?

— Görmesi için göndermiştim.

— Öyleyse, bu mektupla şiir defterlerinin sahibi sizsiniz. Bir hafta önce gelmişlerdi. Kimin olduğunu anlayamadık. Siz, buraya kayıtlı olmadığınızdan kim olduğunuzu anlayamadığımızdan mektubunuzla bir paket içinde gelen şiir defterlerinizi açtık. Pansiyondakilere sorduk. Sanayii Nefise'ye giden öğrenciler sizi tanıdılar. Sizinle görüşmüşler. Güzel resim de yaparmışsınız.

Kızcağız, bir süre sağ eliyle çenesini tuttuktan sonra üzgün bir sesle:

— Ben şiirlerinizi okudum, dedi. Hele o ağıt mı, mersiyemi mi nedir, işte o bir defter dolduran uzun şiir ne güzeldi. Ağlayarak okudum onu. Ölen her halde sevdiğiniz bir kızdı. Bir genç şair yitirdiği sevgilisine ancak böyle ağlar. Gerçeklen İfakat dediğiniz bir sevgiliniz var mıydı? Varsa, gerçekten öldü mü? O kocaman şiir boşuna yazılır mı? Altmış yetmiş sayfa. Bu ancak, çok sevilen bir kız yada kadına yazılır. Sizinle tanıştığıma çok sevindim. Nerede oturuyorsunuz şimdi?

Genç kız yada kadın, bunları söylerken üzgün bakışlarla bir kez yırtık ayakkabılarıma baktı. Ancak, bu yırtık pırtık papuçları okuduğu güzel şiirlerime bağışladığı anlaşılıyordu. Yırtık, ayakkabılarımı, belki de bu şiirleri bana yazdırdığından dolayı kutlamak istiyor gibiydi. Demek ki, İstanbul'un bu korkunç pislikleri içinde beni anlayacak, bana acıyacak, şiirimi sevebilecek bir genç kız bulunabiliyordu. Genç kız, benimle daha uzun boylu konuşmak istediği halde benim çokça yürekli davranmadığını görerek içeri gitti, açılıp okunmuş bir mektupla şiir defterlerimi getirip bana uzattı:

— Musa Bey kardeşim, dedi. Sizi ilkin böyle güzel şiirler yazdığınızdan dolayı kutlarım. Sonra da yolunuza rastlayan büyük kayaları devirerek geleceğe sağlam adımlarla gitmenizi dilerim.

Benim söyleyecek hiçbir sözüm yoktu. Bu iyi yürekli genç kızın umut verici sözlerine teşekkür edip ayrılmaktan başka yapacağım bir şey kalmamıştı.

— Allahaısmarladık.

— Güle güle. Güzel gelecekler.

Kızcağızın üzgün bakışlarında hiç ummadığım bakışlar parlıyordu.

Doğrusu, o güzel geleceklere inanmadığımı söyleyemezdim. O güzel geleceklere bütün ruhumla inanıyordum. Belki de gençliğin en büyük, en değerli hazinesi budur. Bundan yoksun olan bir gençlik, ölü sayılır. Genç kızdan ayrılınca açılıp okunmuş olan İbrahim Necmi'nin mektubunu ben de açıp okudum. Şöyle diyordu:

'Aziz şairim, gönderdiğin mektupla şiir defterlerini alıp dikkatle okudum. Şu sırada size umutlu birkaç satır yazamayacağımdan dolayı üzülüyorum. Şiirleriniz güzel, yazmayı sürdürünüz. Yalnız, bir talihsizlik eseri olacak 'İkmali Tahsil Cemiyeti' kapanmış bulunuyor. Bu işte sana bir yardımım dokunamayacağından dolayı da ayrıca üzgünüm. Ben, genellikle akşama doğru hergün Akşam Gazetesi'nde bulunurum. Oraya uğrarsanız görüşür, konuşuruz. Selamlar, başarılar.

İbrahim Necmi.'

Beni okulumdan büyük umutlarla uzaklaştırıp İstanbul'un pis kaldırımlarına düşürmüş olan bu güzel düş de bitmişti. Artık, yükselmek uğruna binek taşı olarak kullanacağım kuruluşlardan başlıcası artık, Öğretmen Okulu'ydu. Oradan oynaya zıplaya tırmanmayı düşündüğüm doruklara çıkabilirdim. İlk koşul yiyip içebileceğin, sana düşlerin için de zaman bırakan böyle bir su başıydı. Şimdi, bütün gücümü toplayıp yeni ders yılı başında oraya ulaşmalıydım. Beykoz, Halıcıoğlu, Bigados (Selimpaşa) Öksüz Yurtları'nda birlikte uzun arkadaşlık ettiğimiz birkaç kişinin Bakırköy Dokuma Fabrikaları'nda işçilik ettiklerini işitmiştim. Onlardan okuluma ulaştıracak bir yardım koparamaz mıydım? Genç işçilerin eti ne budu neydi? Aldıkları para belki boğazlarına bile yetmiyordu. Bu arkadaşlarımın arasında benden birkaç yaş büyük olan ağabey durumunda Adilcevazlı Ahmet de vardı. Ondan umutluydum. Şimdilik, ufukta görünen bir tek yıldız oydu. Yoksa, İstanbul'un kaldırımlarında düşüp ölmekten başka yapacak bir iş kalmıyordu. Bakırköy'e trenle gidiliyorsa da ben yayan gitmek zorundaydım. Ancak, bacaklarım öyle güçsüzdü ki yarı yolda düşüp kalmak tehlikesi de vardı. Şimdilik üzerimde satabileceğim iki şey kalmıştı. Bunların başlıcası, el çantamdı. İçinde yüzlerce şiirimi barındırdığım, küçücük çantam. Bir de çantamda

taşıyıp durduğum Horoz di bak malı sağlam, iyi bir fanilaydı. Yalnız, birkaç kez giydiğimden biraz rengi atmıştı. Divanyolu'ndan aşağı inerken son kurbanlarımdan biri olacak olan fanilamın bit pazarında kaç kuruş edebileceğini düşünüyordum. Ayasofya Camii'nin ıssız bir zamanıydı. Hemen içeri girip musluklardan bolca su içtikten sonra titizlikle yanımda taşıdığım bir parça sabunla fanilayı bir güzel yıkadım. Sonra, Sultanahmet yangın yerine yollandım. Bir sabah güneşin olağanüstü doğuşunu seyrettiğim setin üzerine oturmadan önce elimdeki ıslak fanilayı oradaki kuru çalıların üzerine serdim. Yörem, ıssız, sessizdi. Büyük kent, bütün belalarıyla ötedeydi. İnsan, insanla da insansız da olamıyordu. Şair Abdülhak Hamit, Fransız karısı Lucienne için 'seninle de sensiz de olamıyorum' diye anakta kalabilir bir laf etmişti. Şimdi, şairin karısının yerine insanoğlunu koymuştum. Usumda, hızlı su sinekleri gibi hep bu laf dönüp duruyordu. Karnımın boşluğunda cirit oynayan açlıktan öç alırcasına defterimi, kalemimi çıkarıp üzgün bir aşk şiiri yazdım. Bu güzel sevgili, anlaşılan beni bırakmış giden mut düşlerinden başka birşey değildi. Sevgili düşünecek durumda mıydım. Belden aşağı yanım, büsbütün kuruyup gitmişti. İçtiğim suyunu böbreğimden geçeninin pek azını dışarı atarken bir cinsel varlığım da olduğunu anıyor, eski bir anı gibi yine onu karanlığa itiyordum. En sonra elimdeki fanilayı satıp bir küflü çörek yiyebilmek üzere Kapalıçarşı'nın öbür başına tırmandım. Benden yeleği alan adam, hemen kapının ağzında bekliyordu. Elimden fanilayı kaptığı gibi hiçbir şey söylemeden gitti. Beş dakika sonra, yine göründü, avucuma şimdi sayısını bilmediğim birkaç kuruş bıraktı. Hemen açlığın kırbacı sırtımda yaşlı çörekçinin ağulu çöreklerine koştum. Oh, bir kez daha açlıktan ölmek tehlikesini uzaklaştırmıştım. Yarın sabah, yayan Bakırköy'e gideceğimden o gece erken yatmaya karar verdim. Açlık, bir yandan da uykusuzlukla birleşerek öldürücü bir güç kazanıyordu. Ne yapayım ki gezen kurt aç kalır deyimince sabahtan akşama dek gezip dolaşmak zorundaydım. Gündüzleyin bir sırada oturup saatlerce pineklemek, yada Gülhane Parkı'nın bir kuytusunda yatıp uzanmak açlığın yıkmaya başladığı gövdemi biraz olsun koruyabilirse de henüz çok genç oluşum, bu programı uygulamama engel oluyordu. Bütün

üç öğün yemek yiyenler gibi ben de sabahın köründen başlayıp gece yarılarına dek, ayaklarıma kara su ininceye dek gezip dolaşıyordum. Bu, bir ölüm yürüyüşünden ayırtsızdı. Yarın, yayan yapıldak Bakırköy'e gitmek zorunu, bu gece erkence yatıp daha çok dinlenmemi gerektiriyordu. Bizim yatakhaneye giderken saat on ikilerdeydi. Sultanahmet Parkı kapanmıştı. Bekçi düdüklerinin trafiği yavaştan başlamıştı. Midemle bağırsaklarımın kurumuş olması, bacaklarımın dengesini bozuyor, bana doğru dürüst adım attırmıyordu. Sonra, yer yüzünün çekim gücü azalmış ya da ben bu gece yer çekimi daha az bir gezegene gitmiş gibiydim. İleri doğru attığım adımlarım sanki boşlukta asılı kalıyor, böylece kendimi boşlukta yürür sanıyordum. Boğazımda, soluk alırken o her zamanki kuru kâğıt hışırtısı iyi solumama engel oluyordu. Sultanahmet Camii'nin dış kapısına vardığımda ıssızlık beni öyle ürküttü ki Tanrı'nın bu evinde düşmanlarımın pusu kurduğu sanısı kuruntusuna kapıldım. Kendimi caminin hırsızlarından bir gece işçisi gibi duydum. O zaman, hırsızlığın da çok önemli bir iş olduğunu anladım. İşte, ben, açlıktan ölmek üzere olduğum halde usuma şimdiye dek hiç hırsızlık etmek gelmemişti. Şu sırada özel evlere yanaşmanın ne kerte tehlikeli olduğunu bilen ben, buraya biraz da Tanrı'nın evi olduğundan dolayı korkusuzca ya da korkumu yenerek girmeye çalışıyordum. Baykuşun ipek gibi yumuşak uçuşundan ders alarak yine her zamanki gibi ayakkabılarının uçlarına basarak WC Palas'a doğruldum. Bu gece böyle çokça önemli yatmaya gidişimin başlıca nedeni yukarıda dediğim gibi her zamankinden daha erken yatmaya gidişimdi. Gittim, sondan ikinci heladaki yatakhaneme girdim. Yörede çıt yoktu. Kuburdaki lağım sıçanları, gündüzün birikmiş pislikleri karıştırarak şıpırdatıyorlardı. Ara sıra cik cik sesleri işitiliyordu. Her zamanki gibi yine çantamdaki Cumhuriyet Gazetesi'ni çıkardım. Temiz, geniş taşlığa serdim. Baş yanıma, artık içinde şiir defterlerinden başka bir şey bulunmayan çantamı koydum. Pantalonumu çıkarıp ütü yerlerini birleştirerek gazetenin üstüne serdim. Böylece her gün ütülü pantolonla gezebiliyordum. Gece, çokça sağa sola dönmediğimden pantalonumun ütüsü hiç bozulmuyordu. Yatar yatmaz, şeker gibi bir uyku gelip göz kapaklarımın üzerine oturunca şimdiye dek sanki neden böyle er-

kence yatmadığını düşündüm. Kendimden geçmek üzereydim ki ayakyoluna doğru güçlü bir çift ayak sesinin yaklaştığım işittim. Ürkünç ayak sesleri, baştan birinci heladan başlayarak bütün helaların kapısını sertçe çaldı. Sıra benimkine gelmeden önce yerimden fırlayarak bir hacetim varmış gibi kuburun üzerine oturdum. Benim kapıda çalan uğursuz el, öksürüğüme kulak vererek bekledi. Adam, öksürüğüme aldırış etmeden kapıyı sertçe itip açmak istedi. Ben de arkadan dayandım. Sonra, kalınlaştırmaya çalıştığım bir sesle şöyle dedim:

— Yahu, içeride adam olduğunu anlamıyor musunuz?

Sesim, yaşlı erkek seslerine eskiden beri idman ettiğimden bayağı kart erkek sesine benzemişti. Bunun üzerine bekçi mi, polis mi yada bir başka zararlı kişi mi olduğunu anlayamadığım bu çağrısız konuk, benim sağımdaki en son helanın kapısını da sertçe çalarak dönüp gitti. Bu adamın, yaptığını ben de her gece yapıyordum. Ancak, bütün kapıları çalıp kimse olmadığını anladıktan sonra yatakhaneme giriyordum. Ne var ki, bu gece yarısı konuğundan kuşkulanmıştım. Demek ki bu abdeshaneler de her gece böyle kontrol ediliyor, diye düşündüm. Şimdiye dek bu belaya hiç çatmayışımın nedeni anlaşılan çok geç yatmaya gelişimdi. Ben, bu adamdan kuşkulandığım gibi her halde o da benden kuşkulanmış olacaktı. Onun dönüp dolaşıp yine geleceğine inanıyordum. Adam çekilip gittikten hemen beş dakika sonra, ben de kalkıp giyindim. Çantamı elimde sallayarak WC Palas'tan çıktım. Ayasofya'ya doğru giden yoldan normal bir yolcu gibi ilerledim. Helaları kontrol eden adam, oralarda bir yerde saklanmasın diye kurnazca çaktırmadan yöreyi gözlerimin ucu ile taradım. Hiç kimse yoktu. Ancak, tramvay yoluna sapacağım sırada, Alemdar Karakolu'ndan çıkan orta yaşlı çok esmer bir polisin hızlı hızlı Sultanahmet Camii'ne doğru gittiğini gördüm. Tehlikeye karşı öyle uyanık bir duruma gelmiştim ki, kuşkulandım. Orada dikilip bekledim. Polis, kuşkuma hak verdirecek biçimde, gitti, caminin cümle kapısından içeri girdi. Bu adam, benim yazlık köşkümü tehlikeye mi düşürecekti? Eğer böyleyse çok yazık olacaktı. Başkaca, yıldızların altında gecelemek kalıyordu ki, bu, yüzde yüz tehlikeliydi. Kentin dışında olsa kolaydı. Ne yazık ki, kentin içinde yıldızlar altı yatakhanesi çok tehlikeliydi. Yıldızlar altı ya-

takhanesi, kırda bayırda, biraz yemişi bulunan ıssızlıklarda çekilebilirse de kentin içinde yırtıcı hayvanlara taş çıkartan tehlikeler saklıyordu. Bunlar, kentin güvenliğiyle görevli kişiler olabileceği gibi güvenlikle görevli kişilerin izlediği daha yabani kişiler da olabilirdi. Saat iki buçuğa dek Divanyolu ile Şehzadebaşı arasında gidip gelerek WC Palas'ın tehlikeli saatlerini son kerte güçlükle öldürdüm. Sonra bin türlü dikkatle helalara yollandım. Ortalıkta bekçi düdüklerinden başka tedirgin edici insan gürültüsünden başka hiç bir şey yoktu. Yatakhaneme nasıl girdiğimi, nasıl soyunup gazetemi, pantalonumu taşların üstüne serip oraya uzandığımı ben bilirim. Kulaklarım, bu baygın durumunda bile kirişteydi. İnsan cangıl denen balta girmemiş ormanda ancak böyle korkardı. Biraz sonra, sanki ben yatar yatmaz, ezan sesi, Hazreti Ali'nin zülfikarı gibi zavallı uykumun üstüne düşüp onu ikiye biçti. Öyle yorgundum ki en aşağı iki saat uyuduğum halde sanki beş dakika uyumuş gibiydim. Ezanla birlikte de ilk ayak sesleri helalara doğru yola çıkmıştı. Helaların kapıları hoyratça itiliyor, küçük, büyük gereksinimler görülüyordu. İvedi giyinerek ben de oluğun üzerine oturdum. Kapıya vuranları kalın bir sesle öksürüp geri çevirdim. Sersemliğim geçtikten sonra kalkıp giyindim. Elimi yüzümü yıkadım. Bir kuş gibi yeğnikleşmiş olarak Divanyolu'na yöneldim. Bu, Bakırköy yürüyüşünün başlangıcıydı. Dünden kalma bir kaç kuruşla Aksaray tatlıcılarından biraz irmik helvasiyle bir fırından da bir parça ekmek alarak çantama yerleştirip Topkapı'ya doğru yolumu sürdürdüm. Hiç kimseye de danışmamıştım. Yanlış bir yol üzerindeydim. Topkapı'dan dışarı çıkıp yol kıyısında helvamla ekmeğimi yedikten sonra karşıma çıkan yolda ilerlemeye başladım. Oralarda acaba bir asker orta okulu filan mı vardı? İlerledikçe hep asker öğrencilerle karşılaşıyordum. Bakırköy, daha çok deniz kıyısında toplanmış bir kasabaydı. Oysa, gittiğim yol, beni gittikçe denizden uzaklaştırıyordu. En sonra, Davutpaşa kışlasının sağındaki ıssızlara düştüm. Bir evin bahçe kapısında gözlüklü, okumuş yazmış bir adama benzeyen bir adama yolu sordum. Ereğimden çok uzağa düşmüştüm. Bakırköy'e girdikten sonra Yenimahalle'ye yönelerek dokuma fabrikalarına yaklaştım, paydos zamanına dek ıssız bir yerdeki bir ağacın gölgesine sığınarak bir tavşan uykusu kestirdim.

Bütün gözlerim fabrikanın kapısındaydı. En sonra, paydos düdüğü çaldı. Yüzlerce kişi, dökülen üst başlarıyla içerden boşalıp Yenimahalle yönünde yürümeye başladılar. Ben, yolun kıyısında dikilerek Adilcevazlı Ahmet'i seçmeye çalıştım. Epeyce zamandır birbirimizi görmediğimizden onu tanıyamamak olasılığı da vardı. Neyse ki arkadaşım çok değişikliğe uğramamıştı. Yığınlar içinde esmer yüzü, boz işçi giyecekleriyle en sonra onu görünce çok sevindim. Yorgun, bıkkın, ezik bir hali vardı. Yanında yürüyenler de ondan ayırtsızdı. Yanına giderek kendimi tanıttım. Beni tanımakta güçlük çekmediyse de güçlük içinde kaldığını ayırt ettim. Beni aldı, yanındaki üç arkadaşıyla Yenimahalle'nin karşı gecesine götürdü:

— Şimdilik bu arkadaşlarla geçici olarak bu evde oturuyoruz. Sahipleri yazlığa gittiklerinden şimdilik burada oturuyoruz. Futbolcu Hüseyin ile birkaç Darüleytamlı arkadaşımız oturuyor Bakırköy'de. Şimdi, üstümüzü değiştirelim de onları görmeye gidelim. Onların ev düzenleri de var.

Ahmet'le tanımadığım işçi arkadaşları ivedi giyinip bizimle birlikte dışarı çıktılar. Ahmet, beni bir yana çekerek sordu:

— Musa, sormak ayıp olmasın, burada ne arıyorsun?

— Sanayii Nefise'ye girmek üzere geldimse de girmek zorluğu karşısındayım. Yine, Öğretmen Okulu'na döneceğim. Dokuma fabrikasında çalıştığını işitmiştim. Gelip seni bir göreyim, dedim.

— Ben, zaten senin yükselecek bir çocuk olduğunu biliyordum, Musa. Sanayii Nefise'ye zaten eskiden beri elin yatkın. Okulların duvarlarını hep resimlerle doldururdun. Baktın olmuyor. Hemen öbür okuluna dön. Öğretmen olmak da güzel bir şey. Sakın boşlayayım deme. Baksana, biz, fabrikaya düştük. Bu da bir ekmek kapısı, ama, çok büyük güçlükler içindeyiz. Henüz doğru dürüst bir yaşam kuramadık. Doğru dürüst yatıp kalkacağımız bir yer yok. Üstümüzü başımızı henüz toparlayamadık. Kazandığımız ancak kör boğazımıza yetiyor. O da doyasıya değil, işçi ücretleri çok düşük. Aman, gözünü seveyim, okulunu bir yana bırakarak sakın, bizim durumumuza düşme. Öğretmenlik, bizim bu fabrika işçiliğine göre beylik, paşalıktır. Göreyim seni, büyük adam ol da yaşlılığımızda bizi de kurtar. Türkiye'de

işçiliğe kulak asma. Öyle bir kölelik içindeyiz ki Darüleytam'da geçirdiğimiz acı günleri yana yana arıyoruz. Derdimizi anlatacağımız hiçbir baba kulağı yok. Bizi, karakuş gibi didik didik edip yiyen patronların elindeyiz. Ama, çoğu zaman buna da şükür diyoruz. Bizden çok daha kötü durumda olanlar var. Bizim Darüleytamlıların epeycesi, bugün sağda solda boğaz tokluğuna çalışıyor. Tek başlarına, kimsesiz, sahipsiz olduklarından ağlanacak durumdalar. Bir bölüğü sinek gibi kırılıp gitti. Yaşamın sert koşullarına karşı hazırlıksız boğuşmak zorunda kaldılar. Bizim burada yaptığımız gibi üçer beşer, sekizer onar kişi yan yana gelerek kendilerine ilk önce yatacak yoksul yatakhaneler yaratmaya çalıştılar. Darüleytamlardaki yaşam koşullarından çok daha aşağı koşullar altında dirimlerini kurtarmaya çalıştılar. Yoksul bir evin yada herhangi bir oturulacak yerin bir odasını hep birlikte kiralayarak yer yataklarını, bizim burada yaptığımız gibi, yan yana sererek yatıp ortak tencereler kaynatmaya çalıştılar. Üstlerini başlarını yıkayıp temizlemek de, yine bizim yaptığımız gibi kendilerine düşüyordu, Darüleytamlarda yarı aç, yarı tok, yarı giyimli, yarı giyimsiz yaşayıp gitmiştik. Yaptığımız en becerikli iş, bahçelerden yemiş çalmaktı. Darüleytam bize yaşamımız boyunca gerekecek hiçbir şey öğretmemişti. Yaşamamız, Darüleytamın tutamayacağı çağa varınca hemen kapıyı açıp bize sokağı gösteriyorlardı. Birden bire karaya vurmuş balığa dönüyorduk. Arkadaşlarımızdan bir çoğu, yaşamla bu ilk denk olmayan çarpışmada okkanın altına gitti. Biliyorsun, Almanya'dan dönenler içinde o zamana dek hiçbir şey öğrenmemiş olan Asker, Silivri'de hırsızlıktan hapse düştü. Bir daha da belini doğrultamadı. İstanbul'un kaldırımlarında yalınayak, yırtık pırtık giyeceklerle gezip dolaştığını gören arkadaşlar vardı. Halkın malını, Darüleytamda olduğu gibi kendisinin sanan bir çoğu daha ilk adımda karınlarını doyurmak üzere bağlara, bahçelere dalarak hapsi boyladılar. Sabıkalı oldular. Köprü altlarında, berduşların arasında ziyan olup gittiler. Benimle birlikte usu başında daha birkaç arkadaşım, Darüleytamlardan sokaklara silkilip atılmış şehit çocuklarını işçi olmaya çağırdık. Ötekinin berikinin yanında küçük işlerde çalışan arkadaşlarımızın pek çoğu kırıldı. Tek başlarına Darüleytam yaşamınınkine benzer olsun ufak bir yaşam düzeni

kuramadılar. Fabrika yaşamı bizi her gün bir arada bulundurduğundan birbirimize yardımlarda da bulunabiliyoruz. Her şeyden önce, Darüleytamlarda üvey evlat gibi yetiştirildiğimizden dolayı hiç kimseden sevgi, yakınlık göremiyeceğimizi düşünerek biz de hiç kimseye sevgi, yakınlık göstermiyoruz. Herkesten uzak duruyoruz. Hiç kimsenin bizi sevemeyeceğini sanıyoruz. Devlet, hem üvey anamız, hem de üvey babamızdı. Bize karşı yüzü her zaman asıktı. Kışın ayakkabısız gezdiğimiz günler, ayakkabısızlıktan çok acı çektiğimizi anlamaz görünüyordu. Sırtımızda bir Amerikan bezinden fanila yada gömlekle bir de kaba yünden eski, korumasız bir ceket, renksiz, yırtık, kirli bir kısa pantalonla sokağa çıkmaya utandığımızı bu üvey ana-babamız hiç anlamıyordu yada anlamazlıktan geliyordu.

Ahmet, beni bir kahveye götürdü. Oturup birer çay içtik. Çay, aylardır ağzıma koyduğum bir şey değildi. Sonra, kalktı. Yolda birilerini gözetledi. Bu, birkaç dakika sürdü.

— Sonra, ben dönünceye dek sen burada otur. Beni bekle. Ben, futbolcu Hüseyin'i bulacağım. Akşam yemeğine ona gideceğiz. Onu bulmalıyım. Hüseyin de Bigados'tan seni iyi tanır. Burada, iyi futbol oynayanlardan biri olarak tanınıyor, hem de tutunuyor. Yemeği orada yeriz. Eski günleri anarız.

Ahmet, hızlı adımlarla çıktı gitti. Döndüğünde elektrikler yanmıştı. Beni aldı. Bakırköy'ün ara sokaklarından birine daldık. Bir evin yer odasına girdiğimizde ortada yemek sofrası türlü yemekleri, özellikle dilimlenmiş karpuzlarıyla açlığa sövercesine gülümsüyordu. Buna gülümsemek deyiminden başka güzel bir söylem bulamadım. Bunu ozansı bir deyim olarak kullanmadım. Sabahleyin Topkapı çıkışında biraz irmik helvasıyla bir parçacık ekmek yediysem de günlerdir aç gezdiğimden nereme gittiğini anlamamıştım. İyi ki yırtık ayakkabılarımı çıkarıp taşlığa bırakmıştım. Çoraplarım yırtık değildi. Terlemediğim için de kokmuyorlardı. Gövdem, artık, en büyük sıcaklarda dahi terleme göreneğini yitirmişti. Gövdeme giren her şey orada kalıyor, bir kırıntısı dışarı çıkmıyordu. Daha önce de dediğim gibi ne küçük su dökmek gereksinimini duyuyordum ne de büyüğünü. Midemle bağırsaklarım birbirine yapışmış kurumuş gibiydi. Hergün içtiğim suyu midemle bağırsaklarım, kurak bir toprak gibi iştahla

emiyor, bağırsaklarım çölde akan ırmaklar gibi bir zaman sonra kuruyup gidiyordu. Alçacık divanlara oturmuştuk. Hüseyin güzel balık gibi toplu, sporcu gövdesiyle karşımızda oturmuş eski günlerden söz ediyor, Darüleytamlıların durumuna ağıt diziyordu. Yakışıklı, sevimli, güzel konuşan bir gençti. Anadolu'dan gelirken bir parmağı eksik, konuşkan bir kamyon şoföründen söz ettim. Bütün yol boyunca onunla tatlı tatlı konuşarak gelmiştik. Hüseyin adlı o şoför de bizim futbolcu Hüseyin'in yeğeni çıkmasın mı? Bir süre de onun serüvenlerinden söz ettik. En sonra, dört beş kişilik bir tüketici grubu olarak küçük sofranın başına geçtik. Benden başkası işçiydi. Hüseyin de fabrika işçisiydi. Yalnız, iyi bir futbolcu olduğundan orada el üstünde tutulan bir genç durumunda olsa gerekti. Öteki işçiler gibi bitkin, çökmüş görünmüyordu. Yemek bittikten sonra biraz daha şuradan buradan, benim Öğretmen Okulu, Sanayii Nefise durumundan konuştuk. Adilcevazlı Ahmet, benimle övünüyorsa da hiç biri onun gibi ayakkabılarının durumuna bir anlam veremiyordu. Bu güzel giysilerle bu yırtık pırtık ayakkabıların yan yana bulunmasının anlamı neydi?

Yemeğin üstüne yediğim karpuz öyle hoşuma gitti ki değmeyin gitsin. Bütün yaz lokanta vitrinlerinde imrenerek seyrettiğim karpuzlardan bir dilim yiyebileceğimi düşünmek bile bir mut olurdu. İşte, en sonra ona kavuşmuştum. Bu, çok sevdiğim yemişi bütün yaşamım boyunca pek az elime geçirebilmiştim. Benim kurumuş bağırsaklarım, vitamin eksikliğim için sanki gövdemin en çok özlem duyduğu bir yemiş durumuna yükselmişti. Yemekten sonra yine kanapelere çekildik. Baktım bütün işçilerin, kadın-erkek gözlerinden uyku akıyordu. Her gün sabahın köründe evlerinden çıkan bu insanlar için tavuklar gibi erkenden tüneğe çekilmek doğaldı. Baktım, Ahmet'in gözleri de bir kapanıyor, bir açılıyordu, işçiler, birbirleriyle bakışarak anlaştılar. Ahmet, ikimizin adına müsaade istedi. Kalktık. Tren yolunun karşısına geçerek Ahmet'lerin evine yollandık. Güzel, kagir yapının ikinci katının büyük bir odasında yere serilmiş beş yatakta şimdiden üç kişi yatmış, horul horul uyuyordu. Ahmet, yatağını gösterdi. Yataklarımıza girdik. Aradan birkaç dakika geçmemişti ki Ahmet'in de öteki işçiler gibi horlamaya başladığını gördüm. Saat, on bir, on

iki arasıydı. İşçiler, güneş doğmadan kalkıp yola çıkacaklarına göre ancak dört beş saat uyuyacaklardı. Uzun zamandır, taşlar üstünde yattığımdan kaba yün yatak, her yandan gövdeme düşmanca saldırır gibi oldu. Bu kerte rahatlıktan bayağı korktum. Hayır, böyle rahat bir yatak benim için olamazdı. Düş gibi bir şeydi. Bu tedirgin düşüncelerle oyalanırken uykunun sevecen boşluğuna yuvarlandım. Çoktan beri ünlü marştaki gibi

'Yastığımız taştan olsun
Yorganımız yapraktan'

dizelerinin dediğine öyle uygun durumda yaşamıştım ki bu geceki uykum bir cennet uykusundan ayırtsızdı. Darüleytamlarda uyunan o kaygusuz uykulardan biriydi bu. Ne yazık ki, bu, içinde semender gibi yaşadığım ateşe damlayan bir serin su damlası gibiydi. Ateş, sabah olmadan onu yutup gitmişti. Sabahleyin gözlerimi açtığımda ortalığın günlük güneşlik olduğunu gördüm. Bütün işçi arkadaşlar, çoktan işlerinin başına koşmuştu.

Hemen kalkıp giyindim. Ortalıkta kimsecikler yoktu. Elimi yüzümü yıkayarak dışarı çıkmak üzereydim ki, dış kapıda bir anahtar döndü. Karşımda Suşehirli Darüleytamlı Halil vardı. İyi huylu, tatlı bir Darüleytam arkadaşıydı. Dün, Ahmet'le Hüseyin'lere giderken yolda rastlaşmıştık. Sonra, ivedi işi olduğunu söyleyerek uzaklaşmıştı. Konuşamamıştık. Kucaklaştık. Üstümüze bir Darüleytam sıcaklığı sindi.

Uzun uzun birbirimize baktık:

— Ahmet çok erkenden işe gitti. Geçerken anahtarı bana bıraktı. İşe giderken seni uyandıramadı. Habersiz gittiğinden de özür diledi, dedi.

Sonra, üstümü başımı, ayakkabılarımın zavallı durumunu gözden geçirdi:

— Ben de bugünlerde işsiz bulunuyorum, Musa. Bakalım, bir fabrikaya girmeye çalışıyorum. Ben de Ahmet'lerin dokumada idim. Uzun bir hastalığa yakalandım. Doktor, dokuma fabrikasının havasını benim ciğerlerime uygun bulmadı. Kendine açık havada bir iş bulmaya çalış' dedi. Epeyce bir zamandan bu yana böyle işsiz geziyorum. Yakın hemşerilerim var da onların yanında barınıyorum. Senin Sanayii Nefise'ye girmek üzere geldiğini işittim. Öğretmenlik de iyidir. Aman, Musa, kardeşim, İs-

tanbul çok kötü bir yer. Acımak Allah'ı buraya hiç mi hiç uğramamış. Şimdi,nereye gideceksin?

— İstanbul'a.

— Gel, ilkönce seninle şurada birer işkembe çorbası içelim, sonra gidersin.

Dört yolun oradaki bir işkembeciye girdik. Dün akşamdan bu yana midem bayram yapıyordu. Çorbanın mis gibi kokusu bizi daha caddede karşılamıştı. Yediğim bir tabak çorba ile dörtte bir ekmek ancak iştahımı açmıştı. Ancak, bu işin anahtarı, bizim Suşehirli Halil'in mini mini kesesindeydi. Gözlerim arkada kalarak dükkândan çıktım. O mis gibi koku, yol boyunca daha bir süre beni izledi. Halil, beni tren istasyonuna götürdü. Bilet almamı bekledi. Ben, hemen durumu kavrayarak:

— Halil, sen bana yolu göster, ben yavaş yavaş giderim, dedim.

Bana yolu gösterdi. Elini sıkarak utanç içinde ondan ayrıldım. Bir tren bileti bulunmayan genç adam Sanayii Nefise'ye girmeye gidiyordu. Yayan İstanbul'a gitmekten öyle utanmıştım ki bir daha dönüp arkadaşının yüzüne bakamadım. O da bana bir bilet parası veremeyecek durumdaydı. O da, ayrıca, bu yüzden benden daha çok utanmış olsa gerekti. Yeni bir çıkınaza doğru ayaklarım geri geri giderek yürüdüm. Surlardan kente girdiğimde çok yorulmuştum. Yıkık evlerden birinin gölgesinde oturarak kara kara düşünmeye başladım. Belki bir yol parası bulurum diye zayıf bir umutla gittiğim Bakırköy'den elleri boş dönmüştüm. Bu yüzden, yeni bir umutsuzlukla karşı karşıyaydım. Ayaklarım geri geri gidiyordu. Sanki, yeni kötülüklerle karşılaşmamak için kente girmek istemiyordum. Ne yapacaktım? Bu çıkmazdan kurtulmak uğruna ne gibi çözümler düşünmeliydim? Bugün için açlıktan daha tehlikeli sorun evsizlikti. Açlık, arkasında getirse getirse bir tek tehlike getirebilirdi: Ölüm. Oysa, evsizlik, dışarıda kalmak, sokakta sabahlamak, insan öz saygısını, insan onurunu, insan namusunu, insan erdemlerini, insan fizyolojisini her yanından yaralayan bin türlü tehlike yaratabilirdi.

7

Bakırköy'den yayan olarak döndüğüm gün, kesin bir yol tutarak bir çıkış yolu bulmak kararıyla durumumu anlatan acıklı bir yazı yazarak vilayete gittim. Vali Muhittin Üstündağ'ı aradım. Onun yardımcılarıyla karşılaştım. Elimdeki kâğıt birkaç el değiştirerek yitiklere karıştı. Paydos saatine dek vilayette dikilip beklediysem de hiç bir ses çıkmadı. Kendilerinden yardım parası filan istediğim yoktu. Beni, okuluma yollamalarını diliyordum. En sonra, kapıda dikilen polislerden birine durumu bir kez daha özetledim. Adam, Vali Üstündağ'ın, Dolmabahçe'de yatıp kalktığını, Atatürk'le birlikte bulunduğunu, onu buralarda bulamayacağımı söyledi. Belediye'nin de derdime deva olamayacağını, en doğrusu, Kızılay'a başvurmandır, diye salıkladı. Kızılay Merkezi'ne gitmek için zaman kalmadığından bunu ertesi güne bıraktım. Günün geri kalan saatlerini harcamak üzere Gülhane Parkı'na yollandım. Sarayburnu'na dek uzandım. Suların yosunlu taşlarda saklayıp durduğu buruna vardığımda içimde koskoca bir özlem uyandı. Benim için artık koskoca bir fare kapanı durumuna gelen bu kentten uzaklaşmak, beni beklemekte olan daha bir çok beladan kurtulmak istiyordum. Ellerinde uzun kınnaplı oltalarıyla kıyıya sıralanmış amatör balıkçılar, kendi oltalarına aldırış etmeden hemen gözlerinin önünden geçip giden gümüş renkli, ince uzun zarganalara tutkuyla bakıyorlar, gümüş bir balık özleminin sedef buğusunda yitmiş görünüyorlardı. Bu oynak, bu özgür, bu saydam, bu güçlü su, ne güzel de kokuyordu. İçinde yaşattığı balıkların mis gibi kokusu, bir balık sürüsü gibi Gülhane Parkı'nda geziniyordu. Çevrede oturacak bir sıra filan bulunmadığından bir süre ayakta dikilerek bu açmazdan, bu demir kafesten nasıl kurtulup gideceğimi düşündüm. Beni hiçe sayan, beni ezen bu kentin kaygısızlığını günün birinde onu apıştıran bir insan olarak cezalandırmayı nasıl istiyordum. Boğaz'ın hırçın suları, en sonra beni yordu. Daha dingin bir kuytuda düşüncelerimi dinlendirmek üzere döndüm, yol boyunca büyümüş yüksek, bol gölgeli çınarların altındaki sıralardan birine iliştim. Bütün bu ağaçlar da benim gibi yaşadığı yerleri, geniş ormanları yitirmiş, bu küçük bahçeye bağlanıp kalmıştı. Onlar da burada zincirlen-

miş birer arslandan, birer orangutan yada gorilden başka neydi ki? İstanbul, bütün güzellikleriyle birlikte çırpındıkça içine daha çok gömülünen bir bataklık haline gelmişti. Bana bakarken bütün gözler kör, bütün kulaklar sağırdı. Bekçinin düdüğü parkta en son kalanları kovalamaya başlamadan önce biraz şekerleme kestireyim dedim. Sırada tersine oturdum. Bacaklarımı ters yana sarkıtarak dirseklerimi sıranın keskin yanına koyup başımı da bunların üzerine koyarak bir iki saat dinlendimse de uyumak nerede? Buralarda her Allah'ın günü, böyle benim gibi şekerleme kestirenlere çok denk gelinir. Bunların hepsi de geceleri yatacak bir yeri olmayanlardır. Üstleri başları temiz olsa da bu, böyledir.

Gülhane Parkı'ndan çıktıktan sonra, belki derdime deva olabilecek bir eski tanıdığa denk gelirim diye Divanyolu'ndan. Beyazıt'a doğru çıktım. Tanıdıktan yana bütün İstanbul kurumuştu. O, sevimli Arap Mehmet'in bile yitiklere karışmış olması, beni en çok üzen şeydi. Derdime en yakın ilaçlar onda bulunuyordu. Evet, ne olmuşsa olmuş, bütün İstanbul, tanıdıklardan yana kurumuştu. Elime birkaç kuruş geçirebilsem Dolmabahçe'ye gidip Gazi'ye bir mektup vermek istiyordum. Onu en son umut olarak bir kıyıda saklıyordum. Öyle ki, o dağın ardındaki son umut gibiydi. O da boş çıkarsa sen seyret bendeki ağlamayı. Bu yüzden, ona varıncaya dek bir çözüm bulunur umuduyla ona başvurmayı her gün biraz daha geciktiriyordum. Yollarda tanıdık aramaktan ayaklarıma kara su inmişti. En sonra, Sultanahmet Parkı'ndaki sıralardan birinde, karanlık bir köşede boş bir yer bularak oturdum. Parkın kapanma saati yaklaştıkça aileler, yatacak bir yeri olanlar birer birer kalkıp gidiyor, onların yerine parka erkek, kadın gece kuşları doluyordu. Bir an geldi ki oturduğum sırada bulunan iki kişi de kalkıp gitti. Ancak, yerleri boş kalmadı. Biraz sonra, sağıma, soluma, yirmi, yirmi beş yaşlarında iki güzel kadın oturdu. Hiç aldırış etmedim. Aldırış etmemek için birçok neden vardı. Bunların en başlıcası, birer gece kuşu olduğuna inandığım bu kadınlara harcayacak bir tek meteliğimin bulunmayışı, bulunsa bile, sürekli açlık yüzünden cinsel pınarın kurumuş olmasıydı. Evet, bütün cinsel isteklerim kurumuştu. Kadınlar, her iki yanımdan birbirlerine başlarını uzatarak birbirleriyle konuşmaya başladılar. Önden birbirlerine eğildikçe üçümüzün başı da

bir araya geliyor, yüzlerinin sıcaklığı yüzümü yalıyordu. Sağımdaki kadın, biraz Karadeniz yeleğine çalan konuşmasıyla ötekine şöyle dedi:

— Biri, düşünüyor.

Öteki:

— Acaba ne düşünüyor, dersin? diye sordu.

— Ne düşünecek, memleketini düşünüyor.

— Nerden biliyorsun memleketini düşündüğünü, sen onun içinde misin?

— Görünen köy kılavuz ister mi? Bir delikanlı gece yarısı gelir bu sıranın üstünde tek başına oturur da arpacı kumrusu gibi düşünüp durursa bunun başka ne anlamı olur?

— Delikanlı, okullu herhalde. Bak, kasketiyle çantası da var? Acaba yol parasını mı yitirdi? Onu memleketine gönderecek hiç kimse yok mu, dersin?

Bu sırada, genç kadınların yanlarına orta boylu, orta yaşlı birer kişi gelip bu kadınları tanıdıklarını anlatan laubaliliklerle onlara sokuldular. Dikkat etmek gibi davranarak bütün varlığımla bir oklu kirpi gibi ayaklandım. Ancak, soğukkanlılığımı korudum. Yaşamın bilmediğim yanlarından bir hikâye, beni çekirdeğine alarak kendi ayağıyla çıka gelmişti. Kadınlar, kikirdeyerek, tatlı tatlı gülüşüp el şakaları yaparken bilmezlikten gelerek beni de dürtüyorlardı. Bu sırada benim arkamdan sıraya yaslanan uzun boylu bir insan gölgesi gördüm.

Şöyle dedi:

— Yahu, sen, ne tuhaf gençsin. Senin şeyin yok mu?

Birkaç gün önce sırada yanyana otururken bana ham bir kayısı veren adamı tanıdım. Benim şey olarak yazdığım sözcüğün açıkça Türkçesi'ni söylemişti. Bu üç erkekle iki kadın bir numara çeviriyordu ya henüz anlamış değildim. Ne oluyorduk? Bana bir zaman önce bir ham zerdali uzatmış olan uzun boylu, esmer, aylak adam, böyle birden bire yerden bitercesine nereden bitmişti? Bu beş kişinin beni açmaza almalarının anlamı neydi? Anlağımının çok ötelerinde çakan şimşekler, karanlığın gücünden birer sinyal olmak gücüne ulaşamıyordu. Ancak, o üçüncü adamın bu pis sözlerle sözde bana güç vermek isteyişi, bu ahmak gece kuşlarının niyetleri üstüne biraz olsun bir şeyler sez-

dirmişti. Varlığımda gizli alarm zillerinden biri acı acı çaldı. Demek ki, kötü adam, içgüdümün sınıra sıraladığı elektrikli tellerden birine basmış yada dokunmuştu. Tehlikede olduğum belliydi. Ancak, bu iki genç kadın ne oluyordu? Bunların bu kötü işteki rolleri neydi? Haydi, üç homoseksüel ticaret yapan kişi, parkta denk geldikleri bir avın üzerindeydiler. Acaba, bu kadınlar da birinci derecede bir tuzak mıydı? Olay, öyle hızlı geçiyordu ki, hiçbir şey anlayamıyordum. Bir serüvenin içinde bulunduğumu anlamıştım. Ancak, bu parkta hiçbir kötülük olamayacağını düşünerek soğukkanlılığımı korumaktaydım. Bu beş kişi, bütün bu zaman içinde benden bir tek sözcük alamayınca umutsuzluğa düşmüş gibi oldular. Park da kapanıyordu. İlkin erkekler yanımdan uzaklaştılar. Kadınlarla gizlice işaretleştiklerini, sonra biraz ötede karanlığın koyulaştığı yerde fısıldaştılar. Birbirinden ayrılıp yollarına gittiler. Bekçi, biraz ötede uyuyan bir evsizi sıradan kaldırırken ben de yerimden doğruldum. Sultanahmet Camii'ne doğru yürümeye başladım. Saat on bir sularındaydı. WC Palas'a gidemezdim. Sağda solda uzun boylu uyuzlanacaktım. Çevrem ıpıssızdı. Sultanahmet Camii ile Ayasofya arasındaki geniş alan kapkaranlıktı. Sultanahmet yangın yerlerine doğru bu karanlık gittikçe daha çok artıyor, ürkütücü bir renk alıyordu. Sanki, devleri uyandırırım diye korkarak tilki adımlarıyla ilerlediğim sırada arkamda silik ayak sesleri işiterek birden bire bir savunma içgüdüsü ile döndüm, kendimi bir genç kadının kucağında buldum. Hemen anladım. Bu, sırada yanımda oturan Karadenizli kemşeri kadınlardan biriydi. Neye uğradığımı anlayamamıştım. Kadın, bayağı korktuğumu görünce, boynuma sarıldı:

— Korkma, benim, parkta senin yanında oturan o iki kadından biri. Şöyle benimle birkaç adım yürü de sana durumu anlatayım. Bize tebelleş olan o üç herifi astım. Arkadaşım, onlarla birlikte geceleyecek. Ben, annemin çok hasta olduğunu söyleyerek bir kıtır attım. Senin parktaki yalnızlığına çok üzüldüm. Hem rastgele bir gence de benzemiyorsun. Bir ana kuzususun. Seni bizim eve götürüp bu gece konuk etmek istiyorum. Gelir misin?

Uzaklardan bir yerden vuran ışığın içinde yüzen kadının yüzüne baktım. Evet, Trabzon marka güzel bir genç kadındı. Nasıl düşmüşse İstanbul'un kaldırımlarına düşmüştü.

— Nerde senin evin? diye sordum.

— Ahırkapı'nın oralarda.

— Gerçekten annen var mı?

— Var, gidersek göreceksin. Hasta. Bu mesleği yürüterek ona bakıyorum.

— Dilin, az olmakla birlikte Trabzonlu'ya çalıyor.

— Doğru. Trabzonlu'yum. Çok küçükten gelmişiz. Yoksa, sen de mi Trabzonlu'sun?

— Evet. Öğretmen Okulu öğrencisiyim. İzinli geldim. Parasız kaldım. Okuluma gitmeye çalışıyorum.

Genç kadın, bunun üzerine birkaç kez:

— Tüv Tüv! Tüv! diye tükürür gibi yaptı.

Sonra, heyecanlı, ürkek bakışlarla çevresini taradı. Karanlıklarda kimi yitik gölgeleri arıyora benziyordu. Birdenbire usuma o üç herifle onun arkadaşı olan kadın geldi.

— Deminki adamları arıyorsun, dedim.

— Ne biliyorsun? dedi.

— Görünen köy kılavuz istemez.

— İyi bildin. Onları arıyorum. Acaba, arkamızdan gelirler mi diye kuşkulandım da. Gel şimdi, caminin yanındaki yoldan hızlıca aşağı inelim. Karanlıksa da daha güvencelidir.

Karanlığa daldık, hırsızlama adımlarla gittikçe karanlığa daha çok gömüldük. Kadın, koluma girmiş, tatlı sıcaklığını bana geçirerek beni bayağı sürükleyerek götürüyordu. Bir yerde birdenbire çevremizde koşuşmalar oldu. Üç karaltı, parktaki üç erkek, üstümüze atıldılar. Tuzağa düştüğümü anlayarak sesimin bütün gücüyle:

— İmdaaat! diye bağırdım.

Beni yakalamaya çalışırlarken yanımdaki genç kadının sıvışmaya çalıştığını gördüm. Birden kafamda bir savunma silahı şimşek gibi çaktı. İki elimle birden genç kadının bir memesine sarılarak koparırcasına sıkmaya, bir yandan da öbürünü var gücümle ısırmaya başladım. Dişlerim yumuşak bir ete gömüldü. Can korkusuyla yaptığım bu saldırı, genç kadının, ortalığı, çın çın öttüren bir uzun çığlık atmasına yol açtı. Bu çığlık, istediğimden de iyi atılmıştı. Çığlığın atılmasıyla beni kavrayan eller çözüldü. Kaçan üç kişinin ayak sesleri, çığlığın yarattığı paniğin

yapıtıydı. Kadın, benim kendisini bırakmadığımı görünce bir iki çığlık daha attı. Bunun üzerine bekçilerin yada polislerin düdük sesleri çığlıklara karşılık verdi.

Kadın, yalvarmaya başladı:

— Gözünü seveyim, beni polise verme. O herifler, beni zorla bu işe alet ettiler.

— Ne aleti?

— Meramları seni yakalamaktı. Beni ölümle korkutarak senin yanına kattılar. Ben, biraz önce fırsat bulsaydım gerçekten seni eve götürecektim. Ne yazık ki hıyanetler, karanlıkta bizi buluverdiler. Oysa, onların dediğine göre, seni ötedeki harabelere götürecektim.

Kadın, böyle diyerek Sultanahmet Camii'ne doğru yürümeye başladı. Memelerini bırakmış, sıkıca kolundan yakalamıştım. Aydınlıkça yola çıktığımızda bir bekçiyle bir polis, hızlı adımlarla bize doğru geldiler.

Polis, sordu:

— Kimdi o çığlığı atan kadın? Sen miydin yoksa?

Kadın, yadsımadı:

— Evet, bendim, Memur Bey, öğrenci kardeşimle kestirme eve giderken üç kişi üstümüze atıldı. İkisi kardeşimi, biri beni sürükleyip götürmek istiyordu. Sizlere işşittirmek üzere bir çığlık atmak zorunda kaldım.

— Nerede oturuyorsunuz?

Kadın bir adres verdi.

— Adamları görseniz tanıyabilir misiniz?

— Nasıl tanıyalım, Memur Bey? Karanlıkta ancak birer gölge gibi görünüyorlardı. Yalnız, birinin boyu çok uzundu, öbür ikisi orta boylu görünüyordu.

Polis:

— Haydi, aydınlık yollardan gidin evinize. Geç vakit ne işiniz var buralarda? diyerek bekçiyi de yanına katarak adamların kaçtığı yöne doğru uzaklaştı.

Kadın, koluma girdi:

— Haydi, bize gidelim, dedi.

Bir yandan da beni çekiştirmeye başladı.

— Ben, hangi yüreklilikle sana gelirim? Sen, bana korkunç bir oyun oynadın, dedim.

— Gel, dedi. Bu kötü gecede dışarıda kalmaktan iyidir benim evim. Şimdi, o heriflerin ödü bokuna karışmıştır. Seninle benden bu gecelik vaz geçmişlerdir.

Kadının sıcak gövdesi, gecenin engin boşluğu, yalnızlığı içinde bana sevecen bir dayanak gibi geliyordu. Dışarıda kalsam ne yapacak, nereye gidecektim? Demin başımdan geçen olay, bana, İstanbul'un sokaklarına kötü ruhun egemen olduğunu göstermişti. Bu sokaklardan bir ayak önce kurtulmanın çözümünü ne zaman bulacaktım? Gövdem, açlıktan, sürekli açlıktan bir yıkıntı haline gelmişti. Çelik gibi gençlik sinirlerim, dal dal titriyordu. Gövdemin titremesine bir türlü gem vuramıyordum. Benim titreyişim kadının gövdesine geçiyor, o da titrer gibi oluyordu. Ben, okullarda, çevremin en güçlü sporcu genciydim. Kendi kilomdakileri tuttuğum gibi yere çarpacak bir güce sahiptim. Seyrettiğim kovboy filmlerindeki güçlü kovboylar gibi olmak, benim ideallerimden biriydi. Üzerime atılan şu hergeleleri nasıl olmuştu da sağa sola savurmamıştım? Bu kahramanlık, yiğitlik düşünceleri salt kafamda yaşıyordu. Bu saldırıyı bir türlü sindiremiyor, kıracakmışcasına dişlerimi sıkıp duruyordum. Kadın, koluma asılarak beni aşağılara doğru yürütüyordu. Bir yandan da şöyle konuşuyordu:

— Bak, yakışıklım, ben, evime adam almam. Bunu şimdiye dek hiç yapmadım. Ancak, seni bu gece sokakta, şu azgın heriflerin eline bırakmak istemiyorum. Korkma, onlar benim evimi bilmezler bile.

İradem, salt bir direnç düşüncesinden başka bir şey değildi. Hele beni evine doğru sürükleyen şu kadına karşı direnmek hiç de elimden gelmeyen bir şeydi. Bir ara hiç konuşmadan yürüdük.

Kadın, bir ara:

— Memelerim de öyle acıyor ki, diye söylendi, Herhalde sağ mememin bir parçasını dişlerinle koparmış olacaksın. Bildiğin gibi değil, etimden et kopmuş gibi.

— Senin memelerin usuma gelmeseydi ben çoktan o canilerin ellerine düşmüştüm.

— Nereden geldi aklına memelerimi sıkmak yada ısırmak?

— Erkeklerin en zayıf yanları hayalarıdır. Onları saf dışı etmek için hayalarını sıkarlar. Kadınların da en zayıf yanlarının memeleri olduğunu da eskiden beri bilirdim. Bunu anarak can

korkusu ile senin memelerine sarıldım. Tırnaklarımın memene gömülmediğini görerek dişlerimi kullandım. Seni bir otomobil kornası gibi bağırtarak imdat işareti vermek istedim.

— O saat akıllı bir delikanlı olduğunu anlamıştım. Sanıyor musun ki salt senin dişlemen yada mememi sıkmakla bağırdım. Bu heriflerin eline düşmekten seni kurtarmak için bağırdım. Geceyi inleten çığlık, seni kurtarmak uğruna atılmıştı. Anladın mı artık, küçük bey?

Bu söz üzerine genç kadının doğru söyleyebileceğini düşündüm. Geri geri giden ayaklarıma da bir yüreklilik geldi. Adımlarımı açtım. Ahırkapı'ya (Cankurtaran) indiğimizde kadın:

— Bak, dedi, aklında olsun, ben seni eve bir hovarda olarak götürmüyorum. Sokakta canilerin saldırısına uğramış bir kazazedesin sen. Anladın mı?

— Anladım. Teşekkür ederim.

Şimdi, içime bayağı güvence gelmişti. Bu noktaya dek yeni bir tuzağa gittiğimi sanıyordum. Kadın, karanlık bir sokakta yan yana dizilmiş bir yığın kara ahşap evden birinin merdivenlerine yönelirken kulağıma şöyle fısıldadı:

— Sessizce girelim. Buraya Barbaros Hayrettin Vakfı derler. Üflesen yıkılacak durumdadırlar. Hasta anamla burada barınıyorum. Rejide işçiydim. Kavga ettim, atıldım. Bizim Trabzonlular vukuat çıkarmakta birincidirler.

Kadıncağız, elindeki çakmağı çakarak bana çürük, kırılıp dökülecek gibi merdivenlerde kılavuzluk etti. Sofayı inleterek karşıdaki odaya yöneldik. Kadın, elindeki anahtarla kapıyı açıp içeri girince içeriden zayıf bir yaşlı kadın sesi geldi:

— Sen misin. Asiye?

— Benim, anne.

Kadın, (adının Asiye olduğunu öğrenmiştim) beni kolumdan çekerek odaya soktu. Oda, sağ yanda küçük bir odaya açılıyordu. Kadıncağızın bu odada yattığı belliydi.

Asiye, bana:

— Çok meraklanma, dedi, annemin kulakları da iyi işitmez, çoktan beridir yatalaktır.

Zayıf bir elektrik ışığı odayı aydınlatıyordu. Odanın bütün eşyası dipte bir karyola ile boş yerlere sığdırılmış iki tahta sedir-

di. Duvarda Gazi'nin elle yapılıp sonra halk için çoğaltılmış renkli bir resmi göze çarpıyordu. Kerevetlerde üzeri işlemeli süslerle örtülü tıkız minderler vardı. Bir yanda gardırop gibi kullanıldığı anlaşılan bir yüklük bulunuyordu. Asiye, gözlerimin önünde çabucak soyunarak sırtına bir keten ev entarisi geçirdi. Yanıma geldi, üzerinden güzel bir kadın kokusu taşıyordu. Ancak, bu benim için çok bir şey anlatmıyordu. Uzun zaman aç kalan bir insan, doğanın cansız varlıklarından ayırtsız oluyordu.

Asiye:

— Karnın aç mı? diye sordu.

Nezaket olsun diye hayır demek elimde değildi. Açlık, kanser gibi varlığımı yakıp kavurmaktaydı. Biraz sonra, pompalı gaz ocağının gürültüyle yanmaya başladığını, tereyağının içinde bir kaç yumurtanın cızırdadığını anladım.

Genç kadın, hem bu işleri yapıyor, hem de annesinin yattığı küçük odaya girip çıkıyordu. Onu akşamdan doyurup çıktığı anlaşılıyordu. Biraz sonra, Asiye, üzerinde tuvalet takımlarının bulunduğu ufacık bir masayı boşaltıp ortaya çekerek üzerini kaygana sahanı, doğranmış birkaç domates, yarım karpuzla süsledi:

— Haydi, ye, kocacığım. Sen, gerçekten açsındır, dedi.

Bende gerçekten aç bir insanın bütün atak davranışlarıyla ekmek dilimlerine, kayganaya saldırdım. Lokantaların sahanda yumurta dediği yemek, tereyağının içinde gerçekten çok lezzetli olmuştu. Eskimiş açlık, bu yemeğin tadını birkaç kat artırmıştı. Ben, böyle aç gözlüce yiyeceklere saldırırken Asiye karşımda oturmuş, biten dilimlerin yerine yeni dilimler sürüyor, bir yandan da karpuzu doğruyordu. Belli etmeksizin ben de onu göz ucuyla süzüyor, aydınlıkta yüzünün anlamını çıkarmaya çalışıyordum. Yüzünün anlatımı hiç de kötü değildi. Belki son yıllarda hırpalanmış bir kadın olmakla birlikte yüzünün dirim gücü, ayaktaydı. Yemek bitince sabunlu bezle ellerimi güzelce sildi. Başka bir ıslak bezle yüzümü gözümü, ensemi, kulaklarımı sildi:

— Bir erkek de çocuk gibi bakıma muhtaçtır, dedi.

Sonra, gaz ocağında ılıttığı bir suyla ayaklarımı yıkadı. Bunları öyle yapmacıksız, öyle sevimli, hamarat biçimde yapıyordu ki ne diyeceğimi bilemiyordum. Ben, belki de onun için arslanın ağzından aldığı bir kurbandım.

Bütün bu işler olup bittikten sonra:

— Şimdi de sıra yatmaya geldi. Benim yatağımda yatmak zorundasın. Başka yatağım yok, dedi.

Ben, bir kadınla yatamayacak kerte açlık düşkünü olduğumdan yeni bir utançla karşı karşıya kalmamak için:

— Ben, şu divanın üzerinde gecelerim. Seni tedirgin etmeyeyim, dedim.

Hemen, yerleşmeye çalıştığı karyoladan aşağı atlayarak üzerime atıldı. Beni tuttuğu gibi anadan doğma soydu. Bunun önüne geçemedim. Utancımdan iki elimle örtündüm. Şimdiye dek erkek arkadaşlarımın karşısında olduğu gibi hiç bir kadının karşısında da soyunmuş değildim. Kadın, insancıl, yumuşak davranan tavırlarıyla istencimi elimden almıştı.

— Utanıyor da bak hele. Tevekkeli dememişler, ergen erkek de ergen kızdan ayırtsız olurmuş. Dur hele, ben de soyunayım da utancın geçsin.

O da birkaç saniye içinde soyundu. Odada yürüdü. Kalçalarına türlü hareketler yaptırdı:

— Utanma, dedi. Utanma. Hazreti Adem'le Havva anamız da vaktiyle çırıl çıplaktı. Bunda utanacak birşey yok. Sonra, ben seni utandırmak için soymadım. Şimdiye dek bitten canım yandı da çamaşırlarınla seni yatağıma almak istemedim. Anladın mı şimdi, terbiyesizlik sandığın şeyin anlamını küçük bey?

— Bilmem. Bende bit bulunmaz, dedim.

— Nerede yatıp kalktığını Allah bilir. Yeri yurdu olmayan kişi, en sonunda bitlerle arkadaş olmak zorunda kalır. Bu da ayıp değil, kocacığım.

Böyle diyerek bana yaklaşıp yanağıma hızlı bir öpücük kondurdu:

— Bak, mememdeki diş işlerini gözün görsün. Az kalsın mememi koparacaktın.

Sağ memesini iki eliyle kaldırmış ışığa doğru tutuyor, burnumun dibine dek sokarak iyice görmemi istiyordu. Memesinin üstünde mosmor küçük bir halka vardı.

— Şimdi bile sızlıyor. Ben, hiçbir hovardama memelerimi okşatıp koklatmam. Onu ilk mıncıklayıp ısıran hovarda sensin.

— Demek beni hovardadan sayıyorsun? Ben senin evinde hovarda olarak değil. Bir Tanrı konuğu olarak bulunuyorum.

Bunları söylerken Asiye'nin mermer gibi ak teni bende bir gıcıklanma yarattıysa da bu hiç de cinsel bir kıpırtı değildi. Kadın, sarı altın renginde bakışlarıyla kendisini beğenip beğenmediğimi anlamaya çalışıyordu. Sonra, birdenbire, bol, uzun, kumral saçlarıma el attı:

— Bakalım, dedi, başında kara saç bitleri bulunmasın. Bana da geçerse, yandım demektir.

Yumuşak güçlü elleriyle saçlarımı fırtına gibi karıştırdı. Sonra, sıçrayıp yatağına çıktı. Soluna yatarak bana yer açtı:

— Gel, dedi, nasıl olsa bu gece burada sabahlayacaksın. Şimdiden yerini al.

Utana sıkıla karyolaya tırmandım. Bu sırada ellerimle de örtünmeye çalışıyordum.

Beni güçlü kollarıyla tutup yanına çekti:

— Sen hiç de uzun zaman aç kalmış kimseye benzemiyorsun. Etlerin sımsıkı, gövden balık gibi, dedi.

— Ben bu yaşa dek hep top oynayıp, spor yaptım, koştum durdum. Etlerim bu yüzden taş gibi sertleşti. Bu yüzden açlık onları kolayca yiyip biteremiyor.

Asiye çıt diye elektriği söndürerek sıcacık kollarını bana sardı. Onun kollarıyla etinden bana geçen sıcaklık Ağustos sıcağından daha başka türlü olduğu halde bende hiçbir cinsel istek uyandırmadı. Korkunç bir uykusuzluk, yorgunluk, gövdemden aşağı sel gibi akıyor, beni alıp gidiyordu. Asiye'nin oynak gövdesinin türlü davranışları, kıvrılmaları bana hoş bir duygu veriyorsa da her şey o sınırda kalıyordu. En sonra, kadının tatlı sıcaklığı, şeker gibi bir uykuya yol gösterdi. Sabahleyin gözlerimi açtığımda odada gazocağının gürültüsü işitiliyordu. Odaya mis gibi bir çay kokusu da yayılmıştı.

Asiye, bu sırada annesinin odasında bulunuyor, onunla alçak sesle bir şeyler konuşuyorlardı. Kadın, sağır olduğundan olacak, bu alçak sesle konuşuş kolayca işitiliyordu. Kadıncağız, kızının odasında bir yabancının bulunduğunu bütün yatalakların sezgi gücüyle sezmiş gibiydi. Ona çıkışıyor, o da kendisini savunuyordu. En sonra, annesini yatıştırarak geldi. Küçük masayı kurarak çay bardaklarını, ekmek dilimlerini, peyniri, zeytini yerli yerine koydu:

— Kalk, elini yüzünü yıka da biraz kahvaltı et. Kahvaltıdan sonra kimse görmeden seni buradan çıkarmanın çaresine bakacağız. Şimdiye dek ben buraya hiç adam almadım. Yalnız, üstünde mektepli kılığın olduğundan seni halamın oğlu olarak tanıtabilirim. Odamda daha çok tutamam, bir sakatlık çıkar. Eve baskın yaparlar. Beni alıp hastaneye götürürler, evden de atarlar. Yoksa, senin gibi temiz adamı ben kırk yıl odamda bakarım.

Asiye, bir yandan çaylarımı dolduruyor, bir yandan da anlatıyordu:

— Yatıp kalktığın yeri senden sormuyorum. Bundan sonra, kendine çok dikkat et. Bir ayak önce okuluna dönmen, en iyisi. Hiç vakit geçirme buralarda. Tehlike içindesin. Sonra, bu Sultanahmet, Gülhane Parkları'nda çok dolaşına. Hele uykusuzluktan ölsen oralarda uyuyup kalma. Oralar, senin gibi sokakta kalmış delikanlılar için tuzaklarla doludur. Bu geceki işten epeyce gözlerin açılmıştır. Ancak, ben yine de söyleyeyim: Bütün parklar, bu erkek çocuk avcılarıyla doludur. Buralara durmadan bu çocuklar düşer. Hepsi de senin gibi namuslu, demir leblebi olmaz, ilk tuzakta iflahları kesilir. O gördüğün üç adam gibi daha yüzlerce, binlerce avcı, güzel kadınlar, kızlar kullanarak bu delikanlıları, çocukları avlar, bayıltarak bunları alıcılarına kiralarlar. Kadından hoşlanmayan pek çok erkek heveslisi bunları her iki gereksinimleri için kullanırlar: Kimisi, bunları kadın yerine kullandığı gibi, bir bölüğü de kendini kadın yerine koyarak onlardan yararlanırlar. İşte, o zengin kişilere genç erkekler avlayarak götürenler de o akşam sana saldıran üç kişiye benzer heriflerdir. Senin hikâyen, bir ay önce söylenmeye başlanmıştı. «Parka çok yakışıklı bir mektepli düşmüş,» diyorlardı. Bu üçü, durmadan senin arkanda dolaşıp durdu. Ancak, nerede barındığını, ne yiyip ne içtiğini anlayamadılar. Bunların ikisiyle tanışırız. Hemşeri olur deyyuslar. Bir gün Fatma'yla bana bu ava, katılmamız için yalvardılar. İkimiz de direndikse de bizi ölümle korkuttular. En sonra dün akşam, bizi önlerine katıp senin yanına getirdiler. Ama, ben de onlara iyi bir oyun oynadım. Hem seni kurtardım, hem de kendimi. Çok kötü bir iş yapmış olacaktım. Senin akıllı davranışın, mememi ısırman ikimizi de kurtarmış oldu.

Asiye'nin bu sözleri, gözlerimi faltaşı gibi açtı. Kendisine

teşekkür etmek zorunda kaldım. Şimdiye dek usumun kıyıcığından geçirmediğim çok ilginç bir toplumsal alçaklık öğrenmiştim: Kadınla oğlan avı yapmak, benim çok taze olan insanlık düşüncelerim için çok ağır bir bilgi olduğu gibi, insanlığı alçaltıcı bir sapık davranıştı da. Asiye, beni iyice uyardığına inandıktan sonra, alt kata indi. Yukarı çıkınca, akşama dek odasında sessizce barınmamı, ancak, akşam karanlığında çıkabileceğimi söyledi. Asiye, dışarı çıkıp pazar işleri yaptığı sürece yatıp uyudum. Bu geceki uykuyu burada almaya çalıştım. Akşam karanlığı bastığında Asiye, her iki yanağımdan kardeş gibi öperek beni kapının önüne bıraktı:

— Yolun açık olsun, hemen okuluna dönmeye çalış. Büyük adam ol da hem bizi kurtar, hem de şu kötülükleri yok et, diyerek sırtımı sıvazladı.

8

Hiç de kötü bir kadın olmayan Asiye, o gün akşama dek evde ne bulmuşsa bana yedirmiş, beni bir yılkı atı yada eşeği gibi karanlık sokaklara salıvermişti. Anadolu'da büyük karlar basınca yemsizlikten, yaşlılıktan ölmek tehlikesiyle karşılaşan bu hayvanları, ahırda açlıktan ölmesinler diye azat ederler, dağa bayıra salarlardı. Orada da bu hayvancağızları bekleyen açlık ölümünün yanında türlü ölümler vardı: Bir yandan yerleri kaplayan kar yüzünden açlık bir kez daha hayvancağızın karşısına bir kez daha dikilirken öbür yandan da kurtlar, türlü yırtıcı hayvanlar, onun izini direterek sürer, en sonra zavallıcıkları bir yanda kıstırır, yeryüzünden nasiplerini keserlerdi. İşte, Asiye, karnımı tıka basa doyurarak beni sokağa salarken çocukluğumdan beri işittiğim bu dramı düşünmüştüm. Doğrusunu söylemek gerekirse, Asiye de kırlara salınmış bir zavallı yılkı atından ya da eşeğinden ayırtsızdı. O da bin türlü tehlikelerle başbaşaydı. Yırtıcı hayvanlardan çok daha tehlikeli kötü insanların ellerinde oyuncaktılar. Evet, ben de bir yılkı atı gibi başımı alıp dün gece indiğim yollardan geçerek bir kez daha Sultanahmet Parkı'nın oralara çıktım. Her iki dikili taşın iki dev nöbetçi gibi dikilip durduğu alanı çevreleyen demir parmaklıklardan içeri özlemle bakarak

üst yoldan Divanyolu'na doğru yürüdüm. Gece, bıraksalar da şu parkın içindeki sıralardan birinde yatmasam da salt oturabilseydim. Yada şu şimşir yada lükstrüm çalılarının koyu gölgelerinde uzanıp biraz kestirebilseydim. Ne gezer! Bu gece oturup şekerleme kestirecek bir sığınak bulamazsam sabaha dek sokaklarda sürtmek zorunda kalacaktım.

Bu sırada kentin bütün pis, iblisçe gelenekleri canlanıp arkamdan yürüyecek, benim tomurcuklanmaya başlamış erdemlerime saldıracaktı. Yine de geceyi güvenceyle geçirebilecek bir yer ya da yerler aramalıydım. Elden geldiğince ışığa, aydınlığa yakın yerlere sokulmalıydım. Bütün vampirler, karanlıklarda uçuşuyordu. Beyazıt alanındaki havuzun başında bir boş sıra bulabilirsem hiç olmazsa saat bire belki ikiye dek en önemli saatleri orada öldürebilirdim. Ondan sonra da sabaha iki saat kalır, onu da yollarda yürüyerek geçirebilirdim. Beyazıt'a çıktığımda gündüz gözüyle sıralara yerleşen aileler, yemeğe gitmek üzere yerlerini boşaltıyorlardı. En sonra, bir sıranın ucunda bir yer yakalayabildim. Burada yarı geceyi edebilirdim. Bayağı sevindim. Karınlarının tok olduğunu sandığım bir yığın insan, havuzun ortasında şırıldayan bol sulu fiskiyeye bakıyor, belki de hiçbir zaman bilemeyeceğim umutsuzluklarının kapkara işlerini bu temiz suda yıkamaya çalışıyorlardı. Gözlerim, kör olası gözlerim de, durmadan çevremde dolaşıp duran kalabalık arasında bana yardıma koşabilecek bir tanıdık yüz arayıp duruyordu. Umut dünyası. Üniversite'nin saatleri bir buçuğu gösterdiğinde bekçiler çevrede dolaşmaya başladı. Bu arada sıralarda gecikmiş kişilere de kuşkulu bakışlar fırlatıyorlardı. Aramızda kaç kişinin gece kuşu olduğunu anlamak istiyor gibiydiler. Beyazıt Camii'nin saçakları altında uyumaya çalıştığım ilk berduşluk günlerimi andım, titredim. Sırtımdan soğuk bir rüzgâr geçti. Toplum, çok ilkeldi. Balta girmemiş ormanın gelenekleri, yasaları, her adım başında insanı göğüslüyordu. Bekçinin inatçı bakışlarını hiçe sayarak birkaç sığınaksız ya da barınaksız genç, saat ikiye dek sıralarda ısıttığımız yerleri bırakmadık.

Bekçi, neredeyse bizi sopayla yerlerimizden kaldırmak üzereydi ki yerimizi bıraktık. Hepimiz bir başka yöne doğrulduk. Ben, Divanyolu ile Sultanahmet bölgesini çok tehlikeli buldu-

ğumdan Şehzadebaşı'na, Fatih'e doğru yollandım. Yollarda hemen hiç kimse yoktu. İkide bir devriyelere rastlıyordum. Onların sert bakışlarından kurtulabilmek için harcanan güç de bir sorundu.

Fatih'e giden yolu izleyerek Edirnekapı'ya dek yürüdüm. Zamanın geçmesi için elden geldiğince yavaş yürüyordum. Tramvay durak yerine vardığımda bir iki bekçinin orada dikilip çene çaldığını gördüm. Beni görünce, birisi, düdüğünü çıkararak bütün gücüyle çaldı. Onları kuşkulandırmamak üzere uzaktan geçip gittim. Yine de uzun uzun arkamdan baktıklarını seziyordum. İnsan bir kez bu yollara düşmeye görsün, dağ taş, uçan kuş onun düşmanıdır. Bunu acı acı duyarak dinlenmek gereksinimiyle yanı başımdaki bir telgraf direğine yaslandım. Yere otursam biraz sonra bekçiler arkamdaydı. Yalnız yoluna giden insana dokunamıyorlardı. Telgraf direğine yaslanmasaydım neredeyse düşecektim. İnsanın ayağına kara suyun nasıl indiğini bu İstanbul caddelerinde öğrenmiştim. Evet, işte, bir gece daha ayaklarıma kara su inmişti. Sırtımı direğe vererek dinlenmenin de bir çözüm olduğunu düşünerek sevindim. Oh! Cadde boyunca ereksiz yürüyüp durmaktan yüz kez iyiydi. Sırtımı sıkıca buna dayayarak ağırlığımın yarısından çoğunu ona veriyor, ayağımın birini de biraz olsun yerden keserek buna inen kara suyun azalmasına çalışıyordum. İstanbul'un varoşlarından tatlı horoz sesleri geliyordu. Ah, şu sabah bir olsaydı. Bütün kötülük, oturacak bir yer olmayışından geliyordu. İnsan, biraz oturabilse, felaketin yarısı azaltılabilirdi. Bu telgraf direği de nereden usuma gelmişti? Yoksa, biraz daha yürüsem düşebilirdim. Asiye'de yediğim yemeklerin bütün gücünü bu yollarda boş yere harcamıştım. Yaz gecesiydi ya yine de serindi. Cadde boyunca serin bir hava akımı gelip geçiyordu. Daha sonra ayırt ettiğim: Gövdem vınlıyordu. Telgraf tellerinden geçen vınıltı gövdeme geçiyor, içimin boşluğunda anaforlar yapıyordu. Burada bu biçimde geçirdiğim vaktin hesabını yapamayacağım. Bir ara uyku bütün ağırlığıyla bastırır gibi oldu. Yere düşmek tehlikesini önlemek üzere dönerek direği kucakladım. Şimdi, kollarımın arasında bir müzik aracı vardı. Telgraf direği, dalları sonsuzluğa varan bir ağaç oluvermiş, yemyeşil şemsiyesi altında bir orkestra kurmuştu. Yemyeşil yapraklar durmadan çır-

pınıyor, her birinden bir nota dökülüyor, bu sayısız yaprak halkının hep bir ağızdan söylediği zengini müzik, sözsüz bir dev noktürn oluyordu. Sanki, bir müzik denizinin içinde kulaç atıyor gibiydim. Ancak şu vardı ki, bu müzik Şopen'in Marce Funebre'in (Cenaze Marşı) andırıyor, Verlain'en ünlü güz şiiri gibi kırık dökük, üzgün sürüklenip gidiyor, beni de saydam dalgaları arasında sürüklüyordu. Neden Chopin ile Verlain? O şairin şiiriyle o müzik dehasının müziği bu en umutsuz gibi görünen gecemde bana yardıma mı gelmişti? Yurttaşlarımın beni çiğneyip geçtiği bu günlerde yabancı ulusların yetiştirdiği mutsuz iki sanat dehası, nasıl oluyordu da bu umutsuz gecede yardımıma koşuyordu? Zavallı sanatın gücü salt buna mı yetiyordu. Sanat dehası, hep böyle aç mı kalacak, hep böyle umutsuzların yardımına koşan bir Kızılaycı gibi mi görevlenecekti? Neden bizim doğu şairlerinin değil de kafamda hep batı şairlerinin rüzgârları esiyordu? Örneğin, şiirlerinin önemli bir bölümünü okuduğum Bohemya kahvesinin ünlü haşhaşçı şairi Baudelaire'in '*Elem Çiçekleri*' adlı kitabı, neden beni bizimkilerden daha çok ilgilendiriyordu? Neden bu mutsuz, aç günlerde ben de yazdığım acıklı şiirleri '*Elem Sarmaşıkları*' adı altında toplamak istiyordum? Baudelaire, hiç de bir açlık şairi değildi. Benim bugünkü yaşamımın anlatımını ben hangi Türk şairinde bulacaktım? Çocukluğumda tanıdığım bu korkunç açlığı, düşkünlüğü, bana bir kez daha yaşatan toplum güçleri, hangi gereksiz sürüklenişin buyruğundaydı? 'Acı Sarmaşıkları' batı kültürünün ışıkları arasında büyüyor, yüreğe sarılan ateşten gövdeleriyle değdikleri yeri cızırdatarak yetişmiyordu. Acı sarmaşıklarının sarılıp cızır cızır yakıp kavurmadığı bir gövdenin üstündeki kafadan hiç de insanlığı etkileyecek sanat yapıtları çıkmazdı. Acının korkunç okulundan yada okullarından geçmemiş hiçbir sanatçı dev olamazdi? Ara sıra bir düşe benzeyen bu düşünceler kafamdan geçerken müzik ağacından esen korkunç bir müzik dalgası hepsini sürükleyip götürüyordu. Müzik dalgasının güçlenmesi, oksijeni tükenmeye başlayan gövdemi elem sarmaşıklarının pençelerinden kurtarıyor, bir tüy yeğnikliğiyle uçuyordu.

Bir ara kendime geldim. Sanat düşüncelerinin fantastik buğusunu elimle dağıtarak çevreme baktım. Ne güzeldi. Her umut-

suzun, açın bahçesinde böyle bir müzik ağacı bulunsaydı. Kulağımı direğe dayayıp dinledim. Ağaç bir arı kovanı gibi vınlıyordu. Kendime gelmiştim.

Bu sırada yanıbaşımda ayak sesleri işittim. Döndüm: Karşımda, gözlerini süzerek bana bakan bir bekçi dikiliyordu:

— Ne kucaklamışsın telgraf direğini hemşerim? diye sordu.

İvedi bir yanıt vermek gerekiyordu. Onu apıştırmazsam beni alıp karakola götürebilirdi. O zaman tut kelin perçeminden.

— Sen hiç telgraf direklerine kulağını verip de dinledin mi? İnsan ne peşrevler dinliyor. Şöyle bir kulağını daya da bir dakika dinle.

Bekçi, kulağını direğe dayayarak dinledi:

— Essahtan da arılar gibi vınlıyor, dedi. Sen öğrenci misin?

— Görmüyor musun? izinliydim. Okula, ders saatinden önce yetişmek için fırladım. Şu tramvay durak yerine yetişeyim. İlk tramvay da kalmak üzere.

Bunu söyleyerek oradan uzaklaştım. Bekçi, durumumu çözememişti. Aval aval arkamdan bakıyordu. Ayakkabımın bağını bağlar gibi yaparak geriye şöyle göz atınca bunu gördüm. Tramvay durağına gittiğimde, orada işçilerin biriktiğini gördüm. Doğuda tan yeri yavaş yavaş atıyordu. Depodan bir çift Edirnekapı-Eminönü tramvayı çıkmış kalkacağı yere geliyordu. Eh, bu belalı gece de en sonra geçmişti. Ah, cebimde bir iki kuruşum olsaydı da şu tramvaya binebilseydim, en aşağı yarım saat, başımı arkaya dayayarak şöyle rahat bir şekerleme kestirirdim. Böyle düşünerek yönetim yerinin duvarına dayandım. Şimdi, nereye gidecektim? Asiye'nin rahat yatağı, şimdi bana uzak bir bulutta kalmış bir cennet yatağına benziyordu. Öyle bir yatağı bir daha düşümde bile görebileceğimi sanmıyordum. Zavallı kız, 'Büyük adam ol da beni kurtar' demişti. Bu söz bile bu umutsuzluk çukurunda bir kurtarıcısı değil miydi?

9

Müzik ağacını yaşadığım gecenin sabahı, keskin tramvay gıcırtılarıyla en sonra geldi. Ölüm yürüyüşüne çıkar gibi Edimeka-

pı tramvay deposundan Gülhane Parkı'na bir ölüm yürüyüşü yaptım. Caddede bir içkili gibi yürüyordum. Yerlerde beni beklediğini umduğum yirmi paralarla kırk paraları bulabilmek umudiyle gözlerim de durmadan yerlerde geziyordu. İki kuruşçuk bulabilsem Beyazıt'taki yaşlı adamcağızdan mavi küflü bir peynirli pide alır, bir iki, günlük daha dayanma, direnme gücü kazanırdım. Sanki, bütün kent halkı paralarını yitirmemek üzere yeni kurslar görmüşler, ninelerimiz gibi paracıklarını keselere hapse üzerlerine de birkaç çözülmez düğüm atmışlardı. Soluk alırken ağzım, boğazım bumumdan boğazıma açılan kanal kuru bir kağıt hışırtısı veriyor, beni çok tedirgin ediyordu. Türkçesi, zor soluyordum. İnsanlara karşı bütün ilgimi yitirmiştim. Yanımdan gelip geçen güzel kızlar, kadınlar, erkekler, çocuklar, birer saman çuvalı gibi anlamsız bir biçim almışlardı. Sokakta dimdik, sağlam, güçlü adımlarla kasılarak gelip geçenlere karşı derin bir kin duyuyordum. Çevremde kımıldayan her canlıya karşı düşmanlık duyuyordum. Adımlarımı atmak üzere kaldırdığım bacaklarım tüy gibi havada asılı kalır gibi oluyordu. Yada ben bu duyguya kapılıyordum. Caddelerde tanıdığım bir Tanrı'nın kulu yoktu. Artık, habersizce yanıma sokulup adımı fısıldayan bir tanıdığın omuzuma dokunuşunu düşümde bile görmüyordum. Bir yabancı ülkenin caddelerine düşmüş gibiydim. Ölsem hiç kimse gelip neden öldüğümü sormayacaktı. Caddelerde yükselen ağaçlar gibiydim. Herkes bana şöyle bir sürtünüp geçiyor, rüzgâra kapılmış bir kamış gibi bu dokunuşla sendelediğimi bile ayırt edemiyordum. Kısaca, Gülhane Parkı'na varıp da kuytu bir köşede bir boş sıra buluncaya dek canım çıktı. Her an bir aracın altında kalıp bir zavallı kedi yavrusu gibi yamyassı olabilirdim. Evet, güçbelâ parkın demir kapılarından girdim. Benden önce, sıraların bir çoğu geceyi uykusuz geçirmişlerce kaplanmıştı. Kimisi, bacaklarını alabildiğine öne uzatıp, başını da alabildiğine sıranın keskin kenarından arkaya düşürüp ağzı açık uyuyor, kimisi, sırayı boydan boya kaplamış, dünyaya boş vermiş horluyor, kimisi de eşeğe ters biner gibi ayaklarını arkadan geçirip başını sıranın keskin arkalığına dayayıp her iki kolu, eliyle destekleyerek uyumaya çalışıyordu. Ben de biraz ötede, fidanlar arasında göze daha az görünen büsbütün boş bir sıranın kenarında edeplice yer tuttum. Öbür

sıralardan horultular geliyordu. Bu da koca parkı bir yatak odası durumuna getiriyordu. Bu yatakhanenin yasal bir sahibi ya da kiracısı olarak başımı sıranın keskin arkalığına koyunca sonsuz bir rahatlık duydum. Kimi zaman sağ yanağımı, kimi zaman solunu sıranın keskin yanını kavrayan ellerimin üzerine yatırıyor, dün geceki zulmü unutmaya çalışıyordum. Bir telgraf direğiyle kucak kucağa uyumaya çalışmak, burada şekerleme kestirmeye çalışmaktan yüz kere daha kötüydü. Burada hiç olmazsa oturuyordun. Öbür yanda ayakta dikiliyor, gövdemdeki bütün suyun ayaklarımla bacaklarıma toplanmasına yol açıyor, sonsuz tedirgin oluyordum. Yine de sıranın keskin sırtı, gittikçe bir ustura ağzı gibi incelip, keskinleşip ellerimi yüzümü, başımı kesmeye başladı. Gidip taflanların arasında bir kuytuya boydan boya uzanıp bir yaban uykusu çekmeyi son kerte özlemeye başladım. Bunun da bir tek sakıncası vardı: Üstüm başım kirlenir, pantolonumun ütüsü bozulur, ben de bütün gerçek berduşlar gibi insan içine çıkamayacak duruma gelir, yıkıntılarda gizlenmek zorunda kalırdım. Bu duruma gelince de artık hiç kimseye derdimi anlatamaz olurdum. Şimdiyse, başımdaki güzel kasketle, sırtımdaki lacivert, yeni giysiyle bir öğrenci özelliği taşıyordum.

Bir ara, bir usturanın ağzında yatıp uyumakla bu benim sıranın keskin sırtında uyumaya çalışmam arasında hiçbir ayırtı görememeye başladım. Bu arada, Hint fakirlerinin çivili yataklar üzerinde yatıp uzanmalarını andım. İşte, bu anış, beni sağduyuya çağırdı. Oturduğum sıramın, o işkence yatağı yanında cennet bahçesine denk bir konfor olduğunda karar kıldım. Öğleye dek böylece kestirdim. Sonra, ısırıcı yaz güneşi, oturduğum sırayı egemenliği altına aldı. Barınamaz oldum. Kalkıp o özlemini çektiğim taflanların arasına sığındım. Çantamdan Cumhuriyet Gazetesi'ni çıkarıp yere serdim. Usulca üzerine kıvrılıp yattım. Pantalonumun ütüsü bozulmasın diye de paçalarını yukarı çekip gerilerek yeni katlar yapmasını önlemeye çalıştım. Öyle dalmışım ki, doğrulup yöreme baktığımda ikindi güneşinin eğri altın renkli ışıklarıyla biraz ötedeki çimenleri yaladığını gördüm. Açlık, uykudan sonra, bir afet olmuş, varlığımı haraca kesmeye başlamıştı. Gövdemde, sanki, gizli bir ateş yanıyor, sporculuk günlerimden kalma demir gibi kaslarımı yavaş yavaş kemirip yi-

yordu. Evet, hiçbir hastalığın ateşine benzemeyen bu ateş, açlık ateşinden başka birşey değildi. Ağaçların görkemli gövdelerine girmiş gizli kurtlar gibi durmadan kemiriyordu. İçim, hızla boşalıyordu. Açlık kurdu, içimden beni oyuyordu. Susamıştım. Artık, İstanbul'un mahallelerinde, caddelerinde, sokaklarında da bedava su bulunmuyordu. Sağda solda görülen bütün çeşmeler kurumuştu. Kupkuru yalaklarıyla, ak mermerleriyle, bu mermerlere yazılmış hayrat sahiplerinin yaldızlı yazılarıyla arkeolojik kalıntılar gibi sırıtıp duruyorlardı. Artık, parasız su içmek isteyen ancak dudaklarını denize dayayabilirdi. Biricik bedava su kaynağı onunla bir de lağımlar kalmıştı. Bir de sağda solda Belediyenin çalamadığı birkaç Bizans suyu vardı ki bunlardan biri de Babıâli Caddesi'nde, basımevlerinin yanıbaşında akıyordu. Pek tatlı bir su değilse de serindi. Şimdilik benim suyumu veren bu çeşmeydi. Kim bilir benden birkaç yıl sonra, İstanbul'un susuz caddelerine düşen yine çulsuzlar, onu da yerinde bulamayacaklardı. Şimdilik, o su olsun akıyordu. Yine parka dönmek üzere oraya doğruldum. Midemi suyla olsun aldatmalıydım. Acaba, iki su bir ekmek yerine geçiyor muydu? Bunu birçok kez denediğim gibi bir kez daha denemeliydim.

Bir litre acımtrak serin suyu yarım besin yerine mideye aktardıktan sonra tiksintiyle parka döndüm. Su, boş midemde langur lungur ediyordu. İki suyun bir ekmek ettiğini, onu çıkaran hergelenin boğazından aşağı bir ton su aktarmalı bakalım doyuyor muydu? Neredeyse sudan da tiksineceğim geliyordu. Parka vardığımda bir şey oldu: Otuz beş kırk yaşlarında uzun boylu bol kabarık saçlı, kemikli yüzlü bir adam, bir ressam elinde kalemleri, fırçalarıyla hemen büyük kapıya yakın yolun kıyısındaki çimenlerin üzerine diz çökmüş öbür yanda sıralara oturmuş kişilerin yıldırım hızıyla resimlerini çiziyordu. Başında yarım ay biçiminde bir seyirci topluluğu birikmişti. Ben de heyecanla sokuldum. Resim olur da durur muydum? Adam, ne kolaylıkla ne güzel şeyler çiziyordu. Ben, hemen yanı başındaydım. Talihimin beni ressamlığın düşlerimden uzaklaştırışını içimde bir yanık kokusu gibi duydum. Yokluklar, yoksunluklar, yetenekleri nasıl güz yaprakları gibi alıp götürüyor, unutuluşun çöplüğüne atıyordu. Ben, feleğin bileğini bükemeyecek miydim? Bu sırada yanı

başımda hemen benim boyumda bir genç kız dikiliyor, o da ilgiyle ressamın kalemini kovalıyordu. Bu sırada ressam bir yarım döndü, kolumdan yakaladı. Bir de yanımdaki kızı tutup karşıma dikti. Bana:

— Şöyle diz çöker misiniz? Hanım kızın önünde, diyerek beni tutup genç kızın önüne diz çöktürdü. Yalnız sağ dizimle çökmüştüm. Bu kez, adam, genç kızın sağ elini tutup benim avuçlarıma verdi:

— Sıkıca tutun, dedi, genç kıza başınızı kaldırıp yalvarır bir durum takının. Hah, böyle.

Adamın istencine uyarak kafamı kaldırdım. Esmerle buğday arasında güçlü, bir yüz, kahverengiyle kara arasında canlı gözlerini gözlerime dikmiş bakıyordu. Uzun saçları kulaklarının üzerinden ensesine sarkıyordu. Açık renk bir eteklik, yine buna uygun bir üstlük giymişti. Bana bakışı, ilkin anlamsızdı. Bunu şimşek gibi kontrol ettim. Sonra, gözlerinde ilgiye benzer bakışlar belirdi. Sonra, ressamı da bırakarak salt benimle ilgilenmeye başladı. Avuçlarımdaki erkek elini andıran sert parmaklı eli, teslim olur gibi yumuşadı. Genç kızın yüzünde dost ışıklar gezinmeye başladı. Çevremizdeki seyircilerden kimisinin gözleri, belli ki, benim yırtık ayakkabılarımın üzerinde geziniyordu. Ressam, hızlı hızlı çalışıyordu.

Beş dakika sonra, adam:

— Teşekkür ederim, diyerek büyük bir kâğıt üzerine kara kalemle yaptığı resmi çevirerek genç kızla bana gösterdi.

İkimiz de kâğıt üzerindeydik. Genç kız elimi bırakırken nazlandı. Benim aç ellerim, anlaşılan onun hoşuna gitmişti. Gerçekten, ellerim sevgiye aç insanın elleriydi. Topluluk dağılırken benimle ilgilenip yırtık ayakkabılarımı gören olmasın diye hamencecik oradan uzaklaştım. Topkapı Sarayı'nın alt duvarını izleyen yukarı toprak patikaya saparak gözden yitmeye çalıştım. Genç kızın elinin sıcaklığı, hem yürekli sıcaklığı avuçlarımdan yitmemişti. Avuçlarım öyle bir dostluğa özlem duyuyordu ki. Kafamda hemen dizeler sıralanmaya başlamıştı. Ne yazık ki, bunlar, hep acı, umutsuz paçavralardı. Yolun sağındaki yüksek saray duvarı, hiç solmayan sık, gür bir sarmaşık türüyle örtülmüştü. Bunların arasında saklanıp insanların pis bakışlarından kirlenmemek üzere

içimde ayrı bir özlem doğdu. Bir yerlere sığınmak, bir koruyucu bulmak için can atıyordum. Karşılığı bulunmayan hiçbir dostluğun yeryüzünde bulunamayacağı üstüne bir temel düşünce edinmeye başlamıştım. Hem yürüyordum, hem de gözlerimle duvar diplerinde filan bırakılmış kuru ekmek parçaları araştırıyordum. Parkta öte beri yiyip de artan ekmek parçalarını bir kenara bırakan hiç kimse de, anlaşılan, İstanbul'da yaşamıyordu. Şöyle bir dilimcik ekmek bulabilsem, şu midemin kazınmasını, içimin korkunç boşluğunu giderebilirdim. Anlaşılan, bu parka gelip gezenler hep aç kişilerdi, onlar da buraya hava cıvayla doyunmaya geliyorlardı. Böyle düşünerek yürürken arkamda silik ayak sesleri işittim. Salt, kendimi koruma içgüdüsü ile döndüm, hemen yanı başımda deminki elini tuttuğum kız duruyor, bana on adım arkada da onun arkadaşı olduğu anlaşılan başka bir kız dikiliyordu. Genç kız, beni ürküttüğünü anlayarak özür diledi:

— Sizi korkuttum. Arkadaşımla sizi merak ettik de arkanızdan gelmek zorunda kaldık. Öğrenci misiniz?

— Evet.

— Nerde? Kılığınızdan anlayamadım.

— Sivas Öğretmen Okulu'ndanım.

Bu sırada öbür arkadaşı da yanımıza sokulmuştu. Genç kız, gerek kendi gerekse arkadaşının adını söyledi:

— Benim adım Suna. Arkadaşımın adı da Seher.

— Öyleyse, ben de adımı söylemek zorundayım: Musa.

İki genç kız da hiç gözlerini indirip ayakkabılarımın acıklı haline bakmak istemediklerini belli ediyorlardı. Onları daha önce görmüş, bir kanıya varmışa benziyorlardı. Biri bir yanımda öbürü öbür yanımda Sarayburnu'na doğru yürüyorduk.

Suna:

— Resmi seviyor musunuz, ressamın resmini en dikkatli seyreden sizdiniz? diye sordu.

— Dünyada sevdiğim iki şey vardır: Şiir ile resim.

— Resim yapabilir misiniz?

— Okuduğum okulların duvarları hep benim yaptığım sulu boya, yağlı boya, pastel resimlerle kaplanırdı.

— Şimdi, İstanbul'da ne yapıyorsunuz? Yoksa, Sanayii Nefise'ye girmeyi mi düşünüyorsunuz?

— İstanbul'a o düşünceyle geldim. Evdeki pazar çarşıya uymadı. Şimdi, yine okuluma döneceğim.

— Şiiri sevdiğinize göre herhalde şiir de yazıyorsunuz? Bize de okur musunuz şiirlerinizden?

Gençlik bu ya. Şiir denince insan dayanamıyor. Hemen çantamı açıp şiir defterlerimi çıkardım. Serveti Fünun'da çıkan şiirlerimden de söz ederek dergileri onun eline tutuşturdum. Bunun üzerine genç kızda büyük bir coşkunluk gördüm. Hemen gitti, oradaki çimenlere oturarak eliyle bizi çağırdı. Seher'le gidip yanına çöktük. Suna, defterlerden birini açmış, yercesine şiirlerimi okuyordu. Öyle sevindim ki sormayın gitsin. Ben ki, artık kendime yitik bir insan gözü ile bakıyordum. Böyle birdenbire genç iki kızın bana gösterdikleri ilgi gözlerimden yaş getirmişti. Ne diyeceğimi bilemiyor, genç kızın kıpır kıpır oynayan dudaklarına bakıyordum. Etli, güçlü dudakları vardı. Ağzı, güçlüydü. İlkin içinden okuyordu. Sonra, mırıldanarak okumaya başladı. Bir süre okuduktan sonra etkili bakışlarını gözlerime dikerek:

— Musa kardeşim, dedi, siz, bayağı güzel şiir yazıyorsunuz. Rastgele insan sizin gibi yazamaz. Serveti Fünun'daki şiirlerinizin biri, olgun bir şair işi. Ben, sizin şiirleriniz üzerine yargı verecek güçte değilim. Duyduklarımı söylüyorum. Ben de ara sıra ufak tefek bir şeyler karalarım da. Şair arkadaşlarımız da vardır. Durmadan karaladıklarımızı birbirimize okuruz. Yedi Meşaleciler'i okudunuz mu? Meşale Dergisi'ni izliyor musunuz?

— Evet, Yedi Meşaleciler'i okumuştum. Daha çoğunu da okumuştum. Anlattım. Ancak, Faruk Nafiz'in sultanışuaralığı üstüne kimse bir söz söyleyecek durumda değildi. Şair, şimdi Saray'a el atmıştı. "Bu hiyaben ebediyet yoludur" ile "Dövüyor örsünün üstünde çelik sözlerini" Gazi'ye birer övgü olarak yazan şair, sevilen sanatını devlet adamlarının üstüne bir hil'at gibi atmaya da başlamıştı. Henüz otuz yaşında olan şair, geçen gün, Meşale Dergisi'nde 'Otuz yıllık bir ağaç eğildi bir dal gibi' diyen bir dizesiyle pek erken iflas bayrağını çekmişe benziyor.

Genç kızın yüzünde bir dostluk parlıyordu:

— Sizin birkaç yıl önceki şiirleriniz Faruk Nafiz'le arkadaşlarının şiirlerine benzemekle birlikte "Elem Sarmaşıkları" adlı şiirleriniz onlarınkinden daha başka bir tat veriyor. Onlardan çok çabuk kopmuşsunuz.

Suna, baktım, doğru gözlemler üzerindeydi.

— Yakınlarda mı oturuyorsunuz? Sizinle sık sık görüşmek bizim için büyük bir şölen olurdu.

Başını çevirip Seher'in yüzüne bakarak:

— Değil mi, Seher? diye sordu.

— Elbette. Ne demek. Böyle bir arkadaş.

Suna, evimin adresini nazikçe birkaç kez daha sorduktan sonra bu diretişten vazgeçmeyi daha akıllıca buldu. Sonra, hep birlikte kalktık. Biraz yürüdük. Suna, ayrılmak zorunda olduklarını söyleyerek güçlüce elimi sıktı. Sanki, elimi bırakmak istemiyordu. Onlar, geri dönerek parktan çıkarlarken ben tersine Sarayburnu'na dek gittim. Boğaz'ın serin, diriltici rüzgârına karşı döşümü vererek umutla Çamlıca'nın üzerinde yürüyen ak bulutlara bakakaldım.

10

Çokça esmer polisin bizim WC Palas'ı geceyarıları denetleme hevesinden sonra orasını oldukça tehlikeli bir yatakhane olarak düşünmeye başlamıştım. Ne yazık ki, başka elverişli bir yer bulmak da uzun araştırmalara bağlıydı. Köprü altı çocukları diye eskiden beri kulağımıza çalınıp duran bir deyim vardı. Demek ki, ünlü Galata köprüsünün altında bir yerlerde barınılabiliyordu. Yalnız köprü altı çocukları derken bunların hepsinin çocuk olduğuna inanmak doğru olamazdı. Oraya bütün berduşların sığındığı belliydi. Hele yaz günleri orada pek güzel bir barınak tutulabilirdi. Ancak, bu tertemiz, ütülü giysilerimle oraya nasıl gider, kömür dumanlarının bir parmak kalınlığındaki isiyle örtülü o kapkara, demir, kalas yığınlarının üzerinde nasıl oturulabilir ya da yatılabilirdi? Oraya düşmüş çocukların sırtında yaz-kış hiç çıkarmadan giydikleri kirden kapkara kesilmiş yırtık pırtık giysilerinden başka bir giyecek bulunmadığından orada bir insanın sığabileceği biçimde bir tahta parçası buldular mı hemen köpek yavrularının kaygısızlığı ile üzerine kıvrılıp yatabiliyorlardı. Ben, bunu nasıl yapabilirdim? Ah, esmer polis, WC Palas'taki o güzelim yerimi nasıl tehlikeli bir çengele çevirmişti. Saat birde yatıp dörtte kalkarak insan hiç olmazsa üç saat orada tedirgin

edilmeden uyuyabilirdi. Esmer polisin bir görev yapmak üzere oraya gidip gelmediği belliydi. Adam, pis bir homoseksüeldi. Beyazıt Karakolu'nun şişko polisi gibi bir av arıyordu. O meydana çıktı çıkalı, uykusuzluk belimi bükmeye başlamıştı. Böylece, açlık beni daha çok yıkıyordu. Gövdemdeki kanım yavaş yavaş kuruyor gibiydi. Her gün biraz daha yokluğa doğru akıyor gibiydim. Ara sıra tuhaf baygınlıklar duyuyor, düşecek duruma gelince ayaktaysam hemen bir ağaca, bir duvara yaslanıyor, baygınlığın yeğnik azalmasını bekliyordum. Bu yüzden helada dahi uyumama engel olan polise korkunç kin beslemeye başlamıştım.

Taşıdığı büyük tehlikeye bakmadan bir kez olsun Köprü altını denemeye karar verdim. Kim bilir, belki de Cumhuriyet Gazetesi'ni altıma sererek bir demir yada tahta parçasının üstünde oturup sabahlayabilir, bu sırada gövdemi yıkılmaktan kurtarabilecek bir şekerleme olsun kestirebilirdim. Gece bastırıp da kuytular daha karanlık, aydınlık yerler daha aydınlık bir duruma gelince Eminönü'ne doğru yürüdüm. Küçükpazar'a ya da Hal'e götüren daracık yolda biraz ilerledim. Küçük meyhanelerden taşan anason kokusu, akşamcıların buralara yerleşmeye başladığını gösteriyordu. Biraz daha ileride pastırma, sucuk, balık kokuları havayı haraca kesiyordu. Hangi mutlu kişiler yiyordu bunca güzel yiyecekleri? Hele o pastırma kokusu, çocukluğumdan beri başımı döndürürdü. Böyle olduğu halde bu yaşa dek bundan doyasıya yemek kısmet olmamıştı. Ben, yer yüzünde hangi büyük günahı işlemiştim de bunca güzel yiyeceğin ortasında bunlara dokunmak müsaadesi olmadan aç açına dolaşıyordum? Bu yiyecek sergilerini, pastırma hevenklerini vurup dağıtmak, ortalığı birbirine katmak için içimden bir hınç yükseliyor, usumun kapısında çarpıp kırılıyordu. Sonra, ayaklarıma kara su indiğini anlayarak oturacak bir yer düşündüm. Boğaziçi vapurlarının taşıdığı yolcuları dinlendiren bekleme salonları ne güne duruyordu. Bekleme salonlarına yöneldiğim sırada köprünün Eminönü yöresinde, her iki yaya kaldırımın başında dikilmiş ejderha gibi para toplayıcıların habire çil para topladıklarını bir kez daha durup seyrettim. Sonra, bir vapur yolcusuymuşum gibi gittim, bekleme salonlarından birinin boş kanepelerinden birine iliştim. Ayakkabılarımın yırtıklığını gözönüne alarak ikinci mev-

kie oturmuştum. Arkama yaslandıktan biraz sonra uykum geldi, gözlerim yumuldu. Şeker gibi bir uyku beni aldı götürdü. Şimdiye dek nasıl olmuştu da hep park sıralarında vakit geçirmiş, bekleme salonlarını usuma getirmemiştim. Vapurlar, gidiyor, vapurlar geliyor, ben hâlâ şekerleme kestiriyordum. Ah, ne olurdu, geceleri de beni bıraksalar da burada uyusaydım!

Vapurlar gelip gidiyor, yolcular durmadan azalıyordu. Salonun ısısızlaştığını gören bir iki yersiz yurtsuz kişi, hemen ayakkabılarını çıkarıp kanapelere uzanmıştı. Horluyorlardı. Gelen tek tük yolcular onlara tiksinerek bakarak biraz uzaklarına oturuyorlardı. Gece ilerledi. Biraz ötedeki küçük bir lokantanın önünde bir sandalyeye iyice yerleşmiş benden birkaç yaş büyükçe, iyi giyimli, ayakkabıları da sağlam gözlüklü bir genç, elindeki kitabı hırsla okuyor, ara sıra, kitabın içinde gizli birkaç tabaka kâğıda elindeki kurşun kalemiyle bir şeyler karalıyordu. Parmaklıklara dayanıp denizi seyrederken bir yandan da onu dikizliyordum. O da mı bir yazardı? O da mı benim gibi ortalarda kalmıştı? Hayır, demin, küçük lokantaya girip bir şeyler yediğini görmüştüm. Demek ki parası vardı. Parası olanın yatacak yeri de vardır. Kim bilir, belki de bir randevusu vardır. Bunun zamanı geçtiği halde genç adam direterek onu randevusunu unutmuş olan kişiyi bekliyordu. Gecenin saatleri ilerledikçe, burada gecelemek kararım bir serüven duygusu vermeye başladı. Salonun önündeki sırada oturup yöremi durmadan göz hapsine aldım. Sonra, kalkıp daha ileri gittim. Köprüyü tutan kalın demir putrellerle dev kalasların suyun üzerinde uzanışını seyrettim. Bir yerde yol tıkanıyor, bir yandan bir yana geçilemiyordu. Saatler geceyarısını göstermiş olacak ki Galata Köprüsü'nü gürültüyle açıldığını, içerden dış denize, dışardan Haliç'e girecek büyük gemilerin trafiği başladı. Ben, hâlâ sıranın üzerinde pinekliyordum. O gözlüklü genç adam da altına bir sandalye çekmiş, demir parmaklıkların ötesindeki bir babanın yanında ayak ayak üstüne atmış, düşünür gibi yaparak denizin uzaklarına, ışıklarının çoğu sönmüş, yarıdan çok karanlığa gömülmüş olan Üsküdar'a bakıyordu. Ben de akşamdan epeyce şekerleme kestirdiğimden gözlerim açılmıştı. Epeyce dinlenmiştim. Bu sırada, deniz trafiği durduğundan bekleme salonları kapatılıp kitlendi. Kıyıya bağlı

vapurların kalkış saatine dek salonlara girmek yasaklandığı gibi buralarda dolaşmak da yasaktı. Bir ara bir polis, bekçi devriyesi gelip sıraların üzerinde birkaç saat şekerleme kestirmek isteyen birkaç berduşu uyandırıp dışarı kovaladı. Sandalyesinde oturup denizi seyreden genç adamla beni de gördüler. Genç adama burada ne beklediğini sordular.

— Ben, öğretmenim, dedi. Bu yaz İstanbul Öğretmen Okulu'ndan mezun oldum. Bir yandan da şiir yazarım. Dergilerde şiirlerim çıkar. Çok merak ettim. Köprüde bir gece nasıl geçer. Salt bunun için bugün bütün gün burada yöremi seyrettiğim gibi şimdi de sabaha dek burada oturup seyredeceğim. Birkaç gün sonra da 'Köprüde Sabah' adlı şiirimi, bir dergide görebilirsiniz?

Genç adam, bunları gülerek söylerken polis, adının ne olduğunu sordu. Genç adam, ona cebindeki bir kimlik kartını çıkarıp göstererek:

— İşte, Sabahattin Ali, dedi.

Ben de bu sırada Sabahattin Ali'nin yanına sokulmuştum. Polis, bu kez dönüp bana bakıp ona beni gösterdi:

— Peki, bu delikanlı kim, o da tanıdığın mı?

Genç şair, gözlerimin içinde kendisine yalvarışımı hemen çaktı:

— Evet, dedi, tanışımdır.

Bende onu güçlendirdim:

— Ben de Öğretmen Okulu öğrencisiyim, efendim.

Benim böyle terbiyelice, güzel bir Türkçe'yle konuşmam, devriyeyi doyurmuştu. Onlar çekilip gittikten sonra, Sabahattin Ali'ye benim için şefaatte bulunduğundan dolayı teşekkür ederek şunları söyledim:

— Gözlerimdeki yalvarışı okuyarak beni tanıdığınızı söylemeniz, beni bu gecelik birçok tedirginliklerden kurtarmış oldu. Ben, gerçekten Öğretmen Okulu öğrencisiyim. İstanbul'da izinli olarak bulunuyorum. Yalnız okula dönecek param kalmadığı gibi yiyip içecek, yatıp kalkacak yerim de yok. Bir buçuk aydır, yatıp kalktığım yerleri size söylemeye utanırım. Ben sizin şiirlerinizi okumuştum. Sizi, şairliğinizi bilirim. Ben de çocukluğumdan beri şiir karalarım. Şu çantanın içinde belki bin şiir var. Bu şairlik, bir yandan beni okulumdan uzaklaştırıyor, sizi de gece-

yarıları Köprü'de berduşlar arasında şiir yazma hevesine kaptırıyor. Beni bugünkü şiir doyurmuyor. Gerek Faruk Nafiz'in gerekse Yedi Meşaleciler'in şiirleri benim istediğim şiir değil. Şiir dediğin oturulup masa başında yazılmaz. Yaşayışının içinden gelmeyen şiir, kansız cansız oluyor. Ben de şimdiye dek Yusuf Ziya'yı, Orhan Seyfi'yi, Faruk Nafiz'i, öykülenerek birçok şiir yazdım. Ancak, bunlar beni doyurmadı. Çoktan beri usuma koymuştum. Gündüzleyin Türkiye'nin en kalabalık, en gürültülü bir yeri olan Köprü'de acaba gece ya da sabah nasıl oluyor? Bunu deneyerek yazmak hevesine kapıldım. Evet, yaşayarak yazmalı, gerisi boş. Yüzünde dirimin terleri parlamayan şiirin şiirliğinden kuşkum vardır.

Sabahattin Ali ile böyle bir süre daha konuştuk. Onun sayesinde karakola gidip berduşlar arasında gecelemekten kurtulmuştum. Şiirini yazması için onu kendi başına bırakıp dipteki sıraya çekildim. Sırtımda ince bir fanila, ince bir frenk gömleği, bir de ceket vardı. Denizin ıslak, serin havası yüzümü yalıyor, içime işliyor, beni bayağı üşütüyordu. Demek ki Karadeniz'in serin rüzgârı buralara da sokuluyordu. Sabahattin Ali, hem defterine bir şeyler not ediyor hem de ara sıra başını çevirip bana bakıyordu. Benim üşüyerek büzülmeye başladığını görmüştü:

— Denizin ıslattığı hava geceleri bayağı tehlikelidir alışmayanlar için, dedi.

— Herhalde sabah da yaklaşıyor. Serinlik daha çok arttı.

— Adın Musa'ydı değil mi? Demin söyledin, unuttum sandım. Başını salladığına göre unutmamışım demek. Kardeşim, bak, şimdiden korkunç bir deney fırtınasının içine düşmüşsün. Ben, bu gece berduşluğumu isteyerek şiir yazmak için yapıyorum. Sense, katıksız şiir konusunun içindesin. İstediğin gibi yaz, söv, say seni bu durumdan kurtarmayanlara, istersen adına felek diyelim.

— Acı ya da Elem Sarmaşıkları adı altında bir yığın şiir yazdım.

— Okumak isterdim. Ancak, bu alacakaranlıkta okunmaz. Doğru yoldasın. Aşk şiirleri dönemi artık, Faruk Nafiz'le ya da Yedi Meşaleciler'le kapanmalıdır. Biz, esinimizi artık yaşayışımızın bizi götürdüğü çetin koşulların fırtınalarından almalıyız.

Türkiye'nin şu acıklı durumu bize daha çok şiirler, romanlar yazdıracaktır. Roman denemesi yaptın mı hiç?

— Birkaç tane.

— Yaz, yaz doğru yoldasın. Büyük konular seç. Kırıntılarla uğraşma.

İki saat sonra, bir devriye daha geldi, daha öncekilerden bizim üstümüze bir şeyler öğrenmiş olacaklardı ki, şöyle bir bakıp gittiler. Giderek, yazardır diye polis, Sabahattin Ali'ye sessiz bir selâm dahi çaktı. Ben, arkadaki sırada başımı duvara yaslayarak ara sıra şekerleme kestiriyor, sonra, yine şairle bir iki laf ediyordum. Sabah olmak üzereydi ki, artık daha çok dayanamadım, bütün berduşların yaptığı gibi pantalonumun üstüsünü hiç düşünmeden kıvrılıp yattım. Uyandığımda çevrem insanla kaynaşıyordu. Özellikle işçi takımı çok erkenciydi. Hemen hepsinin koltuğunun altında birer küçük çıkın vardı. Uyandığımda gözlerim hemen Sabahattin Ali'yi aradı. Demek ki, benimle vedaşlamak olanağı bulamayınca geçip gitmişti. Sabahattin Ali ile bir de 1933 yılında afla Sinop Mahpusanesi'nden kurtulduktan sonra Ankara'da görüşecek, vaktiyle hiç görüşmemiş gibi dost olacaktık.

Bir hafta sonra, merakla yeni çıkmış olan Serveti Fünun dergisinin kapağına baktım. Sabahattin Ali imzasının karşısında 'Köprü'de Sabah' yazıyordu. Demek ki, şair, o gece, köprünün tedirgin yaşayışı içinde sıkıntılı saatlar geçirdikten sonra ilk deneyci şiirini vermişti. Doğruyu, gerçeği bulmanın özlemi, giderek tutkusu içinde bulunan Sabahattin Ali, ölünceye dek yoğun olaylar zincirinin içinde didinecek, en sonra toplumcu idealizme varan düşünce dünyası onu kahpe bir ölüme dek izleyecekti.

Henüz ortalık karanlıktı. Eminönü'nden geçerek Sirkeci, Ankara Caddesi derken Cağaloğlu'na çıkarken şaşırdım. Ne pislikti o Babıâli yokuşunda! Gündüzün tatlı mürekkep kokusu yayan, sonra baskı makinalarının birdiziye gürültüsünü bir müzik gibi dinleten basımevleri, geceleyin, bütün kontrolün ortadan çekildiği sırada içinde taşıdığı korkunç pisliği dar kaldırımlara koymuş, geçmeye bile yer bırakmamıştı. Demek ki gündüz akşama dek yığılan çöpler, gece işçilerinin kattıklarıyla birlikte sokağa dökülmüştü. Kalın bir çöp tabakası, pis, ekşi bir koku yayarak ortalığa egemen olmuştu. Bendeki şaşkınlık bütün yaşa-

mım boyunca sürecekti. Düşünce dünyasının uygulama sitesi olan bu mahallenin sabahı ne korkunç, ne iğrençti. Sabahattin Ali, Köprü'nün sabah şiirini yazarken yine gerçeğin temiz, güzel yanını seçmişti. Ya geceyi bu yokuşta geçirseydi ne yapardı? Babıâli yokuşunda sabah yazısını bunca yıl sonra yazmak meğer bana nasip olacakmış!

Bu korkunç çöplükte yenecek bir şeyler bulunabilir mi diye şöyle alıcı gözle bakayım dedim. Belki, pisliğe bulaşmamış bir parça kuru ekmek bulunabilirdi. Hayır, herşey öyle pisliğe bulaşmıştı ki en aç köpek bile buradan bir şey bulup yediğinde ezgi çekerdi. Genellikle karpuz, kavun kabuklariyle bunların çekirdek bölgesi, bütün çöpleri vıcık vıcık bir duruma getirmişti. Belki yenebilecek ufak tefek yiyecekleri bile yok etmişti. Midem alt üst oldu. Kusmamak için başımı yavaş yavaş pembe renk alan güzel, temiz gökyüzüne kaldırdım. Birkaç kez öğürdüysem de midemden hiçbir şey çıkmadı. Zavallı midem, birbirine yapışmıştı. Genç bir insanın midesi çok hırçın oluyordu. Bu gidişle beni yiyecekti. Kendi kendini yediği belliydi. İçimden yükselen baygınlıkların nedeni belki de oydu. O zavallıya bir yemek anlamına gelen nesneden bir yarım litre aktarmalıydım. Öyle değil mi ya? Dedelerimiz, iki su bir ekmektir demişlerdi. Hükümetin önüne çıkan daracık yan yolun sağında akıp duran çeşmeden bir yarım litre su içmeyi bir görev bildim. Bu sırada güleceğim geldi. Ünlü yem borusu hikayesi anağıma geldi: Hepimizin bildiği gibi (belki daha genç olanlar bilmezler diye anlatıyorum) vaktiyle Yemen bizim eyaletlerimizden biriyken oraya bir komutanın buyruğunda yüzlerce katır götürülüyormuş. Yolculuk uzun sürünce, hayvanların yemi tükenmiş. Hayvancağızların yem zamanı geldikçe başlamışlar anırmaya, tepinmeye, yemliklerini kemirmeye. Zavallıların bu durumu vapurdaki askeri de komutanı da tedirgin etmiş, ne yapacaklarını şaşırmışlar. Komutanın usuna etkili bir çözüm gelmiş. Hayvanlara yem verilmeden önce yem borusu çalınıyor, görevli erat yem vermeye koşuyormuş. Hayvanlar, zamanla yem borusunun ne getirdiğini anlayarak suskun beklerlermiş. Şimdi, komutanın usuna gelen çözüm, işte, hırçınlaşan hayvanlara yem umudu vermek üzere yem borusu çaldırmaktı. Borazan yem borusunu çalınca, yem-

liklerini parçalayan, tepinip duran yüzlerce katır birdenbire dinginleşmiş. Yemen'in limanına girinceye dek bu yem borusu sık sık çalınmış. Şimdi, benim midemi de o katırların yerine korsanız, acıktıkça başından aşağı bir litre su aktarıyordum. O zavallıcık da arkasından yem de gelecek diye susup bekliyordu.

11

Vitamin gereksinimi öyle belimi büküyordu ki manavlarda ünlü Amasya elmalarını, Mustafa Bey armutlarını, kavunları, karpuzları gördükçe içimden kan gidiyordu. Üzerlerine atılıp hepsini yağmalayacağım geliyordu. Bütün bu güzel yiyeceklerin İstanbul'a giriş kapısı olan Hal'e doğru bir yürüyüş yapayım dedim. Belki işe yaramaz çürükçe birtakım yemişler elde eder, bu korkunç gereksinimi giderirdim. Bir kez daha nefis pastırma, sucuk, zeytin kokularının ağır havası içinden geçerek ilerledim. Yollar çok kalabalıktı. Nalburların, kerestecilerin sıralandığı işe yaramaz bölgeden geçtikten sonra Küçükpazar'a girdim. Anababa günüydü. Bütün derme çatma dükkânlardan soluk tıkayan yiyecek kokuları yükseliyordu. Leş durumuna gelmiş hasta koyun ya da keçi etleri, elbette, kaçak olarak, birer köşeye sığınmış satıcı bekliyor, çürümüş keçi kıymaları, yeşil küfleriyle tenekelerde yoksul müşterileri bekliyordu. İstanbul'da birikmiş yiyeceklerin en kötüleri, kokmuşları, orada müşteri bekliyor, buluyordu da. Yemişlerin çürümüşleri, hiçbir işe yaramazları gelip geçenlere hayasızca göz kırpıyordu. Bütün çürümüşlüğüne, kokmuşluğuna bakmadan doyumluk birazına sahip olmak benim için ne bulunmaz bir nimet olurdu. Bütün bu yiyecek dünyasının arasından yürüyen insan kılığında bir umutsuzluk gibi geçerek ilerlediğim sırada arkamda, epeyce uzakta bir gürültü işittim. Halk, satıcılar, birbirine girmiş kaynaşıyordu. Bu gürültüye başımı çevirince kılıksız on beş yirmi yaşlarında bir çocuğun bana çarparak elindeki yemiş dolu bir fileyi elime sıkıştırarak:

— Yürü, durma, dediğini işittim.

Bir berduş, bir köprü altı çocuğu olduğu anlaşılan çocuk, hızla ara sokaklardan birine dalarak gözden yitti. O, yitiklere ka-

rışırken benim yanı başımdan birtakım insanların bana da çarparak koşuştuğunu gördüm.

— Yakalayın, ulan, tutun ha! diye bağırıyorlardı.

O zaman ayılır gibi oldum. Demek ki fileyi elime tutuşturan berduş bunu birinin elinden kapmıştı. Ötekilerde onu kovalıyorlardı. Ne yapacağımı bir süre bilemedim. Elimdeki fileyi, çocuğu kovalayanlara versem, bu kez beni karakola sürükleyebilirlerdi. Hipnotize edilmişçesine tutturduğum yolda yürümeyi sürdürdüm. Lacivert ceketim, lacivert pantalonum, lacivert okul kasketim bana bir dokunulmazlık veriyordu ki sormayın gitsin. Elimdeki filenin hırsızlama bir mal olduğu üstüne hiç kimse en küçük bir kuşkuya kapılamazdı. Ne yapacağımı bilmeyerek böyle kazık gibi yürürken, ıssız bir yerde birden bire iki yalınayak, hırpani kılıklı çocuk, delikanlı demek daha doğru ya, önümü kesti. Fileyi bana verdiğini gördüğüm çocuk, gülümseyerek:

— Kusura kalma, abi, dedi, şu bizim fileyi buraya dek taşıdığından dolayı sana teşekkür ederiz. Herhalde bize bir manita yapmazsın, değil mi?

Fileyi delikanlıya uzattım:

— Başımı belâya sokabilirdiniz, dedim.

— Yok, canım, korkma, dedi. İstersen gel, biraz ötede bunlardan sana da tattıralım.

Bir yandan konuşuyor, bir yandan da yürüyorduk. Bu sırada, fileyi çarpmış olan berduşun arkadaşı, yine o yaşta bir çocuk şaşkın bakışlarla durup yüzüme bakarak bir çığlık attı:

— Vay, Musa abicim. Sen misin? Ben, Bigados, sonra, Amasya Darüleytamı'ndan Hüseyin. Ne acıklı rastlayış! Yürüyelim. Konuşuruz.

— Amasya'da kimin sınıfındandın?

— Ben, okulun en ufaklarındandım. Okuyamadım. Okuldan çıkarıldım. İstanbul'un kaldırımlarına düştüm. Bir iş tutamadım. Elimden tutup beni kurtaracak hiçbir kimseye rastlamadım. Bu günse berduş olarak geziyoruz.

— Ben, seni bilemiyorum. Elbette, en küçüklerden olduğundan. Adın neydi?

— Ali. Ben sizi çok iyi anıyorum. Siz, okulun en iyi, en akıllı öğrencisiydiniz. Şiirler yazar, resim yapardınız. Biz hepi-

miz, size imrenirdik. Sizin gibi olmaya can atardık. Ama, nerede? Hiç karga bülbül olabilir mi?

— İnsanın kargası olmaz. Hiç ummadığın taş baş yarar derler. Yalnız, insan toplumu içinde bir kayaya tutunabileceksin. Kimi zaman felek insanın ayaklarının altına karpuz kabuğu kor. O zaman, tut kelin perçeminden.

— Evet, ben öyle oldum, işte, abi.

— Felek, benim de ayaklarımın altına karpuz kabuğu koymak üzere bu günlerde arkamda dolaşıp duruyor.

— Biz, okuldayken sen köy öğretmenliğine gitmiştin. Sonra, oradan Öğretmen Okulu'na gittiğini de biliyoruz. Şimdi, ne yapıyorsun, Musa abi? Hâlâ öğrenci misin? Üstüne başına bakılırsa öylesin ya.

Ali, bu son sözünü söyleyerek yırtık pırtık ayakkabılarıma baktı. Ben de Ali'nin açık yürekle anlattığı ufak, acıklı serüvenini göz önüne alarak kendiminkini söylemekte bir sakınca görmedim:

— Kardeşim Ali. Ben, şimdi de Öğretmen Okulu öğrencisiyim. İzinli olarak İzmir'e gittim. Öğretmenken sakladığım param bitti. Şimdi, okula dönecek param, İstanbul'da yatacak, kalkacak yerim, yiyecek içecek hiçbir şeyim yok. Bu sırada durumum seninkinden parlak değil.

Ali'nin yüzüme bakan gözleri dolu dolu oldu:

— Musa, abi, Musa abi, diye inledi, sen de mi bu duruma düşecektin? Ne kahpe toplumdur bu? Şehit çocuklarının en akıllısı da mı İstanbul berduşlarının arasına düşecekti?

— Ali, kardeşim, biz Darüleytamlıyız. Biz, kedi gibi yedi canlıyız. On kez düşsekte, on kez kalkmasını bileceğiz. Ben de dönüp dolanıyorum bu belâlı durumdan kurtulmak uğruna. Gittiğim okulu beğenmedim. Daha iyilerine girmek uğruna yollara düştüm. Bizim Darüleytamlılardan senin durumuna düşmüş daha epeyce kişi var mı?

— Var olmasına var ama, yaşamıyorlar ki. Hepsi, kışın türlü hastalıktan sinek gibi kırılıyor. Yatacak kalkacak yerin olmayınca her şey bitik.

— Polisin fişine girdin mi? Hapishaneye girdin mi hiç?

— Yakında çıktık mahpusaneden. Beş ay yattım. Osman'la birlikte yatıp çıktık.

Bunu söylerken eliyle yanındaki arkadaşını gösteriyordu.

Böylece konuşarak gidiyorduk.

Ali:

— Musa abi, dedi, seni bugün bırakmayız. Bizim zulaya gideceğiz. Allah ne verdiyse yer içeriz. Biz, böyle günü gününe yaşamak zorundayız. Bilmem, yanımızda yürürken hırpani kılıklarımızdan utanıyor musun?

Ali, bunu, sesinde acı tonlarla sordu. Doğrusu, utanmadan önce daha önemli bir sorun vardı. Kapıp kaçtığımız bir file dolusu yiyeceğin arkasında kanun ellerini bağlayarak durmayacaktı. Delikte deşikte bizi arayıp bulmaya çalışacaktı. Kurunun yanında yaşın da yandığı gibi bu zavallı çocuklarla birlikte tutulup karakola, oradan da cezaevine gitmek olasılığı vardı. Ancak, bunu onlara nasıl diyebilirdim. Onlar artık kör noktaya gelmişlerdi. Dirimlerini sürdürecek maddelerden başka onları hiçbir şey ilgilendiremezdi. Benim böyle düşündüğümü Ali çakmakta gecikmedi. Gülümseyerek yüzüme baktı:

— Korma, Musa abi, dedi, yakalansak bile seni kurtarmanın yolunu hem buluruz, hem de biliriz. Seni yolda gördüm, tanıdım. Sonra, seni yuvamıza götürdüm. Bunlar, fasa fiso, boş ver, abicim.

Çocuklar, hem yürüyor, hem de aynasızlardan, izleyicilerden korunmak için durmadan yöreyi gözden geçiriyorlardı. En sonra, Bizanslılardan kaldığı anlaşılan büyükçe bir kovuğun önüne geldik. Önünde büyüyen bir incir ağacı, burayı gözden saklıyordu. Mağaranın kapısında on, on iki yaşlarında zayıf, soluk benizli, kocaman gözlü, kirli bir entari giymiş bir kız çocuğu dikiliyordu. Bizi görünce sevindiyse de beni ilgiyle süzdü. Ali, kızcağıza:

— Bak Meryemo, dedi, sana bir abi daha getirdik.

Kızcağız, kılığıma kıyafetime bakarak buna inanmadıysa da ayakkabılarıma hızlı bir göz atınca buna inanmakta bir sakınca olmadığını düşünür bir tutum takındı. Yanıma sokulup elimi tutarak:

— Hoş geldin, abi, dedi.

Bu sırada içeriden iniltiyle homurtu arası bir ses geldi. Hep birlikte bu sesin üzerine vardık. Yaş duvara dayalı iki tahtanın üzerine serilmiş kirli bir yatakta üzerine kirli bir çul atmış biz-

den biraz daha kabaca yaşlarda biraz esmer, şahin burunlu, şahin bakışlı hasta bir genç adam yatıyordu. Dışarıdan vuran aydınlıkta biz, onun yüzünü iyice seçtiysek de o bizi seçemedi. Ali'ye:

— Konuk mu var, Ali? diye sordu.

— Evet, abi. Eski bir Darüleytamlı arkadaşımız. Musa, ta Beykoz Darüleytamı'ndan. Belki seni de tanır, ya da sen onu tanıyabilirsin.

Ali, ilkin yataktaki hastayı bana tanıtmayı gerekli buldu:

— Musa abi, dedi, tanıtayım: Beykoz Darüleytamı'ndan ünlü Demir Ali. Vaktiyle, bir İtalyan gemisine atlayıp, Napoli'ye, Roma'ya gitmiş. İtalyanlar'ın ceplerinden epeyce para mangiz boşaltmış. Hapse düşmüş, hapisten sonra da İtalyanlar onu tutup Türkiye'ye geri göndermişler.

Anağımın çok ötelerinde uzak, silik bir şimşek çaktı. Beykoz'da bulunduğumuz sırada bu Demir Ali'nin marifetlerinden söz edip dururlardı. Kesinlikle, o Demir Ali olacaktı. Ancak, bunca yıl sonra, kendisiyle övündüğümüz Demir Ali'nin böyle bir Bizans çöplüğünde hasta yatışı, beni çok üzdü.

— Demir Ali demek sensin, dedim. Sen, okuldan kaçıp gittikten sonra, dışarıda işgal güçlerinin adamlarını soyup soğana çevirdiğini işitirdik. Düşmanlara böyle ufak tefek de olsa zarar vermen bizi çok sevindirirdi. Demir Ali bizim için ünlü bir addı.

Benim bu sözlerim, yataktaki sapsarı yüzlü hasta genci bayağı canlandırdı. Akciğerlerinde bir rahatsızlık olduğu belliydi. Yatağında doğrulurken güçlükle soluyordu. Biraz, yorganına sarınarak duvara dayanıp dinlendikten sonra, oradaki bir yemiş sandığının üstüne oturmamı söyledi. Yüzünde acıklı bir gülümseyiş vardı:

— Adın Musa'ydı, değil mi? Kimin sınıfındaydın?

— Manastırlı Pertev Bey'in.

— Seni tanıyamıyorum, ancak, senin beni tanımış olman yeter. Beni anış elverir. Hem de benimle övünüyordunuz öyle mi? Yaptığım işlerin yankesicilik, hırsızlık olduğuna bakmadan değil mi?

— Sen, Türkler'i soymuyordun ki. İstanbul'u işgal etmiş olan düşmanları soyuyordun. Bu yüzden biz seni ulusal bir kahraman olarak anıyorduk. Dediklerine göre öyle çok para vuruyormuşsun ki kendin yeyip içtikten sonra Kuvayı Milliyecilere

de para yetiştiriyormuşsun. Bizim göğüslerimizi kabartan da zaten daha çok buydu. Biliyorsun, İngilizler İstanbul'u yeniden silahla işgal edince Beykoz Darüleytamı'na saldırmışlar, camlarımızı, çerçevelerimizi kurşun yağmuru altında yere indirmişler, bizi, dört yüz öğrenciyi alıp Yuşa Tepesi'nin oralara götürmüşlerdi. Öldürüleceğiz diye çok büyük korku geçirmiştik.

Demir Ali, kahve rengi gözleri parlayarak şöyle bir daldı:

— Musa kardeş, dedi, Darüleytamlı olmak, belki bir talihsizlikti. Ancak, o, büyük bir kardeşlik yuvasıydı. Ben, kendi yaşıtlarıma karşı duyduğum kardeşlik sevgisini ancak orada duymuştum.

Baktım, Demir Ali'nin gözlerinden sicim gibi yaşlar inmeye başlamıştı. Kirli, pençe gibi iri elinin tersiyle gözlerini kurulamaya çalışırken sözünü şöyle sürdürdü:

— Ne yazık ki, öksüzlük acısını bastıran bu yeni kardeşlik sevinci çok acı sürdü. Darüleytamdan kaçtım. Ufacık bir okulun içinde bayağı boğuluyordum. Kendime kolan vuracağım geniş bir dünya istiyordum. Evet, okulumuzda kardeşlik vardı, ancak, özgürlük yoktu. Öksüzlük, fırın kapağı gibi üstümüze örtülmüştü. İçinde bunaldığım bir fırını patlatarak geniş bir dünyaya çıkmak istedim. Ne yazık ki çıktığım dünya, içinde yaşadığımız dünyamızın ayaklarını sildiği çamurlu bir dünyaydı. Bir paspas gibi ayaklar altında kalmıştım. Elime epeyce para geçtiği halde bir paspas olmaktan kurtulamıyordum. İşte, bir paspas gibi yedi sekiz yıldır çiğnenen bu kardeşiniz, bugün, ezilmiş, işe yaramaz bir duruma gelmiş olarak bu yıkıntıda yatıyor. Şu Meryemo ile şu arkadaşlar da olmasa, burada bir hasta köpek gibi geberip gideceğim. Leşimi de Bizans fareleri, hani şu kedi yavrusu boyundaki gemeler yiyecek. Eee, hep kendimden konuştum. Biraz da sen anlat.

Öbür arkadaşlar, ateş yakmışlar, taşlardan oluşturdukları bir ocak üzerine çabucak bir toprak tencere (Caba) bindirmişler, fileden çıkan bir kiloluk hasta keçi etini bunun içine doğramış kavurmaya çalışıyorlardı. Filede yığınla elma, armut, sebze vardı. Sonra, bu sebzeleri de kavurdukları ete karıştırdılar, taze fasulya, bamya derken bir türlü yemeği tencereyi doldurmuş güzel kokular salarak kaynıyordu. Demir Ali, Meryemo'dan iki elma isteyerek birini bana uzattı. Öbürünü de yorganına silip parlata-

rak iştahla ısırmaya başladı. Büyük tehlike altında taşıdığım filenin ödülünü almaya başlamıştım. Ne yazık ki, elmamı ısırmaya başlarken bu yiyeceklerin yoksul bir kişinin, belki de yaşlı bir kadının malı olduğunu düşünerek üzüldüm. Yoksullar, genellikle yoksulları soyuyorlardı. Ötekiler, kaleler içine çekilmişlerdi, onları soyamıyorlardı. Demir Ali'ye bu düşüncemi açtım:

— Şu sırada filesi çalınmış bir yaşlı, yoksul kadın, kim bilir, ne üzüntüler içinde kıvranmaktadır. Nerde o senin zamanındaki işgal subaylarından ya da onlara yaslanmış düşmanımsı kişilerden vurduğun paralar? Nasıl oldu da eline bunca para geçtiği halde Amerikan gangsterleri gibi zengin olamadın?

— Onlar, kolayca adam öldürüyorlar. Zagonları çok sert işliyor. Ben adam öldürmekten hoşlanmam. Bu yüzden ipe gitmenin de hayvanlık olduğunu bilirim. Özgürlük diye içine atıldığım dünya bana kırıntılardan başka birşey vermedi. Eğer şu hastalıktan kurtulup kalkarsam, bütün bizim gibi dara düşmüş Darüleytamlıları birer birer arayıp bulacağım. Onlara, iş alanları bulacağım. Karpuz sergileri açtıracağım. Birer dam altında yatıp kalkmalarına çalışacağım. Öyle değil mi, Ali?

Ocağın altındaki çıraları, tahta parçalarını üfleyerek ateşi harlandırmaya çalışan Ali, başını kaldırarak bize çevirdi:

— Evet, Musa, abi, dedi. Geceli gündüzlü düşündüğümüz, konuştuğumuz hep bunlardır. Ah, bir elimizden tutan olsa. Neler yapmazdık!

Yemek pişinceye dek şuradan buradan konuştuk. Büyük, tehlikeli bir hastalık geçirdiği görülen Demir Ali, Musa'nın gelişiyle pek ilgilenmişti.

— Musa kardeş, sen bize şu durumunu doğru dosdoğru anlatıversene, dedi.

— Benim durumum önemli değil, dedim. Bugün İstanbul'da oldukça sıkışık durumda isem de bir zaman sonra yine bana biraz çorba, bir kuru ekmek verecek bir okula gidip günlük dertlerimden kurtulacağım.

— Aman, kardeşim, sakın bizim gibi berduşluğa özeneyim deme. İşte, halimizi görüyorsun. İçimizde dev gücü olduğunu sansak da biz birer bayağı sinekten başka bir şey değiliz. Sen, ne geziyorsun İstanbul'da onu anlat.

Durumu olduğu gibi anlattım. Yalnız, Sultanahmet Camii'nin helalarında yatıp kalktığımı sakladım. Beni okuluma göndermeleri için özel, resmi her yere başvurduğumu, ancak, şimdiye dek bütün bunlardan bir iş çıkmadığını da ekledim. Demir Ali, elindeki kocaman mutfak bıçağı ile bir tahta parçasını yontuyor, sivri bir kazık biçimine getirmeye çalışıyordu. Bu sırada kendini zorlayarak önemli bir şeyler düşünmeye çalıştığı anlaşılıyordu.

— Ah, deyyuslar, pezevenkler, ah, diye inledi. Bir gangster ekipi kurup bütün bunların ocaklarını söndüreceksin. Bütün bu hergeleler, bizim babalarımızın kanlarını gübre gibi kullanarak böyle palazlandılar. Şimdi, şu şehit çocuğu sokakta kalmış kıvranıyor, onlardan da çok bir şey istemiyor. 'Beni okuluma gönderin' diyor. Ama, herifçioğulları kös dinlemiş. Bu çocuğun başına İstanbul'un karanlık sokaklarında neler gelebileceğini bilmez mi hiç hergeleler? Bal gibi bilirler. İlkin sokaklarda bu gibi temiz gençlerin iffetine, namusuna saldırılır. Yediğim ekmek gibi biliyorum, sana da yatıp kalkmaya çalıştığın kuytularda gerek yaşlı berduşlar gerekse polisler, bekçiler saldırmak istemişlerdir. Sokağa düşen her kız ya da erkek çocuk, kesinlikle onların cenderesinden geçer. Bu azgın canavarların karşısında kendini savunarak bakir kalmak olanağını bulanlar devede kulaktır.

Yüzüm kızararak başımdan geçen bir iki olayı kısaca anlattım.

Demir Ali, elinde yontup durduğu kazığı yere sapladı:

— Aha, imanına yandığımın, ah. Ne durumlara düştük. İnsan, şöyle bir Beyoğlu'na çıksa, orada ne rızıklarla karşılaşır. Gel gör ki, bizler, ilkin böyle harabelerde yatıp kalkmaktan ilkin üstümüzde başımızdakileri kirden görünmez duruma getiriyoruz. Ayağımızda ayakkabı yok. Arasıra bunları Hazreti Allah Efendimiz'in has kulları camiseverlerin papuçsuz bırakarak şuradan buradan bulup buluşturuyorsak da giysi bulmak, onları temiz tutup insan içine bunlarla çıkabilmek bildiğinden de zor. Sen, aylardır, İstanbul'da berduşluk yaptığın halde üstünün başının böyle çiçek gibi kalışı şaşılası bir şeydir. Yalnız, ayakkabıların seni bırakmış gidiyor. Gün gelecek -inşallah o gün gelmez ya- pantalonun sana Allahaısmarladık diyecek. Sonra, frenk gömleğin, iç çamaşırların, çorapların, en sonra, ceketin açlıktan fırlamış kemiklerinin

üzerinde daha çok durmamak üzere ayaklanacak. Belki çok acıktığın bir gün, bir okka ekmek parasına ondan vazgeçeceksin. Neyse, bunların hepsini bir Darüleytamlı olarak sen de şöyle böyle bilirsin ya. Gelelim şu senin okuluna gitme işine. Arkadaşım, bu bana fena kodu. Bu, ne demek yahu, bu millet ölmüş mü? Bu milletin aklını başına getirmeli. Olmaz yahu, olmaz. Bir şeyler yapmalıyız, Musa'yı okuluna atabilmek uğruna.

Demir Ali, doğruca bana ünleyerek:

— Gazi'ye başvurdun mu, anacığım? diye sordu.

— En son umudum o, Demir Ali. Ha umudu yitirmemek için şimdiye dek Dolmabahçe'ye uğrayıp derdimi yanamadım. Oradan da bir şey çıkmazsa kendimi köprüden denize atıp bu dünyaya veda etmem gerekecek. Bilmem, gideyim mi?

Demir Ali, bu soruma olumlu yanıt vermedi, ikircikli, ikircikli, düşünceye daldı. Göğsündeki ağrıların onu sıkıştırdığını yüzünün değişikliklerinden anlıyordum. Demir Ali, kararını vermişti:

— Gitme Gazi'ye anacığım, dedi. İlkin, bir kaç deney daha yapalım. Gerekirse biz de bir atılım yapalım. Haliç'de korsanlık yapan birkaç arkadaş daha var. Gerekirse onlarla birleşir bir voli çevririz. Durumu hepsine anlatırız. Bu voliyi senin okuluna kavuşman uğruna çevireceğimizi onlara güzelce anlatırız. Sen, birkaç zaman daha dayanmaya bak. Sonra, anacığım, sana, en son sözümü söyleyeyim: Seni kadın gibi kullanmak isteyen dev olsa onunla boğuş, erkek olarak kal. Bütün bu çocukların en zayıf yanı odur. Ebemkuşağının altından geçmemeye bütün berduşlar, ebemkuşağının altından bir kez geçtiklerinden dolayı iki yakaları bir araya gelmiyor. Yaşamla erkek gibi dövüşemiyorlar. Ne ki, bir kez dizleri yere gelmiş. Artık, alınlarını doğrultamazlar. Karşılarında dövüşecekleri düşmanlarını her zaman kendilerinden üstün görürler. Bu da peşin olarak yenilgiyi benimsemek demektir. Sakın ha! Zinhar!

Güldüm:

— Hiç merak etme, Demir Ali. Sağ olasın. Parmak bastığın nokta, bence de çok önemli. Sonra, benim yaşıma dek bu kötülüğe bulaşmamış gençten bence, korkulmaz. Erkek hormonlar, bir gencin kalesi gibidir. Ben kendimi sapına dek erkek olarak

duyuyorum. Benim gibi erkeklerin ırzına ancak onları öldürdükten sonra geçebilirler. Hiç merak etme. Teşekkür. Benim için de bu çok önemli!

Demir Ali, yüzüme sempatiyle bakıp gülerek:

— Çok önemli bir konuyu çözdük, dedi, şimdi, sana daha çok güvenebilirim. Bizim aramızda senin gibi birkaç erkek olsa daha güzel çalışırdık. Bu ebemkuşağının altından geçenlerin en kötü huyu nedir, bilir misin? Polise karşı çok zayıftırlar. Sonra, çabucak aynasızların ağına düşerler. İbnetorlar, bakarsın, yapacağınız çok önemli bir volide polis getirip iş işleyeceğiniz yerde sipere sokmuşlar.

Darüleytamlı Ali:

— Abiler, dedi, yemek hazır.

Caba'nın kapağını açtı. Yöreye nefis bir yemek kokusu yayıldı. Tencere ortaya kondu. Ali, tavanda bir çiviye asılı akla kara arasında kocaman bir torbayı indirip ortaya koydu. İçinde parçalanmış bir yığın ekmek ile kaşıklar vardı. Baktım, küçük Meryemo, kapkara gözleriyle gözlerimi arayarak dizimin üstüne taze, pişkin bir ekmek parçası koydu, ötekiler de anlaşılan, benim gibi açtı. Hep birden üfleyerek yemeye başladık. Çoktandır sıcak, sulu yemek yememiştim. Bu, benim için gerçek bir cennet yemeğiydi. Ancak, bu sırada, bu yemeği epeyce uzaklarda düşleyen yaşlıca bir kadınla çocuklarını da düşünmekten kendimi alamadım.

Çok arık düşmüş olan Demir Ali iştihsızdı da. Bizim gibi iştahlı yer gibi davranıyorsa da ağzındaki lokmanın büyüdüğü görülüyordu. Bir türlü lokmasını yutamıyordu. Bu sırada, Meryemo, yemeğin içindeki iyi et parçalarını toplayıp kırık bir tabağa doldurdu:

— Şunları ye, Demir Ali abi, dedi.

Nerede? Oğlan yiyemiyordu. Ateşi vardı. Tencerenin içindeki haşlanmış sebzelere, etlere özlemle bakıyor, daha ileri gidemiyordu. Yoksa, bu acı patlıcanı kırağı mı çalacaktı. Kocaman başı, yerden yığına gövdesi, kalın bilekli kolları, pençeye benzeyen elleri, bana öyle geliyordu ki, bu gövdeyi Azraile kolayca vermeyecekti. Çetin bir boğuşma olacağı belliydi. Bu taş çağı mağarasında insanın en büyük düşmanı doğa, sonra yine en büyük koruyucusu da doğaydı. Doğa, güçlü çocuğunu, elverişsiz

koşullara bakmadan kurtarabilirdi. Mağaranın bir yanında Hal'den yürütüldüğü anlaşılan birkaç karpuzla kavun vardı. Çocukluğumdan beri doyasıya yiyemediğim bu güzel yemişlere gözlerim öyle direterek takıldı ki, en sonra, Demir Ali, bunu ayırt etti. Meryemo'ya:

— Haydi, kız, kes surdan bir kavun, karpuz, içimiz serinlesin.

Sıcak yemekten tadamayan hasta, belki biraz bunlardan tadabilirdi. Yörede pek çok kavun, karpuz kabuğu görmüştüm. Demek, çocuklar Hal'e yakın olduklarından bunlardan bolca elde edebiliyorlardı. Yemek üstüne yediğim karpuz, kavun, bana aylardır çektiğim açlığı unutturur gibi oldu. Ben, önüme sürülen dilimleri otla beslenen bir hayvan iştahıyla sömürdükçe, dikkat ediyorlar, son lokmam ağzımda eriyip bitmeden bir başka dilim uzatıyorlardı. Ne varki, bunları uzatan salt bir ikisi değildi. Hepsi, bana birer ikişer dilim vermekte bayağı yarış ediyordu. Demir Ali bile, hastalıktan titreyen iri eliyle bana iki dilim kavun sunmaktan kendini alamadı. Yemekten sonra, birer yana çekilmiş, şişkin karınlarımızın bizi tedirgin eden yükünü daha rahat bir biçimde yüklenmeye çalışıyorduk.

Demir Ali, kirden kömüre dönmüş bir yorgan müsveddesini sırtına verip nemli duvara yaslandı. Gözleri bendeydi:

— Anacığım, dedi, ben bir ayak önce iyileşeyim de seni okuluna göndereyim, İstanbul'un bu deyyusu ekberleri, seni bu çirkef dünyasından kurtarmayı beceremezlerr. Becerirler becermesine, kurtarmak istemezler seni. Onlar isterler ki, İstanbul, namusunu yitirmiş genç insanlarla dolup taşsın da kendilerine bol bol pay çıkarsınlar. Eğer İtalya'da faşizm iktidara geçmeseydi sosyalistler hükümet kuracaklar, hepimizi kurtaracaklardı. İtalyan arkadaşlar edinmiştim. Bizim gibilerin sokaklardan, ölümden, açlıktan kurtulması için büyük çabalar harcayacaklardı. Sokaklarda sosyalistlerden, komünistlerden geçilmiyordu. Ben de hemen her gün onların yürüyüşlerine katılıyor 'Avanti Popolo' şarkısını söyleyerek ortalığı çınlatıyorduk. Napoli'nin, Roma'nın bütün caddelerinde benim ayaklarımın izleri vardır. Bir yandan bizde de, Anadolu'da da Yunanlılar'la boğuşma başlamıştı. İlkin Türkiye'ye gelip çete yazılmak istedim. Ne yazık

ki, yollar çok uzak, ortalık karışıktı. Bir de güzel bir İtalyan kızı peylemiştim. O da hapisanelere girip çıkmıştı. Komünist Partisi bizi koruyordu. Bize ufak tefek işler veriyor, devletin demir pençesine düşmemizi önlüyordu. Sonra, ne olduysa oldu, birden bire Karagömlekliler denen faşist hergeleler geldi. Hepimizi, bütün sabıkalıları toplayıp kamplara attılar. Oradan bataklık kurutmaya, angarya işlerine sürüyorlardı. Türkler'i, bizi zenginlerin hizmetinde eski Romalı köleler gibi çalıştırıyorlardı. Sonra, Türk olduğumu, Türkiye'ye gitmek istediğimi söyleyerek direttim. En sonra, beni sınırdışı etmek zorunda kaldılar. Türkiye'ye döndüğümde, Mustafa Kemal, Yunanlılar'ı denize dökerek memleketi kurtarmıştı. Oysa, ben Roma'da bulunduğum sırada hemen her gün Karagömlekli faşist gençlerin konuşmalarını, şarkılarını dinleyerek kan ağlardım. Mussolini namussuzunun, İtalyan Ordusu'nu Anadolu'ya çıkaracağından söz eder dururlardı. Bu, çok uzun zaman öylece sürdü. Kim bilir, belki şimdi bile sürmektedir. Hep sarhoşun elinden eski Roma ülkesi Anadolu'yu kurtarmaya gideceklerini söyler dururlardı. Oysa, Gazi'ye sarhoş, diyenler, gece gündüz meyhaneden çıkmazlar, fıçılarla içki devirirlerdi. Türkiye'ye geldiğimde Mustafa Kemal'in sosyalist düzeniyle karşılacağımı, hemen bana göre bir işe yerleştirileceğimi sanıyordum. İş, hiç de öyle olmadı. Aylarca, müteferrikalarda, polis karakollarında çürütüldüm. Altımda buzağı bulamayınca en sonra beni bıraktılar. Bıraktılar, bıraktılar ya nereye? Sokağa, kupkuru sokağa. Ne para, ne iş, ne yardım. İlk gecemi, kimlik kâğıdım da olmadığından köprü-altında geçirdim. Kimlik kâğıdım, oradan kaçtığımda Darüleytam'da kalmıştı. Sonra, çıkarmak da nasip olmadı. İtalya'dan döndüğümde başıma bir de askerlik işi çıkarmaya kalktılar. Yakamı zorbelâ kurtardım. Şimdi, hâlâ yoklama kaçağı olarak dolaşmaktayım.

Anacığım, sen nasıl olsa okuluna dönüp adam olacaksın. Biz, ne olacağız? İşte, orasını ancak Allah bilir. Ben, şu hastalıktan kurtulur da ayağa kalkarsam gerek kendime gerekse yöremdeki düşkünlere iyi bir gelecek hazırlamaya çalışacağım. İlk iş olarak düşkün Darüleytamlılar komunası kuracağım. İyi birkaç gangsterce vurgun vurduktan sonra ele geçen parayı bizim yapabileceğimiz işlere yatıracağım. Düşmüş şehit çocuklarının gele-

ceklerini kurtarmaya çalışacağım. İstanbul'a döndükten sonra, bizim Darüleytamlılara, özellikle Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra hiç de iyi davranılmadığını gördüm. Kâzım Karabekir'in kurduğu Darüleytamlar da darmadağın edilmiş, yaşları, okulda kalmalarına elverişli olmayanlar kaldırılıp sokağa atılmıştı. Eğer yaşıyorlarsa bunların hepsini toplayacağım. İlkin, çok az kişinin katılmasıyla sıkı disiplinli bir gangster çetesi kuracağım. Bu çekirdeğin çalışmasından, planlarından geri kalanlar hiçbir şey bilmeyecekler. Onlar, salt çalıştıkları iş yerlerindeki yasal işleriyle uğraşacaklar. Ben, İtalya'dayken Amerika'yı kasıp kavuran bütün gangster çetelerinin, Mafya'nın, Sicilya'dan oraya göçetmiş İtalyanlardan oluştuğunu öğrendim. Sicilyalılar da bizim Darüleytamlılar gibi çetin cevizlerdir.

Ben, bez top oyuncusu Demir Ali isem, ölüme, açlığa gözü kapalı teslim olmayacağım. Didineceğim, direneceğim, ölümle açlığı yolumun üzerinden kovmaya çalışacağım. Bak, şu sırada ya zatülcenp ya da zatürre ile boğuşuyorum. Böyle bakımsız, ilaçsız, bir Darüleytamlı olmayıp da bir başka berduş olsaydım çoktan geçip giderdi bamya tarlasına. O bez topunun arkasında yıllarca koşmamız var ya bizde demir gibi bacaklar, kollar, kaslar, arslan gibi ciğerler oluşturmuş, ölüm, kaç zamandır uğraştığı halde bu kaleleşmiş ciğerlerde temelli bir gedik açamıyor.

Demir Ali, iyice yorulmuştu. Güçlü, kavgacı alnından ince terler sızıyordu. Gözlerini kapayarak biraz dinlendi. Fileyi kaçırmış olan pilavcı Mehmet'in omuzuna elini koyarak gözlerini açtı:

— İşte, bunu görüyor musun, anacığım, dedi, civa gibi çocuktur. Buna Civa Osman derler. Kendisine rüzgâr yetişemez. Bu yüzden çoğu zaman kanun da yetişemez. Ne yazık ki Darüleytamlı olmadığından, köprü altından geldiğinden ölüm namussuzu bunun ciğerlerinde benimkilerden daha büyük gedikler açabilir. Ona daha güzel üstbaş düzebilsem, onu Beyoğlu'nun ıssız caddelerinde çantası dolu kokonaların, muşmulaların arkasına takardım. Hiç olmazsa bir çarpışta bir yığın mangiz geçerdi elimize. Hele ben iyileşeyim. Yalnız, sen buraya geldiğinden beri kafamı kurcalıyorsun. Seni ne yapmalı da okuluna göndermeli. Ben, en aşağı, seni okuluna göndermeden önce ölmemeliyim. Sen, ne dersin santrafor Ali?

Ali, okuldaki takımlarda hep santrafor olarak oynadığından bununla şimdi bile övünüyordu. Bu yüzden ona bu adı vermişlerdi. Demir Ali, Santrafor Ali'nin omuzuna pençe gibi iri eliyle bir şaplak indirdi:

— Ulan Santırfor, bu ivedi işi bilmem sen kıvırabilecek misin? Bu liderlik sana düşüyor, oğlum. Büyük bir arak yapmalıyız. Sen benim hastalığım geçinceye dek bizi beslersin, hem de şu arslan gibi kardeşimizi okuluna ulaştırırsın. Bana öyle geliyor ki, biz bu parayı namuslu bir biçimde kazanamayacağız. Usuma bir şey geliyor: İlk çözüm olarak tanıdığımız birkaç parlak babuk oğlanını birimiz babuklara satarız, öbürümüz de iş başında baskın yaparak şantajla heriften birkaç papel koparırız. Küçük folluk Fatmalarımızı da işe salar, hovardaların tepesine bindiğimiz gibi papelciklerinin bir bölüğünü araklayabiliriz. Küçük çocuklarla küçük kızlara sataşmanın tehlikesini bilen hovardalarla babuklar, ceplerindekinin bir bölüğünü uçlanmak zorunda kalırlar. Bu gece, bunun bir iki denemesini yapalım: Bu akşam, Beyazıt'taki yerinde beklesin. Hovardasını alıp Fatih yangın yerlerinden birine götürsün. Siz de üç beş kişi damlayın peşinden. Yarın akşam için babuk oğlanlarından birisini yem olarak kullanın. Çok uzağa gitmeyin. En yakın yangın yeri en iyisi. Baskını güzel yapın, heriflerde tabanca, bıçak olabilir. Bu, zekânıza kalmış. Bütün sorun, karakolluk olmadan şantajı yapıp bitirmektir. Öyle ki, herifçioğlu, parayı uçlanmadıkça karakola sürükleneceğini bilmelidir. Birkaçınız, halkı, polisi adamın başına üşüştüreceğinizi anlatmak üzere bir takım oyunlar yapabilirsiniz. Bu işte en iyi çalışacak olanların başında Korsan Yusuf, Parlak Mehmet, Laz Mehmet, İbnetor Fikri gelir. Yalnız, İbnetor Fikri alınan paranın üstüne yatar, parayı ona bırakmazsınız. Payını sonra, benden alacağını söylersiniz. Özellikle, Korsan Yusuf iyi çocuktur. Sen arka planda kalır, onu ileri sürersin. Bizim tanıdıkların dışında hiç kimse bu işi bilmemelidir. Bu, aslında namussuzca bir iştir. Ne yapalım ki, bir arkadaşımızı kurtarmak zorundayız.

Demir Ali, böyle konuşurken bir ara gözlerini benim çantaya dikti:

— Anacığım, dedi, sormak ayıp olmasın, ne var şu küçük el çantanın içinde? Bizim çocuklar, içinde birşey var sanarak kapıp kaçabilirler.

— İçinde şiir defterlerim filan var.

— Nasıl şiir defteri? Şiirler başka şairlerin mi, yoksa senin mi?

— Benim. Başıma bu belayı getiren hep bunlar değil mi? İlle tutturmuşum şair olacağım, ressam olacağım diye yaşamımı biraz zorlaylayım, dedim, işler çığırından çıktı.

— Yahu, dur hele. Sen şimdi, benim gözümde daha başka bir adam oldun. İtalya'da solcu partilerde müzik, şiir el üstünde tutulurdu. Şairler, müzisyenler halkın sevgilileriydi. İşçilerin şairleri, müzisyenleri, halkın kurtuluşu uğruna geceyi gündüze katarak saatleri güzelliklerle doldururlardı. Bir kaç şiirini okusana bize. Kim bilir, belki sen de büyük Türk şairlerinden biri olacaksın. Seni kurtarmak bizim için kutsal bir görev haline geldi.

Santırfor Ali, coşkunlukla yerinden fırladı:

— Demir Ali abi. Sen, ne diyorsun, biz ona daha Darüleytam'da büyük adam gözüyle bakardık. Bigados'ta Bulgaristanlı öğretmenimiz İsmail Hakkı, bütün okulu sıraya dizerek Musa abiyi karşımıza çıkarmış şöyle demişti: 'Çocuklar, karşınızda şu gördüğünüz arkadaşınız, Musa, yaşarsanız göreceksiniz, geleceğin büyük adamlarından biri olacaktır. Bir insan, sekizinde ne ise sekseninde de odur. Siz, hepiniz, sabahtan akşama dek aylak aylak dolaşıp durduğunuz halde bu arkadaşınız, bakıyorum, çekilmiş bir yana, durmadan kitap okuyor, yazı yazıyor, Fransızca çalışıyor. Evet, hepinizin bu arkadaşınız gibi olmanızı istiyorum. İşte, örnek önünüzde. Gidin sorun kendisine, ne gibi kitaplar okuyor, size de versin, siz de okuyun. Onun yaptıklarını taklit ederseniz, hiç kuşkunuz olmasın, siz de yarın bir şeyler olursunuz.'

Demir Ali, bunları dikkatle dinledikten sonra güldü:

— Maşallah, sen de Musa ağabeyinin işlerini iyi izlemişsin. Bugünkü parlak durumundan belli.

— Demir Ali kardeş, dedim, arkadaşımız, sizin yardımınızla ileride bu durumdan kurtulabilir. Onlara namuslu işler bulacağınızı söylüyorsunuz. Onları, işçi olarak fabrikalara sokabilseniz bile büyük bir adım atmış olursunuz. Bu sokaklar ölümdür. Bende yolunu bulup gidemezsem bu kaldırımlarda bir gün düşüp öleceğim.

Demir Ali, Santırfor Ali'nin benim üstüme anlattıklarından duygulanmıştı:

— Şimdi, daha iyi anlıyorum ki büyük adamlarla hiçliğin arasında kıl gibi bir aralık vardır. Büyük adam, bu kıl gibi aralığı, daha bir çekirdekken aşar da hiçliğe düşerse yandı gitti demektir. İşte, şu Musa kardeşimiz, ne güzel şiirler yazıyor, değil mi? Bu doğrultuda giderse, yarın mutlaka en aşağı Türkiye çapında kendisinden söz ettirecektir. Ama, şimdi, bugünlerde okuluna dönemeyip de bizler gibi belalı bir işe burnunu sokarsa yandığının resmidir. İnsan, bir kez burnunu, küçük bir işten mahpusanenin duvarına toslayıp da fişe geçmeye görsün, yeryüzü cehenneminin iflah olmaz bir konuğu olur gider.

Demir Ali, yine yorulmuştu. Durdu, arkaya, nemli duvara yaslandı. Gözlerini yumarak kendisini düşüncesiz, bomboş bir zaman parçasının rahat salıntısına bıraktı. Bir iki dakika böyle dinlendikten sonra, Santırfor Ali'ye ünledi:

— Oğlum, biz, bu işe hemen el koymalıyız. Sağ kalırsam, büyük işlere el atıp hepinizi rahat ettireceğim. Kuracağım komunada hepinizin karnını tıka basa doyurup sırtınıza Avrupa kumaşından giysiler biçtireceğim. Ne yazık ki, ölmek olasılığım da vardır. Şu sırada, ölümle dirim arasındaki geçitte yürümekteyim. Ufacık bir sendelemeyle cehennemin uçurumundan aşağı yuvarlanabilirim. İşte, bu olasılığı göz önüne alarak Musa kardeşimizin bir ayak önce okuluna dönmesine yardımcı olmak istiyorum. Sen, şimdi, hemen git, Korsan Yusuf'u bul. Tanıdıklarımın içinde en acarı odur. Haliç'te korsanlıktan biraz mal vurup birkaç kuruş edinebilir miyiz? Şimdi, o un değirmenindedir.

Demir Ali bana döndü:

— Bu Korsan Yusuf dediğim yaman çocuktur. Gerektiğinde ateşe atıl desen atılır. Ağabeyinin bir manav dükkânı vardı. Enişte si, belalı bir işle uğraşıyor, dükkânı da dümen olarak kullanıyordu. Senin anlayacağın, eroin kaçakçılığı yapıyordu. Malı, öteye beriye Yusuf'la gönderiyorlardı. Günün birinde enselendiler. Şimdi, enişte si de ablası da kodeste. Oğlan büyüdü, yiğit birşey oldu. Onca bıçkının içinde hiç de bozulmadı. Şimdi, un değirmeninde işçilik yapıyor. Ancak, haftanın bir iki gününü de Haliç'de korsanlık yapmakla geçiriyor. Geceyarıları, kaçakçı motorlarına tayfasıyla akınlar yaparak talihini bir de o yolda deniyor. Ali, bu Musa kardeşimizin durumunu Korsan'a aç. Şu birkaç gün içinde

arkadaşımızı yola çıkaracak bir şeycikler çarpmaya baksın. Yoksa, gözüme görünmesin. Haydi, şimdi, kalk tüy.

Demir Ali, sonra, Civa Osman'a döndü:

— Daha önce saydığım arkadaşları, onlar olmazsa bize daha yakın olanlardan birkaçını avlayarak buraya getir. Akşama, Meryemo'yu yem olarak seninle Ali kullanacaksınız, anladın mı?

— Anladım, abi.

— Haydi, şimdi, çekin arabanızı. Ben de çok yoruldum, şöyle biraz şekerleme kestireyim.

Demir Ali'nin durumunu hiç de iyi görmüyordum. Soluk alması güçleşiyor, sık sık soluyor, içine yerleşmeye çalışan bir gizli canavarla didiştiği anlaşılıyordu. Buyruğu alan çocuklar kalkıp gittikten sonra Demir Ali kirden kapkara kesilmiş yorgan müsveddesini yarı örtünerek uzanırken bana:

— Anacığım, dedi, kalkıp gideyim, deme. Otur. Şurada karpuzlarımız var. Meryemo sana kessin. Çay yapmak olanağımız yok. Benim hastalığım hepimizi yıktı. Ama, düzeleceğiz, inan. Şimdilik müsaade.

Eski bir Bizans sarnıcına benzeyen barınağımız, oldukça sağlam bir yerdi. Ancak, ıssız bir yerdeydi. Burada barınabilmek için bir taşçağı kaplanı olmak gerekliydi. Barınağın önünde dikilerek çevreyi gözden geçirdim. Sonra, bir taşın üstüne oturarak başımı gök yüzüne kaldırdım. Ağustosun ikinci yarısındaydık. Sıcak tonlu bir mavilik üstünden ak bulut parçaları biraz kaygılı güneye doğru koşuyordu. İlk leylek sürüsü, İstanbul'un üstünde dönüp dolaşıyor, bulutların gittiği yöne atılmak üzere hız alıyorlardı. Dün gece turnaların göç türküsünü dinlemiştim. Kubbenin derinliklerinden yere ateş parçaları gibi düşen çığlıklarını atarak güneye iniyorlardı. Serde biraz da şairlik olduğundan turnalarla leyleklerin gerçekçi göçü, bende derin duygular uyandırıyordu. Ne yazık ki, koskoca insan zekâsı tek başına kalınca hiç bir işe yaramaz duruma geliyordu. Bulutlarla yan yana güneyin tropikal güzelliklerine inmek, şairde ancak tatlı bir düş, bir şiir öğesi olarak kalıyor, turnalar, leylekler, isteklerinin, özlemlerinin kendilerini çektiği yere doğru havanın serin katları arasından kayarak gidiyorlardı. Kuşlara imrenişim bu kaçıncı kezdi. Dedalos da benim gibi yada daha bir çokları gibi kuşlara imrenerek kanatlan-

maya çalışmış, sonra düşüp parçalanmıştı. Ben, böyle acı acı düşünüp dururken arkamda ayak sesleri işittim, hızla döndüm, yalın ayakları, kapkara saçları, gri kara gözleri, esmer yuvarlak yüzüyle, sırtını tek başına örten kirli, yırtık entarisiyle karşımda Meryemo'yu buldum. Çekinerek bana sokuldu, elimi tuttu. Elleri ateş gibi yanıyordu. Bu arada yüzünü, ayaklarını, ellerini güzelce yıkadığı, saçlarını özenle taramış olduğunu anladım:

— İnsanoğlu çok kötü, dedi. Bizim buralarda barındığımızı biliyor da kurtarmaya çalışmıyor. Bak, sen ortadasın. Okuluna gitmeye çalışıyorsun, göndermiyorlar.

— Sen, çoktan beri mi bu yaşayışın içindesin? diye sordum.

— İki üç yıldır. Şimdiye dek hep kapanın elinde kaldım. Demir Ali kocamdır. Ama, öbür çocuklar da benden yararlanırlar. Başka kızlar bulmasınlar diye onlarla da yatar kalkarım. Ben, şimdilik bu üç erkeğin karısıyım. Sen de içimize karışırsan seninle istersen yatarım.

Yüzüm kıpkırmızı olmuştu. Yanaklarımın yanışından anlıyordum.

On bir, on iki yaşındaki bu kız çocuğunun dünyası, beni birdenbire allak bullak etmişti. Aşağıdan yukarı gözlerini yüzüme kaldırıp elimi güçlüce sıkan kızcağız:

— Yoksa, beni çok kirli, pasaklı bulup da benimle yatmaz mısın?

— Sen, çok küçüksün, Meryemo, seninle yatmak, bir kez suçtur. Seninle bir kez yatmak, bir erkeği birkaç yıl içeri atar.

— Boşver onlara sen. Kanun, bizim yüzdüğümüz bataklığa pek uğramaz. Bizim yaşamımızda kanuna göre yapılan hiçbir iş yoktur. Bu yatma işi de öyle. Bütün erkek berduşlar, ya birbirleriyle yatıp kalkarlar, ya da bencileyin henüz reşit olmamış küçük kızlarla düşüp kalkarlar. Biz, bir kez kaldırımlara düşünce kadın olmamız bir gün bile gecikmez. Kaç yaşında olursak olalım, hemen erkekler kara kuş gibi başımıza çökerler. Ya da yine bizim gibi sokaktan yetişmiş kartaloz sokak çaçalarının elinin altında boğaz tokluğuna türlü aygır gibi erkeklerin altına atılırız. Ben, şu birkaç yıl içinde elinden geçtiğim kocalarımın sayısını unuttum.

Meryemo, beni elimden çekerek barınaktan ötelere götürmek istiyordu. Oralar, ıssız yerlerdi:

— Musa abi, dedi, canın çekerse, şuracıkta benimle yat. Sonra, kalabalık olursa avuçlarını yalarsın. Onlar, birbirlerinin yanında benimle yatabilirler, ama, sen yatamazsın. Senin halini pek sevdim. Hiç olmazsa yarın senin gibi güzel bir çocukla yattığımı düşünerek avunurum. Bıktım, usandım bu pis berduşlardan. Kerhaneye gideceğim, yaşım küçük. Ne yapacağımı şaşırdım. Bu Demir Ali iyi bir gençse de yakında mortoyu çekecek. Büsbütün ipsiz sapsız heriflerin elinde kalacağım.

— Peki, Meryemo hiçbir akraban, filan yok mu, yaşayan?

— Bana sen olsun Meryemo deme, Meyrem, de. Bana Kürtler böyle derler. Görüyorsun, ben bir Kürt kızıyım. Babam, anamın üstüne başka karı aldı. Anam da beni yüzüstü bırakıp başka kocaya kaçtı. Ben de sokağa düştüm. Senin ağzın da süt kokuyor, Musa Beg. Gel, haydi, şu çalıların dibinde yatalım da biraz alış bu işlere.

Böyle diyerek kalın bileklerinin ucundaki güçlü elleriyle beni sürükleyip götürmek istiyordu.

— Meryemo, dedim, biliyorum ki, bana, sözüm ona, bir iyilik etmek istiyorsun, bırak bunu. İyi biliyorum ki, sen de bıkmış usanmışsındır bu gibi işlerden. Dönelim. Orada bir hasta var. Bir isteği olur. İyi bir çocuk o.

— Aldanma, Musa Beg. Bu berduşların iyisi olmaz. Hepsi, aç kurttur. Aç kurtun yapabileceği bütün kötülükleri gözlerini kırpmadan yaparlar. Yalnız, sizin eski mektep arkadaşı olmanız Demir Ali'nin hoşuna gitti de böyle güzel konuştu. Yoksa, o bir canavardır. Hastalık onu bir yumuşattı. Onda yalnız satlıcan değil, ince hastalık da var diyorlar. Ölmesini istemem, ama, o bu hastalığı yenerek kalksa bile eski gücünü bulamaz. O, bir takım arkadaşlarıyla bir evde oturuyordu. Böyle işe yaramaz bir hasta olunca onu kaldırıp sokağa attılar. Bu Darüleytamlı Santırfor Ali olmasaydı, çoktan o mortoyu çekerdi. Mektep arkadaşlığı, onları birbirine bağladı. Demir Ali iyileşirse bütün İstanbul'u haraca keseceğini söylüyor. Hani, iyileşse yapar mı yapar. Çok işlerini dinledik. Amaaan, boş ver bütün bunlara, Musa beg. Sen, mektebine gitmeye çalış. Bunların seni, mektebine göndereceğine de hiç inanma. Şimdi, güzel güzel konuşur, sonra unuturlar. Hepsi de gelgeç akıllıdır. İyilikten çok kötülükten yanadırlar. İyi şeyler

düşünür, kötü şeyler yaparlar. Yırtıcı dağ kurtları gibi kötüdürler. Sen, buralarda çokça durma. Onların seni mektebine göndereceklerine de bel bağlama. Ellerine, bu bir iki gün içinde para geçecek olursa hemen matiz olmaya kalkarlar. Seni, beni unutur giderler. Hepsi de buldukça esrail, orein (eroin) içerler. Kurtlarla, kuşlarla bir arada yaşa da bunlarla yaşama, Musa Beg. Sen, bunları bilmezsin. Bunlarda insanlık kalmamıştır. Biçimlerine hiç aldanma. Elimden kalem tutmak gelse de bunların ettiklerini yazsam dağ gibi bir kitap olur.

Böyle küçük bir kız çocuğunun anlattıkları bütün anlamıyla yaşamının görgüsünden geliyordu. Meryemo'nun kara yağlı saçlarını okşuyordum. Bu saçlar, at kılı gibi sert bir biçim almıştı. Yere oturduk. Bana sokuldu. İçimden hiçbir cinsel istek gelmiyordu. Açlığın, bir insanı erkeklikten, dişilikten çıkardığını bu kez daha iyi anladım. Meleklerin ne erkek ne de dişi olmadığını söylerler. Demek ki, ben, şu sırada açlığın oluşturduğu cinsel öğelerden uzak bir yaratık, bir melektim. Bir insan olduğum belliydi. Ne yazık ki, onun sahip olduğu güçlerin en önemlisini artık varlığımda taşımıyordum. Cinsel düşüncelere sahipsem de cinsel duygular yitikti. Bu zavallı kız çocuğuna, bu yüzden olacak, bir peygamber gibi bakıyordum. Meryemo, sert parmaklarımın okşayışları altında bir anasız kedi yavrusu gibi bana sokulmuş, öylece duruyordu. Biraz da bir tehlikeden dağılıp kaçışan keklik yavrularından birini andırıyordu. Bende, bütün görünür görünmez tehlikelere karşı bir sığınak bulmaya çalışır gibiydi. Kirli entarisinden yükselen son kerte ağır kokuya da ancak, koku alma duyumum, açlık yüzünden azalmış olmasıyla katlanabiliyordum. Üstü başı dökülen, yalın ayak gezen, bir kaç erkekçe de cinsel yönden sömürülen bu kızcağıza neden bir entari, bir çift ayakkabı, iskarpin uyduramıyorlardı? Sonra, bu kızcağızdan ara sıra başka erkekler de yararlanıyordu Onlardan alınan parayla bu iğrenç kılık değiştirilemez miydi? Şimdi, havalar yazdı, ya güz, kış gelince bu kızcağızın durumu ne olurdu? Bu berduşların hali ne olurdu? Bu hasta Darüleytamlı burada nasıl barınabilirdi?

Meryemo'nun sözleri, beni korkunç kuşkular içinde bırakmıştı. Bunlardan birinin yapacağı falsolu bir iş, polisi bu barınağa getirir, beni de polisin eline düşürebilirdi. Berduşların tanıklı-

ğı beni kolaylıkla kurtarmazdı. Böyle düşününce içime bir korku düştü. Meryemo'ya:

— Meryemo, dedim, gazetelerin çıktığı yerdeki bir büyük adamı gidip görmek istiyorum. Gün inmeden onu aramalıyım. Belki, işimi kolaylaştıracak bir şeyler yapabilir. Demir Ali'yi uyandırmadan ben yavaşça uzaklaşayım. Yarın sabah yine geleceğim. Bunların işinden bir umudum yok. Yalnız, şu Demir Ali'nin hastalığını, sonra, seni merak ettiğim için geleceğim.

Kovuğa vardığımızda Demir Ali, hâlâ uyuyordu. Komaya girmiş olmasından korktuysam da, dikkat edince rahat uyuduğunu gördüm, sevindim. Sonra, Meryemo'yu yüzünden, gözünden öperek ayrıldım.

Barınaktan uzaklaştıkça korkum artıyordu. Kendimi, şimdiye dek olduğundan daha büyük tehlike içinde duyuyordum. Eğer, bu geceki kanunsuz işler, benim adıma yapılıp da fiyaskoyla sonuçlanırsa, bu da polisin kulağına giderse bu kez polis beni de kanunsuz işlerin yolcusu olarak izleyecekti. Bu olasılığı düşündükçe titriyordum. Yine de, bu zavallı berduşların, benim adıma para bulmaya çalışmaları, giderek bunu düşünmeleri bile beni coşturuyordu. Demir Ali'nin barınağında yemiş olduğum öğle yemeğiyle iki gün dayanabilirdim. Bu da bir kazançtı. Hiç olmazsa, bu yemekten aldığım güç caddelerde rastgele gezip dolaşılmeme yardım edecekti. Gezen kurt aç kalmazdı. Bu, bir dedeler sözüydü. Ayakkabılarının yırtık pırtık durumu da caddelerde sere serpe gezmemi önlüyordu. Herkes onlara bakıyor diyor, utanıyor, çekiniyordum. Bundan dolayı daha az insanlı yerleri seçiyor, oralarda dolaşıyordum. Bu kez de o uzun yolun sonunda biraz oturup dinlenebilmek isteğiyle Sultanahmet Parkı'nın ıssız yanlarında dolaşıp oturacak bir yer aradımsa da bulamadım. Ayasofya Camii'nin dönemecinden yavaş yavaş aşağı indim. Gülhane Parkı ikindi saatlerinin o altın ışıklı hoş saatlerini yaşıyordu. Evlerinde kapalı kalmaktan bunalmış yığınla kadın, çoluk çocuk hem deniz hem de orman havası almak üzere oraya koşmaktaydılar. Allah'tan ki, bu park şimdiki gibi paralı değildi. Kentin kustuğu her türlü insan, usuna esince orada bir sığınak bulabiliyordu. Her zaman olduğu gibi parkın ortasından geçen geniş ağaçlı yolu izlemeyerek üst yandaki patikadan iler-

lemeye başladım. Bu saatte sıralarda oturacak yer bulunmazdı. Hiç olmazsa kuytu bir çimenlikte uzun oturarak dinlenebilirdim. Gece, yine bir uykusuzluk işkencesiyle baş başa kalacaktım. Bu işkenceyi daha kolay atlatabilmek için bir iki saat şekerleme kestirmeliydim: Sık taflanların arasında kuytu, temiz bir yer bulunca sahipsiz bir köpek yavrusu gibi gidip oraya sokuldum. Öyle yorgun düşmüştüm ki, birkaç dakikada sızıverdim.

12

Öyle derin uyumuşum ki, bekçinin, şurada burada sızmış berduşları kovalayan hırçın düdük sesleriyle zorbela uyanabildim. İri yarı bekçi, beni o kuytuda bulmuş, kulağımın dibinde düdüğünü öttürüp duruyordu. Gözlerimi oğuşturarak yerimden fırladım. Beyazıt Camii'nin saçakları altında yattığım ilk dışarıda geceleyiş serüvenimi andım. Orada beni bulan bekçi karakola götürmek istemişti. Buradaki ise, uyanıp yekindiğimi görünce başka uyuyanları uyandırmak üzere geçip gitti. Yalnız, uzaklaşırken, ara sıra, parktan çıkmak üzere gidiyor muyum diye dönüp bana bakıyordu. Ankara Caddesi'ne doğru yollandım. Susamıştım. O eski bakımlı çeşmeden kanasıya soğuk su içerken yöredeki basımevleri makinalarının mırıl mırıl derinden mırıldandıklarını dinliyordum. Yine, içimde büyük bir yazar, şair olmanın o önüne geçilmez arsız özlemi depreşti. Yaşamın demir koşulları, beni her saat bu özlemin yöneldiği ufuklardan ötelere itip dururken bu vakitsiz tedirginlik de ne oluyordu? Bana bu acıyı veren, hangi densiz şeytandı? WC Palas'daki yatakhaneme ulaştıracak o geç saati yakalayabilmek uğruna nice yorulduğumu ancak ben bilirim. Son kez, Üniversite'nin saatini gözden geçirdiğimde bir buçuğa geldiğini gördüm. Geri kalan yarım saati yolda ezip çiğneyerek yatakhaneye yollandım. Her yan ıssızdı. WC Palas'a vardığımda, yörede musluklardan damlayan su sesleriyle lağımda pislik karıştıran iri Bizans farelerinin çıkardığı şıpırtılardan başka ses yoktu. Hemen çantamı açtım. Cumhuriyet Gazetesi'ni çantamdan çıkarıp taşlığa serdim. Sonra, pantalonumu çıkarıp ütü yeri çizgilerini üstüste getirerek bunun üstü-

ne serdim. Yastık olarak kullandığım çantamı bir kez daha başımın altına koyarak ceketimi de çıkarıp yorgan gibi üstüme örttüm. İçimde bir tek korku, uyarıcı sinyalini pek derinlerden verip geçiyordu: O esmer polisten korkuyordum. Şimdilik, biricik tehlike oymuş gibi geliyordu bana.

Uykumun en derin sularında birdenbire uyandım. Beni uyandıran, bir olay olduğunu anladım, ince bir erkek çocuk sesi, yalvarışın sürekli tonlarıyla bir keman gibi inliyordu. Bir erkek çocuğuna tecavüz edildiğini anladım. Olayın geçtiği yer, benimkinden bir ötedeki son helaydı.

Çocuk, durmadan şöyle yalvanyordu:

— Çok acıyor, abi, çok acıyor, çok acıyor.

Ortada bu yinelenen, hiçbir karşılık görmeyen sesin yanı sıra bir de hırslı solumalar işitiliyordu. Bu, her türlü insanca yalvarışa sırt çevirmiş hayvanca bir hırstı. Bir kartalın yakaladığı bir kekliği parçalayışını andırıyordu. Bir süre sonra, sesler kesildi.

Kalın bir erkek sesi, fısıltı ile:

— Ben, önce çıkıp gideyim sen sonra çıkarsın. Kimseye söylersen öldürürüm seni, dedi.

Sonra, bir çift ayak sesi, heladan çıkıp gitti, uzaklaşıp yitti. Birinci helada iniltiye benzer çok yavaş bir ağlayış sürüp gidiyordu. En sonra, helanın kapısı açıldı, yalın ayakların çıkardığı şıpırtılar da beton üzerinde uzaklaşırken o acıklı iniltiler bunlara eşlik ediyordu. O zaman, gecenin içinde baykuşların, polislerin, bekçilerin, sahipsiz kedilerle köpeklerin değil kötü ruhların da dolaştığını, dahası, egemen olduğunu anlayarak titredim. Serüvenin içinde bulunduğumu anladım. Kulaklarım kirişte bekledim. En kötü olasılıkları düşürterek tetikte, sinirlerim gergin bekliyordum. En sonra, uyku bastırdı. Dalmışım. Uzak mahallelerden horoz sesleri geliyordu. Tan yeri attı atacaktı. WC Palas'ın koridorlarında iki çift ayak sesi işitince hemen yerimden doğrulup abdest ediyormuşum gibi çukurun üstüne oturdum. İki çift ayak sesinden bir çifti koridorda kaldı. Bir çifti, yürüdü geldi, benim yatakhanenin önünden geçip sonuncuya girdi.

Bir dakika sonra da koridorda bekleyen ayak sesleri yol aldı. Onlar da benim yatakhanenin önünden geçip sonuncuda durdu. Kapı açılıp kapandı. Sonra, hızlı bir solumadır başladı. Beşle on

dakika arası bir süre, solumayarak, öksürmemeye, kımıldamamaya çalışarak çukurun üzerinde kaldım. Gecenin bu köründe, insan yorgunluğunun gemi azıya aldığı, cinsel tatlara kapıları kapadığı bir zamanda bu vampirlerin azgın-iştahları necilik oluyordu? Bu gece kuşları olsa olsa gece çalışan insan kategorisinden olabilirdi. Benim otel, bu gece çok kötü çalışıyordu. Bu kez edilgenden daha önceki gibi yakınma iniltileri çıkmamıştı. Çok rahat bir cümbüş olduğu belliydi. Edilgenin profesyonel olduğu anlaşılıyordu. Solumalar kesildikten sonra giyinme çabalarından oluşan hızlı bir hışırtıdır gitti.

Sonra, bir erkek sesi, anlaşılan, edilgene şöyle dedi:

— Yarın, bu saatte yine burada, anlaşıldı mı?

Edilgenin, korkulu sesi:

— Olur, abi, dedi.

— İlkin ben çıkayım, sen biraz sonra, çıkarsın.

— Olur, abi.

Edenin ayak sesleri benim yatakhanenin önünden geçti, WC Palas'tan çıktı. Koridor, cami avlusu derken cümle kapısından da çıkarak caddede yavaş yavaş uzaklaştı, silindi, işitilmez oldu. O zaman, birincinin kapısı inleyerek açıldı. Daha korkak bir çift ayak sesi, ses olmaktan bile korkarak uzaklaşıp pis gecenin kaygısızlığına karıştı. Başımı bir kez daha çantamın üzerine koyarak şiirlerimin yumuşak düşlerine kendimi bıraktım. Aşağıda gemeler, bitmez tükenmez pislik karıştırma çabalarını sürdürüyor, caminin kocaman baykuşu bir yerlerde sıçan kovalayarak ötüyor, bir ishak kuşu yaşlı çınarlardan birinde flüt çalıyordu. Yorgun başım, bu seslerin üzerine kurşun gibi düştü. Artık kulakları, gözleri, kendini savunma içgüdüsü bulunmayan bir insandım. Sanki, birkaç dakika uyumuş uyumamıştım ki, müezzinin uyarıcı sesi kulaklarımın dibine kocaman bir taş gibi düştü. Baktım, helanın üstünden içeri pis, yorgun, umutsuzluk püsküren bir tan aydınlığı sızıyordu. Uykusuzluktan ölüm haline gelmiş bir insana sabahın umutlu güzelliği, dinç ışıkları ne söyleyebilirdi? İvedi yerimden fırladım. Giyindim, dışarı çıkmak üzereydim ki kapım vuruldu. Öksürerek kapıyı arkaya çarptım. Gelen adam, birinciye girdi. Bu kez, oraya tek başına gerçek gereksinim sahibi bir kişi girmişe benziyordu. Giyinip dışarı çıktığımda ise musluklarda birçok

inanırın abdest aldığını gördüm. Ben arkalarından geçerken yine de o hınzır, kötü niyetli bakışlarını bana çevirdiklerini görmek mutsuzluğuna uğradım. Ayasofya Camii'nin muslukları daha elverişliydi. Hemen caminin duvarına bitişik olarak akmaktaydılar. Ara sıra öte berimi orada yıkıyordum. Bu sabah da oraya uğradım. Çoraplarımı yıkadım. Tatlı Terkos suyundan biraz içtim. Sabah çayı yerine. Sonra, Sultanahmet yangın yerindeki en yüksek noktaya gittim. Çoraplarımı bir çalıya asarak güneşin doğmasını bekledim. Güneş, bir kez daha bütün görkemli altınlarını, mücevherlerini Harem İskelesi'nin sularına dökerek yükseldi. Taşların üzerinde sızlayan kemiklerim iyice ısındı, güçlendi. Orada, bir iki saat uyuzlanarak çoraplarımın kurumasını bekledim. Sonra, onları yarı yaş giydim, uyumak üzere Gülhane Parkı'na indim. Yine, bütün sıralar tutulmuştu. Millet, ya eşeğe ters biner gibi yada doğru oturup arkaya kaykılarak zavallı bir uykunun tedirgin saatlerine gömülmüştü. Ben de berduşlardan birinin yanındaki boş yere yerleşerek ters oturdum. Dirseklerimi sıranın keskin arkalığına dayayarak başımı ellerimin üzerine bıraktım. Burada uyumak değil, şekerleme bile kestirilemezdi. Kalktım, yine, taflanların arasında bir kuytu arayıp buldum. Cumhuriyet Gazetesi'ni altıma sererek bir sokak köpeği gibi kıvrılıp yattım. Şu sırada en önemli olan, beni ayakta tutacak biraz uykuydu. Karadüşlü gece, şimdi, çok uzaklardaydı. Güneş, gecenin kötü ruhlarını şu sırada mağaralarına kapamış durumdaydı. Vampir ruhlar, şimdi uykularındaydı. Park, geceden daha az tehlikeliydi.

Uyandığımda epeyce dinlenmiş olduğumu anladım. İçimde, açlığıma bakmadan bir iyimserlik havası esiyordu. Neden olduğunu anlamadım. Bir iki saatlik uykunun gövdemi, giderek, ruhumu onardığı anlaşılıyordu. Acaba, Demir Ali'ler ne olmuştu? Oraya gitmeli miydim? Çocuğa Allahaısmarladık bile demeden kaçıp gitmiştim. Belki de genç adam, yaşamının bir tek iyiliğini gerçekten yapmak istiyordu. Belki de Meryemo'nun dediği gibi değildi. İnsanoğlunun bir 'eşref saati' olabilir, insan o saatte, birçok kötülüğünü yıkayıp temizleyecek güzel işler yapabilirdi. Demir Ali de, Santırfor Ali de, kesinlikle bu 'eşref saat'in anaforuna tutulmuşlardı.

Bin umuttan bir tanesini bir havuç gibi eşeğimin bir kulaç

önüne asarak berduş dostlarının barınağına yollandım. Orada, belki bir yemek daha yiyebilmek umudu, ayaklarımı bayağı çevikleştirmişti. İçimde de bir korku vardı. Bir yığın haşeratın eyleme geçtiği bir gece, ister istemez bir takım sakatlıklar olabilir, bütün işler bu yüzden ters gidebilirdi. Bana yol parası bulabilmek çok insanca bir işin, kanunsuz yollardan bulunmasına çalışılması, elbette, birçok tehlike taşıyordu. Yarım saatlik yol aldıktan sonra barınağın oralara vardığımda, birden bire ters bir şeyler olduğunu hemen anladım. Mağaranın yöresinde bir kalabalık birikmişti. Bekçilerle polisler de kalabalık arasında tehlike sinyali gibi göze çarpıyordu. Meraklı seyircilerden biri gibi yanaştım. Tanıdık hiçbir kişiye denk gelmedim. Biraz yüreklenerek meraklıların önüne geçtiğimde her şeyi gördüm. Demir Ali ölü olarak kirli yorganın üzerinde yatıyordu. Yüzü gözü, bilekleri kan içindeydi. Meraklılardan biri:

— Bileklerini şişe kırıklarıyla keserek kendini öldürmüş, dedi.

— Acaba, neden? diye sordum.

— Birtakım zararlı işler yapıp adam yaralayan, birçok para vuran berduşları kovalayan polis, burasını bulmuş. İçeride hasta elebaşıyı bulunca götürmek istemişler. O da hemen kırdığı şişeyle iki kolunun bileklerimi keserek, yüzünü bu şişe parçalarıyla çizip kan içinde bırakarak kendini öldürmüş.

Bir başka meraklı şunları söyledi:

— Hepsini İbnetor Fikri ele vermiş. Söylendiğine göre bir Öğretmen Okulu öğrencisine yol parası bulmak uğruna birçok berduş dün gece büyük bir soyguna girişmiş, eğer, muhbir olmasaymış, herifçioğulları isteklerinden başarı sağlayacaklarmış.

— Hepsi yakalanmış mı? diye sordum.

Adam:

— Hepsi de yakalandı. İçlerinde bir de küçük kız varmış. dedi.

Bütün bu çocukların başlarını yaktığım için birden içim sızladı. Gözlerimden yaşlar boşandı. Kafasında, birçok Dârüleytamlıyı kurtarmak uğruna tasarılar, düşler saklayan Demir Ali, yüzüne gözüne konan sineklere elini bile kaldıramadan oracıkta cansız yatıyordu. Demek hapishaneye girmektense ölmeyi yeğ görmüştü.

Birdenbire usuma geldi: Bir Öğretmen Okulu öğrencisi yüzünden çıkan olayları polis değerlendirecek, beni bulup sorguya çekecek, belki de elebaşılardan biri olarak hapse attıracaktı. Bu düşünce kafama balyoz gibi inince kendimi kalabalığın dışında buldum. Hızlı hızlı oradan uzaklaştım. Dün gece neler olduğunu öğrenmeye can atıyorsam da bunu kimden öğrenebileceğimi bilemiyordum. Başımı alıp bu belalı yerlerden uzaklaştıysam da belaların beni bulmak uğruna sıraya girdiğini de seziyordum.

Eski ayakkabılarımı aşındırıp duran Divanyolu'nun taşlarını biraz daha hoşnut etmek üzere bir aşağı bir yukarı bir kez daha volta vurdum. Evet, koca İstanbul, artık benim için büyük bir mahpusaneden başka birşey değildi. Yalnız, bir ayırım vardı: Ben, sürekli bu mahpusanenin koğuşlarına alınmıyor, onun avlusunda yatırılıp kaldırılıyordum. Hem de açlık cezasına çarptırılıyordum. Divanyolu'nu, bu koskoca mahpusane avlusunun en uğurlu bir bölümü olarak benimsemiştim. Orada dolaşmanın bana uğur getireceğini sanıyordum. Uzun bir yürüyüşten geldikten sonra yaptığım bu tur, beni yordu. Bir kez daha aşağı, Gülhane Parkı'na indim. Parkın kocaman, yüksek çınarları, bana hep Beykoz'un o ünlü Yuşa Tepesi'ne giden çınarlı yolunu andırıyordu. O çınarlı yolun sonunda güz mevsiminin ormanlara armağan ettiği tatlı koca yemişler, fındıklar, kestaneler vardı. Beykoz Darüleytamı'ndayken o dağların bu hoş nimetlerinden arık yiyeceklerimize ne katıklar eklemiştik. Beykoz'a gidecek biraz vapur param olsaydı o güzelim sütlü fındıklar, kestanelerle bu eskimiş açlığın üstesinden nasıl geleceğimi ben bilirdim. Artık, bir kez daha geri dönmeyecek olan o Beykoz'daki tatlı, acı çocukluk günleri. Itın bir yağmur gibi anılarının bahçesine yağarken kendimi bir kez daha Gülhane Parkı'nın ana yoldan ayrılan üst patikasında buldum. Gözlerim, yörede hep yenebilecek, unutulmuş, bırakılmış bir şeyler arıyor, bir yandan da yeni bir şiirin, dünya edebiyatı etkilerinden gelen dizeleriyle, hüzünlü hüzünlü havasıyla dolmaktaydım.

Üst yoldan böylece yürüyerek Gülhane Parkı'nın en yüksek geniş görünüşlü yerine vardım. Demir parmaklıklara yaklaşık boş bir sıraya oturdum. Kafam, yazdığım hüzünlü şiirin pembe

dumanı içinde esrik gibiydi. Zamanın beni türlü nedenlerle bir salkım üzüm gibi ezerken verdiği acıları, bir Hint yogisi gibi uzaklaştırmıştım. Şiirin gücü, bana ileriki zorunlu yaşamıma ulaşmak üzere büyülü aşılar yapıyordu. Sanki, biraz sonra, zengin bir sofra beni bekliyormuş gibi kendimi bir garanti duygusunun içinde duyuyordum. Marmara'nın, Boğaz'ın serin sularını yalayarak gelen serin rüzgâr, sanki, Tuba ağacının altındaymışım gibi beni aldatıyordu. Yazdığım dizeler, bana zamanın çetin koşullarını yenmek üzere altın köprüler kuruyordu. Önümdeki uçurumları kolayca sekerek atlıyordum. Bu sırada yanıbaşıma bir iki kişinin gelip oturduğunu görür gibi oldum. Gözlerim, yazdığım şiirin pembe dumanıyla perdeli olduğundan onların biçimlerini bütün göremediğim gibi aldırış da etmemiştim. Sağımdan, solumdan iki baş eğilerek yazdığım şiirin dizelerini kaçamak izlemeye çalışıyordu. Bir ara, bir baş, yüzüme öyle yanaştı ki, başımı çevirip bakmak zorunda kaldım. Gözlerimle olsun bu saygısız kişiyi paylayacaktım. Birdenbire gözlerim, tanıdık, sevimli bir yüzün ışıklarıyla aydınlandı: Bu, resmimizi yapmak üzere bizi el ele verdiren ressamın bana tanıttığı Suna'dan başkası değildi. Bir de soluma baktim ki, ne göreyim, öbürü de onun arkadaşı Seher değil mi? Onları görünce yaptığım ilk tepki, yırtık ayakkabılarımı sıranın altına çekmek oldu. İkisi de bana ellerini verdi, sıktım. Yüzümde şiirin verdiği pembelikle birlikte açlığın verdiği hınzır kansızlık, sarılık da vardı.

Suna:

— Şair, dedi, sizi rahatsız etmek zorunda kaldık. Bu yıl lisenin son sınıfındayız. Sizden bir şeyler öğrenmek zorundayız, öyle tatlı söylüyorsunuz ki, sizi dinlemek bizim için mutlar mutu oluyor. Hele, Seher, size bayağı vurulmuş, durmadan sizi aramamızı söyledi durdu. Birkaç kez sizi aradıksa da bulamadık! 'Her halde okuluna dönmüştür' dedik

— Neredeee? Bir türlü gidemedim.

— Neden gidemediniz?

— Gidemiyorum.

Suna sordu:

— Herhalde, görmeyeli çok şiir yazmışsınızdır.

— Bu sıralarda iyi, kötü bir iş olarak biricik yapabildiğim iş,

şiir yazmak. Bunun benden başka kimseye kötülüğü de yok. Neden şiir yazıyorsun diye bana çıkışan, beni karakola götürmek isteyen kimse yok.

Suna da, Seher de güldü. Sözümü şöylece sürdürdüm:

— Ne var ki, şiir, her zaman böyle ana kuzusu gibi uysal, sevimli, pasif değildir. Kimi zaman, karşısında azgın zulümler, kötülükler görünce o da çelimsiz durumuna bakmadan zulüm ejderhalarına karşı dikilir, ateş püskürür. Ejderhaları yıldırdığı olur.

Seher atıldı:

— Namık Kemal, Tevfik Fikret, öyle yaptılar.

Suna, yüzünde hiçbir renk vermeyerek:

— Çok şükür, o zulmün günleri çok geride kaldı. Bundan sonra, artık şairlerin kafa tutacağı zulüm, zalim filan kalmadı, deyiverdi.

— Türkiye gül bahçesi mi oldu? dedim.

— Hayır, dedi, Türkiye bir gül bahçesi değil. Ama, Bir Abdülhamit de kalmadı.

Buna hiçbir yanıt veremedim. Ortada Gazi Mustafa Kemal vardı. O da elbette, bir Abdülhamit değildi. O, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın en büyük kahramanıydı. Ancak, ortada yolunda olmayan bir şeyler vardı. Ben, aylardan beri helalarda yatıp kalkıyor, türlü kötülüklerle karşılaşıyordum. Beni okuluma göndermek üzere hiçbir özel yada tüzel kişi bana elini uzatmıyordu. Kahramanlar vardı ama, çarkta bir bozukluk vardı. Bunları düşünerek bir süre susup Çamlıca'nın tepelerinden hızlı hızlı geçen ak bulutlara baktım. Sanki bir yerlerde ivedi işleri varmışçasına ivecendiler. Genç kızlar, bana öyle yakın oturuyorlardı ki tatlı sıcaklıklarını ruhumun içinde duyuyordum.

Suna:

— Bize yaşamınız üstüne hiçbir şey söylemiyorsunuz. Böyle de olmaz ki! Nerede kalıyorsunuz? Sizi aramak gerekirse nerede arayalım? Serveti Fünun Dergisi'ni izliyoruz, ancak, öbür şiirleriniz çıkmıyor.

— Elbette çıkmaz. Şiirlerimi oraya gidip gelenler genç şairler biraz değiştirerek kendi imzalarıyla yayımlıyorlar. Bu yaz çıkan sayıları karıştıracak olursanız orada kalpsiz ölü diye bir şiir

göreceksiniz. O, benim kalbi çalınmış adam adlı şiirimden bozmadır. Fena da bozmamış, ama, ne yazık ki hırsızlık yapmış. Hem, benim gibi şu durumda bulunan bir genç adamın şiiri.

Suna:

— Musa Bey kardeş, dedi, bilmenizi isterim ki sizinle bildiğinizden daha çok ilgileniyoruz. Ancak, demin de dediğim gibi yaşamınız, yeriniz yurdunuz üstüne bize hiçbir bilgi vermediniz.

— Ne bilgi vereyim. Yersiz yurtsuz bir Öğretmen Okulu öğrencisiyim. Size bundan başka söyleyebileceğim hiçbir şey yok.

Açlığın verdiği bir baygınlık, midemden başlayarak bütün gövdemi dolaştı. Gözlerim karardı, dizlerimin üzerindeki çanta elimden düştü. Kızlar her iki yanımdan bana destek olmasalardı yere yuvarlanacaktım. Bu, bir kez daha başımdan geçmişti. Başım, Suna'nın omuzlarına düştü. Sol elimle de Seher'in elini yakaladım. Baygınlık, bir iki dakikadan çok sürmedi. Kendime geldiğimde hâlâ başım biraz dönüyordu. Baktım, her iki kız, birer elimden sımsıkı tutmuş, yüzüme bakıyordu. Konuşmuyorduk. Böylece birkaç dakika geçti.

Seher, çok alçak bir sesle, bayağı, fısıltıyla:

— Başınız neden döndü? Sar'a geçirdiniz mi hiç? Hasta mısınız?

Bitkin bir yüzle genç kızın yüzüne baktım:

— Hiçbiri değil. Hasta filan değilim.

İki kız, benim yüzümün hizasında başlarını kaldırıp gizlice bakıştı. Birbirlerine bir şeyler demek istedilerse de ne onlar bunu bütün anladılar, ne de ben.

— Kalkalım, dedim, benimle uğraşarak tedirgin olmayın.

Ben kalkınca onlar da kalktılar. Ellerimiz ayrıldı. Genç kızların ellerinin sıcaklığı, şimdi bile ellerimde cemre gibi ısıtıyor, titriyordu. Sarayburnu'na doğru yürüdük. Ellerimiz birbirine değiyorsa da artık, el ele tutaşamıyorduk. Buruna vardık. Uzun kamışlı, uzun kınnaplı oltalarını denize atmış olan umut avcılarını bir süre, susarak, türlü konular düşünerek seyrettik. Ben, böyle dalgın, suskun, balık avcılarını seyreder gibi yaparak çok uzak kurtuluş olanakları düşündüğüm sırada Suna ile Seher, bir ara benden bir iki adım uzaklaşıp ivedi bir şeyler fısıldaştılar. Sonra, yine bana yaklaşıp elimi güçlüce sıkarken şöyle dediler:

— Yarın, öğleye doğru parkın cümle kapısının oralarda bu-

luşalım. İsterseniz, siz bizi bekleyiniz, bir kır yemeği hazırlayıp gelelim. Mecidiyeköy sırtlarında bir piknik yaparız. Piknik için hem güzel, açıklık bir yer, hem de tramvaya atladın mı hiçbir yerde durmadan oradasın. Gülhane Parkı da güzel, ama, kokmuş bir yer. İyi insanların korkmadan gezip dolaşacağı yer değil, nasıl, gelir misiniz?

Sevindim. Yiyecek de getireceklerdi. Orta halli güzelliğe sahip benim yaşımda iki kız. Yürekliler de.

— Bilmem ki, dedim, gelmesine gelirim, ama, durumum uygun değil.

Ayakkabılarımı gizlice dikizleyişimi yakaladılar.

Suna:

— Önemli değil, Musa kardeşimiz, dedi, dünyada ölümden başka her şeyin çaresi vardır.

— Olanakları sıfır olanlar için çaresizlik de, ölüm de bir adım ötededir. Ancak, beni sevindirdiniz. Bu boğucu, yalnızlık, sahipsizlik dumanı içinde bana pırlanta gibi iki genç kız dostluk ellerini uzatıyor, bana umut ufuklarına doğru ışıklı iki pencere açıyor. Sağ olun, çok sağ olun. Sizi yarın öğleye doğru dediğiniz yerde bekleyeceğim.

Genç kızlar, hızlı adımlarla ayrılıp uzaklaştıktan sonra ben de Babıâli'ye yöneldim. Türkiye'nin bu düşün merkezi, bana o soğuk su akıtan çeşmesinden başka hiçbir dost eli uzatmıyordu. Oranın bütün baskı makinaları sanki hep benim kafamın içinde çalıştığı halde benim şiirlerimi yayımlayamıyor, benim özgün bir sanat adamı olduğumu kamuoyuna duyuramıyorlardı. Soğuk, biraz acı suyla midemin boşluğunu doldururken böyle düşünüyor, bir şeylere kızıyordum. Ne yazık ki, kime, neye kızacağımı iyi bilmiyordum. Dönüp dolaşıp kendi kendime kızmaktan başka çözüm bulamıyordum.

13

Ertesi gün yapacağımız Mecidiyeköy pikniği, kafamı öyle tatlı tatlı kurcalıyordu ki, akşamın çabuk gelmesini, gecenin yıldırım gibi geçmesini istiyordum. Zaman da böyle günlerde kolay geçmez. Saatler, saatin üstünde çakılır kalır. Beni böyle tatlı tatlı düşler kurmaya götüren, neydi? Hayır, kızlar değildi. Onla-

rın getireceklerini sandığım güzel, kuru yiyeceklerdi. Şiirin baskınlarına uğradığım saatlerin dışında bütün düşündüğüm, düşünü kurduğum şey, ekmekti. Artık, yiyecekler usumun kıyısından bile geçmiyordu. Evet, bütün düşündüğüm, yaşamımda bir kez daha yitirdiğim ekmekti. Bütün düşlerim onunla doluydu. Fırınlardan gelen ekşi maya kokulu ekmek buğuları, dumanları aç boşluğumda mis gibi gezinip dolaşıyordu. Çocukluğumda duyduğum açlık, beni ancak bir köpek eniği gibi ilgilendiriyordu. Şimdi, durum hiç de öyle değildi. Şimdi, toplumda yolunda olmayan bir düzenin varlığını seziyor, içimden ayaklanıyordum. Biribirinden habersiz, kaygusuz insan yığınları yanı başımdan geçip gidiyor, berduşun yırtık pırtık üstüne başına, benim yırtık ayakkabılarıma, sokakta her an düşecekmiş gibi sallanarak gidişime hiç kimse aldırış etmiyordu. Yukarıda dediğim gibi, akşamı iple çektim. WC Palas'taki odama bir ayak önce varmaya can atıyordum. Açlık, bir süre uykuyu kaçırıyorsa da sonra yarattığı bitkinlikle insanı dinlenmeye, uzanıp yatmaya zorluyordu. Karanlık basınca Sirkeci'ye uğradım. Oradaki lokantaların birinden bulaşıkçılık isteyecektim. Birer birer hepsinin kapısından, vitrinlerinden içeri bakarak başvurabileceğim iyi bir insan yüzü aradım. Millet, sofralara kurulmuş, yiyor, içiyordu. Bunca parayı nereden buluyorlar, diye düşündüm. Hele, oradaki ünlü işkembeciden caddeye taşan kızartma, et, sarımsak, sirke kokusundan oluşan bir senfoni, büsbütün başımı döndürdü.

Döndüm dolaştım, büyük lokantalardan hiç birine girip iş istemek yürekliliğini gösteremeyerek Sirkeci'den uzakça bir köşede sıkışıp kalmış küçük bir aşevinin önünde bir süre dikilip durdum. Sonra, oradan çıkan önlüklü zavallı bir çırağa:

— Kardeşim, bakar mısın, dedim, sor bakalım, ustan bir bulaşıkçı filan istiyor mu?

Çocuk, şaşkınlıkla baştan aşağı beni süzdü. Buna hiçbir anlam veremeyerek elindeki öte beriyle çekti gitti. Bu, bulaşıkçılık alanında günlerdir taşıdığım umudu kırdı. Boğaz tokluğuna bulaşıkçılık, benim için şimdilik açlıktan kurtulmak uğruna bir çözümdü. En büyük tehlike açlıktı. Bu namuzssuz illet, günün birinde ölümle bitebilirdi. Ayrıca, ben, ekmeğini taştan çıkaran insan değildim. Goethe'nin, Shakespeare'in, Victor Hugo'nun, Hayyam'ın, Baudelaire'in, Yunus Emre'nin, Abdülhak Haf-

nid'in, Schiller'in, Petöfi'nin sofralarında bulunmuştum. Bu genç yaşımda hemen hepsinin en güzel yapıtlarını, şiirlerini okumuş, yeryüzünün şiir bahçelerinde özgür bir turist olarak gezinmiş, ekmek derdinin ulaşamayacağı bir düzeye ulaşmıştım. Bayağı, bir tip soylu olmuştum. Ekmek derdinin benim gibilerin başında ekşiyemeceğine inanır duruma gelmiştim. Şiirin ekmeği yenebileceğini sanıyordum. Bu yüzden de yaşamın dışında yaşıyordum. Yaşamın bu kez indirdiği uyarı yumruğu pek yamandı. Yeryüzü edebiyatın güzellikleri beni şımartmış, almış götürmüştü. Şimdi, bulutlardan yere düşmenin korkunç şaşkınlığı, perişanlığı, yıkımı içindeydim.

Uzun sözün kısası, bütün o güzelim yemekleri, yemişleri, içkileri, ekmekleri Sirkeci'de bırakarak oradan uzaklaştım. Çokça dikkati çekmeden benim WC Palas'ı bir gidip göreyim, dedim. Tramvay yolumun biraz ötesinde memesini bir kurtuluş umudu uğruna ısırdığım genç kadınla karşılaştım. Gülerek bana doğru geldi, iki elimi avuçlarının içine alıp yanaklarımdan eski bir ahbap gibi öperken:

— Ne o? Hâlâ okuluna gidemedin mi, güzel çocuk? dedi.

— Görüyorsun ki, gidemedim, dedim. Gidemedimse de gideceğim.

— Git, yavrucuğum, ivedi git. İstanbul dedikleri kokmuş bir karı. Her türlü kötülüğü var. Genç erkeklerle genç kızlar, kadınlar için büsbütün bir bataklık. Bir saplandın mı, kurtuluş nanay. Ben de buraya bir genç kız olarak geldim. Yarı belime dek çamurun içindeyim. Hangi yöne dönüp de bir çıkış yolu arasam bütün yolların türlü canavarlarla tutulmuş olduğunu görüyorum.

— O gece bize saldıranlar ne oldu? Polis, arkalarına düştü mü?

— Sen, neler konuşuyorsun, Musa, polisin, böyle ufak tefek işlerin arkasından koşacak zamanı mı var? Sen, o gece benim mememi ısırmayı akıl etmeseydin, bütün ömrün boyunca utanç duyacağın kötülüklerin kurbanı olacaktın. Bu insanların, ekmek parası uğruna yapamayacakları kötülük yoktur.

Genç kadın, bütün bu konuşma sırasında ellerimi avuçlarında evirip çeviriyor, onları mini mini bir kedi yavrusu gibi sever görünüyordu.

Benden ayrılıp giderken:

— Dikkatli ol, parklarda uyuyup kalma. Rastgelenin verdiği yiyecekleri yeme, içecekleri içme. Yemeklerde, içecekler de esrar filan gibi uyuşturucu zıkkımlar bulunabilir. Ben, bir kaç kez böyle tuzaklara düştüm. Bu yüzden kendi çaydanlığımda kaynayan çaydan başkasını içmem. Biliyorum ki, benim yöremdeki bütün dostlar, namussuzdur, alçaktırlar, kurtturlar. İnsan biçiminde görünüşlerine bakma.

Genç kadın, tramvay yolunun boyunca yürüyerek durağa vardı. Oradan tramvaya atladığını gördüm. 'Bana bir yerde neden bir yemek yedirmedi' diye düşünmekten kendimi alamadım. Bu yüzden de onu ayıpladım. Sonra, düşündüm ki, düşünmek her zaman kolaydı. Her şeyi düşünebilirdik, ancak, her şeyi yapabilmek pek çok koşulun bir araya gelmesine bağlıydı. Cami avlusunun taştan cümle kapısına vardığımda yatsı ezanı okunuyordu. Musluklar, hela müminlerle kaynaşıyordu. Bir genç insanın orada su dökmeye gelmesi sanki çok garip bir işmiş gibi ben su dökerken bu mümin taslaklarının bir bölüğü dönüp dönüp bana bakıyorlardı. Zaten oraya su sökmek üzere değil, bir kontrol üzere gitmiştim. Gövdemde dökülecek bir damla bile su yoktu. Gövdem, yukarılarda da söylediğim gibi, gövdem, meleklerin fizyolojisini andırır bir yansızlık kazanmıştı. Gövdem, insanlara özgü pek çok önemli fonksiyondan arındığı gibi, ruhum da ak alevden geçmiş bir madde gibi temizlenmişti. İnsanoğlunu çamurlara sürükleyen bütün hevesler, tutkular, buğu gibi uçup gitmişti Şimdi, bende salt tariki dünyaların erdemli yaşamları yaşıyordu. İnsanlık felsefesesinin kötülük dediği hiçbir şey, bende konuk değildi. Açlık, cehennemin en korkunç ateşinden daha korkunç bir ateşti. Onun, insanı ittiği bir tek suç duygusu vardı ki, beni ara sıra zorlayan biricik erdemsizlik buydu: Çalmak. Darüleytamlar'da Hükümet'in veremediği vitaminleri biz, kendimiz milletin bahçelerinden çalmak zorunda kalırdık. Şu sırada, hele, Demir Ali ile arkadaşlarının durumunu gördükten sonra, hırsızlık gözümde büsbütün dirimcil bir anlam almıştı. Sık sık nasıl çalabileceğimi düşünmeye başlamıştım. Bu kaldırımlarda bin yıl da sürünsem hiç kimsenin bana bir lokma ekmek vereceği yoktu. Musluklarda abdesi alanların iğrenç bakışlarından kurtulmak uğ-

runa kendimi WC Palas'tan dışarı attım. Oh! Oh, bu bakışların cehennemlik sahipleri, yer yüzünün nimetlerini kapıştıktan sonra bir de öbür dünyayı fethetmeye çalışıyorlardı. Ancak, sağduyumla, sağduyumla anladığıma göre, bu çok kuşkuluydu. Bu, bir hüsnü kuruntudan öteye gitmeyecekti. İstanbul'un sokakları öylesine rezildi ki, dirimimi savunabilmek pahasına her dakikanın arkasında sinmiş gözcülük ediyordum. Küçük varlığımın mazgallarına bütün ilkel, güçlerimi nöbetçi olarak dikmiştim. Beynimin bütün kütlesi kımıldıyor, çalışıyordu. Gelmiş, gelecek tehlikeleri önlemek uğruna bir kaplanlar ülkesindeki serüvenci gibi kendimi alarm durumunda buluyordum. İçimde, bir tiksinti belirmişti. Kızgın suları olan bir gayzer gibi fışkırıyor, güneşin fırtınaları gibi etkisini çok ötelere dek sürdürüyordu. Tiksinti, toplumun bu ilkel aşağılıklarının bütün olanaklarıyla yaşadığını anlamamdan ileri geliyordu. Din, bunları önleyemiyor, salt üzerlerine örtüler örtüyor, Tanrı'nın gözlerinden saklanmalarına çalışılıyordu. Heladan çıktıktan sonra, Divanyolu'ndan Beyazıt'a çıkmaya başladım. Üniversitenin saatine göre davranacak, uyku saatim gelmedikçe aşağı inmeyecektim.

Saat bir sularında WC Palas'a varıp da soyunduğumda pantalonumu ütüye koyacak, gazetemi taşlığa serecek, yatağını hazırlayacak gücüm kalmamıştı. İstencimin son damlasını kullanmasam öylece taşlara serilip yatacaktım. Komaya benzer düşsüz bir uykuya daldığım sırada sağ elimin şahadet parmağında duyduğum keskin bir acıyla uyandım. Etimin üzerinden kadife yumuşaklığında ılık bir tüy yığmağı geçti. Kuburdan gelen fare cırıltıları, bu geceki konuğumun kim olduğunu hemen bana bildirdi. Yattığım yerin alt katında yaşayanların birinin azizliğiydi bu. Hemen anağıma vaktiyle gazetede okuduğum bir olay geldi: Bebeğini odada bırakarak mutfakta iş gören ana, birdenbire onu anarak odanın kapısına vardığında şu görünüşle karşılaşıp düşerek bayılmış; iri bir fare, bebeğin burnunu kemirmeye çalışırken iri bir yılan fareyi kaptığı gibi kaçmaya başlamış. Sıçanların bu hınzırlıklarını bildiğimden çokça korkmadım. En sonra, karşımdaki bir sıçandı. Kalkıp yatağımda (gazetenin üzerinde) oturdum. Parmağım, az da olsa acıyordu. Hayvanın, iki dişini parmağıma batırdığını anladım. Ancak, karanlıkta bir şey görülemiyordu. 'Sa-

bah ola hayır ola' deyip yine yatağıma uzandım. İçime bir korku da düşmedi değildi. Acaba, hayvan kuduz olmasındı? Bu kuşku, en aşağı bir değerli uyku saatimi yedi. Sonra, kuduz olsa da olmasa da gece vakti hiçbir şey yapılamayacağını düşünerek uyumaya çalıştım, başardım da. Sabah ezanı okunurken ilk işim elime bakmak oldu: Evet, kötü hayvan, parmağımda derince iki diş yeri bırakmıştı. Kuduzdan sonra en çok korktuğum, bu lağım sıçanlarının pislik içinde gezip dolaştıklarından, giderek, pislik yediklerinden dolayı taşımak olasılıkları olan zararlı hastalık mikroplarının varlığıydı. Zorlukla birkaç damla küçük su dökerek parmağımı pansuman yapmaya çalıştım. Sonra, ivedi giyinerek Ayasofya musluklarına koştum. Elimi, yüzümü, mendilimi yıkayarak Sultanahmet yangın yerindeki o yüksek, görünümlü çıkıntının üzerine oturup biraz ısınmaya, güç toplamaya çalıştım. Yitirdiğim gücü, sanki güneşin ışınlarından alacakmışım gibi bir duygu taşıyordum. Güneş bana bir şeyler, vitaminler veriyorsa da benden de bir şeyler, dirimcil bir şeyler alıp götürüyordu. Özellikle, gövdemdeki suyla birlikte tuzu da alıyordu. Gerçi çokça terlemiyorsam da yine de terliyordum. Bu da bir türlü alamadığım gövdeme yararlı tuzu eksiltiyordu. Randevu saatlerini iple çekerek en sonra Gülhane Parkı'na indim. Kapıya yakın sıralardan birine oturdum. Parkın serin, tertemiz havasını ilk almaya gelenler, geceki uykusuzluklarını gidermek isteyen berduşlardı. Bunların arasında iyi giyimli kişiler de vardı. Anlaşılan, onlar da toplumun büsbütün dışına düşmemek üzere o bir kat giysilerini dikkatle esirgiyorlardı. Park, bu sabah pek güzeldi. Şu birkaç zavallı berduşu da görmesem kendimi büyük bir ormanın sonsuzluğunda konuk sanacaktım. Başımın üzerinde dal budak salmış, yüksek, görkemli ağaçlar, bende saygı uyandırıyordu. Onlara duymakta olduğum saygının derindeki nedenlerinden biri de hepsinin ana yurtlarından uzakta birer tutsak ağaç oluşlarındandı. Hayvanat bahçelerindeki dev gorilleri, filleri, zürafaları andırıyorlardı. Bu düşüncedir ki, bendeki büyük orman düşünü baltalıyordu. Kalemi kâğıdımı çıkararak üçer üçer aralanan altışar dizelik şiirlerimden bir ikisini daha karaladım. Bunlarda da Müebbet'in ölümsüz aşkı anlatılıyordu. Dante'nin Beatriçe'si, bu şiirlerde Müebbet'e ayna tutuyordu. İdealimdeki güzel kız, şu sırada

beni yalnız bırakmıyor, durmaksızın bana şiirler yazdırıyordu. Oysa, onun bunlardan hiç haberi yoktu. Olmayacaktı da. Şu sırada, Müebbet, bende mistik bir duman olup çıkmıştı. Bu duman mis kokulu varlığı ile çevremde, derinliklerimde dolaşıp duruyor, bana bir tür destek oluyordu. Petrarca'nın nasıl bir Lora'sı, Dante'nin nasıl bir Beatrice'si varsa, benim de bir Müebbet'im vardı. En umutsuz günlerimde, geceli, gündüzlü, onu yanımda gezdiriyordum. Gördüğüm bütün kızlarda, kadınlarda ondan bir şeyler, çizgiler, güzellikler arıyordum. Bugün, beni gelip alacak iki kızda ise, onun en ufak bir gölgesi bulunmuyordu. Bunlar, orta halli kızlardı. Hem bunlar gerçekçi kızlardı. Serbestçe gelip Gülhane Parkı'nda gezebiliyorlardı. Müebbet ise benim düş dünyamdan öte ancak, anasıyla babasının çizmiş olduğu geleneksel bahçelerde gezebiliyordu.

Vakit kuşluğu geçiyordu ki, kız arkadaşlarım göründü. Arkasına dek dayanmış demir kapıların bıraktığı boşluktan ellerinde paketlerle, gülümseyerek geliyorlardı. Ara sıra da arkalarına baktıklarını gördüm. Korktukları bir şey de olsa gerekti. Ben de hemen kalkarak Saray duvarlarının dibindeki patikaya doğru yürüdüm. Kuşkulanmıştım. Acaba onları izleyen biri mi vardı? Arkamdan geldiler, sık ağaçların kurduğu yeşil perdenin arkasında durup el sıkıştık.

Suna:

— Musa Bey, dedi, size söylemek zorundayım: Bana balta olmuş kötü bir çocuk var, o da lisede okuyor. Zorla güzellik olmaz ya. Geçen gün sizinle buluşmamızı izlemiş. Şimdi, direterek beni izliyor. Sultanahmet durağında tramvaydan inip buraya gelirken yine onu görür gibi oldum. Yöremize bakıp durmamız bundan. Yoksa başka bir tehlike filan yok.

Sonra, elindeki paketlerden birini ivedi açtı:

— Musa kardeş, hiç laf yok. Askerdeki kardeşimin ayakkabılarını sana getirdim. Hemen git, ötekileri de fırlat gitsin. Şimdilik yapabildiğim bu. Şu çocuğu, nasıl atlatacağımızı düşünüyorum. Sen, giymene bak.

Üçümüz birden yere oturduk, benim eski ayakkabılarımı üçümüz birden çıkarıp bir kenara ittik. İkisinin yardımıyla oldukça yeni ayakkabıları giydim. Oh, durumum kurtulmuştu. Su-

na, bana bir de kravat getirmişti. Benimki çok solmuştu. Bunu da takınca bayağı kendime geldim. Okul şapkamı da çıkarıp çantaya soktum. Bunu kızların isteğiyle yaptım. Kızlar, yazlık bir şeyler giymişlerdi. Bunlarla kırda rahatça oturabilirlerdi.

Benim işim bitince, Suna hemen yürümeye başlayarak:

— Çocuklar, arkamdan gelin, dedi, hızlı bir yürüyüşle öbür çıkış yerine gidelim. Oradan sıvışabiliriz. Hergele, isterse bizi akşama dek Gülhane Parkı'nda arasın dursun.

Beş dakika sonra, aşağı kapıdan çıkmış, Sirkeci durağına bile varmıştık. Oradan sonra tabanvayla ver elini Mecidiyeköy kırları. Dut mevsimi, katırtırnaklarının sapsarı çiçeklerinden havaya püskürttüğü güzel kokular çoktan geçmişti. Yine de halk, bu ıssız yerlerde küme küme oturup dinleniyor, buraları salt cinlerle perilere bırakmıyordu. Issız bir ara yoldan ilerlerken kızlar bana öyle yanaşmışlardı ki ikisini de sevgililerin yaptıkları gibi bellerinden sarmaya çalıştım. İkisi de buna pek sevinir göründü. Bir elimde şiir çantam bulunduğundan Seher'i iyi saramamıştım. Genç kız, çantamı elimden alıp kendi taşıyarak kendisini iyice sarmama yardım etti. Uzun bir yürüyüş yapmıştık. Yorulur gibi olmuştum. Gövdemde harcayacak enerji yoktu, Genç kızlar öyle mutluydular ki, bunu ayırt edecek durumda değillerdi. Sanki, bu biçimde sonrasız yürüyebilecekmiş gibi dinçtiler. Suna, ıssız, kuytu, bir gölgelikte oturmamızı önerdi. Ben, orada herhangi bir saldırıya uğrayabileceğimizi düşünerek yolun üstündeki bir tümsekte büyümüş bir akasya ağacının gölgesinde oturmamızı söyledim, benimsediler. Burada daha çok güvencedeydik. Olur olmaz zararlı kişiler, göz önünde bize saldırmayı düşünemezlerdi. Kızlar, ellerindeki paketleri, hırkaları oracığa bıraktılar. Başlarındaki bereleri çıkarıp atarak saçlarını açtılar. Suna, kırda gerekir diye getirdiği hırkasını altıma sermek istedi. Diretti, razı oldum. Ben, sırtımı genç akasyaya verip oturdum. Kızlar da sağımda solumda yer aldılar. Az da olsa terlemiştim. Kızlar da terliydi. Terleri mis gibi kokuyordu. Buna şaşmaktan kendimi alamadım. Evet, her ikisinden de mis keçilerinden yada mis farelerinden elde edilen güzel kokuya benzer bir koku geliyordu. Dinlenmek üzere bir süre böylece oturduk. Genç kızların her iki yandan sıcaklığı, bana da tatlı dakikalar yaşatmıyor değildi, an-

cak, benim usumu kurcalayan biricik düşünce, yemekti. Yiyecek olarak neler getirebildiklerini düşünüyor, bir ayak önce onlara kavuşmaya can atıyordum. Kızların diriltici sıcaklığına bakmadan her an düşüp bayılabilirdim. Açlık, içimde ayaklanmış, bir canavar gibi dolaşıyordu. Bu sırada en çok sevindiğim şey, yeni boyanmış olan ayakkabılarının ayna gibi parlayarak, kızları da, beni de kara aynalarında yansıtmalarıydı. Artık, giyim, kuşamca utanacağım bir durumum yoktu. Her iki kız da bu sırada yumuşak ellerini ellerime bırakmışlardı. Birbirlerini kıskanmadan benim dostluğumu, arkadaşlığımı bölüşmeleri pek tuhafıma gitti desem yalan söylememiş olurum. Soluk almaktan bile korkarak oturuyorduk. Kızlar bir ara başlarını da omuzlarıma yaslayıverdiler. Benim uzun kumral saçlarım, Suna'nın kara, kısa saçlarıyla Seher'in kumrala çalan biraz uzunca saçları birbirine karışmıştı. Şaşkındım. Bu korkunç açlık günlerinde böyle birdenbire gelen bu ilginç aşka hiçbir anlam veremiyordum. Buna düş demek daha doğru olurdu. Aç tavuk kendini darı ambarında görürmüş. Cinsel azgınlık içindeki bir gövde de kendisini böyle bol bir kadın, kız koleksiyonu içinde düşleyebilirdi. Genç kızların bana gösterdikleri bu yakınlığa gerçekten de şaşmaktan kendimi alamıyordum. Düşünceler zincirimin bir ucundaki son düşüncem şuydu: 'Bu Musa, şair, yakışıklı bir genç, ancak bize yar olmaz. Okulu uzakta. Geçip gittikten sonra bizi kolayca unutur. Şu sırada ondan ortaklaşa yararlanmanın yoluna bakalım.' Evet, bu ortaklaşa sevginin yorumunu ancak böyle yapabiliyordum. Bu sırada bu sevgi gösterilerinin bana bir çuval saman gibi geldiğini söylersem inanınız. Açlık canavarı içimde ter ter tepmiyordu. Eğer, yiyeceklerin bu kerte yakına geldiğini bilmeseydi böyle azgınca ayaklanmazdı. Genç kızlar, başları omuzlarımda böyle bir süre gerçek isteklerinin yada düş bulutlarının pamuk yığınları içinde yatıp yuvarlandıktan sonra bakışarak davrandılar. Düzlüğe paketlere sarılan gazeteleri sererek sofrayı kurdular. Zeytin yağlı dolmalar, haşlanmış yumurtalar, ev çörekleri, sonra kınalı yapıncak üzümü, bir kilo. Kınalı yapıncak üzümünü görünce birden Reşat Nuri'nin ünlü romanındaki mutsuz kızcağızın mutsuz aşkını andım. Keman seslerinin romantik güzelliği içinde, doğa dekorunun da yardımcılığında insanoğlunun en güzel aşk-

larından birini yaşayan kızcağız, Kınalı Yapıncak, birdenbire tatlı çilli yüzüyle gözlerimin önünde belirdi.

Yemeğimizi büyük bir iştahla yedik. Genç kızlar da bu uzun yürüyüşten sonra benim gibi acıkmışlardı. Her iki kız da ayrı ayrı en güzel parçaları benim önüme sürerek bana konukseverlik gösteriyordu. Yemeğimizi yiyip tatlı olarak üstüne üzümü de ekleyince su gereksinimimizi de bu karşılamış oldu. Karnım doyunca içimdeki, kafamdaki boşluk yitmişti. Kendimi normal bir insan olarak duymaya başladım. İlk kez yanı başımda uzanmış dinlenen kızların çıplaklıklarına alıcı gözle baktım. Şaşırdım. Şimdiye dek düşümde bile görmediğim bu tatlı kızların yanımda ne işleri vardı? Bana güvenerek benimle bu ıssız yerlere gelmişlerdi. Bana ayakkabı vermiş, yemek yedirmiş, inanılmaz bir dostluk göstermişlerdi. Onlara nasıl olur da kötü gözle bakardım. Şimdiye dek geleneklerden, göreneklerden, zengin edebiyat kültürü hazinesinden edindiğim erdem düsturları, ayaklanmış, kımıldanan yeni düşüncelerimle arama bir baraj yapmışlardı. Bu kızlar, benim salt şiirlerimle ilgileniyorlardı? Eskiden beri şunun bunun deyişinden usumda kalan izlenimlere göre ben herhalde yakışıklı bir gençtim. Kızlar, belki de daha çok sahipsiz buldukları yetenekli, yakışıklı bir gencin arkasındaydılar. Ben, yemekten sonra yine sırtımı ağaca verip ayaklarımı serbestçe uzatmıştım. İlkin Suna, başını dizlerimin üstüne koyarak sağımda, Seher de başını dizime koyarak yine onun gibi solumda uzandı. İki kızın saçları birbirine dolanıyor, başları birbirine değiyordu. Öyle bir an geldi ki, dizlerimde yatan kızların başları ellerimin altına düştü. Onları okşamaya başladım. Ben, onların saçlarını parmaklarımla karıştırdıkça kedi yavruları gibi kıvranıyor, ellerimin altından kayıyor, bayağı baygınlıklar, geçiriyorlardı. Sonra, daha yukarılara sokularak elleriyle saçlarını karıştırıp duran ellerimi yakaladılar. İkisinin elleri de artık avuçlarımdaydı. Dört elle bunların parmakları birbirilerine karşılıklı bir yığın şey anlatıyor, gizli şarkılar söylüyordu. Her şey bunların yorumlarına bağlıydı. Konuşmaktan, düşünmekten çok yaşıyorduk. Dakikalar, duygularımızın üzerinden pembe inci dizileri gibi geçiyordu.

Kızlar, yattıkları yerde şiirler okudular, alçak sesle şarkılar söylediler. İkisinin de sesi güzeldi. Seher'in sesi daha ince, daha kıvraktı. İkindiye dek o akasyanın altında vakit geçirdik. Sonra,

kalktık, yola çıktık, hep birlikte alçak sesle *«Dağbaşını Duman Almış»* marşını söyleyerek uygun adım yürüdük. Sonra, *«Ey Bülbül, Güzel Kuş»* şarkısını söyleyerek üçümüz kol kola ilerledik. Öyle sımsıkı kenetlenmiştik ki üçümüz bir gövde gibiydik. Kızlar, bu ilginç kenetlenmeden coştukları halde pek dingin durmasını başarıyorlardı. Yukarılarda da dediğim gibi, bu genç kızlar için ben ıssız bir adada ele geçirilmiş bir göçmen kuştum. Beni sevip okşayacak, sonra uzaklara, hem de pek uzaklara uçuracaklardı. Onların bana karşı gösterdikleri bu serbestliği tanıdıkları öbür her zamanki erkek arkadaşlarına elbette gösteremezlerdi. Onların bana karşı aşırı serbestliğini ancak böyle yorumluyordum.

Şişli'ye yaklaşıyorduk ki, Suna şöyle dedi:

— Bugün, ömrümce geçirdiğim kaçak günlerimin en güzeli oldu.

— Bugün, evdekileri atlatarak mı geldiniz ta buralara? diye sordum.

— Seher benim çocukluk arkadaşımdır. Evden kaçacağımız günler, ben 'Seher'e gidiyorum, anne,' o da evden kaçtığı günler o taktiği kullanır, 'anne, ben Suna'lara gidiyorum', der, böylece evlerimizi atlatarak biraz serbestleriz.

— Geceleri de birbirinizde geceler misiniz? Anneleriniz, yada evdekiler size bu kerte güvenirler mi?

Seher, kulaklarımda her zaman çın çın ötecek çok anlamlı bir kahkaha attı:

— Musa abi, siz çok okumuş bir gençsiniz, yazar, şair filansınız, ama, hâlâ bir Anadolu çocuğu olarak kalmışsınız. Ama, biz size bir şeyler öğreteceğiz.

Şişli-Aksaray tramvayına bindik. Pazar olduğundan herkes kırlara dökülmüştü. Tramvay tıklım tıklımdı. Üçümüz, birbirimize sıkışarak ayakta bir yer bulabildik. Şimdi günü anağıma gelmiyor, hafta içinde bir gün yine buluşmaya karar verdik. Bu kez beni, Seher'in teyzesinin Tepebaşı'ndaki evine götüreceklerdi. Galatasaray Lisesi'nden bir şair arkadaşları olarak tanıtılacaktım. Buluşma yerimiz bu Beyazıt'ta havuz başıydı. Suna, Cerrahpaşa yöresinde, Seher de Horhor'da oturuyordu. Konuşuşlarından bunu anlamıştım. Şimdiye dek bana evlerinin adresinden hiç söz etmemişlerdi. Tramvaydan indikten sonra, elle-

rinden sıkarak kızları evlerine doğru yolcu ettikten sonra yavaş yavaş Beyazıt'a yollandım. Seher, ayrılırken şimdi nereye gideceğimi sormuş, yavaş yavaş Beyazıt'a çıkacağını söylemiştim. Lâleli yokuşunu dalgın dalgın tırmanmaktaydım ki, birden kolumu birinin yakaladığını anladım. Geriye dönünce, Seher'in hızlı yürümekten yada koşmaktan kıpkırmızı kesilmiş ince uzun yüzünü karşımda buldum. Hemen koluma girer gibi yaparak:

— Daha önce söyleyemedim, dedi, seninle yarın Tepebaşı'ndaki teyzeme ikimiz birlikte gidebilir miyiz, diye soracaktım. Sonra, üçümüz de yine birlikte gideriz. Ben, sizden çok hoşlandım. İkimizin birkaç saat başbaşa kalmamızı istedim Nasıl olsa Suna'ya filan angaje değilsiniz. Bundan dolayı, arkadaşıma da ihanet etmiş sayılmam, değil mi, Musa Bey ?

Genç kızın dileğinden başka türlü düşünmek elimden gelmezdi. Bu, hoş bir şeydi:

— Nerden çıkardınız ihaneti, dedim, normal arkadaşlarız. Sizinle de gezeriz, onunla da. Birbirilerimize verilmiş sözlerimiz yok ki. Nerede, ne zaman buluşacağız? diye sordum.

— Eminönü tramvay durak yerinde bulunabilir misiniz? diye sordu.

— Elbette, dedim.

— Oldu.

Çok sevinmiştim. Ama, neye diyeceksiniz? Seher'in yeni kaprisçiği bana hiç olmazsa yarınki yemeğimi sağlayacaktı. Hani, nerede? Yirmi dört saatte bir yemek yiyebilseydim, kurtuldum gitti demekti. Bununla yetinebilirdim. Seher'den ayrılırken sevincimin coşkunluğundan sarılıp onu kucakladım, gül yaprağı gibi taptaze, pembe yanaklarından öptüm. Bu öpüşler, biraz da dudaklarının yöresine rastlamıştı. Genç kız, bu öpüşe bir garip ürperişle yanıt vermişti. Ertesi gün saat üç sıralarında onu Eminönü durağında bekleyecektim. Karnım bir kez yemeğe alışınca açlığa katlanmak çok güçleşiyordu. Daha şimdiden yarın genç kızla yemem olasılığı olan yemeği düşünmeye başlamıştım. Genç kızın taptaze varlığı bana vız geliyordu. Ekmeğin olmadığı yerde aşkın, bayağı sevmenin, sevişmenin sözü mü olurdu? Seher'in beni teyzesinin evine tek başına çağırışına rastgele bir kapris anlamı verdim. Başka ne olabilirdi. O gece WC Palas'daki

odamda kestireceğim iki üç saatlik kısacık uykuya kavuşabilmek uğruna ne yapacağımı bilemedim. Caddeler öyle uzadı, vakitler öyle geçmez duruma geldi ki, bunlarla boğuşmaktan gövdemde güç kalmadı. Şiir bile yorgunluktan beni bırakıp dokuz kızkardeşin gizlendiği mitoloji mağaralarına gitti. Seher'in yarinki randevusu, koskoca bir çiçek bahçesi olmuş, çevremde binbir çiçeğiyle türlü kokular saçıyordu. Bitkinliğim içinde bu bahçenin güzel kokularına yaslanıp dinlenmesem bayağı kendimi fakirin çivili dinlenme tahtası üzerinde sanacaktım. Gecenin çok geç bir saatinde gidip kahrolası taştan yatağıma uzandıktan sonra az zamanda işkence dindi. Çiçek bahçesi çevremden kaldırılıp götürüldü. Komaya girer gibi bir uyku, beni bütün yorgunluğumla aldı götürdü. Sabah ezanının okunduğunu dahi işitmemiştim. Hela kapısının gümbür gümbür vurulmasıyla yerimden fırlayıp kuburun üstüne gereksinim görür gibi turarak kalın bir öksürükle öksürdüm. Tehlike atlamıştı. Müminlerden biri evde göremediği gereksinimini burada gidermeye kalkmışa benziyordu. İvedi giyinip dışarı fırladım. Elimi yüzümü yıkamak için Ayasofya'nın musluklarına gittim. Emektar mendilimle yüzümü, ellerimi kurulayarak Gülhane Parkı'na indim. Eski kör jiletimle artık yavaş yavaş baş kaldıran bıyıklarımla birkaç sakal kılını, küçük cep aynama bakarak almıştım. Yüzüm biber sürülmüşçesine yanıyordu. Aylardır, o jileti kullanıyordum. Ayaklarımda yenice ayakkabılar bulunduğundan artık, ana yoldan yürümek yürekliliğini gösterebiliyordum. Gidip yolun en gösterişli bir yerindeki boş sıralardan birine oturdum. Gelip geçenlerin gözlerine sokarcasına cilalı ayakkabılarımı ileri uzattım. Sanki, yırtık ayakkabılarımı kınamış olan kem gözlerden öç almak istiyordum. Bu kez, gelip geçenlere sırtımı dönmeden yalnız şöyle efendice gözlerimi yumarak şekerleme kestirmeye başladım. Ara sıra gözlerimi açıyor, çevreyi gözden geçiriyordum. Yaşlı bir adamın burada şekerleme kestirmesi yadırganmaz da bir gencinki yadırganırdı. Onun yaşamının yolunda olmadığı kolayca anlaşılabilirdi. Gece vardiyasında çalışan bir işçi, uykusuzluğunu giderecek bir eve sahip olduğundan gelip buralarda şekerleme kestirmezdi. Buralarda şekerleme kestirmek, berduşlarla, berduşluk başlangıcında bulunan yersiz yurtsuzların işiydi. Böyle düşünerek, yoldan geçen ayak

seslerine göre toparlanıyor uyku akan gözlerimle onları izliyordum. Sözüm ona, böylece, onların beni gözetlemesini, denetlemesini önlüyordum. Güçlükle vakti getirdim. Karnım açlıktan zil çalıyordu. Darüleytamda son derslerimizde genç öğretmenlerimiz hepimizin acıktığını anlatmak üzere gülerek: 'Çocuklar, dahilde ihtilal var' derlerdi. Bu, elbette iç savaş anlamına gelirdi. İhtilal 'devrim' elbette, hep içeride olurdu. Öğretmenlerimiz, iç savaş anlamına 'ihtilali dahili'yi kullanıyorlardı. İşte, bende iç savaşın alabildiğine at koşturduğu saatlerde randevu saatimiz de geldi çattı. Yavaş yavaş yerimden doğrularak Eminönü durak yerine doğru yollandım. Beni tanımıyan, benimle ilgilenmeyen insan yığınları içinden geçiyordum. Hoyrat bir delikanlı bana çarparak geçtiğinde yıkılacak gibi oluyordum. Oysa, ben okullarda santrafor oynar, bütün hızımla koşarken bana çarpanı yerde bulurdum. Eminönü durağına vardığımda buluşmamıza daha yarım saat vardı. Bu zamanı orada dikilip gelip geçen tramvayları gözden geçirmekle geçirdim. En sonra, Seher'in beresi elinde tramvaydan atladığını gördüm. Koşarak geldi, elimi tutup özlemle sıktı. Sonra, bir Fatih-Harbiye tramvayına atladık. Sahanlıkta dikildik. Seher'de tuhaf bir heyecan vardı. Hiç konuşmuyor, bu görevi iri sarımtırak renkler parlayan gözleriyle yapıyordu.

Birbirimize yakın duruyor, çevreyi seyrediyorduk. Tepebaşı'nda tramvaydan indiğimizde bir şey yiyip yemediğimi sordu.

— Yedim, dedim.

Genç kızda garip bir durum vardı. Aç olduğumu söylemek yürekliliğini gösteremedim. Hem, mademki teyzesinin evine gidiyorduk, orada, bana bir kahvaltı olsun çıkartmaz mıydı? Seher, bana ondan başka hiçbir şey sormadı. Onun yanı sıra yürüdüm. Bir otelin önüne geldik. Evet, burasının bir otel olduğunu anlamamak olanaksızdı. Şundan ki kapının üzerinde otel olduğu yazıyordu. Durum ilginçti. Yine usuma bir şey gelmiyordu. Genç kız, beni bayağı sürükleyerek merdivenlerden yukarı çıkardı. Kapıdan girerken de başımdan kasketimi kaparak çantama sokmamı göstererek elime tutuşturdu. Bu, orta halli bir oteldi. Genç kız, soldaki küçük odaya giderken:

— Teyzem, şurada oturur, onu bir kez göreyim de sonra yukarı çıkarız, diyerek beni orada bırakıp uzaklaştı.

Küçük odanın açık duran kapısından içeri girip yitti. İki, üç dakika sonra, orta yaşlı bir kadınla birlikte kapıya çıktı. Kadın, bana soğuk bir gülümseyiş gönderdi. Şaşırmıştım. Seher, yanıma geldi:

— Sana garip gelmesin, Musacığım, dedi. Teyzem burada çalışıyor. Biz, şimdi yukarı çıkalım. Sonra, bizimle görüşecek.

Baktım, Seher'in elinde bir anahtar sallanıyordu:

— Teyzemin odasının anahtarıdır. Girip oturalım diye verdi, dedi.

Eh, normaldi. İkinci kata çıktık. Genç kızın heyecanı büsbütün artmıştı. İkinci katta bir odanın önünde durduğumuzda Seher, elindeki anahtarla kapıyı açmak üzere davrandı. Ancak, eli titriyordu. Buna da hiçbir anlam veremedim. Kapıyı açtı. Hemen içeri girmedi. Kapının önünde birkaç saniye dikilip gülümseyerek bana baktı. Sonra, beni elimden çekerek içeri aldı. Küçük bir odaydı. Solda duvara yapışık bir karyola, üstünde temiz bir yatak vardı. Sağda, pencerenin önünde bir komodin bulunuyordu. Komodinin üzerinde su dolu bir sürahi, yanında baş aşağı çevrilmiş bir bardak duruyordu. Komodinin yanındaki sandalyeye doğru yürüdüm. Tramvayda da ayakta gelmiştik. Açlıktan ayaklarım titriyordu. Oturdum. Genç kız, zor durumda kalmış bir insanın bocalamaları içindeydi. İlkin, ne yapacağını bilmez bir durum takındı. Sonra, kendini buldu. Kapının üstüne taktığı anahtarı içerden çevirdi. Şimdi güvencedeydi. Gülümseyerek bana doğru ilerledi. Geldi, omuzuma yaslanarak başını başıma dayadı. Böyle bir iki dakika geçirerek heyecanını yenmek üzere zaman kazanmaya çalıştı. Kalbinin küt küt attığını işitiyordum. Sonra yavaş yavaş serinkanlılığını kazanarak şöyle konuştu:

— Musa, ben size sevgim yüzünden ufak bir yalan söyledim. Burası, sizin de gördüğünüz gibi bir ev değil bir otel. Görünen köy kılavuz istemez. İlk kez ömrümde bir çılgınlık yapıyorum. Evet, ilk kez, bir genç adamla birlikte bir odada yalnız kalmak karan verdim. Türkçesi, sizi Suna'dan çalmak istedim. Bana bu çılgınlığı, ona karşı duyduğunu gördüğüm çokça ilgi yaptırdı. Seferi bir durumunuz var. Bugün burada yarın oradasınız. Sizden de çok hoşlandım. Bütün genç kızlık özseverliğimi ayaklar altına alarak bir aşk oyunu çevireyim dedim. İşte, bu çılgınca

kararın sonunda sizi buraya getirdim, yaşamımda genç bir adamla yatmak gerekirse sizinle yatmayı yeğ gördüm.

Seher, bunları söylerken yavaş yavaş bana daha çok sokuldu. Dizlerimin üzerine oturdu. Yanakları yanaklarımdaydı. Genç kızın tatlı sıcaklığı benim de başımı döndürmeye başlamıştı. Ancak, uyanamayacak kerte güçsüzdüm. Açlık, besinsizlik iflahımı kesmişti. Genç kızın coşkunluktan titreyen gövdesine karşılık verecek durumda değildim. Benim aç olup olmadığımı hiç sormamıştı. Bir oyun oynar gibi dudaklarımızı birleştirdik. Genç kız, çılgınca fıkırdıyor, yılan balığı gibi öteye beriye kayıp duruyordu. En sonra soyunup yatağa çıkmak zorunda kaldık. Genç kızın balık gibi bir vücudu vardı. Denizden yeni çıkmış bir balık gibi oynayıp duruşu pek hoştu. Ne yazık ki, bende iş yoktu. Gövdem, uyuşmaya başlamıştı. En sonra, durumu ona açtım:

— Seher, sana bir şey söylemek zorundayım, dedim. Aylardır açlık çektiğimi söylersem inanır mısın? Açlıktan iler tutar yanım kalmadı. Böyle bir durumda tok bir genç kızla bir yatağa girmek ne demektir, biliyor musun?

Genç kız sevişme hızını frenleyerek:

— Ne, o? Yoksa konuk kaldığınız evde size yemek vermiyorlar mı? Böyle konukseverlik olur mu?

— Ev sahibi iyi bir arkadaştır. Bana ancak yatıp kalkacak bir yer sağlayabiliyor. Karnımın aç olup olmadığını düşünmüyor bile. Okuluma gidebilme olanağını buluncaya dek bana yatıp kalkmak üzere müsaade etmesini bile sonsuz bir minnetle karşılıyorum. Cebimde beş param yok. Sen tramvay parasını vermeseydin Beyoğlu yöresine geçemezdim. Şu iki üç ay içinde ancak sekiz on kez yemek yemişimdir. Sizin Mecidiyeköy pikniğinde yedirdiğiniz yemek de içinde.

— Şimdi de açsın, demek?

— İşte, dün yediğimle duruyorum. Ancak, bir iki litre su içmişimdir.

Genç kız, yatağın içinde oturdu. Memeleri dimdik bana dikilmişti:

— Ne yazık, dedi, bu durumu hiç düşünmemiştim. Şimdi, ne yapacağız?

Mini mini çenesini avucunun içine alarak şöyle bir düşündü. Sonra yataktan atlayarak hızla giyindi:

— Siz, uzanıp dinlenin, dedi, ben şimdi gelirim. Biraz yiyecek alarak dönerim. İnsanın karnı doyunca...

Anahtarı da alıp dışardan kapıyı kitleyerek gitti.

Açlık bir yana uykusuzluk da ayrı belâydı. O da başka bir canavar gibi beni yiyip bitiriyordu. Son enerji damlalarımı o alıp götürüyordu. Seher, çıkıp da kapıyı kitler kitlemez üstüme şeker gibi bir uyku çöküverdi. Uyumuşum. Aradan geçen zamanı bilemiyorum. Genç kızın kapıyı açıp içeri girişini dahi işitmemiştim.

— Sen misin? dedim.

— Benim, canikom, dedi. Bak sana ne güzel yiyecekler getirdim. Son harçlığımı bunlara harcadım. Haydi, kalk, pantalonunu ayağına geçir de birkaç lokma bir şey yiyelim. Ben de acıkmışım. Aşk duygularımın aşırılığı yüzünden bugün evde ağzıma bir lokma bir şey koymadım. Sana bir ayak önce kavuşabilmenin verdiği coşkunluk, yemek yememi önledi.

Genç kız, komodinin üzerini, sosisler, salamlar, sucuklar, Rus salataları bir de kocaman taze bir ekmekle donattı. Yiyeceklerin üzerine bir atılışım vardı, sormayın, gitsin. Genç kız da bayağı acıkmıştı. Benim gibi yiyordu. Genç kız, beni doyurduğundan dolayı sevinç içinde görünüyordu. Sokakta bulduğu bir kedi ya da köpek yavrusunu besliyormuş gibiydi.

— Musa, dedi, müsaade edersen, benim üstüme edindiğin düşüncelerinde biraz rötuş yapmak istiyorum.

— Buyur. Senin üstüne pek aykırı şeyler düşünmüş değilim.

— Yooo. Pek iyi düşünmüş olabilirsiniz. Bir genç kız sokakta rastlayıp bir iki kez konuştuğu bir erkeği alıp bir otele götürüyor, onunla aşk yapıyor. Bu, sizde ne gibi duygu uyandırdı? Bunu, elbette, normal karşılamadınız, bir Anadolu çocuğu olarak.

— Ben de İstanbul'da büyüdüm. Yüzde yüz bir Anadolu çocuğu olarak düşünmezsiniz beni. Kendim, böyle serbest aşk davranışları için fırsat bulamadımsa bile böyle olaylar üstüne pek çok hikâye dinlemişimdir.

— Sizinle şuraya gelip sevişmeyi düşünmem, elbette daha önce görmüş olduğum örnekler dolayısıyladır. Üzüm üzüme baka baka kararır. Bir genç erkeğin nasıl cinsel sevişme tutkuları varsa kızların da vardır. Ancak, biraz daha çekingen davranmak zorunda olduklarından bunun ateşini açığa vurmazlar. Ben de

her genç kız gibi cinsel isteklerimin baskısı altında kıvranır dururum. Cinsel istekleri çok ateşli olanların mutlaka orospu olması gerekmez. Herkes öyle sanır. Ben oldum olası cinsel istekler üstüne hülya kurmaktan yana değilim. Bu, beni çıkmazlara götürür, erkeklerden büsbütün uzaklaştırır. Zamanla insan erkeklere karşı korku duymaya başlar. Üstüne bir erkeğin paltosu değse gebe kalacağından korkan kız arkadaşlarım, hâlâ, çoktur. Bir arkadaşımız vardı: Adını da söyleyebilirim: Samime. Salt aşk yapmak uğruna pek erken buralara düşmeye başladı. Çok da içten arkadaşımdı. Aşk üstüne düş kuranlarla alay ederdi. 'Arkadaş, erkeğe hücum' diye bağırır, hepimizin tüylerini ürpertirdi. Kendisini alıp götüren yakın erkeklerden sonra uzak erkeklerle de yaşamaya başladı. Sonra, güzel bir kız olduğundan, para ile de yatmaya başladı. İşte, o zamana dek hovardalık olarak görünen davranışları o günden sonra, fuhuş durumuna geldi. Okulu bıraktı, ortadan yitti gitti. Bu otellere çok delikanlı taşımıştı. Bütün yaptıklarını da bana anlatırdı. İnsanın ağzının suyunu akıtacak gibi bir anlatışı vardı ki, sormayın gitsin. Benim ateşli doğamı böyle yüreklice göstermeme işte, o Samime yol açmıştır.

Seher'in gevezeliği tutmuştu. Ben, durmadan atıştırıyordum. O da ara sıra konuşmaktan fırsat bulursa bir iki lokma yiyordu.

Anlatmasını şöyle sürdürdü:

— Samime, bir yanlışlık yaptı. Mahallesinden, okuldan hoşuna giden çocuklarla buralara gelip gitmeye başladı. Mahalleden bir tanıdık seni bir kez gizli bir yerde soyup elledi mi artık yedi düvele tellal oldun gitti demektir. Delikanlılar, sen de bilirsin ya, yaptıkları ya da hiç yapmadıkları bu işleri birbirlerine anlatıp övünmekten pek hoşlanırlar. İşte, Samime, mahallenin ilk genciyle yatıp kalktıktan, tutkusunu doyurduktan sonra dile düştü. Boşboğaz delikanlı o güzelim kızı yedi mahalleye tellal etmişti. Bir kez bir erkekle yatıp kalkmış bir kızı da, hani, durdurmak son kerte güç, belki de olanaksız bir iştir. Samime önüne gelen canının çektiği delikanlıyla yattı. Sonra, daha yaşlı paralı erkekler onu amatörce aşk dünyasından alıp profesyonelliğe götürdüler. O zaman kızcağız mahvoldu. Aşk yatmalarından meslek yatmalarına geçtikten sonradır ki onu büsbütün yitirdim. Suna'nın da iyi arkadaşıydı. Suna ile durmadan romantikliği yü-

zünden alay eder dururdu. Suna gerçekten de hâlâ romantik kalmıştır. Aşkı vaktinde tatmanın yanlışıyız biz. Kartaloz bir karı olduktan sonra bizden daha yaşlı erkeklerin koynuna girmektense en ateşli çağımızda bizim gibi genç, ateşli erkeklerin koynunda kâm almak gerekir düşüncesine ben de varmış bulunuyorum. Suna'nın usunu da zamanla buna yatırdım. Ancak, tanıştığımız, bizim çevremizden gençlerle aşk yapmaktan, yatmaktan özellikle sakınacaktık. Gülhane Parkı'nda genellikle toy bir takım taşra delikanlılarına rastlandığını biliyorduk. Uzun zaman dolaştık. İşte, en sonra, resminizi yapan bir ressam, buraya düşmüş, düşecek olan gençlerin en yakışıklısını, en iyisini elimize düşürdü.

Genç kız, burada gülerek içi ekmek dolu şişkin yanağımdan öptü. Biraz daha benim yemek yiyişimi seyrettikten sonra şöyle dedi:

— Kırda, teyzeme gitmek üzere verdiğimiz karar neydi, biliyor musunuz? Üçümüz, buraya gelecektik. Şu yatakta uzanıp seninle üçlü bir aşk numarası yapacaktık. Bu kararımız elbette, yine karar. Yalnız, sizden ricam, Suna kendisinden önce burada dolaştığımızı bilmesin. Benim kendisine ihanet ettiğimi anlarsa benimle arkadaşlığı keser. Bu da benim için yıkım olur. Ben, arkadaş olmak üzere ondan daha iyi kız dünyada bulamam, anladınız, değil mi?

Bütün durumu kavramıştım. Geleneklerin yüksek duvarından atlamış bir genç kızın tecrübe tahtası durumuna düşmüştüm. Ancak, bu benim için itelenecek bir şey değildi. Hiçbir delikanlı buna hayır diyemezdi.

Soyunup yattığımızda benim erkeklik görevimi genç kızın üstüne alıp saatlerce didindiğini söylemeliyim. Aylarca aç kalmış bir erkeğin bu sahnede görev alması, gerçekten acıklı bir şeydi. Genç kız, ateşinin önemli bir bölüğünü söndürüp bitkin bir durumda yanımda uzanıp kaldığında onun bir bakire olup olmadığı üstüne en küçük bir düşüncem bile yoktu. Otelden ayrılırken Seher'in teyzesi(!) bizi, özellikle onu büyük dostlukla uğurladı. Oralarda bir yerde bir muhallebiciye girip birer kazandibi yedikten sonra Tepebaşı Durağı'nda Harbiye-Fatih tramvayına atladık. Onunla Beyazıt'a dek gittim. Orada el sıkışıp ayrılırken genç kızın hayran bakışlarla yüzüme baktığını gördüm:

— Şimdi, bizim romantik Suna Hanım'a uğrayacağım. Üçlü toplantıya hazır mısın? diye sordu.

Tatlı tatlı gülüyordu. Bu gülüşte az şeytanlık yoktu. Genç kız, hızlı adımlarla, Beyazıt'tan Laleli'ye doğru ilerlerken arkasından baktım. Lacivert beresini biraz daha çokça sola yıkmış, daha külhani bir tutum almıştı.

14

Kendimle yalnız kaldığımda yokluyordum da eski sporculuğumdan kalma kaskatı kaslarımın gittikçe eridiğini, yumuşadığını, yok olmaya başladığını görüyordum. Eğer, uykusuzluk açlığa yardımcı olmasaydı yrpranış bu kerte hızla olmazdı. Uykusuzluk beni yiyip bitiriyordu. WC Palas, çok namussuz bir oteldi. Herhalde orada bedava yatıldığından konukluğu zulüm haline geliyordu. Bir kez oraya her gece herkes uykuya vardıktan, polisler, bekçiler, kötü ruhlar hızını alıp köşede bucakta dinlenmeye, şekerleme kestirmeye başladıktan sonra gitmek zorunluluğu vardı. Bu da büyük ezgiler, özverileri gerektiriyordu. Bir «tariki dünya» bile bu kerte ezgi çekmiyordu. Hiç olmazsa, onun bir durağı, bir oturacağı yer, bir yiyeceği vardı. İstediğince uyku uyumak elindeydi. Uyku saatlerini tehdit altında bulunduran bin bir tehlike yoktu. Benim durumum öyle miydi ya? Diri kalmanın, yaşamanın o sıradaki bütün koşulları, benim yavaş yavaş ölmemi gerektiriyordu. Ertesi gün Suna ile Seher, bana üçlü bir buluşma sözü vermişlerdi. Onlarla buluşmak, bana bir kez daha yemek olanağı sağlayacağından kendimi bayağı mutlu duyuyordum. İki körpecik genç kızın birlikte getireceklei cinsel şölen umurumda bile değildi. İki gün önce Seher'le buluşmamızın aç gövdeme yüklediği yorgunluk, şimdi bile içime baygınlık veriyordu. Bir genç kızda saklı sevişme potansiyelinin hızından aldığım şokların etkisi de bende şimdi bile yaşamım boyunca duyduğum en seçme tatlardan ses veriyorsa da bu, yarı ölü gövdeme yüklenen yükün verdiği hamlığın tatsızlığını giderecek güçte değildi. Bu kızlarla buluşmalarım, serüven içinde serüvendi. Buna karşı gelecek durumda değildim. Bana zararlı olmadıkça büyük açlık se-

rüveni içinde bunların başımın üstünde yerleri vardı. Seher'in aşk uğruna korkunç kıvranmaları, genç insanın ne korkunç biçimde cinsel aç olduğu üstüne bana bir düşün vermişti. Sokakta uslu uslu giden herhangi bir genç kızın da bu türlü aç olduğuna kalıbımı basardım. Seher'in serüvenini dinledikten sonra içimde bir kuşku uyanmıştı. Sakın, genç kızların bu cinsel açlıklarını dindirme yöntemleri, ileride fuhuşa bir hazırlık olmasındı. Evet, ne yazık ki, bu kuşku, demir gibi beynime çakılı kaldı.

Yarınki deneyimde yeni bir utançla karşılaşmamak için WC Palas'da bir iki saat şekerleme kestirmek yada ölüm uykusuna benzer iki derin uyku saati çalabilmek üzere bahta deyip saat yarında içeri girdim. Yine her yan sessizdi. Ünlü baykuş, caminin avlusunu farelerden temizlemek üzere ipek gibi yumuşak uçuşlarıyla havada mekik dokuyor, ara sıra çığlıklar atıyordu. Sultanahmet Parkı'ndaki dikili taşlar, sanki, içeri girerken, 'girme' der gibi sessizce seslenmiş, ben de onların seslenişini işitmişcesine dönüp onlara bakmıştım.

Bu, çok tuhaf bir duyguydu. Gazeteden yatağımı geniş taşların üzerine serip soyundum. Her zamanki gibi pantalonumu Cumhuriyet Gazetesi'nin üstüne serdim. Ceketimi yorgan gibi üstüme örtüp uzandım. Ayaklarına kara su inen bir yolcu yada zoraki yürüyüşe zorlanmış, kilometrelerce ereksiz yol tepmek zorunda kalmış bir insan için şurada hazırladığım yatak, bilseniz, ne rahat bir dinlenme yeriydi. Kuş tüyü bir yatak da ancak böyle dinlendirici olabilirdi. Hemen uyumuştum. Bütün anlamıyla düşsüz, deliksiz türünden bir uykunun karanlık boşluğunda bir tüy yeğnikliği içinde dinleniyordum İşte, hemen bu sırada gözlerime sıkılan güçlü bir elektrik fenerinin ışığında gözlerim kamaştı. Doğrulup yerimde oturdum. Duvarlara çarpıp yansıyan ışığın aydınlığında karşımdaki adamı tanıdım. Bu, o korkusundan günlerce uykumu yitirdiğim yağız esmer polisti:

— Kalk, giyin, karakola gideceğiz, diye buyurdu.

— Aman, yalvarırım, beni götürmeyin, dedim, kimseye bir zararım yok. Şurada sabahlamama göz yumun.

Sonra olan bütün hikâyemi anlattım. Bana sarkıntılığa yeltenince benim o tarakta bezim olmadığını söyledim. Ben, kafası gelişmiş, yazarlık, şairlik, ressamlık yetenekleri taşıyan bir genç

olduğumu, dergilerde şiirlerimin yayımlanmakta olduğunu söyledim. Benden yararlanıp yararlanamayacağını anlamak üzere bir yoklama daha yaptı. Okuluma kaç liraya gidebileceğimi sordu. O zaman, ona şöyle dedim:

— Aylardır, bana hiç kimsenin yardım edemeyeceğini anladım. Yarından tezi yok, son çözüm olarak Dolmabahçe Sarayı'na gidip Gazi'ye derdimi anlatacağım. Ondan para filan istemeyeceğim. Bana, okuluma dek varabilmem için yol göstersin, sorumlulara buyruk versin.

Benim böyle kendimi savunmak üzere akıllıca konuşmam yağız polisi matetti:

— Haydi, yat, dedi. Ancak, yarından sonra burada yatamazsın. Helalarda yatmak yasaktır. Hem de buralar, namuslu kişiler için çok tehlikelidir. Ben, senin namuslu bir genç olup olmadığını anlamak istedim. Aklına bir şey gelmesin. Bak, Gazi'ye derdini anlatabilirsen seni okuluna gönderebilir. Şimdi, seni nezarete alsam, orada pis berduşlar, Adem babalarla yan yana düşer bitlenirsin. Dediğim gibi, benim nöbetim boyunca korkmadan yatıp uyuyabilirsin.

Polisin niyeti kötüyse de kendisinin iyi olduğunu anladım. Böylece, WC Palas'taki en son uykumu, kendi evimdeymişcesine kaygusuz, rahat uyudum. Ancak, gecenin bir vaktinde, derin uykumun üzerine parlak bir elektrik ışığının sıkılıp çekildiğini anladımsa da bunun koruyucu durumuna girmiş olan yağız esmer polis memurunun denetiminden başka bir şey olmadığını düşünerek uykumu sürdürdüm. Yağız esmer polis, gecenin en tehlikeli saatlerinde beni trajik bir biçimde uykumdan uyandırarak korkutmuştu. Yaşamım boyunca, bu sahne kafamda, dramatik ışıklarla aydınlanmış olarak yaşayacaktı. Ancak, sabahleyin ezanla birlikte WC Palas'da son gecemi doldurup ayrılırken daha büyük kaygıların beni beklediğini biliyordum. Bundan sonra artık, bir kez daha WC Palas'a dönemezdim. Polise söz vermiştim. Tutulup nezarethanedeki berduşlarla birlikte gecelemem tehlikesi vardı.

Kara yağız polisin geceki baskınının hikayesini ertesi gün öğrendim, iki kız arkadaşımla Eminönü tramvay durağında boşça bir Beyoğlu tramvayı, beklerken olanlar oldu. Çoktan beri Su-

na'ya askıntı olan başının belâsı uzun boylu esmer, çirkince delikanlıyla arkadaşı daha kısa boylu, yerden yığma, sarışın bir çocuk, birdenbire bizi çevirdi. Başbelâsı, Suna'yı kolundan çekerek biraz öteye götürdü. Seher benim yanımda kalmıştı. Belâlının arkadaşı da Seher'i çekerek sürükledi. Genç aşık, Suna ile arkadaşına alçak sesle ateşli, öfkeli bir dil kullanarak bir şeyler anlattı durdu. Ara sıra başını çevirip suçlayıcı bakışlarıyla beni bombalıyor, ötekiler de onu öykünerek başlarını çeviriyor, hiçbir anlam veremediğim bakışlarıyla bana hızlı bakışlar fırlatıyorlardı. Konuşmanın sonuna doğru, delikanlı sözlerini daha sakınmadan, daha açıktan söylemeye başladı. Kulaklarıma çalınanlar şunlardı:

— Bir de kendini şair olarak yutturmuş size. Neyse ki dün gece ne mal olduğunu arkadaşımla açığa çıkardık. Onun Sultanahmet Camii'nin keneflerinde yatıp kalktığına tanık olduk. Günlerdir arkadaşımla onun arkasındaydık. Bunda bir bit yeniği seziyorduk. Semtini öğrenmek istiyorduk. Dün, gece, inat ettik, arkadaşımla saatlerce onun arkasında gezdik. En sonra, saat on ikiyi geçe Sultanahmet Camii'ne doğru gittiğini gördük. Caminin dış kapısından girip ortalardan yitip gitti. Arkadaşımla yeni kuşkulara kapıldık: Acaba, senin aşık, halı hırsızı mıdır diye. Camide başka ne işi olabilirdi gece yarısı? Bir de kurşun hırsızı olabilir diye düşündük. Biliyorsunuz bu berduşlar, camilerin kubbelerindeki kurşunları söküp satıyorlar. Hani, ikide bir gazetelerde okur dururuz. Yarım saat caminin kapısında dikilip bin bir kuşku içinde bekledik. Adam gitti gelmez uçtu konmaz. Nereye gider bu herif diye avluya girip her yanı gözden geçirdik. Yok oğlu yok. En sonra bizim Mehmet'in aklına esti. 'Sakın helalarda gidip yatmasın?' dedi. Sessizce kenefe yöneldik, bütün kapıları gürültüsüzce açıp kapadık. En sondan ikinci helada senin cennet kuşu şairin uzanmış yatmıyor mu? Oh, keka! Baktık herifçioğlu, babasının yatakhanesinde yatıyormuş gibi mışıl mışıl uyumuyor mu? Derin de uykular da kenef şairi. Evet, kenef şairi. Sizin aklınıza şaşarım. Sokaklardan topladığınız aşıkların altından elbette bu çürük yumurtalar çıkacak. Gerisini de dinlerseniz, anlatayım: Bunu görünce, hemen arkadaşımla Alemdar Karakolu'na koştuk, durumu anlattık. Yağız esmer bir polis, 'artık bizim karışmamızı, işi kendisine bırakmamızı' söyledi. Biz

de bırakıp evlerimize gittik. Ancak, bakıyoruz ki bu yakışıklı kenef şairi polisin elinden kurtulup yine sizi gelip bulmuş.

Bu, yeterdi. Rezil olmuştum. Başımdan aşağı kaynar sular dökülmüştü. Hemen kalabalığın arasına karıştım. Camiye doğru sıvışarak Mısır Çarşısı'ndan içeri daldım. Öbür yandan çıktım. Beyazıt'a doğru giden eğri büğrü sokaklardan, ana yollardan yararlanarak kendimi Üniversite'nin oralara dar attım. Utanç, yedi başlı bir dev gibi arkamdan koşuyor gibiydi. Kızgın soluğunu ensemde duyuyordum. Ne kötü çocuktu bunlar! Düşkün insana karşı yapılacak davranışlar üstüne hiç mi hiç eğitilmemişlerdi. On binlerce ev boş dururken bir okul çocuğunun gidip helalarda yatması bir trajedi değil miydi? İnsanoğlu nasıl olmuştu da bunca büyük edebiyatlar yarattığı, acıma şiirleri yazdığı halde şimdi bile böyle hamhalat gençler yetiştiriyordu. Helada yatan bir gencin serüvenini şöyle insanca kurcalamak, anlamaya çalışmak yok muydu? Sonra, bir aşk, yada daha doğrusu bir kız arkadaşlığı rakipliği yüzünden bir gencin içine sürüklendiği bu cehennem serüveni daha da körüklenebilir miydi? Böyle düşünüp duruyor, ne yapacağımı bilemiyordum. Üniversite'nin bahçesine girip yüksekçe bir taşın üstüne oturdum. Dirseklerimi dizlerime dayayıp yüzümü iki avucumun arasına aldım. Yüzüm, şimdi bile ateş gibi yanıyordu. Karnım da açlıktan kazınmaya başlamıştı. Bir kez daha beş parasız, arkadaşsız, aşsızdım. Bugün, benim için şarkı söyleyen bir tek umut vardı: Kızların bana yedirecekleri yemek. O da yitmişti. Bu sırada rastgele elimi cebime daldırdığımda elime çil paralar değdi: Tramvay biletlerini ben alayım diye Suna'nın bana vermiş olduğu çil paralardı. Tramvay yolculuğu ortadan kalktığına göre bunları harcayabilirdim. Hemen Beyazıt Camii'nin arkasındaki dar, ıssız sokakta küflü peynirli pidecikler satan yaşlı adamın tezgâhının dikildiği yere yollandım. Bugün olağanüstüden bir orji (sefahat) yaşamak üzere, bir yerine iki küflü pide aldım, aç kurtlar gibi yedim. Sonra, Beyazıt Camii'nin şadırvanına yanaştım. Orada kana kana su içtim. Sonra, abdest alanların dinlenmesi için şadırvanı çepeçevre kuşatan tahta sıralardan birine oturup kâğıdımı, kalemimi çıkardım, İnsanoğlunun kahpeliği üstüne acı düşüncelerden bir tipi içine girdim. Oracıkta yazmış olduğum şu garip şiiri okuyucularıma aktarmak isterim:

Ağlamaz benden başka kimsecikler halime
Nasıl rastgeldim ben bu gurbet denen zalime?
Mutumu aldı ağu kattı istikbalime
Nasıl rastgeldim ben bu gurbet denen zalime ?
Çağlıyor gözyaşlarım bir dakika dinmeden.
Hiçbir soran olmuyor bu kanlı yaşlar neden?
Dayanır mı bu hale hiç bu kalp, hiç bu beden ?
Nasıl rastgeldim ben bu gurbet denen zalime?

Benim şiir yazma tekniğim bu değildi. Böyle biraz eskiyi andırır biçimde yazmayı salt bir eğlence olarak denedim. Sonra, kendi acıklı durumumu maskeleyerek şöyle bir şiir daha yazdım:

Kuşum: İlkbaharın sesiyle nerde şakıyan kuşum?
Hangi kedinin düştün zalim pençelerine?
Sana Allah'tan bulsun dilerim, kıyan, kuşum.
Çiçekler devşirirken bahçesinden umudun
Lâyık mıydın hayatın bu işkencelerine?
Parça parça edilmiş o küçücük vücudun.
Güzel tüylü canavar o senin Azrail'in
Kavuşmadan hayatın mutlu gecelerine
Aldı seni ağular akan pençelerine
Nerde ilkbaharı muştulayan şen dilin?

Bu iki şiiri yazıp biraz avunduktan sonra kalkıp yavaş yavaş Babıâli'ye inmeye başladım. Orada kitapları seyrederek gelecekte buraları ele geçirmenin düşlerini bir kez daha kurmak istedim. Karnımdaki küflü pidecikler yepyeni bir umut şarkısı olup çıkmıştı. Kenef şairi deyiminin verdiği aşağılayıcı duygular, iki küflü peynirli pidenin baskısı altında eziliyor, midemden damarlarıma, beynime doğru diriltici bir dirim gücü yükseliyordu.

15

İnsanı helalarında bile yatırmayan kentten iyiden iyiye tiksinmeye başlamıştım. Yükselip büyük bir adam olmanın düşleri pembe bulutlar gibi bu kentin göklerinde dolaşıp durmasaydı

gaz döküp bu kenti baştan başa yakmak isterdim. Bu duygu, elbette, çok ilkel bir anarşizm düşüncesinden başka bir şey değildi. İnzivaya itilen, topluma sokulmayan insan, ufacık küskünlüklerini kolayca bir yok etme felsefesine doğru geliştirebiliyordu. Yağız esmer polis memurunun, saldırganlık niyetleri taşımasına karşılık yine de insanca bir takım duygular taşıdığına inanmıştım. Ne yazık ki, o geceki küçük olaydan sonra bütün Sultanahmet yöresinden de tiksinmiştim. Artık, oralara adımımı atmayacaktım. Bir kez daha Gülhane Parkı'na inerek, artık, bundan sonra nerelerde geceleyebileceğimi düşünecektim. Anağıma hiçbir çözüm gelmiyordu. Gülhane Parkı'nın ıssız yollarında gezerek acı acı düşünürken durmadan düşlerimin aynasına Beykoz ormanlarının o güzelim kestaneleri, kocayemişleri, fındıkları düşüyor, orman bölgelerine doğru içimde bir nostalji yaratıyordu. Bu sırada ormanlardan tutulup kentlere kapatılmış bir kır hayvanı gibi özlem doluydum. Çevresi yemişlerle dolu bir ormanın koynunda, bir mağaranın derinliğinde yaşamak düşü, iyiden iyiye beni sarmaya başlamıştı. Ah, o güzelim Beykoz ormanlarına beni götürebilecek birkaç kuruşum olsaydı! Nerde? Galata Köprüsünden yürüyerek Beyoğlu yöresine geçecek olanağım yoktu. Köprüden karşıya geçmek, bir kuruştu. Bütün sorun, bu bir kuruşu bulmaktaydı. Şu düşlerim bu sırada beni götürüp Beykoz ormanlarına bıraksaydı ya! Bağdat hırsızının sihirli halısı, bizim gibilere hiç yardıma koşmayacak mıydı?

Sahipsiz bir Türkiye ormanının iyiliksever bir mağarasında kuru yapraklardan bir yatakta yatabilmenin bütün bir özlemi, içimde zengin, yemyeşil, masmavi bir şiir türüne dönüşürken, Gülhane Parkı'nı ağır ağır, kahırlı adımlar atarak dolaştım. İnsan denen zıpır hayvanın serüvenini acı acı düşündüm. Tarihin, yazılı tarihin insan kültürünün birikimine yol açmasından beri dağlar gibi yığılan kültür hazinesi, insanoğluna yalancı bir ölümsüzlük düşüncesi bağışlıyordu. Bunun parıltıları içinde kendimizi aldatıyorduk. Sırtımızdan döktüğümüz hayvanlık tüylerimizin taşçağı mağaralarında hâlâ yaşadığını unutmuş gidiyorduk. Böyle kendime de, insanlığa da kahredecek düşüncelerle üst yoldan parkın sonuna dek gittim. Sağ yandaki yüksek set üzerine konulmuş sıralardan boş birine oturdum. Denizin, o serin mavilik bir-

denbire gözlerimden içime doldu. İçimdeki yangın cızırdayarak söndü. Şimdi, daha dingin, bu gece nerede yatabileceğimi düşürdüm. WC Palas'ın kapıları, artık, sonuna dek bana kapanmıştı. Ancak, elverişli bir başka WC Palas bulamaz mıydım? Anağım birdenbire Ayasofya Camii'nin helaları gelmişti. Kalktım, oraya gittim. Gündüz gözüyle bir görüp şavullayayım, dedim. Ayasofya'nın helaları, Gülhane Parkı'na, Vakai Vakvakiye çınarına doğru inen dik tramvay yolunun sağına düşen caminin dış duvarı yöresinde, Ayasofya alanına koşut olarak sıralanmış birkaç zavallı kulübecikten oluşuyordu. Nerede o Sultanahmet Camii'nin, kendisiyle yaşıt görkemli ayakyolları? Polisin nezaretinden on kat daha temiz, daha geniş, daha güvenceli. Yerde Ayasofya helaları, yerde yatmaya elverişli değildi. Taşlıkları çok dardı. Bunlar, ivecen bir gereksinime karşılık vermek üzere ivedi yapılmış derme çatma yerlerdi. Koca Ayasofya'nın görkemiyle hiç de uyuşmuyordu. Baktım, birinci kabinin sol yanında oturulabilecek genişlikte bir set vardı. Şöyle bir oturup provasını yaptım. Bu set, taştan filan değil, bayağı çamurdan, kerpiçten yapılmışa benziyordu. 'Eh, dedim, şöyle sırtımı duvara verip bacaklarımı aşağı sarkıtırsam hiç olmazsa birkaç saat şekerleme kestirebilirim.' Birinci sınıf palastan çok aşağılık, çok daha ucuz bir otele düşmüş gibiydim. Artık, abdesaneler de beni beğenmemeye başlamıştı. Katlanacaktım. Yeni otelimin yeni odasını peyledikten sonra sevinmiştim. İçime hiç de küçümsenmeyecek umuda benzer bir aydınlık dolmuştu. Bütün gece kaldırım mühendisliği yapmaktan kurtulacaktım. Bu, az bir şey değildi. O sevinçle yine çevik adımlarla, dizlerimin bağının çözülmesini her saniye önlemeye çalışarak Gülhane Parkı'na indim. Bu gece de yatacak, yada dinlenecek bir yerimin bulunmasının verdiği yeğniklik, övünç, güvence duygularıyla öbür yurttaşlara eşit bir yurttaş gibi parkın ana yolundan başım dik yürüyüp geçtim. Gözümün ucu ile de yanımdan gelip geçenleri, sıralara kurulmuş olanları kurnazca süzüyordum. Hiç kimsenin, benim 'kenef şairi' olduğumdan haberi olmadığı anlaşılıyordu Herkes kirlerini, pisliklerini içinde taşıyarak gidip geliyordu Bütün bu parkın yollarını çiğneyenlerin, sıralarında oturanların kim bilir ne korkunç zavallılıklar, mutsuzluklar taşıdıklarını düşünerek durumumun

ağırlığını unutmaya, avunmaya çalıştım. Saraybumu'na gittim. Biraz temiz deniz havası alarak içimde birikmiş olan kentin tortusunu, boğuntusunu çıkarmak istedim. Her zaman olduğu gibi yine rıhtım üzerine sıralanmış genç, yaşlı birçok amatör balıkçı, oltayla balık tutmaya çalışıyor, Boğaz'ın serin, diriltici rüzgârıyla köpürerek gelen deniz, kendini rıhtıma çarpıp duruyordu. Saydam suyun dibinden kayalara sürünerek küçük yavru balık sürücükleri geçiyordu. Denizin karşı yakasına geçmek olanağını bulamayan ben, o binlerce kilometrece yolu aşarak nasıl okulumun bulunduğu kente varacaktım? Bu korkunç düşünce, beni bir kez daha çarptı. Öylece uyuşmuş ruhumla cansız bir şey gibi dikilip kaldım. Denizin gürbüz hışıltısını duyuyor, ak köpüklü suların serin serpintisini yüzümde duyuyorsam da bunlar şokun etkisini geçirmeye yetmiyordu. Benim dışımda, sırasında bana yardım edeceğini, el uzatacağını sandığım, güvendiğim bütün maddesel, anlamsal güçler, yolumun üzerinden çekilmiş, beni kim bilir nerelerden alaycı bakışlarıyla seyrediyorlardı.

Böyle bir süre dikildikten sonra, kendime geldim. Gidip parkın üst yanlarında bir çimenliğe yan yatarak uzandım. Çantamı başımın altına koyarak kendime (şairane) bir poz yapıp (elbette, durumumu kamufle etmek üzere) İstanbul'un panoramasını, gelip geçenleri seyre başladım. Oysa, öbür yanda, genç kızlarla buluşmamızın içine eden rakip delikanlının yaptığı alçaklığa bir kılıf aramaktaydım. Bu kızlar, yaydan çıkmış ok gibiydiler. Ben olmasam bir başkasını bulacaklardı. Aranmaktaydılar. Sonra insanlarla aram öyle açılmıştı ki, konuşamaz duruma gelmiştim. Hiçbir tanıdığım bulunmadığından ağzım iki laf edemez olmuştu, Dilsiz gibiydim. Ancak, içimden konuşuyordum. Durmadan yazdığım şiirleri yineliyor, başka şairlerin anağımda kalmış şiirlerini mırıldanıyordum. Koca İstanbul'da konuşabileceğim bir tek insan kalmamıştı. Kalabalık içindeki bu yalnızlık, dilsizlik çok gücüme gidiyordu. Bütün gençler bülbül gibi şakıyor, şarkı söylüyor, kentin evlerini, sokaklarını, caddelerini gürültüye boğuyorlardı. Evet, ben, gerçek bir dilsiz olmuştum. Bundan dolayı, genç kızlarla konuşmalarım, beni yine özgür, konuşan, dilli insanlığıma götürüyordu. Sonra, onlarla benden alacaklarından çok bana bağışlayacakları güzellikler, tatlılıklar, yiyecek, içecek

olanakları vardı. Kısacası, bu kızlar, cehennemin esfele sahilininde birden bire karşıma çıkmış, bana ak kanatlarını açmış cennet kaçkını meleklerdi. Ancak, melek olduklarını ayırt edecek durumda değillerdi. Cennet sandıkları cehennemin pis, karanlık, ateşten çiçekler, yemişler büyüyen bahçelerinde özgürlük, mutlu, tatlı yaşam arıyorlardı. Böyle acı acı düşüncelerle saatlerin nasıl geçtiğini bilemedim. Park bekçisinin düdük sesleriyle kendime geldim. Biraz da şekerleme kestirmiştim. Ayağa kalktığımda, ayaklarımda bir dinçlik duymuştum. Bundan da biraz kestirip dinlendiğimi anlamıştım. Bu gün de akşamı etmiştim. Bir tek avuncum vardı: Ayasofya Camii'nin helalarında feleğin bana hazırladığı yeni bir otel odası, gece ejderhasının bin bir kötülükle parlayan gözleri önünde saklanacak bir sığınak bulmuştum. Vakai Vakvakiye çınarının bağrına saplanmış, onunla birlikte yükselen kocaman bir kaya parçasının ağırlığını bağrımda duyarak yavaş yavaş tramvay caddesinden yukarı çıktım. Bu ağacın dallarına vaktiyle asılmış olan yığınlarca insan kellesinin anlamını düşündüm. İnsan toplumu, durmadan suçlular aramaktaydı. Ülkemizde ağaç da, ip de çoktu.

Bir kez daha Beyazıt Meydanı'na çıkarak havuzun üst yanına dizilmiş sıralardan birinde boş bir yer buldum. Yaşamın cıvıltılı yakınlığı içinde bulunup da onun dışında bulunduğunu duymak, ne acıydı. Evet, yaşamaya o kerte yakındım ki, istesem her saniye ona ellerimle değebilir, onu okşayabilirdim. Yine de ondan o kerte uzaktım. Dirimin sıcacık derisine elimi dokunduramazdım. Ona dokunabilmek üzere gerekli kimi koşullarım eksikti. Tramvayların gıcırtıları karnının boşluğunda ötüyor, kimi zaman çıkardıkları cayırtı dişlerimi kamaştırıyordu. Yine de uygarlığın yararlandığım önemli yanları vardı: Elektrik ışığından herkes gibi yararlanıyor, mağara karanlığından kurtuluyordum. Uygarlığın havuz başına koyduğu bir sırada oturup bütün yiyip içme, güzel evlerde yatma özgürlüğüne sahip toprakdaşlarımla ya da kentteşlerimle bir sıranın üzerinde otararak onlarla bir durumda görünebiliyordum. Havuzun fiskiyesinden fışkıran bol, temiz suyla düşüncelerimi yıkayarak gece yarısına dek orada oturdum. Sonra, Üniversite'nin saatinde vaktimin geldiğini görerek yeni otelime dönmek üzere doğruldum. Çemberlitaş'ın

oraya vardığımda tablaları üzerinde sıcak pilav, baş satan gezginci yemekçileri seyrettim. Ağzım sulanarak yağlı pilavları, başları sömüren kişileri sanki kaygusuz bir turistmişim gibi seyrettim. Bu sırada karanlıkça bir yerde iri bir kedinin bir başı kemirdiğini gördüm. Kedi, beni görünce başı biraz daha karanlık bir köşeye sürükleyerek yemesini sürdürdü. Başın üzerinde epeyce et bulunduğu görülüyordu. Bunu, kimseye görünmeden hayvanın ağzından bir alabilsem bu geceki açlığımın suratına birkaç gram kızarmış et parçası çarpabilirdim. Yavaş yavaş kediye yanaştım. Bu sırada hiç beklemediğim bir şey oldu: Gölgede deminden beri kediyi gözetleyen bir kara köpek hızla atıldığı gibi kelleyi kapıp Kapalıçarşı'ya doğru kaçtı. Kedi, biraz bir şeyler yediyse de ben hava almıştım. Bu gece, pilavıyla kızarmış başlar karnımdaki canavarı fena halde uyandırmıştı. Canavar, uzun, ağulu tırnaklarıyla karnımı kazıyordu. Daha çok orada eğlenmeyerek yola koyuldum. Yeni otelime vardığımda hemen Ayasofya'nın yola bakan dış duvarının dibinde, on-onbeş metrelik bir kanalizasyon çukurunun açılmış olduğunu, on-on beş kişilik bir işçi topluluğunun harıl harıl çalıştığını gördüm. İçimden; 'Eyvah, dedim, bu işçiler sık sık bu helalara girip çıkabilirler. Sabaha dek de çalışacakları anlaşılıyor.' Saat yarım vardı.

Yine geldiğim yoldan yukarı çıkmaya, biraz daha zaman geçirmeye karar verdim. Ancak, dönmeden önce bir kez, daha önce peylediğim baştan birinci helaya varıp kapısını tıklattım. Düşündüğüm gibi, içeriden bir homurtuyla bir öksürük sesi geldi. Evet, düşündüğüm başıma gelmişti. Kanalizasyon işçileri sabaha dek bu helaları kullanacaklardı. Bir kez daha Divanyolu'nu teperek Çemberlitaş'a dek çıktım. Gece işçileriyle kimi berduşlar, pilav tablasının başına toplanmışlar, atıştırıyorlardı. Ancak, ben uyumak zorundaydım. Bir kez daha yeni otelime döndüm. Kanalizasyon işçileri tembel tembel çalışıyorlardı. Birinci helaya yönelip kapısını çaldım. Oh! Boştu. Hemen girip Cumhuriyet Gazetesi'ni çantamdan çıkardım, gündüzden ayarladığım setin üzerine serdim. Sonra, hiç soyunmadan oturup gözlerimi yumdum. Başımı arka duvara yasladım. Gözlerimi kapadımsa da burada bir tavşan uykusu uyumaktan başka çıkar yol yoktu. Böyle düşünerek yarı uykulu, yarı uyanık şekerleme kestirirken daldı-

ğımı anladım. Bunu dış kapıyı bütün gücüyle itip duran bir kanalizasyon işçisinin şu sözleriyle anladım:

— Osman, biliyorum, bir saattir uyuyorsun. Biraz çık da ben de uyuyayım. Ayakta duracak gücüm kalmadı, Osman.

İşçinin çekilip gitmesi için homurdanarak anlaşılmaz bir şeyler söyledim. İşçi, diretti:

— Osman, beni kandıramazsın, biliyorum, sensin. Ne olur, çık da biraz da ben kestireyim.

Uykulu bir adamın sesini öykülenerek:

— Öbür ayakyollarına gitsene, dedim.

— Hepsi dolu, herkes uyuyor. Gözünü seveyim. Ben de biraz uyuyayım.

Zavallı işçinin bu sözlerine hiç karşılık vermedim. Ayaklarımı kapıya dayayarak gözlerimi yumdum. Öbür helâlardan yorgun işçilerin horultuları geliyordu. İşi hemen örgütlemişler, burada bir çift vardiya kurmuşlardı. Sırayla gelip helada uyuduklarını anlıyordum. Karadüşlü bir gece geçirerek sabahı zor ettim.

16

Yeni otelimden gözlerimden uyku akarak ayrıldım. Sabaha dek kanalizasyon işçilerinin biri gitti, biri geldi. Kapımın her itilişinde yerimden fırlıyordum. Gözlerim uykusuzluktan yanıyordu. Kanalizasyon işçilerinin o gece orada çalışması ne kötü bir rastlayıştı. Caminin musluklarında gidip elimi yüzümü yıkadıktan sonra Sultanahmet yangın yerine doğruldum. Oradaki her zamanki yerimde oturup güneşin doğuşunu seyrettim. Güzelim güneş şu sırada kim bilir ne mutlulukların, ne mutsuzlukların üstüne doğuyordu. Uykusuzluktan kan oturmuş gözlerim, onun eski güzelliklerini görecek durumda değildi. Onun Harem İskelesi'nin önüne döktüğü cehennem altınları, imgemimde hiçbir parıltı bırakmıyordu. Çevremde, kaygısız, saman gibi bir yer yüzü, bir yurt parçası aydınlanmaktaydı. Bu tehlikeli yangın yerinin deliliğinde deşiğinde her zaman kanun kaçkınlarıyla gece kuşları barınıyordu. Burada uyumaya gelmezdi. Biraz ısındıktan sonra kalkıp açılmış olan Gülhane Parkı'na indim. Parkın kuytuları

hem nemli hem de sabah serinliğiyle yüklüydü. Bu sırada oralarda yatılıp uyunamazdı. Denizi, güneşi gören yerlere doğru yürüdüm. Güneşin ısıttığı bayır aşağı bir yeşilliğe uzandım. Uzanır uzanmaz da uyudum. Gece, işçilerle köşe kapmaca oynayışımız yüzünden sinirlerim altüst olmuştu. Motorların denizin ötelerinden gelen patpatları, vapur düdükleri silik sinyalleriyle kafamı yokluyor, tatlı bir uyku, beni hamağında şefkatle sallıyordu. Güneşin tatlı sıcaklığı, sevecenliğe benzer sıcaklığı ile ellerimi, yüzümü okşuyordu. Mutlu kişilere imrenmeyecek bir rahatlık içindeydim. Kemiklerim dinleniyordu. Bir ara sanki altımdaki yer sarsılıyormuş, deprem oluyormuş gibi bir sarsıntı duydum. Bir yekindim. Şimşek hızı ile gördüğüm şuydu: Hırpani kılıklı bir berduş, başımın altından şiirlerimin bulunduğu küçük el çantasını çekip almaya çalışıyordu. Gözlerimi açıp yekindiğimi gören delikanlı, hiçbir şey olmamış gibi ağır ağır yürüyerek ağaçların arasında gözden yitti. Baktım, güneş epeyce yükselmişti. Demek ki biraz uyumuştum. Berduşun el çantamı çalmaya yeltenişi uykumu kaçırmıştı. Demek ki açık havada uyumanın da düşmanları vardı. Bir süre bulunduğum yerde oturup yöremi seyrettim. Aylaklar yada biraz hava alıp dinlenmek isteyenler, yavaş yavaş parkı doldurmaktaydılar. Kalkıp boş sıralardan birine yerleştim. Sıranın bir ucunda üstü başı çok perişan bir berduş ters uyuduğundan hiç kimse onun yanına oturmak yürekliliğini gösterememişti. Delikanlının üstünden başından iğrenç bir koku geliyordu. Ensesinden saçlarına doğru kocaman bitlerin yürüdüğü görülüyordu. Bu durumumda bir de bite yakalanışımı düşünerek ürperdim. Bu düşünceyle yerimden fırlayarak rastgele ileri yürüdüm. Yukarılara tırmanarak demir parmaklıklara dayanıp denizi, Üsküdar'ı, Boğaz'ı, Kadıköy'ü seyrederek umutsuzluğumu unutmaya çalıştım. Dalmıştım. Yanı başımda cıvıltıya benzer sıcak genç kız sesleri işitince irkildim. Baktım: Suna ile Seher'di. Donuk, küskün bakışlarla yüzlerine baktım. Başka türlü bakamazdım. Benim kendileriyle ilgilendiğimi görünce yaklaşıp her iki yandan bana sokuldular. İkisi de gizemli bakışlarla yüzüme bakıyor, bir takım gizlerimi çözmeye çalışır görünüyorlardı. Kıskanç aşıkın dediklerine büsbütün inanmamışlardı. Suna'nın şu sözleri bunu anlatıyordu:

— Biz, ona inandık mı sanıyorsunuz, Musa Bey? Kıskanç-

lıktan ne yapacağını bilmiyor. Hiç insan helada yatar mı? Bir rezalet çıkmasın diye ona orada karşılık vermedik. Siz de bu sırada sıvışmışsınız. Ali'nin dediklerine inanır görünmek işimize geldiğinden alttan alıp oradan kazasız, belâsız uzaklaşmaya çalıştık. O saatten beri sizi arıyoruz. Neyse en sonra burada bulduk.

Baktım: Seher'in elinde kocaman bir çıkın vardı. Gözlerim parladı. Bunun içinde yiyecekler olmalıydı. Helalarda yattığıma inanmamış olmakla birlikte açlık çektiğimi yakından biliyorlardı. Suna, benim düşüncelerimi okumuş gibi:

— Biraz yiyecek de aldık. Nereye gidelim? diye sordu, isterseniz, yine dünkü kararımıza uyarak teyzeye gidelim.

Bunu söylerken gözlerinin içinden suç ortaklığını anlatan gülüşüyle bir şeytancık gülüyordu. Bundan haberi olmayan Suna, dünkü yarıda kalan programın uygulanmasına hazırdı. Parkın alt çıkış yolundan kaçarcasına çıkarak sapa bir tramvay durak yeri aradık. Boş bir tramvaya atlayarak Beyoğlu'na yollandık. Köprüden geçerken buranın her iki başını haramiler gibi kesip bir kuruş almadan geçirmeyen göğüsleri torbalı iri yarı heriflere yukarıdan küçümseyerek baktım. Tepebaşı'nda indik. Doğruca Teyze(!)nin evine gittik. Teyze, soldaki küçük odasının kapısında alçak bir taburenin üstünde oturuyordu. Kızlar, beni ortada bırakarak kadının odasına girdiler. Birkaç saniye orada gözden yittiler. Sonra, ellerinde bir anahtarla gözüktüler. Seher'le birlikte çıktığımız odaya girdik. Kızlar, ilk iş olarak paketteki yiyecekleri açıp komodinin üstüne yaydılar. Aç kurt gibi yedim. Kızlar da yiyeceklerin ucundan birer ikişer lokma alarak yer göründüler. Hem yiyor hem de bu genç kızların bu belâlı yerde ne işleri olduğunu düşünüyordum. Aklı başında görünen bu kızlar, acaba kendi dedikleri gibi salt cinsel isteklerini doyurmak üzere mi, yoksa daha başka entrikalar uğruna mı buraya gidip geliyorlardı? İnsan, ister istemez acı acı düşünüyordu. Bunlar, aslında düşmüş kızlar mıydı, yoksa düşmek üzere uçurumun kıyısında mı dolaşıyorlardı? Hiç bir şey anlayacak durumda değildim. Bu işten anladığım bir tek şey vardı: O da iki genç kızın el ele vererek benim canavar açlığıma meydan okuyuşlarıydı.

Karnımı tıka basa doyurmuştum. Seher, daha yemek bitmeden gidip yatağa uzanmış, dinleniyor, bir yandan da Suna ile iki-

mizin alçak sesle, şiirden, edebiyattan söz edişimize kulak veriyordu. Bu sırada gözlerinin içinde küçümencik kızıl külahlı şeytanlar dansediyordu. Ara sıra da her iki kızın birbirleriyle bakışıp çok ustaca konuştuklarını ayırt ediyordum. Kızların ikisi de cinsel bir dolgunluk içindeydiler. Bu sırada Kazanova'nın okuduğum anılarını andım. Azgın bir insan boğası olan bu adam, bütün anlamıyla dört başı bayındır bir bolluk içinde yaşıyor, bütün enerjisini cinsel alanda bayağı sevişmelere bir estetik anlam vererek yaşıyordu. Kadın gövdeleri, ellerinin altında ak piyano tuşları gibi ses veriyor, inliyordu. Bense, açlıktan cinsel gücü, duyarlığa kuruyup gitmeye yüz tutmuş orta halli bir gençtim. Genç kızlar da zorla benden bir Kazanova efsanesi çıkarmaya çalışıyorlardı. Anlıyordum, kendilerinin de daha önce açıkça söyledikleri gibi, ucuz aşk seansları yaşamanın peşindeydiler. Şu sırada fuhuşa da heveslenmedikleri açıktı. Daha önce bu yoldan geçmiş, şimdiye düşmüş olan bir içten kız arkadaşlarının yolundan gidiyorlardı. Randevu evlerinde, kendilerini satmaksızın bir erkek özgürlüğü ile doyum arıyorlardı. Ah, bunun bile ne tehlikeli bir oyun olduğunu bilselerdi! Otelin solundaki odasında ağını kurmuş olan o teyze hanım(!) onlar için ne planlar kuruyordu: Genç kızlarsa, kendilerini şuna buna tellal etmeyecek durumda bir taşralı delikanlı yakaladıklarını, bundan tatlı orjinal saatleri sızdıracaklarının zavallı hesabı içindeydiler.

Durum öyle gerektirdi ki üçümüz birden kendimizi yatakta bulduk.

Seher:

— Giyneklerinin ütüsü bozulur, bunları çıkaralım, Musacığım. Nasıl olsa burada biraz dinleneceğiz, diyerek ceketimi çıkardı.

Onlar da soyunup bir dekolteyle kaldılar. Yorganın altına saklandılar. Çok ilginç bir olay içinde bulunduğumu anlıyordum. İki genç kızla bir yatakta yatmak maddesel, anlamsal yasalara, geleneklere karşıttı, aykırıydı. Böylece hepsine kafa meydan okuyorduk. Tuhaf değil mi? Genç kızları güzel görmeye başlamıştım. Yavaş yavaş terlemeyi, sıkıntıyı bahane ederek üçümüz de yavaş yavaş soyunup birbirimize sokulduk. Üç vücut, bir vücut olmuş gibiydi. Benim ellerim, genç kızların gö-

ğüsleri üstünde tünemişti. Onlar da gençliğin tabulara karşı duydukları bütün gençlik tiksintilerini, coşkunluklarını ileri hatlara sürerek, usun duvarlarından öteye atlamışlardı. Maddesel sevişmenin hiçbir engel tanımayan kızgın öfkesi içinde saatler geçirdik. Genç kızlar, insanoğlunun, giderek hayvanların bile uygulamaktan çekindikleri birlikte sevişme yönteminin bütün çılgınlıklarını uyguladılar. İleride gerdek gecesinin unutulmaz tatları içinde harcayacakları bütün gücü, akrobatik güzellikleri alabildiğine harcadılar. Benim açlıktan, uykusuzluktan yıkılmış gövdemin yıkıntıları üzerinde yine de cinsel sevişmenin estetiğinden tat bahçeleri yaratmasını bildiler.

Seher, beni şapur şupur öperek:

— Musacığım, dedi, bizi hiç de çılgın, bozulmuş kızlar olarak görme. Gençlik, bu gibi sefahat, sevişme saatlerini ancak bir iki kez yakalarlar, bundan dolayı da çılgınca davranışlar içine girerler. Şu körolası parasızlık yok mu, işte, bu engel, bizim sık sık böyle kaçak aşk günleri yaşamamızın başlıca düşmanı. Evdekilerden ara sıra sızdırdığımız üç beş kuruşla gelip burada otel odası kiralamakla işi kurtarmaya çalışıyoruz. Sen, parasız olduğundan burada biz, senin görevini yüklenip otel vb. parasını çekiyoruz. Başka bütün kızlara, tersine, siz delikanlılar para ödemek zorunda da kalırsınız. Buradaysa, biz, bir otel parasıyla işi çözümlüyoruz.

Suna da memesinin üstünde dinlenen elimi tutup oraya daha bastırarak güldü:

— Siz de ileride ünlü bir şair olduğunuzda yeni bir Kazanovanın anılarını yazabilirsiniz, dedi.

— Benim, sizinle olan bu zavallı serüvenimden başka hiçbir serüvenim yoktur ki.

— Bu en elverişsiz zamanınızda böyle ufak tefek de aşk şölenleri görürseniz, ileride anlı şanlı günlerinizde kim bilir ne serüvenler yaşayacaksınız. Hiç olmazsa bunları yazarken bizleri es geçin.

Seher, beni bir kez daha hayasızca öperek şöyle dedi:

— Musa Bey, ileride bu sevişmemizi yazarken biraz özgürce, ancak, bir temiz sevişme olarak betimlemek zorunda kalacaktır. Bizim bu yaptığımız, o da açıkça söyler ki, fuhuş değildir. Bayağı bir gençlik sevişmesidir. Profesyonel yatmalara kay-

mış kızlar, para alarak yatarlar, işte onların yaptıkları katıksız fuhuştur. Tanrı bizi o yollardan korusun.

Doğrusunu isterseniz, ikisi kız birisi erkek üç genç insanın sevişmelerinde de korkunç utanç sahneleri vardır. Ancak, düşlerimizde utancı yendiğimiz bilinçaltı sahnelerimizde tedirgin olmayacağımız alacakaranlık yaşamlarımızda böyle sahneler yaşayabiliriz.

Suna, dalgın tavana baktığı sırada:

— Musa beyin nerede yatıp kalktığını hâlâ bilemiyoruz. Biz de ona evlerimizin adresini vermedik. Oysa, bu çılgınca günlerimizi temelli geçici saymamız doğru değil. Bizim bir zamandan beri geçirdiğimiz şu dalgalı günleri ileride belki en ilginç anılarımız olarak arayacağız. Hiç kimseye söyleyemesek bile kendi kendimize kaldığımızda tatlı düşler olarak anacağız, öyle değil mi, Musa Bey? Sonra, hiç birimiz yaşamın dalgaları arasında boğulup gidecek kişiler değiliz. Yarın, yine buluşabilir, görüşebiliriz. Dağ dağa kavuşmaz ama...

Suna, böyle konuşurken biz Seher'le yorganın utanç bilmeyen kalınlığı altında yeni bir seans başlatmıştık.

Seher, ateş saçan kıpkızıl yüzüyle Suna'ya gülerek şöyle dedi:

— Biz, şu sırada birbirimize adreslerimizi vermiş bulunuyoruz. Sen kendi derdine yan, deyivermesin mi?

Suna, bir tekme savurarak Seher'i yanımdan uzaklaştırdı:

— Defol, kaltak, dedi, bu işi bu rezilce duruma sokan sensin. Ben, Musa ile salt bir şair olarak ilişki kurmak istiyordum. Onun bizi düşük kızlar olarak görmesini bakalım, bundan sonra nasıl önleyeceğiz?

Geç vakit, üçümüz de ayrı ayrı otelden çıkıp Tepebaşı durak yerinde birleşmeye karar vererek bunu uyguladık. Kızlar daha önce birbiri arkasından çıktılar. Ben, en sonra çıkarken Teyze Hanım(!) beni yanına çağırdı:

— Delikanlı, sen yaman bir şeysin. Yarın öğleye doğru gel, beni gör, dedi.

— Peki, deyip otelden çıktım. Yeni bir serüvenin içine düşmek üzere olduğumu anlamıştım.

17

Teyze Hanım'a gitmeye karar vermiştim. Niyetim, herhangi bir serüven değildi. Zararsız bir olanak yaratarak okuluma dönmenin yollarını arıyordum. Kafamdaki tek düşünce buydu. En küçük adımımı dahi bu düşüncenin kılavuzluğunda atıyordum. Gerek yasaların, gerekse vicdan yasalarının suçlamasına uğramadan elde edeceğim bir yol parası, biricik düşüncemdi. Bir erkeği kadın gibi kullanmak isteyen bütün yöntemlerden uzakta, vicdanın pırlantasını karartan her türlü eylemin karşısında bulunmak üzere adımlarımı dizginlemek kararındaydım. Teyze Hanım'ın randevusuna giderken de yolumu aydınlatan fener bu karardı. Yalnız, Teyze Hanım'ın mülküne ayak basabilmek için Galata Köprüsü'nden karşıya geçmek gerekiyordu. Bu Allah'ın belâsı bir kuruşu nereden bulmalıydı? O gece Ayasofya helâlarında oturarak sabahı etme yarışında, uyku ile uyanıklık arasında hep bu engeli aşabilecek olanaklar üzerinde kafa yordum. Bir türlü içinden çıkamadım. Usum, gelip gelip şiirlerimi taşıdığım zavallı el çantama takılıyordu. Üzerimde satabileceğim biricik mal bu kalmıştı. Ceketimi, pantalonumu, frenk gömleğimi satamazdım. O zaman, bütün anlamıyla berduşlaşmam tehlikesi başgösterir, insanların içine çıkamaz olurdum. İyi ki, kanalizasyon işçileri buradaki işlerini bitirmiş, çekilip gitmişlerdi. Saat on ikiden sonra da gereksinimlerini görmek üzere ancak bir iki kişi geldi. Sanırım, geç vakit öbür uçtaki helaya benim gibi sokakta kalmış biri gelip şekerleme kestirmeye başlamıştı. Adamcağızın helaya girdiğini anlamış, çıktığını işitememiştim.

Sabaha karşı kararım kesindi. Şiirlerimi, aylardır yanımda taşıdığım Cumhuriyet Gazetesi'ne sarıp paket yapacak, zavallı çantamı da bit pazarında gidip satacaktım. Bunun parasını da salt Galata Köprüsü'nden geçebilmek üzere kullanacaktım. Kim bilir. Beyoğlu yöresine geçebilseydim, şimdiye dek türlü olanaklara kavuşabilirdim. Şu körolası köprü parası yüzünden o yana adım atamaz olmuştum. Sabahleyin otelden(!) çıkınca, yerlerde çil para arama işine başladım. Yerlerde çoğu zaman düşmüş çil paralar bulunuyordu. Şimdiye dek epeyce toplamıştım. Çantamı

satmamak için bir kaç kuruş bulmak çabam olumlu bir sonuç vermedi. Beyazıt'a dek bir sol yaya kaldırımdan bir de sağ yaya kaldırımdan birer kez gidip geldimse de yirmi paradan başka bir şey bulamadım. Sonra, zavallı şiirlerimi, defterlerimi gazeteye sarıp bir paket yaptım. Kapalıçarşı'nın üst yanındaki Bit Pazarı'na uğradım. Hemen yanıma sokulan açıkgöz orta yaşlı bir adam, bir şey mi satmak istediğimi sordu. Elimdeki çantayı gösterdim. Beni alıp biraz ötedeki bir dükkâna götürdü. Elime bir lira sıkıştırıp beni savdılar. Pazarlık mazarlık hak getire. Bu bir lirayı küflü pide almak üzere kullanmayacaktım. Bu, benim için yeni bir olanaktı. Beyoğlu yöresi, olanakları daha zengin bir bölgeydi. Oranın kaldırımları bile sırasında ekmek diye yenebilirdi. Bu yandaki yoksulluk orada yoktu. Sağda solda uyuzlanarak vakit geçirdikten sonra o korkunç yasak köprüye yöneldim. Cebimdeki bozuk paraları, avuçlayıp avuçlayıp bırakıyor, bu tılsımı bozabileceğimden dolayı bayağı seviniyordum. Yolumu kesen haramilerden birinin avucuna çil kuruşu atıp sağdan yürümeye başladım. Biraz ileride kocaman bir tak yükseliyordu. Bizim Recep'in başına onulmaz işler açan takın altından geçerken zavallı çocuğun kırılmış dişlerini, patlamış tabanlarını gözlerimin önüne getirdim. 'Duvarların, yerlerin, ağaçların, göklerin kulağı vardır, dikkat, Musa!' diye düşündüm. Bu tak, geçen yıl Gazi'nin Ulusal Kurtuluş Savaşı uğruna İstanbul'dan Anadolu'ya geçtiği günden bu yana İstanbul'a ilk ayak basışı onuruna kurulmuştu. Bir kışkırtıcı yüzünden de bizim Recep'in felaketine yol açmıştı.

Tramvaya para harcayarak olanaklarımı azaltmamak için Tepebaşı'na yayan çıktım. Bankalar Caddesi'nin dik yokuşu iflahımı kestiyse de yorgun argın Teyze Hanım'ın yanına vardım.

— Ha, geldin mi, arslan, dedi. Seni, bir hanım istiyordu. Herhalde anılarını filan yazdıracaktı. Bana, şöyle eli yüzü temiz, okumuş yazmış bir genç bulabilirsen' demişti. Senin kızlar da senin üstüne çok iyi şeyler söylediler, şairliğin, yazarlığın varmış, dergilerde filan şiirlerin de çıkıyormuş. Bir Öğretmen Okulu'nda öğrenci imişsin. Şimdilik senin üstüne bildiğim salt bu. Ancak, iyi bir gence benziyorsun. Yüzümü kara çıkarmazsın inşallah.

Teyze Hanım, bunları söyledikten sonra, giyinip benimle birlikte çıktı. Birkaç sokak geçtikten sonra yine sokak içinde bir

apartımanın önünde durduk. İstanbul'un karşı yakasındaki pespaye insanların kurduklan tuzakları düşünerek burada da böyle tuzakların varlığını göz önünde bulunduruyordum. Teyze Hanım önde ben arkada bir iki kat çıktık. Kapıyı çaldı. Kapıyı güzelce, otuz yaşlarında, ak önlüğü ile bir kadın açtı. Gözleri, benim yüzümdeydi. Fıldır fıldır da dönüyordu.

Teyze Hanım:

— Marika, kızım, dedi, Hanımının anılarını yazdırmak üzere benden istediği genç işte budur. Benim uzak akrabamdandır. İyi davranılmasım dilerim.

Bu sırada, konuşmayı işiten evin hanımı kapıya geldi. Alıcı bir gözle bana baktı. Beğenmiş olacaktı. Teyze Hanım'ı içeri alarak onunla gizlice bir iki dakika konuştu. Sonra, dışarı çıktı:

— Teslim, Senihacığım, dedi. Hoşnut kalacağını sanıyorum.

Bu sırada, üçünün yüzünün incelemeye fırsat buldum. Bunda bir bit yeniği vardı, ama, neydi. Zamanla anlaşılacaktı. Teyze Hanım, elimi sıkarak merdivenlerden inerken:

— Başarılar. Beni hep görmeye gel, Musa Bey, dedi.

Marika, beni eliyle iterek, sırtımı okşayarak içeri aldı.

Seniha Hanım, Marika'ya:

— Küçük Bey, bir banyo alsın, sonra da ona iyi bir yemek çıkar, dedi. Yazı işlerine bir iki saat sonra başlarız.

Matmazel Marika, beni salona aldı. Sonra, banyoya götürdü:

— Küçük bey, dedi, ben size yalnız sıcak su hazırlayacağım, siz kendi kendinize yıkanacaksınız.

Marika, bunu söylerken bir de bana çapkınca göz kırpmasın mı? Gençlik patavatsızlığı bu ya:

— Peki, ama, ben sırtımı sabunluyamam ki.

— Yoksa seni ben mi yıkayayım?

— Bir hayır işlersin.

Marika, yanağımdan alacağına kolumdan bir makas alarak, Türkçesi bana bir çimdik atarak banyonun kapısını çekip çıktı.

Küvetin içinde bir güzel yıkandım. Sıcak su, tersliğe bakın ki, bomboş karnımda baygınlıklar yapıyordu. Acaba, ev sahibem, karnımın açlığını düşünebilecek usa sahip miydi? Kurulandım, giyindim. Bir de baktım, orada yepyeni bir çift erkek çorabı duruyordu. Onu oraya Marika'nın kaşla göz arasında bıraktı-

ğını görür gibi olmuştum. Bundan dolayı çekinmeden onları giyip benim eskimiş çoraplarımı bir kenara bıraktım. Banyodan çıktığımı gören Marika, gülerek bana güzel bir kravat uzattı:

— Hanımefendi gönderdi. Bunu takıp ta öyle çıkacaksın, dedi.

Banyo kanı çekilmiş yüzüme yalancı bir kızıllık getirmişti. Kızıllı renkle süslü kravatı da takınca aynada yüzümün bayağı canlandığını gördüm. Şimdi, bir yemek sorunu ile bir de kadının bana ne gibi yazı yazdıracağını düşünüyordum. Uzun aylardır su yüzü görmeyen gövdem öyle bir rahatlamıştı ki sormayın gitsin. Salonda bir koltuğa kurularak beş dakika oturmuş oturmamıştım ki, Marika elinde türlü kahvaltılık yiyeceklerle donatılmış bir tepsi ile geldi. Bunu bir etajerin üstüne koyarak önüme sürdü:

— Buyurun küçük bey, diyerek anlamlıca gülümsedi.

Ev sahibesi henüz ortalarda yoktu. Marika da mutfakta yitince aç kurt gibi yiyeceklere saldırdım. Büyük fincanda dumanları tüten mis kokulu çayı öyle büyük bir zevkle içtim ki, sormayın gitsin. Tereyağı, reçel, havyar, salam, sosis, çay, bol ekmekle tıka basa dolan karnımı, birkaç günlük istim almıştı.

Karnını doyduktan sonra, şeytanlık bu ya, anağıma birden bire Beykoz Darüleytamı'nda çocukların, hepimizin sık sık söylediğimiz şarkımsı bir tekerlemeyi içimden mırıldanmaya başladım:

Madmazel Marika
Çalarsın muzika
Rika rika madmazel Marika.

Sofrayı kaldırırken benim şarkı mırıldandığımı ayırt eden Marika, gülerek yüzüme baktı:

— Küçük beyin karnı doydu. Şimdi de...

Biraz durduktan sonra sözünün sonunu şöyle getirdi:

— Küçük bey benim şarkımı söylüyor.

— Nereden anladınız?

— Nereden anlayazağım, işittim aha şu kulağımla.

Utandım:

— Marika adı eskiden beri hoşuma gider de sizinle tanışınca bunu birkaç kez yinelemek hoşuma gitti.

— Sizinle iyi anlaşacayiz, küçük bey.

Marika, tepsiyi kaldırıp götürürken ev sahibesi, yatak odasından çıka geldi. Üstünde saydam denecek kerte ince, tülümsü bir şeyler vardı. Bu, çok ak bir tene sahip olan balık eti genç kadının (yaşı yirmi beşle otuz arasıydı) boyunu uzun göstermek üzere giyilmişti. Kadının saçları, o zaman moda olan alabros kesilmişti. İri, canlı bakışlarla süslü gözleri çok yürekli bakıyordu. Dudakları etli, kıpkırmızıydı. Kısa gibi görünen boynu geniş, oturaklı omuzlarının arasında güçlüce yükseliyordu. Geldi, karşımdaki koltuğa oturup bacak bacak üstüne attı. Bacaklarını üstüste atınca saydam sabahlık yanlara kaymış, genç kadını iç çamaşırlarıyla baş başa bırakmıştı.

Kadın, bunu hiç ayırt etmiyormuş gibi davranarak:

— Musa Bey, dedi, ben oldum olası edebiyatı çok severim; Faruk Nafiz'in şiirlerine bayılırım. Kendim, şiir yazamam. Ancak, okuldayken hikâye, roman denemeleri yaptım. Çoktan beri yazmayı düşündüğüm bir roman konusu vardı. Onu, yalnız başıma yazmayı beceremedim. Sizin gibi genç, bilgili bir gençle tanışmak istiyordum. Sizinle tanıştığıma çok seviniyorum. Çalışabiliriz, değil mi?

— Elbette hanımefendi, siz söylersiniz, ben yazarım. Ya da siz olayı anlatırsınız, ben toparlayıp yazarım. Belki, bu daha iyi olur.

— Bravo, en doğrusu bu. Ben çoktan beri yazı yazmadım. Size istediğiniz tümceleri toparlayıp veremem.

Su sırada mutfaktan çıkan Marika'ya özel bir kaş göz işareti yaparak:

— Marika, canım, dedi, sen akşama dek izinlisin.

— Basüstüne hanımcığım.

Biraz sonra, Marika, çıkıp gidince kadın kalkıp masanın başına geçti. Orada kurşun kalemler, kâğıtlar, mürekkep filan hazırlatmıştı. Beni de yanına çağırdı. Yan yana oturduk. Kadından mis gibi kokular taşıyordu. Yine bacak bacak üstüne attı. Bacaklarının, kasıklarına dek uzanan aklığı, bir şölen güzelliğinde değerlendirecek bakışlar bekliyordu. Genç kadın,yanı başımda böylece niyetini açıklarken yaşam serüvenini de şöyle kısaca anlattı:

— Musa Bey, siz, okullu bir genç olduğunuzdan sizinle konuşmaktan çekinmiyorum. En sonra okumuş bir insansınız. Son-

ra, edebiyatçı, şairsiniz, derdimden anlayacak durumdasınız. Ben, senin anlayacağım, (B.) mebusunun ikinci karısıyım. Bu genç yaşımda bu kafeste ömür çürütüyorum. Yediğim önümde, yemediğim arkamda. Ne yazık ki, insanın en zorlayıcı isteklerini karşılayacak bütün olanaklar eksik. Yer yüzünün en güzel duygusu olan sevgi, aşk, bizim evden kilometrelerce uzaktadır. İşte, ben bunun romanını yazmak istiyorum.

Çıplak kolunu omuzuma attı. İpek gibi yumuşak bir sıcaklık bir hamam suyu gibi sırtımdan aşağı döküldü. Bu sırada bacaklarının durumunu değiştirdi. Biraz daha bana sokuldu:

— Kocam, on beş günde, ayda bir gelir. Yaşlı da bir adam. Parası için, bana sağladığı bu lüks için kandım. Burada çile dolduruyorum.

Genç kadın, benim kımıldamadan onu dinlediğimi görünce ayaklanır gibi oldu:

— Sen, taştan mısın, be çocuk? Bacaklarımı açtım, kolumu sardım, hâlâ ne demek istediğimi anlamazlıktan geliyorsun. Hâlâ duygusuzca bana bakıyorsun.

Bu sözün arkasından yanağını yanağıma dayadı. Sonra:

— Biz, bir kitap yazacağız, ama, senin yazdığın kitaptan değil, diyerek şunları ekledi:

— Sen, eski hocalar gibi karnıma yazacaksın kitabımızı.

Karnını açarak gösterdi. Kar gibi bir aklık gözlerimi aldı. İlk kez güzel kadının ne demek olduğunu anladım. Sonra, ayağa kalktık, sarmaş dolaş yatak odasına gittik. Burası, lüks bir yatak odasıydı. Demek ki yaşlı, zengin bir adam, bu güzelim cinsel açlığı bu konforun içine kapatıp gitmiş, sembolik cinsel oyunlar oynamak üzere ara sıra buraya uğruyor, hem kendini hem de kadını aldatıyordu. Kadıncağız, cinsel açlığın doruğundaydı. Yatmayı, büsbütün o yönetmeye başladı. Benden de sekiz on yaş büyük olduğundan, onun görgüsü her şeye egemen oldu. Bir kadını sevmenin bir sanat olduğunu ilk kez anlıyordum. Kadın, bütün güzelliği, bütün aşk gücüyle ayaktaydı. Öpüşleri, yüzümde, şuramda buramda şamar gibi şaklıyordu:

— Musa, yavrucuğum, dedi, şu bizim yaptığımız iş, hiç de fuhuş sayılmaz. Biz, kendimizi parayla pulla satmıyoruz. Doğanın gereksinim olarak bize verdiği şeyi uyguluyoruz.

Kadın, çılgın davranışlarıyla beni de çılgına çevirmişti. Genç kızların cılız, çekingen davranışları yanında Seniha Hanım büyük bir ustaydı. Bir erkeğin her yanında cinsel bir değer buluyor, orayı, olağanüstü bir tat merkezi haline getiriyordu. Kadın, erkek gövdelerinin sevişme olanaklarının hemen hepsini kullandı diyebilirim. Belki, bu olanakları daha yaşlı bir erkek üzerinde bu kerte eksiksiz olarak kullanmaktan çekinebilirdi. Aptal kişiler istediklerince cennetteki hurilere göz diksinler, onları hiçbir zaman bu yer yüzü kadının sevişme sanatının vardığı tadın doruğuna ulaşamayacaklardır. Helena fırtınası biraz dinip de yorgun argın, çırıl çıplak yan yana uzandığımızda sordum:

— Seniha Hanım, bizim bu yaptığımız çılgınlık değil mi? Siz bugüne bugün bir erkeğe bağlısınız. Ya bu adam, apansızın çıkar gelir de tabancasını göğsümüze dayarsa ne yaparız? Bunun üstüne hiç düşündünüz mü?

— İki gözüm, sen çocuk musun? Kocamla şehirler arası telefonla dün de bugün de konuştum. Kendisini ivedi beklediğimi söyledim. Kendisini pek çok özlediğimi söyledim. 'On güne dek geliyorum' dedi. Benim böyle aptalca şeyler yapmayacağımı bilir o, diyerek güldü.

Bunun üzerine oburca öpüşmekten şişmiş, kan kırmızı bir güle dönmüş olan dudaklarına sıkı bir öpüş kondurmaktan kendimi alamadım. Biraz da onu Marika üstüne iskandil ettim:

— Bu Marika, sizin temelli hizmetçiniz mi?

— Hayır, her gün öğleye dek iki saat uğrayıp ortalığın temizliğine, mutfağa bakar. Sonra, gider, başka evlerde çalışır.

— Peki, benimle olan bu yeni durumunuzdan kuşkulanmaz mı bu kadın?

— Aldırış etme. Onun ağzı sıkıdır. Yoksa, bir çok evde çalışmak olanağını bulamaz. O da bekâr, çapkın bir kızdır. Otlamadığı yer yoktur.

Bu söz üzerine, Marika'nın bana çimdik atışını andım. Demek ki, dedim, bu kız, benim bu eve kitap yazmaya değil de aşk yapmaya geldiğimi iyice biliyordu!

Bir kaç gündür üst üste yemek olanağını bulduğum yiyecekler, çabucak fizyolojimi onarmış, şöyle böyle beni işe yarar duruma getirmişti. Açlıktan ölmek üzere bulunan bir köpeğin en

kısa zamanda dirilip kendini onarma gücünden söz edilirken bu hayvanın olağanüstü dirim gücüne hayran kalırdım. Bu sırada, köpek üstüne söylene gelen bu bilgiyi anarak güldüm. Seniha Hanım, benim bu düşüncemi hemen antenleriyle yakalayıp şöyle dedi:

— Musacığım, duruşundan senin pısırık bir delikanlı olduğunu sanmıştım. Çok yanıldığımı anladım. Beni duman ettin. Şimdi, gel, banyoda yıkanalım. Seni şöyle bir güzelce yıkayayım. Sonra, birlikte bir akşam yemeği yeriz. Ondan sonrası, senin bileceğin iş.

Banyoda beni bir güzel yıkadı. Kuruladı. Kocasının çamaşırlarından bir kat giydirip benimkileri ocağa attı. Eski frenk gömleğimi de paket yapıp bir yana bırakarak kocasının ipek gömleklerinden birini kendi eliyle bana giydirdi.

— Ben, dedi, kendimden daha genç bir erkekle şimdiye dek hiç yatmamıştım. İnan ol, kart erkeklerin yanında bu gençler olağanüstü bir şeyler oluyorlar. Bunları eşten dosttan dinlerdim de inanmazdım. İşte, sen güzel çocuk bunu bana kanıtladın.

Akşam karanlığı, günahımızın üzerine esmer bir tül atmıştı. Genç kadın, elektrikleri yakarak bu kez günahımızı pembe bir tülle örttü:

— Musa Beyciğim, dedi, şimdi, sizinle baş başa bir akşam yemeği yiyerek günün keyfini bütünleyelim. Dolapta biftek, enginar, baklava var. Siz salonda biraz dinlenin, ben hemen sofrayı hazırlayayım.

'Ne korkusuz kadın', diye düşündüm, 'ya şu sırada, masallarda olduğu gibi kocası, gelmeyeceği halde çıkar gelirse, bizi baş başa yemek yerken yakalarsa ne yaparız?' Şaşırtıcı bir şeydi: Kadın, düşüncelerimi okuyordu. Bunları da yakalamakta gecikmedi:

— Kocam, taş çatlasa bugün gelmez. Bu günlerde de gelmez. Öbür yanda da hoşnut edeceği bir kadın daha var. Şimdi, onun sırası. Sen, gönlünü geniş tut. Sende hiç yazılmış roman müsveddesi filan var mı?

Ne yapacağını sordum.

— Bizim masanın üzerinde kalsın. Gören de roman yazıyorum sansın.

Benim yarım kalan '*Sadabat Tanrıçası*' adlı roman müsveddeleri anağıma geldi. Paketi açıp onu çıkardım. Görünce çok sevindi. Ellerini çırparak bir kaç satırını hemen okudu:

— Tamam, dedi, sen, artık benim kâtibimsin. Ben de sana söyleyerek romanımı yazdırıyorum.

Zevkli bir akşam yemeği yedik. Evden ayrılacağım sırada, kadın, yakınlarda mı oturduğumu sordu.

— Yok, dedim, şimdilik, Aksaray yöresinde bir çocukluk arkadaşımın yanında geçici olarak kalıyorum. Yakında okuluma döneceğim. Ablamdan para bekliyordum. İzmir Memleket Hastanesi'nde hemşiredir. Gecikmemden de korkuyorum. Bütünleme sınavlarına gireceğim.

— Yarın öbür gün yine bana gelebilir misin? Romandan, biraz daha yazalım.

Çapkınca göz kırptı.

— Gelirim.

— Yalnız, şöyle bir anlaşma yapalım: Eve, hangi saatte gelirsen gel, kapıyı çalınca beni değil da matmazel Marika'yı ararsın. Eğer bizim bey yada uygunsuz bir durum bulunursa çekilir gidersin. Ben, Marika'yı uyarırım. Seni alıkoyar ya da, yollar.

— Peki, dediğiniz gibi yaparım.

Seniha Hanım, beni öpücüklere boğarken kapıdan uğurlarken gözleri ayakkabılarıma değdi. Suna'nın getirdiği yenice ayakkabıları bile eski bularak vastibülde sıralanmış bir yığın ayakkabıdan bir çift rugan iskarpini seçerek kendi eliyle ayaklarıma geçirdi. Bu sivri burunlu pırıl pırıl ayakkabıları ayaklarımda görünce bir tuhaf oldum. Bayağı gözlerim yaşardı. Ayaklarımın, dolayısıyla benim çektiğim maddesel, anlamsal utanç, birden bire kuduz bir köpek gibi kuyruğunu apış arasına alarak çekip gitmişti. Seniha Hanım, öbür ayakkabılarımı da bir paket yaparak elime verdi.

— Bunlar da sırasında gerekebilir, dedi.

Ben de bunları eskicilere satıp birkaç kuruş edinebileceğimi düşünerek sevindim.

Evden çıkıp merdivenlerden inerken uzun boylu, esmer, çok iyi giyimli bir genç kadınla karşılaştım. Bana dikkatle baktı. Gözlerinin kapkara ışığı, yüzümde ak bir parıltı gibi gezindi.

Benden önce de inmek istemediğinden durup ona yol verdim. Bu apartımanda anlaşılan, zenginler oturuyordu. Önümden giden genç kadın Türk'ten çok yabancıya benziyordu.

Elimde temiz, ak bir kâğıda sarılmış şiir defterlerimle sokağa çıkınca, Beyoğlu'nun uygar aydınlığı ile karşılaştım. Karşı gecenin yoksul aydınlığının yanında burası, bayağı Avrupa'ydı. Bunu bilmez değildim. Ancak, birkaç aydır, gece kuşları gibi karanlıklarda gezip dolaşışım, bende artık bu karanlıkların, alacakaranlıkların çocuğu olduğum üstüne bir kanı bırakmıştı. Hachette Kitapevi'ne girdim, yarı buçuk bildiğim Fransızcamla Fransız şiir ustalarının kitaplarını araştırdım. Bir çiçek bahçesini gezercesine zengin duygular içinde Fransız kafa güzelliklerinin sere serpe yattığı sayfaları saygı ile coşkunlukla karıştırdım. Evet, Fransızca'yı, İngilizce'yi, Almanca'yı kesinlikle öğrenecektim. Bunları öğrenmedikçe bu güzelliklerin hazinelerine girip şiirin ne demek olduğunu anlamak, olacak iş değildi. Oradan, gelecek güzel utku günlerinin düşünden sırmalı bir harmaniye sarılarak çıktım. Yüksekkaldırım'dan yavaş yavaş Karaköy'e indim. Korkmadan köprüye doğru yürüdüm. Şimdi, cebimde doksan dokuz kuruş vardı. Bir kuruşunu sabahleyin yine o kurtlara kaptırmıştım. Şimdi de bir kuruş verecektim. Cebimde doksan sekiz kuruş kalacaktı. Bununla en aşağı daha kırk kez köprüden geçip dönebilecektim. Bu da bir şeydi. Bütün yaz boyunca cebimde bu köprü parası bulunmadığından Beyoğlu yöresinde şansımı arayamamıştım..

Tramvaylar yanı başımdan vızır vızır geçe dursun, bunların taşıdıklarına hiç de imrenmeden yavaş yavaş çevreyi, köprüden geçebilmek özgürlüğüne sahip bu olağanüstü insan yığınlarını seyrederek köprünün başında biraz durdum. Sonra, cebimden çıkardığım bir kuruşu insan azmanı tahsildarın eline tutuşturarak yürüyüp geçtim. Dünya hiç de benim şu sıralarda sandığım gibi dar değilmiş. Gazi'ye kurulmuş olan takın altından geçerken bir kez daha Recep'in serüvenini andım. Sonra, bu düşünceye hiçbir zararlı düşünce katmadan Eminönü'ne geçtim. Sonra, Sirkeci, Ankara Caddesi, Cağaloğlu, Türbe, Çemberlitaş derken kendimi Beyazıt'ın aydınlık, cıvıl cıvıl havuzlu meydanında buldum. Havuzun başı, her zaman olduğu gibi insanla kaynaşıyor-

du. Fiskiyeler, bayağı Terkos suyundan kristal, pırlanta ışıltılar yaratarak dinlendirici bir güzellik yaratıyordu. Elektrik ışıkları altında ayaklarımdaki rugan iskarpinler parladıkça kendimi özgür bir kişi sanacağım geliyordu. Ceketimin altında güzel bir ipek gömlek, boynumda bir ipek kravat vardı. Bunların beni kölelik ruhundan kurtardığını seziyordum. Aşağılık duygularım görece yitmişti. Ancak, bu gece bu yeni, cici kılığımla nerede yatacaktım? Birkaç kuruşum olsaydı aç kalır, ucuz bir otelde, örneğin Amasya Oteli'nde kalabilirdim. Yersizlik, cehennem ateşi gibi bir şeydi. Ayasofya'daki WC Palas'tan başka gidebileceğim bir yer yoktu. Orada da, Sultanahmet Palas'taki konfor yoktu. Uzanıp yatamazdm. Sırtını duvara dayayarak oturup gözlerini yumacak, sabahı, ezanı bekleyeceksin. Böylece, istenen uykuyu alamazdın. Sabahleyin gözlerin uykusuzluktan şişmiş, rengin solmuş, yarı sersem oradan çıkıp rahatça yatıp uyumak üzere Gülhane Parkı'na yollanmak zorundasın. İşin en kötü yanı, zengin, temiz bir ortamda güzel yemekler yiyip güzel kadınlarla düşüp kalkmak olanağını bulmuşken oralara kirli, ütüsüz giysilerle nasıl gidebilirdim? Havuzun başında dikilip bunları düşünerek içleniyordum.

(B.) mebusunun karısına uğramak zorundaydım. Bana büyük iyilikleri olabilirdi. Benden istediği en sonra bir erkek aşkı idi. Bunun sapık hiçbir duygu ile, davranışla ilgisi yoktu. Yaz da hızla geçmiş, Eylül, güzün Verlaine'in imgelem güzellikleriyle, müziğiyle süslü küskün havası, yanına serin rüzgârlardan eşler alarak hızla üstümüze geliyordu. Artık, bundan sonra, dışarılarda da, örneğin parklarda, kolay kolay yatılamazdı. Güneşte yüksek olan ısı, gölgede birdenbire düşüyordu. Bu da soğuk almak için birebirdi. Hele, hastalanmak demek, benim için her şeyin yitmesi demekti. Henüz sağlığını korurken okuluma dönebilmek için bir çıkar yol bulmanın üzücü düşüncesi beni için için kıvrandırıp duruyordu. Beni yatağına alıp yatan bir kadın, ne yiyip ne içtiğimi, harçlığım olup olmadığını sormayı usuna getiremiyordu. Benim bir kadından yol parası istememse olacak iş değildi.

En sonra, havuzun başındaki sıralardan birinden bir adam kalkınca başkalarından önce davranıp oraya çöreklendim. On ikiye dek oturup bin bir düşünce içinde yittim. En sonra kalkıp

Ayasofya Palas'a giderken altıma yatak olarak sermek üzere bir gazete satın almak zorunda kaldım. Birkaç kuruş köprü parası azaldı diye de üzüldüm. Yeni otelim, belki de sakladığı gizli tehlikelerden hiçbirini karşıma çıkarmadı. Set üzerine gazetemi sererek arkaya yaslandım. Gözlerimi yumdum. Sabah ezanıyla uyandığımda epeyce dinlenmiş olduğumu anladım. Günün yeni serüvenlerine bir kez daha hazırdım.

18

Ayasofya musluklarında elimi yüzümü yıkayıp emektar mendilciğimle kurulandıktan sonra bizim kızlarla karşılaşmamak için erkenden Beyoğlu yöresine geçmeye karar verdim. Onlarla karşılaşmaktan çok hoşlanıyorsam da Seniha Hanım'la sık sık oluşacak randevularımı suya düşürmelerinden korkuyordum. Şiir paketimden başka elimde taşıdığım bir başka paketin varlığı beni uyardı. Hızlı hızlı Kapalıçarşı'ya çıktım. Yeni açılmış olan çarşının bit pazarı bölümünde Suna'nın verdiği bir çift orta halli pabucu birkaç kuruşa okutup onların parasını da cebime atıp kestirmeden vurup o benim başımın belâsı olan köprüyü geçtim. Karaköy, Yüksekkaldırım derken kendimi Tünel'in başında buldum. Seniha Hanım, beni şimdiden mıknatıs çemberine almıştı. Sol kaldırımdan ağır ağır Galatasaray'a doğru ilerlerken iki dirhem bir çekirdek giyinmiş olan Marika ile karşılaştım:

— Küçük bey, dedi, yarın Hanımefendi, seni bekliyor. Yazdığınız roman çok güzel oluyormuş. Kazanova derler bir yazar da vardı. Vaktiyle çok güzel romanlar yazardı kadınlarla. Sizin roman da o türden olsa gerek.

Göz kırparak uzaklaşırken:

— Yarın gelince kapıyı çalıp beni soracaksın, anladın mı?

Baktım, Marika, sokak giysisi içinde çok alımlıydı. Sonra, usuna ne geldiyse, Marika'nın bana yetişerek omuzumu dürttüğünü gördüm.

— Kazanova, beni öğleden sonra saat beşte muhallebiciye götürmez misin? diye güldü.

Düşündüm, cebimde ayakkabılardan aldığım birkaç kuruştan başka para yoktu. O da can kurtarandı:

— Marika Hanım, dedim, seni sevinerek muhallebiciye götürmek isterdim. Ancak, bir öğrencinin cebinde hiçbir zaman böyle çocukça hovardalıklar için bile para bulunmadığını sen de bilirsin.

— Of, canım, dedi, iki muhallebinin parası da iş mi? Sende bulunmazsa bende de mi bulunmaz?

Marika'ya bunun üzerine saat beşte İstiklâl Caddesi'ndeki belli muhallebicilerden birinde randevu verdim. Sevindi, güçlüce el sıkışarak ayrıldık. Bugün, ayakkabılardan aldığım parayla bir hovardalık edip bir porsiyon işkembe çorbası içmeye karar vermiştim. Bunun üzerine gelecek bir tabak muhallebiyi bugünlük biricik kısmet sayıp çorbanın parasını tasarruf etmeye karar verdim. Cebinde üç beş kuruşu olan kişi için yaşamın ne kerte rahat, kolay olduğunu bir kez daha anladım. Bir muhallebi parasıyla güzel bir kızı birkaç saat kendinize eş edebiliyordunuz. Elbette, bende bu güç de yoktu. Saat beşte Marika ile buluştuk. Aşkın ya da daha doğrusu sevişmenin bir bardak su içmek gibi kolay olduğu Beyoğlu yöresinin bu şirin kızı, biz, muhallebilerimizi yerken daha birçok kızla, erkekle selamlaştı. Hemen hepsi Marika'ya anlamlı anlamlı gülümseyerek baktı. Marika, benim okul şapkamı da başımdan alıp bir kâğıda sarmış, öğrenciliğimi böylece yitirmişti. Bir öğrenciyle aşna fişnalık etmekten çekiniyordu. Onunla alay edeceklerinden korkuyordu. Bir saat sonra, Marika'nın boş zamanı bitmişti. Kendisi Parmakkapı'da küçük bir evde yaşlı annesiyle oturuyor, çalışarak ona bakıyordu, İstiklal Caddesi'ne çıktığımızda kalabalığın iyice arttığını gördük. Herkes birbirine koltuk vurarak geçiyordu. Marika ile el sıkışarak ayrılmak üzereydik ki uzun boylu esmer, yabancıya benzeyen bir genç kadın karşımıza dikildi.

Marika, birden bir şaşkınlık çığlığı attı:

— Sizsiniz, sinyorita Monica?

— Ne o, küçük beyle beni tanıştırmayacak mısın?

— Bu, sinyor Musa. Bir tanıdık.

Sonra, onu da bana tanıttı:

— Banka memuru, sinyorita Monica.

O zaman, Monica, gülerek yarı İtalyan diliyle:

— Ben, sinyor Musa'yı bizim apartımana gelip giderken

gördüm. Sanıyorum, senin hanımınla ahbaplığı var. Bir gün al bize getir, birlikte çay içelim. Olamaz mı?

Bana dönüp çok ince bir gülümseyişle şöyle dedi:

— Güzel bambina ben Türkler'i çok severim. Sizi en yakın zamanda beklerim. Marika, sen al getir. Üçümüz başbaşa çay içer, konuşuruz.

Marika, benimle el sıkışıp ayrılınca, Monica ile ikimizin yolu Galatasaray'a düştü. Bu kez, onunla birlikte yürüdük. Benim yanımda yürürken benden en aşağı bir baş yüksek görünüyordu. Boyluysa da bacakları, gövdesi, inceydi, ince, nazik bir havası vardı. Beni soru yağmuruna tuttu. Seniha Hanım'ın akrabası mıydım? Eski bir tanıdığı mıydım? Sık görüşür müydük? Seniha'nın kocası, uzakta bulunursa da çok kıskanç, tehlikeli bir adamdı. Ankara'da sözü geçenlerdendi Ayın birkaç gününü gelip metresi Seniha'nın yanında geçirirdi. Seniha, evlenmiş, boşanmış bir kadındı. Okumuş bir hanımdı. İtalyan Lisesi'nde okumuştu. İtalyanca bildiğinden ara sıra Monica ile birbirlerine gider gelirlerdi. Monica onun üstündeki katta oturuyordu. Monica, böylece bana bilgi vererek beni oturduğu apartmanın yöresine dek götürdü. Sonra hanımla aramızdaki ilişkinin kertesini bilmediğinden daha başka bir öneride bulunma yürekliliğini gösteremeden benden ayrılırken şöyle dedi:

— Siz, çok iyi bir bambinoya benziyorsunuz. Sizinle sık sık görüşmek isterim. Marika, çay gününü ayarlarsa iyi olur. Sizi bekliyorum, sinyor Musa.

Uzun boyunun üstünde entellektüel başındaki kara gözleri bana yukarıdan, başka bir yıldızdan gelmişe benzeyen bir anlamla bakıyordu.

Seniha Hanım, iştahlı, güzel bir kadından başka bir şey değildi. Monica ise ufak tefek kültür kırıntıları taşıyan bir kadın izlenimi veriyordu. Monica'dan ayrıldıktan sonra, Tünel'deki kitapçıları biraz seyrederek Beyazıt'a geçtim. Patrona Halil'in yerle bir ettiği Lâle Dönemi köşklerinin, zevk ve safa uygarlığının ya da cennetinin etkisi bende bir sanat yapıtı oluşturacak biçimde çok yoğun yaşıyordu. Bu, yıllardan beri böyleydi. Yeryüzünde böyle bir çok cennetlerin yıkıldığını masallardan, tarihten, masalımsı tarih sayfalarından biliyordum. Yer yüzünün açlık, yoksul-

luk, yoksunluk kaynaşan toprakları üzerinde bu cennetler nasıl oluyor, nasıl yerle bir oluyordu. İnsan, başka insan yığınlarını köle gibi kullanarak kendine cennetler kuruyor, köleler de zamanla bilinçlenerek bu cennetleri sonsuz bir hınçla yıkıp yerle bir ediyordu. Şeddad'ın çölün ortasında yetmiş bin köşkten oluşturduğu yemyeşil, yeryüzü cennetini bir yandan Tanrı, bir yandan soyulan halklar yerle bir etmişlerdi. Bizim Lâle Dönemi'nin, Nedim'in şiirleriyle büsbütün estetik bir anlam kazanan, bin bir türlü lâle ile süslü varlığı Tellak Halil'in ayaklanıcılarıyla yakılıp yıkılırken sanatçıya türlü dramlar bağışlayan bir tarih dönemi oluyordu. İşte, bundan bir roman çıkarabilmek uğruna yıllardır kafamın çarkları gizlice işleyip duruyordu. En sonra, bu romana başlamıştım. Ne yazık ki, Ahmet Refik'in *Lâle Devri* adlı bir kitaptan başka bir materyal, kaynak bulamamıştım. Başkalarını arayacak vaktim de yoktu. Bir yandan açlık, bir yandan da uykusuzlukla boğuşurken tarih araştırmanlarına girişmek gülünç bir şeydi. Yine de bu konuda biraz daha aydınlanabilmek uğruna Beyazıt Kitaplığı'na uğramak araştırma yapmak istiyordum.

Köprünün betonunu bir kez daha hınçla çiğneyerek karşı geceye geçtim. Kapalıçarşı'dan Beyazıt'a çıktım. Karnımda Marika'nın pek şirin, pek nefis muhallebisi yatıyordu. Yarın öğleye dek bununla idare edebilirdim. Cebimdeki ayakkabı parasından beş on kuruş harcayarak hiç olmazsa bir bardak çay içmek, hem de kapanıncaya dek Beyazıt'taki ünlü Küllük kahvelerinde oturayım, dedim. İyi de oldu. Tramvayların, hemen, önünden geçtiği bahçe sandalyelerinden birine kurulup bir çay istedim. Paracıklarımı yitirmiş olmayayım diye elimi cebime atıp bir kez yokladım, ödüm koptu. Çil paralar yerinde yoktu. Hemen kalkıp kaçmayı düşünürken yoksul pamuklarının cebimin ufacık deliğinden astarın içine dökülmüş olduğunu anlayarak sevindim. Eğer, onları yitirmiş olsaydım çok büyük felâket olacaktı. Bütün moralim çökecekti. Beyoğlu yöresinde kendime açtığım ufak mutfak, aşk kapısı da elimden gidecek, yine ortada tığ teber şahımerdan kalacaktım. Paracıklarımı birer birer kaçtıkları delikten çekip alarak sol cebime aktardım. Kahvede oturmanın sayısız yararlarından biri de günlük gazeteleri okumaktı. Kahveye bir kaç gazete alınıyordu. Hepsini aç kurt davara saldırır gibi okudum. Yal-

nızlıktan kurtuldum. Çevremde berduşlar, insan artıkları değil de günlük insanlar oturuyordu. Beyazıt Meydanı'nın cıvıl cıvıl görünüşü, melankoli dağıtıcı, yalnızlık kırıcıydı. Çoktan beri gazeteleri okuyamamıştım. Bu, beni bayağı Türkiye gerçeğinden alıp korkunç bir ıssızlığa götürmüştü. Biraz kendime geldim. Türk toplumunun bir ufak parçasının da kendim olduğunu duyar gibi oldum. Beş on kuruşluk bir çay, hem insana saatlerce bir sandalyede oturmak, hem de yurttaşlık hakkını sağlıyordu. Görünürde normal yurttaşlardan biri olarak saatlerce orada oturup yöremdeki müşterilerin konuşmalarını dinledim. Bunları dinleyebilmek hakkına sahip olduğumdan dolayı da kendimi bu insanlara eşit bir yurttaş olarak duydum, gözlerimden sevinç yaşları gelircesine sevindim. Türkiye'deki milyonlarca yurttaşa eşit bir yurttaş olarak bulunmak meğer ne büyük mutlulukmuş. Bunları düşünerek biraz kendime geldim. Geç vakit kalkıp otelime döndüm. Gerek Sultanahmet Camii'ndeki WC Palas'ın gerekse Ayasofya'daki gösterişsiz Palas'ın biricik sakıncası, Alemdar Karakolu'nun yanı başında bulunuşlarıydı. Polislerin, bekçilerin zırt zırt girip çıktıkları birer sığınak olmasalar ne güzel olacaktı. Geç vakit, kahveden kalkıp Ayasofya Camii'nin yola bakan yanı zifir gibi karanlıktı. Helalar da öyleydi. Bu helalar, salt gündüzün kullanıldığından ışıktan yoksun bırakılmışlardı. Eğer, bir akıllı çıkıp da buraları ışıklandırsaydı, biz, evsiz barksızlar hapı yutmuştuk. Zararlı kişilerin gözlerinden saklanamayacak, hemen ilk saatte yakayı ele verecektik. Neyse, bu geceyi de kazasız, belâsız geçirdim. Çok yorgun olduğumdan bir vapur yolcusu uykusuna benzeyen şekerlemeyle bayağı dinlenmiştim. Beyoğlu'ndaki yiyeceğim yemeğin düşü, daha şimdiden midemde bir bayramı bekleyiş coşkunluğu yaratıyordu. O güzel kadının varlığı büsbütün gözümden siliniyordu. Cinsel açlığın, tok bir karından sonra geldiği nasıl anlaşılıyordu. Okullarda tok karnına geçirdiğimiz aylaklık saatleri nasıl da bizleri alır, kadınlara, kızlara götürür, bize yangınlı, dinsiz, imansız cinsel düşler gösterirdi. Yine, parklara hiç uğramadan sapa yerlerde aylak aylak gezip düşünerek Beyoğlu'na gideceğim saati iple çektim. Sonra, köprünün başını kesen haramilerden birine bir kuruş daha kaptırarak karşıya geçtim. Yüksekkaldırım'ı sanki bir dağ keçisi çevikliğiyle tırmandım. Seniha

Hanım'ın oturduğu apartmanın sokağına vardığımda apartmandan çıkan iki Rum kızından biri öbürüne gülüp başıyla beni göstererek:

— İşte, Kazanova, dedi.

Şaşırmıştım. Bu da ne demekti. Bu, olsa olsa hınzır Marika'nın işi olabilirdi. Daha ilk adımda, kardaki izlerimiz seçilmişti.

Çok genç yaşlarda okumuş olduğum '*Hovarda Kazanova'nın Serüvenleri*'ni bir kez daha andım. O, ne görkemli hovardalıktı! Benim zoraki hovardalığım hiç o görkemli hovardalıklarla ölçülebilir miydi? Her neyse, kafamdan olumsuz düşünceleri silerek merdivenleri tırmandım. Kapıyı çaldım. Kapının açılmasıyla karşıma çıkan Marika, beni bir dişi kurt gibi kolumdan tutup taşlığa çekti:

— Kazanova, diye fısıldadı, Hanımefendi, banyo yapıyor. Yarım saatten önce çıkmaz. Şu kapının arkasında hızlı bir siftah edelim.

— Ne demek istiyorsun, kız? Nerdeyse beni sokakta çıkıp sevişmeye sürükleyeceksin.

— Yok, Kazanova, bunun balışişini de bana vereceksin.

Marika, kırk yıllık aşıkı gibi bana sarılmış, salona bırakmıyordu. Bu vestibül, bu alacakaranlık giriş köşeyi salondan büsbütün saklıyordu. Marika, beni kendisini öpmeye zorladı:

— Haydi, Pulakimu, dedi, bak sana bir bakire kız gibi kendimi takdim edeyim de gör. Hiç kadın olduğumu anlayamazsın. Biz, mesleğimiz gereği bu işleri hep böyle kaçamak yaparız. Merdiven altları, vestibüller olmasa bizler aşktan yana her zaman yayan kalırız. Haydi, zaman geçirmeyelim. Hanımefendi çıkıncaya dek vaktimiz var. Öyle ateşli aşk yapacağız ki, bundan sonra, Hanım'dan önce hep beni arayacaksın.

Marika'nın ateşli elleri yakamdan düştüğünde ikimiz de güçsüz, solumaklı salona geçmiştik. Seniha Hanım'ın banyodan çıkması da çok uzun sürmedi. Marika hemen mutfağa sıvışmıştı. Seniha Hanım, alımlı bir bornoza sarınmış olarak yanıma gelerek dudaklarını bana uzattı:

— Canikom, dedi, çok yorgun görünüyorsun. Hasta filan değilsin ya.

— Bir hastalığım yok. Yalnız, biraz uzunca gezip dolaştım da ondan.

— Oturun, rahatınıza bakın. Ben, şimdi giyinir gelirim.

İşveli bir gülüşle yatak odasına giderken vücudunun istekle çağladığı görülüyordu. Biraz sonra, vücudunun bütün kıvrak çizgilerini açığa çıkaran tülümsü ipek bir robdöşambır giyerek salona geldi. Elinde iki kadehle yeşil bir likörle dolu küçük bir şişe vardı. Karşımdaki koltuğa oturmadan önce kadehlerden birini doldurup bana sundu. Sonra, bir kadeh de kendisine doldurup benimkiyle tokuşturarak sağlığıma yuvarladı. Yaşamımın bu anına dek hiç likör içmemiştim. Ben de onun gibi bir yudumda içeyim derken gözlerimden ateş çıktı. Yüzüme ateş bastı, başım dönmeye başladı.

Genç kadın:

— Canikom, yüzünüz neden böyle kızardı? diye sordu.

— Ben içkiye hiç alışık değilim, inanın, bu, ömrümde ilk içtiğim likördür.

— Yok canım, Allah iyiliğinizi versin. Bu, içki sayılmaz ki. Biraz sonra yemek yiyeceğiz de aperitif olarak alalım dedim.

— Sağ olun. Ben de yakınmıyorum. Bunu bugün burada siftah etmesem bir başka yerde edecektim. Bu, toplumda kaçınılmaz bir şey.

Doğrusu, büyük şaşkınlık içindeydim. Ben, romantik aşklar uğruna binden çok şiir yazan ozan, arada hiçbir hazırlık köprüsü geçmeden doğrudan doğruya aşkı, oynayıp bitirilmiş bir oyun sayan, sevgiyi bir bardak su gibi içen kadınların arasına düşmüştüm. Bunların gerek ruhlarında gerekse gövdelerinde hiçbir romantik titreşim, irkilme, çekingenlik yok gibiydi. Doğada hayvanların yaptığı kerte bile bir flört bahçesinden geçmeye gerek görmeden doğrudan doğruya birleşmeye giriyorlardı. Şimdiye dek hayali sevgililere yazmış olduğum yüzlerce şiir havada kalıyordu. Onlar için konacak hiçbir dal yoktu. Aşka verdiğimiz değerin bütün zengin, yangınlı duygularıyla sevgiliye yaklaşmanın mutlu sahneleri neredeydi? Salt gövdece birleşmelerin egemen olduğu bir dünyada şairin aşk şiirleri yazması düşünülebilir miydi? Dante'nin Beatrice'si, Petrarca'nın Laura'sı da acaba bu aşksız aşk bahçelerinin birer zavallı çiçeği idi de iki büyük şairin aç

aşk karınları mı onları gözümüzde romantik birer aşk kâbesi durumuna getirmişti?

Ben, şimdiye dek aşk, sevecenlik yoksunluklarının uluorta kurbanlarından biriydim,. Doğu kültürünün mahpusanesinin saçakları altında büyüyüp yetişen milyonlarca insanın yazgısı da benim yazgımın koşutunda at sürmekteydi. Düş cennetinden birdenbire etin cennetine geçiş, az şaşırtıcı değildi. Benim, adını, aşk serüvenini işittiğim günden beri önemle üzerinde durduğum Dante, sonra, ilk insancıl aşk şiirlerini yazan Petrarca, Jokond'un yaratıcısı Leonarda Da Vinci, öyle sanıyorum ki hep fizyolojik aşktan uzak yaşamış birer yoksunluk kurbanıydılar. Bu şiirin, resmin ölümsüz konusu olan kadın kahramanlar, kesinlikle hiç kuşkusuz, bu büyük sanatçıların varamadığı fizyolojik aşkın tadına doyasıya varmışlardı. Yada bunun tadını bu sanatçılardan daha çok biliyorlardı. Beatrice'nin, erken ölen bir kurban olmasına karşılık, Laura, çoluk çocuk sahibi, etli butlu bir köylü kadınıydı. Bu üç büyük sanatçı da üne kavuşturdukları sevgililerinin tırnaklarına bile değmiş değillerdi. Benim Müebbed için duyduğum ölümsüz aşk da gözümde hep bu ölümsüz sanatçı sevgililerinin yanında, sırasında yer almaktadır. Geçelim.

Seniha Hanım, attığı iki kadeh likörle çakırkeyif, sordu:

— Aç mıyız, canikom, yoksa, yemeği sonra mı yeriz?

Yasal bir yalan kıvırarak yemeği kurtarmak zorunda kaldım:

— Sabahleyin evden kahvaltı etmeden çıktım. Size bir ayak önce kavuşmanın coşkunluğu iştahımı kesmişti. Ancak, biraz yol yürüdüğümden karnım zil çalmaya başladı. Safra bastırıcı bir iki lokma atıştırsak çok iyi olacak.

Kadın, hemen yerinden fırladı. Mutfağa gitti. Marika da orada tabak, çanak, tencere, kaşık, çatal gürültüleri içinde varlığını belli ediyordu. Yemek işinde diretişim, biraz da Marika'nın beni epeyce yormuş olmasındandı. Bu durumda aşk yapmak zordu. Gençliğimiz suç altında kalırdı. Bu kadınlar, normal erkekler değil, teke, ya da boğa arıyorlardı. Bir eve kapatılmış, yiyip içip on beş günde, ayda bir aşk şölenleri o da yaşlı başlı tekelerle, kadınlar, anladığıma göre, ellerine geçirdikleri benim gibi gürbüz, körpe delikanlıları kıyasıya sömürerek kendilerini doyurma olanağını arıyorlardı. Jigolo deyiminden eskiden beri iğrenirdim.

Vaktiyle birlikte yaşadığım binlerce arkadaş arasında bu sözcüğe sempati duyanını hiç görmemiştim. Şimdi, açlık beni bu tuzağa mı düşürüyordu. Hayır, bu bir raslayıştı. Listemde genç bakire kızlar da vardı. Sonra, ben yolcuydum. Bu dişi hancıları günün birinde, belki de çok yakında sonrasız bırakıp gidecektim. Okuluma dönmek, ayağa dolanmış olan dalayıcı kara çalıları yolumun üstünden söküp atacağım günler yaklaşıyordu Yalnız, bu sıralarda kafamda çok tehlikeli saplantılar dolaşıyordu: Çocukluğumda gördüğüm, bir düşün etkisinde kalarak, en çok otuz yaşına cek yaşayacağımı sanıyor, üzülüyordum. Kafamda bunca yazılacak konular kaynaşırken yer yüzünden ayrılmak olacak iş miydi? Bir de altı ay önce Ibsen'in *Hortlaklar* oyununu okumuştum. Yazar, o dönemde Avrupa'da düşün, bilim, sanat yaşamında pek itibarda olan kalıtım kuramının altında otuz yaşında ünün doruğuna doğru tırmanmakta olan bir ressamın canına okumuş, onu kalıtımın kurbanlarından biri olarak delirme durumunda bize sunmuştur. Ben de Ibsen'in kahramanı gibi bağrımda yanan kutsal ateşin bütün yemişlerini toplamadan mı insanlar arasından, sanat bağından çekilip gidecektim. Otuz yaşında kalıtımın vuruşunu yemiş olan zavallı yetenekli ressamcık, yoksa benim de yazgıma yol mu gösteriyordu? Yine bu karanlık düşüncelerin ağırlığı altında düşünüp dururken yemek sofrası ev sahibesinin de yardımıyla çabucak donandı.

Seniha Hanım:

— Artık, bugün itelemeyeceksin, dedi, sofraya çok nefis bir Fransız şarabı getiriyorum. Birer ikişer bardak içeriz. İnsanın kanında her zaman biraz alkol bulunmalıdır. Alkol, insana yüreklilik verir.

— Siz istedikten sonra, ağu olsa içeriz, Hanımefendi, dedim.

Ortaya gerçekten nefis yemekler geldi. Bu yemekler, aylak aylak oturup dalga geçen kişileri az zamanda kudurtabilirdi. Bence, bu kudurtulu yiyecekleri yiyip de aşk açlığı çekmektense benim böyle aç açına dolaşmak yeğdi. Kadın, mermer aklığındaki ölçülü kollarının yarı çıplak uzantısı ucunda sanat yapıtını andıran ak, güzel parmaklarıyla bana şarap sunarken, etlerin güzel parçalarını ikram ederken bir Kraliçe görünüşündeydi. Şarap teni hemen çarpmıştı. Daha senli benli davrandığımı görüyordum.

Ancak, bunu denetlemek elimde değildi. Yine de dikkat ediyordum: Benim kontrolden çıkarak daha senli benli oluşum, kadının hoşuna gidiyordu. Böylece, benim romantik şairlik, öğrencilik alışkanlıklarımı uzaklaştırmak istiyordu:

— Yazarlar, ara sıra kafayı çekmelidirler, nonoşum. Sen, neden bu güzel aşk içkisinden böyle uzak kalmışsın? diye sordu.

— Bir öğrenci, bu güzel şarabı bulsa hiç kimsenin salığını beklemeden içer. Ancak, nerede o olanak? Sizin büfenizin zenginliğini ben ancak, okuduğum Avrupa romanlarında görmüşümdür.

Genç kadın, yemekten çok içiyordu. Mermer gibi ak yanaklarına kırmızı güller yetişen minyatür bir gül bahçesi gelip oturmuştu. Marika, genellikle mutfakta duruyor, ara sıra sofrada eksik sandığı bir takım öte beriyi getiriyor, bu arada kadınla benim durumumu kontrol ediyordu. Şarap beni öyle baştan çıkarmıştı ki, bir ara sağ kolumu kadının boynuna attım. O da hemen sağ eliyle elimi yakalayıp boynundaki çenberi sıklaştırdı. Bu sırada Marika da mutfakta yemek yiyordu. Belli belirsiz çatal bıçak seslerinden anlaşılıyordu.

Benim, kolumu omuzuna atmamla kadıncağız ayağa fırladı. Ayakları dolanırken:

— Canikom, gel, göz önünden uzaklaşalım, dedi, şu Marika'nın anlamlı bakışlarından da bıktım usandım. Kendi kendimize kalalım.

Oysa, şarap iştahımı açmıştı. Sofrada ne varsa sömürmek istiyordum, aylardır çektiğim açlığın gövdemde yaptığı yıkım henüz onarılmamıştı. Gövdemde yağ filan bulunmadığından yitirdiğim kiloları hep kaslardan yitirmiştim. İstemeyerek sofradan kalkıp yatak odasına sürüklendim. İlk yazıyı söktüğüm günden beri elime ne geçtiyse abur cubur okumuştum. Bu arada kıskançlıktan oluşan pek çok cinayet romanları, hikâyeleri de okumuştum. Mebus beyin yatak odasına girince bir kez daha anağıma kitaplardaki kıskanç kocaların baskınları geldi. Kafamda gelecek için öyle zengin tasarılar vardı ki, bir doyumluk yemek, bir seanslık sevişmek uğruna bütün bunları yitirmenin korkunçluğunu düşündüm. Sanki, herif, karyolanın altına saklanmış da her an çıkıp elindeki tabancayı göğsüme dayayacakmış gibi bir ürküntü içinde yüzüyordum. Kadın, bunu ayırt etti:

— Nazlım, dedi, ne o, durup durup çevrene bakıyorsun? Seni bir tuzağa düşüreceğimi mi sanıyorsun. Korkma, sen, benim aşkımın tuzağına düştün. Başka hiç bir şey gelmesin usuna.

Bunları diyerek yastığının altından bir Brovning tabanca çıkarıp göğsüme dayadı. Sonra, gülerek:

— İşte, bu, beni de, seni de korur. Yalnız, benim aşkıma ihanet edersen... Dan, dan» dedi.

Tabancayı yatağın üstüne fırlattı.

Seniha Hanım'ın yatak sevgisi bayağı doyurucuydu. Bir erkeği sonuna dek sömürmesini biliyordu. Bütün anlamıyla İstanbul'da yaşayan tatlı su frenklerinin gerçek aşk yöntemlerini kullanıyordu. Aşkı günü gününe, dakikası dakikasına yaşamak istiyordu. Geleceğe hiçbir şey saklamaktan yana değildi. Yaşam kısaydı. Aşklar, yirminci yüzyılın makine uygarlığı gibi hızlı bir gidiş almıştı. Bir gelen fırsat, bir daha ele geçmemesine geçip gidiyordu. Fırsatlar, elden ele geçerken parçalanıyor, bir bölüğü senin elinde, gerisi başkalarının elinde kalıyordu.

Yatağın kızgın durumu geçtikten sonra, Seniha Hanım şöyle konuştu:

— Nerde o şaire sıtmalı şiirler yazdıran aşklar, Musa Bey? Faruk Nafiz bile son şiirlerinden birinde ne diyor: 'Dişlerim geçti de bin bir kadının kalçasına' diyor. Eskisine göre kadın çok bollaştı. Eskiden kafeslerin arkasında erkeğe özlem çekerek solup giden kadın, şimdi, Beyoğlu kaldırımlarında fink atıyor, arkasından bir yığın erkek sürüklüyor. Ancak, benim gibiler o kadınlardan değildir. Bizler, sokağa çıkıp arkamıza birkaç erkek taktığımız gün bu rahat köşemizi, ekmeğimizi hemencecik yitiririveririz. Ne yazık ki, zengin adamın parası var, aşkı yok. Zengin adamda bir kadını doyurasıya sevme gücü yok. Şundan ki, parasına güvenerek çok otluyor. Bana gelinceye dek tükeniyor. Ben, sizin de gördüğünüz gibi güzel bir kadınım, Musa Beyciğim. Ben, zengin bir aileden değilim. Orta halli bir ailenin kızıydım. Orta halli bir ailenin okumuş oğlu ile evlendim. Öyle güzeldim ki, bu kez zengin kişiler arkama düştüler. Gürültülü bir boşanma yaptık. İlk bara ayak atışımda işte, bu Mebus Bey, yakama yapıştı. Ayda birkaç kez benimle yatmak üzere bana konforlu bir daire verdi. Ne yazık ki, karnım, tok, ama, yatağım aç.

Gençlikte, yatak aşkı, sen de yakından bilirsin ki karın açlığı gibi çileden çıkarıcıdır. Dünya bir tuhaf, Musa Beyciğim. Dünya, yerine oturmuş değil. Seni, böyle, kocamın üstüne yatağıma aldığımdan dolayı, her halde beni namussuz, fahişe diye damgalayacak değilsin, değil mi, canikom? Ne yapayım, karnım tok, gönlüm aç. Buna gönül demek de doğru sayılmaz ya. Vücudum aç. Gönül açlığı, o büsbütün başka bir iş. Vaktiyle gönül açlığımı, her liseli öğrenci gibi bir liseli öğrencide dindirmek istedim. Bir sonuca varmadı. Aşık olmak özlemim, bugün bile gönlümün bir köşesinde kutsal bir ateş gibi yanar durur.

Kadın, bunları dalgın dalgın tavanın göbeğindeki değirmi bir çerçeve içindeki süslere bakarak söylemişti. Bu sırada yine boş durmuyor, sağ elimi az örselenmiş genç irisi, kar gibi ak memesinin üzerine bastırıyordu. Kim bilir, bu sırada beni vaktiyle yitirdiği o genç liseli delikanlının hayaliyle karıştırıyordu. Giderek, bir ara, bu karıştırma işi gerçekleşti:

— Macitciğim, dedi, sık beni, daha iyi kucakla, seninle olan aşkımız bir gün kuş gibi uçup gidebilir. Renkli bir kelebek gibi kuşlarca tutulup yenebilir. Ah, sen benim yaşamının erkeği olabilseydin.

Hülyasını hiç bozmadım. Şarabı benden çok kaçırmıştı. Barlarda ne kerte sürttüğünü bilmiyordum. Ancak, oraya ayak atan her kadın, ayyaş oluncaya dek içebilirdi. Ben, bu yaşa dek hiç barlara ayak basmamıştım, bunu salt dinlemiştim, kitaplardan okumuştum.

Seniha Hanım'a gün aşırı geliyordum. Yalnız, Ayasofya helalarından başka yatacağım bir yer bulunmadığından durumum gittikçe güçleşiyordu. Eylül girdiğinden beri geceler serinliyor, yağmur olasılığı arttıkça kaygılarım daha çok artıyordu. Hali vakti yerinde kadın, benden ancak birkaç saatlik yatak aşkı istiyor, ondan sonra, gerisini sormaksızın beni bir sokak köpeği gibi dışarı salıveriyordu. Sokak köpeğinin başına gelebilecek bütün felaketlerin, yersiz yurtsuz bir insanın başına da gelebileceğini, bu kadın belki de bütün yaşamı boyunca hiç düşünmemişti. Çok güzel bir kadın olduğundan her erkeğin koynunda bir yatacak yer bulduğu belliydi. Bir kadın birçok eve sığabilirse de sokaktaki bir erkek sığamazdı. Ben, işte o erkektim. Benim de bütün aşkları gibi elin-

den uçacağımı anlayan Seniha, benimle daha sık yatmak istiyor, gün aşırı randevuları, bir güne indiriliyor, sonra, saatlere bindiriliyordu. Seniha Hanım, durumun ne kerte korkunç olduğunu bilse ya beni koynuna almaz yada ufak para yardımları yapabilirdi. Ne yazık, ki, bunu hiçbir zaman benden öğrenemeyecekti.

Bir gün, Seniha Hanım'dan çıkmış, merdivenlerden iniyordum. Yarı yolda güzel, belli belirsiz bir koku saçan ince uzun vücuduyla Monica ile yüz yüze geldik. Birkaç gündür, böyle rastlaşmalarımız oluyorsa da nazikçe selamlaşıp geçiyorduk. Ancak, bugün, yüreklice karşımda durdu:

— Sinyor Musa, dedi, bugün sizi çaya çağırıyorum. Çayımı içmeden de apartmandan çıkıp gidemezsiniz.

Şirin İtalyan kızının önerisini nasıl itelerdim? Bana yararından başka hiçbir şeyi olmayan bir tatlı çağrıya elbette, hayır diyemezdim. Cinsel boğuşmalar sonucunda epeyce yorulduysam da bitkin değildim. Yiyeceğe kavuşmuş yoksul köpek örneği, gövdem, kendini şaşılacak bir hızla onarıyordu. Sürekli açlığın yok ettiği cinsel gereksinimler, belki de normalin üstünde bir hızla yerine geliyordu. Yavaş yavaş şunu anlıyordum ki, elinde yaşamak olanakları bulunan, ekonomik gücün belli bir kertesine gelmiş insanlar da, genellikle kadınlar, kelepir fırsatlar arkasındaydılar. Bu, eskimiş isteklerin üstüste yığılıp patlama noktasına doğru yol almasındandı. Kadınlar, Kazanova yada Don Juan görünüşlü erkeklerden daha çok hoşlanıyorlardı. Bu, onları çokça emek harcayarak yorulmaktan da koruyordu. Çokça emekten amacım, kadının hiç olmazsa iktisatça rizke girmeden bir jigolo beslemek zorunda kalmadan cinsel cennete kavuşabilmesiydi. Benim gibi dara düşmüş toy bir öğrenci ise, kadınların çoğunun düşündeki körpe aşklar arama zevkine pek uygun düşmekteydi. Monica'nın arkasına takılıp merdivenleri bir kez daha tırmanırken önceki suç ortaklarımdan biriyle karşılaşmamak uğruna bayağı dua ediyordum. Şundan ki, aç gözlülük yüzünden eldekileri de kaçırabilirdim. Bana yol görünene dek birkaç tabak güzel yemek yemek, benim için vaz geçilmez bir nimetti. Gövdemin diri durabilmesi için bu güzel yiyecekleri gereksiyordum. WC Palas'ın yitirttiği sağlığımı ancak böylece yerine getiriyordum. Seniha Hanım'ın aşkı, benim için kurtarıcı bir şölendi. Neyse ki,

onun kapısının önünden olaysızca geçip üst kata çıktık. Baktım, Monica da, biz oradan geçerken çekingen bir durum almıştı. Kapıyı çaldı. Kapı açıldı. Sevimli, yaşlı, zayıf bir kadın yüzü, zeytin gibi kara gözlerini gözlerime dikti, durdu.

Monica, hemen tanıştırdı:

— Mama, Amico mio, dedi.

Yaşlı kadın:

— Buono gionno, Bambino, diyerek beni içeri buyur etti.

— C'est maman.

Monica bunun annesi olduğunu Fransızca söyledi.

Monica, bütün bu yörede oturan tatlı su frenkleri gibi rahat bir evde oturuyordu. Luikenz koltuklar, zengin halılar, bu evin çok önceleri kurulduğunu gösteriyordu. Duvarlarda yaldızlı çerçeveler içinde natürmortlar, doğa tabloları, yaşlı kişilerin resimleri asılıydı.

Büyük bir piyanonun üzerinde Monica'nın en aşağı on yıl önceki bir resmi, genç kendisinden daha yaşlıca bir erkekle kolkola duruyordu. Benim, bütün duvardaki tabloları gözden geçirdikten sonra bu fotoğrafın üzerinde duruşum Monica'yı ilgilendirdi. Bunun üstüne bir açıklama yapmak gereksinimini duydu: Bütün tatlı su frenklerinin diyeleğine çalan bir konuşmayla şöyle anlattı:

— C'est dramatique, dostum. C'est mon mari. Evet, benim kocam, bana sarılan bu adam. Zavallı, öleli on yıl oldu. Nasıl öldü, biliyor musunuz? Oh, mon dieu! C'est tragique, mon vieux. Neden biliyor musunuz? Nasıl söylesem? Evlendik, ilk gece yatağa girdik. Çok hızlı gitti. Meğer kalp hastası değil miymiş? Koynumda öldü. Ben, aşk uykusu sandım. Bir de baktım, gitmiş.

Monica, bunu söylerken, bütün olayı yeniden yaşıyor gibiydi.

Gözlerinde yaşlar birikmişti. Elinin tersiyle bunları silip hemen çevikçe yerinden fırladı, büfeden bir likör şişesiyle döndü:

— İçin, dedi, unutmak gerek. Çok fena oldu anlatışım.

Salonun öbür ucunda annesi, bir gramofondan Caruzo'nun bir plağını dinliyordu. Keskin, likör, boğazımdan aşağı bir avuç köz gibi indi. Etkisi de ivedi oldu.

— Bir tane daha için, iyi olur.

Evet, bunun bir iyiliği vardı: Bütün alkolü bol içkiler gibi insanı yüreklendiriyor, pısırıklığını yok ediyordu. İnsanda tutukluk yapan bütün dış etkiler kaçışıp saklanacak delik arıyordu.

Monica'ya sordum:

— Kocanızın işi neydi?

— Bankacıydı. Ancak, müzisyendi de. Çok güzel piyano çalardı. Şu piyanonun dili olsa da konuşsa!

Monica, önüme bir albüm bırakarak mutfağa geçti. Sayfaları açarak bir ailenin bütün geçmişini, bunun yakın dostlarını dikkatle gözden geçirdim. Uygar bir ülkenin küçük burjuva ailelerinden biri, İstanbul'a yabancı sermayenin ögelerinden biri olarak girmiş, sonra, geri dönemeyerek tatlı su frengi olarak İstanbul'da yerleşip kalmıştı. Burda yerli Hıristiyanlarla kaynaşmış, yine yabancı bir öge olarak yaşayıp gidiyordu. Dalmıştım. Biraz sonra, Monica, küçük bir masayı önüme çekerek tatlı, tuzlu börekler, kuru pastalar, pastalarla bunun üstünü donattı. Sonra, büyük ak ficanlarla bu yiyecekleri sulamak üzere tavşan kanı gibi kızarmış çaylar getirdi. Paganini'nin kemanı gramofonda usta bir müzik şöleni verirken annesi de bize katıldı. İlkin biraz kontrollü, sonra, neşeli bir biçimde çaylarımızı içtik. Yaşlı kadın, ikide bir plak değiştiriyordu. Monica, annesinin müzik delisi olduğunu söyledi. Akşamlara dek İtalyan halk müziğini, sonra, büyük ustaları dinlermiş. Son günlerde çok güçsüz kalmış. Bacaklarında yürürken kesilmeler olmaktaymış. Ağzı kuruyor, çok su içiyormuş. Durmadan da zayıflıyormuş. Tatlıyı çok sevi-yormuş, ancak, bolca tatlı yedikten sonra, baygınlık geçirecek duruma geliyormuş. Doktorlar buna bir ilaç bulamamışlar. Demek ki, şeker hastalığı doludizgin kadıncağızı ölüme götürüyordu. Monica, five o' clock tea sırasında İstanbul'a gelen güzel filmlerden söz etti. Rudolf Valentino'yu (İtalyan kökünden Amerikan aktörü) sevip sevmediğimi sordu. Bu çok ünlü, çok yakışıklı İtalyan artistinin ünü dünyayı tuttuğu gibi bana dek gelmişti. Dünya kadınlarının, uğrunda can vermeye hazır oldukları bu yakışıklı aktör, bizim gençlik dünyamızın da yıldızlarındandı. Bunu anlattığımda Monica pek sevinir göründü. Benim sinema kültürüm üstüne ufak, yararlı bir düşün edinmiş olacaktı:

— Sinyor Musa, dedi, bu gece saat dokuzda Rudolf Valenti-

no'nun Şeyh Ahmet filmi oynuyor, bana arkadaşlık edebilir misiniz?

— Elbette, ben de Valentino'nun hayranlanndanım. Doug las Fairbanks, Charly Chaplin, benim sinema dünyamın krallarıdır.

Monica'ya bu kertesi yetmişti. Beni, başka bir yere angaje değilsem Elhamra sinemasında oynamakta olan Şeyh Ahmet'e götürmek istiyordu. Minnetle benimsedim. Gece, bir iki saat olsun, sıcak, temiz, eğlenceli, uygar bir köşede dinlenecek, eğlenecektim. Böylece, Monica'larda konukluk sürem de uzamış oluyordu. Dışarılarda, sokaklarda sürtüp durmaktan öyle bıkmış usanmıştım ki, konforlu olmasa bile oturulabilir bir evde kalmak, bana cennette konuk olmak gibi geliyordu. Monica, daha uygar bir ortamın kadınıydı. Davranışları daha ölçülü, daha çekingendi. Çaydan sonra, pastayı, öte beriyi çokça kaçırdığımdan bir şekerleme kestirmek gereksinimi duydum. Koltukta başım arkaya düşmüş horlamaya bile başlamıştım. Başımın en belası, bu günlerde uykusuzluktu. Yatacak bir yerim olmamasıydı. Sürekli uykusuzluk belimi büküyordu. Öyle derin bir uyku gereksinimi içinde yitip gitmiştim ki, Monica'nın, ayakkabılarımı çıkarıp beni kanepeye dek götürüşünü ancak hayal meyal anıyordum. Genç kadın, dayanamayarak orada alnıma olsun bir öpücük kondurmaktan kendini alamadığını da yine hayal meyal ayırt ettim. Gözlerimi açtığımda birisinin şiddetle beni sarsarak uyandırmak istediğini gördüm. Elbette, bu, Monica'dan başkası değildi. Gülerek başucumda dikiliyor, gülüyordu:

— Sinyor Musa, sizi uyandırdığım için bağışlayınız. Sinema vakti gelmek üzere. Sonra, yer bulamayız.

— Ah, affedersiniz, dün gece iyi uyuyamadım. Bir arkadaşla uzun boylu gevezelik ederek gezip tozduk. Uykusuz bıraktı beni. Oysa, ben düzgün uykuya alışmışım. Çok ayıp oldu. Çaya gelen konuğunuz, kanapeye uzanıp horul horul uyudu.

— Zarar yok, sinyor Musa. Uykusuzluk çok kötüdür.

Birkaç saatlik uyku, beni bayağı diriltmişti. Kadıncağıza da nasıl kolayca yalanlar uyduruyordum. Bunlar, elbette, yaşamak kavgasının vazgeçilmez gereklerindendi.

Yalnız, dikkat ettim, ben böyle şekerleme kestirirken ev halkı bir şeyler atıştırmışlardı. Eğer, çokça dalmasaydım, bir akşam

yemeğini kaçırmamış olacaktım. Şu da vardı ki, kuru pastalardan çokça atıştırmıştım. Bu besin bana, yarın akşama dek yeter de artardı bile. Ancak, evde yenecek dört başı bayındır bir yemek, türlü vitaminlerle bolca protein verecekti. Ben, annenin mutfağa taşıdığı kapkacaktan bunları düşünürken Monica, kulağıma eğilerek şöyle fısıldadı:

— Amico caro, biz bir şeyler atıştırdık. Senin uykunu bölmeye kıyamadık. Şimdi, sana da bir şeyler çıkaralım da karnını doyur. Sonra, geç vakit acıkırsın.

— Karnım tokça ise de birkaç lokma atıştırmak iyi olur.

Koca bir parça etle, sebze filan geldi. Arkadan bir de makarna gelince yarını da garantiye almış oldum. Monica'nın annesi ikimizi sinemaya yolcu etti. Gerçekten de sinema dolmak üzereydi. Ancak, arkalarda yer bulabildik. Bu, ikimizin de daha çok hoşumuza gitti. Genç kızlardan, kadınlardan geçilmiyordu. Film başladığında bütün bu seyircilerin derin derin göğüs geçirdiğini işitiyordum. Güzellik Tanrısı'nın bakışları canlar yakıyordu. Biz de Monica ile birbirimize öyle sokulduk ki sanki gövdelerimiz birleşmişti. Başbaşa, yanak yanağaydık. Arkadan durmadan ayrılmamızı isteyen uyarılar geliyorsa da olduğumuz yerde sinerek onların görmesine engel olmamaya çalışıyorduk. Monica, öyle baştan çıkaran bir koku sürünmüştü ki, göğsünden hafif ter kokusu ile yükselen bu koku başımı döndürüyordu. Bu sırada göz ucu ile çevremi gözden geçirdiğimde birçok gözlerin bizi dikizlediğini görmekle birlikte birçok çiftin de bizim gibi filme boş verip kendi filmleriyle başbaşa kalmayı yeğ tuttuklarını görüyordum. Monica'nın kasları, bir sporcu kadınınki gibi sertti. Sağ koluma yaslanan sol memesi, alarm zili gibi beni durmadan uyanık tutuyordu.

Monica ile Şeyh Ahmet'ten çıktığımızda saat on bir sularındaydı. Genç kadın, kararsızdı. Beni bırakıp evine gitmek de istemiyordu:

— Taksim'e doğru yürüyelim. Daha erken, dedi, orada bir muhallebiciye girer bir şeyler yeriz.

Benim gideceğim bir yer olmadığından onun çağrısını minnetle karşıladım. Yatakhane olarak beni bekleyen, Ayasofya'nın helalarıydı. Gecenin bir bölüğünü olsun böyle tatlı bir kadının yanında, temiz bir yerde geçirmek, bütün bir mutluluktu. Tak-

sim'e doğru yürüdük. Yolda kimi tanıdıklarına rastladığından kolkola gidemiyorduk. Ancak, gövdelerimiz öyle yanaştı ki, sık sık birbirimize çarparak sendeliyorduk. Taksim'e yakın bir yerde sağ yandaki muhallebicilerden birine girdik. Birer kazandibi yedik. Vakit, sel gibi ilerliyordu. Oradan da çıktık. Eve doğru yürüdük. Konuşmuyor, tek tük yanımızdan geçenleri seyrediyorduk. Pazar gecesi olduğundan caddeler hâlâ kalabalıkçaydı. Monica, evine sapan yan sokağa gelince durdu. Bir şeyler söyleyecek gibi yaptı. Yine sustu. Kadıncağızı azat etmek üzere elimi uzatıp elini tuttum:

— Monica Hanım, bugünkü bütün zahmetleriniz için çok teşekkürler. İsterseniz sizi evinize bırakıp ben de gideyim.

Onu evine doğru sürükledim. Boyun eğdi. Yalnız, kapıya geldiğimizde, Monica, birden ellerime sarıldı:

— Sinyor Musa, dedi, geç oldu, isterseniz bu gece bizde kalınız, yerimiz var. Annem de bu gece ağabeylerimde kalacak. Evde yalnız kalacağız, size güzel bir yatak hazırlarım.

Doğrusu, genç kadının bu önerisine dünyaları değişmezdim. Beni, bir gece olsun aptesanede yatmaktan kurtaracaktı.

— Çok sevinirim, dedim, yerim çok uzak. Şu saatte oraya varmak zor olduğundan bir otelde yatmam gerekecekti. Sizin konukseverliğiniz beni bu güçlükten kurtardı.

Monica, çantasından çıkardığı büyük bir anahtarla dış kapıyı açtı. Sessizce yukarı çıktık. Dairenin kapısında birkaç saniye Seniha Hanım'ı düşündüm. Yaşamımın en zor günlerinde başımda esen bu kavak yellerinin anlamı neydi? Sanki fuhuş için yaşayan bir adam durumuna gelmiştim. Sanki, bir Kazanova idim, sanki bir Don Juan'ndım. Toplum yaşamına pamuk ipliğiyle bile bağlı olmadığım halde böyle bir Kazanova durumuna gelişim, talihin ne tuhaf bir oyunuydu. Buna gülmek mi ağlamak mı gerektiğini bilemiyordum. Ancak, Monica'nın açtığı kapıdan konforlu daireye bir kez daha girerken içimden gülümsemekten başka bir şey yapamadım.

Bir kanapede yan yana oturduk. Genç kadın, likör çıkardı. Birer tane içtik. Çabucak çakırkeyif oldum. Yanı başıma oturan Monica'nın beline kolumu sardım. İncecik bir beli vardı. O da başını başıma yaslayarak bana sarıldı. Sonra:

— Size pijama çıkarayım. Böyle terlersiniz, dedi. Benim yatağımı size veririm. Annemin yatağında da ben yatarım.

Hoppala! Ben, birlikte yatacağımızı düşünüp yeni bir aşk şölenine bütün duygularımla hazırlanırken yatağımızın ayrılması beni şaşırttı. Hiç üstelemedim. Onun isteklerinden dışarı çıkamazdım. Uzun zamandır, ilk kez geceyi bir evin çatısı altında geçirecektim. Bu yüzden coşkunluk içindeydim. Pijamalarımı giyerken, kadın, yanımdan uzaklaştı. Üstüm başım yavaş yavaş kirlenmeye başlamıştı. Ayağımdaki donla hovardalık için bir kadının katına pek çıkılamazdı. Ancak, benim yaşımdaki delikanlıların kusuruna pek bakılmazdı. Hele benim durumumda olanların. Yalnız, vücudum oldukça temizdi. Seniha Hanım'ın banyosunda bir iki kez sıcak suyun, kokulu sabunların cennetine batıp çıkmıştım.

Biraz sonra, genç kadın, koluma girerek beni yatağıma götürmeye geldi. Çift kişilik geniş, süslü bir yatağın kenarına oturduğumda Monica da yanıma oturdu. Sonra, kocaman yatağın içine birlikte girmemiz kolay oldu.

Yatakta birbirimize sarılıp yattığımızda her şeyin yolunda olduğunu sanırken bizi daha başka sürprizlerin beklediğini bilmiyordum. Monica'nın vücudunun en sıcak sandığım yerlerini, özellikle göğüslerini, bunların arasını okşamaya başladığımda bunların mermer gibi soğuk olduğunu anladım. Sanki, ölü bir kadının gövdesini elliyor gibiydim. Kolları, bacakları, baldırları da soğuktu.

— Monica, sen çok üşümüşsün, dedim. Vücudun buz gibi.

— Ben, hep öyleyim, sinyor Musa, dedi, merak etme sıcak yerlerim, vardır. Hele kalbim çok sıcaktır. Core mio! Sen beni okşa, sev, ben hamam gibi ısınırım, seni de ısıtırım. Bu bende bir huy, sinyor Musa. On yıl önce böyle değildim. Hamam gibi sıcacık bir kara kızdım. Vaktaki, kocam, o zavallı adam, daha ilk sevişmemizde koynumda kalpten gitti, o gün bu gündür, sevişmek istediğimde vücudum böyle mermer gibi soğur. Kocamdan sonra bir iki sevgilim oldu, evlenmek istedik. Zavallılar, benim etimin soğukluğundan yakınarak benden uzaklaştılar. Oysa, göreceksin, birazdan sıcacık bir kadın olacağım. Sen de şaşıracaksın. Bu kerte sıcak bir kadın da olur mu diyeceksin. Evet, kocamın koynum-

da ölüşünden sonra kaldı bu huy bende. Bu yüzden de dulluğum sürüp gidiyor. Bu mermer soğukluğum eğer seni tedirgin ediyorsa senin yatağından kalkıp kendi yatağıma gidebilirim.

— Aman, Monica Hanım, ne demek, birlikte kalalım. Ben çok mutluyum.

— Say ki bir deniz kızı ile yatıyorsun. Bir sirenle. Ben de güney İtalya'danım. Bundan dolayı bir deniz kızı sayılsam yeridir.

Genç kadını bütün kollarımın gücüyle sardım. Öptüm. Yarım saat sonra, genç kadının mermer bir heykel gibi soğuk vücudu sıcak suda haşlanan bir kocaman balık gibi sıcaktı. Kollarımın arasında mutluluk gibi sıcacık yatıyordu. Gecenin bir vaktinde dalmıştım. Rahat bir yatak, yanımdaki güzel kadının varlığını dahi unutturarak beni kendi dünyasına çekmişti. Gecenin bir vaktinde korkunç bir çığlıkla yerimden fırladım. Karanlıkta hiçbir şey göremediğimden ne olduğunu anlamadım:

— Ne o, Monica, sen mi bağırdın? diye sordum.

Hiçbir yanıt gelmedi. Ellerimle yokladım. Kadın, yatağında kımıltısız oturuyordu. Başucumuzdaki gece lambasını uzanıp yaktım. O zaman, durumu gördüm. Genç kadın, dediğim gibi yatakta oturmuş, korku içinde gözlerini bana dikmiş bakıyordu. Bu gözler, balık gözleri gibi yusyuvarlak olmuş, salt korkuyu yansıtıyorlardı.

— Ne var, ne oldu, canım? diye sordum.

Gözlerindeki korku biraz azalır gibi oldu. Bu kez, bana şaşkınlıkla baktığını gördüm. Doğrusu, genç kadın, kendine gelip de durumu anlatıncaya dek bundan hiçbir şey anlamadım. Benim usuma ilk gelen bir baskına uğradığımızdı. Kadının izleyicilerinden biri, herhangi bir yerden yatak odasına sızmış, onu tehdit etmişti. Bunun üzerine, hemen yataktan atlayarak büyük lambayı yaktım. Kapıyı, pencereleri yokladım. Karyolanın altına, gardrobun içine baktım. Biraz çekinerek annesinin oda kapısını yavaşça açarak bir süre bir kıpırtı bekledim. Sonra, orayı da bir iyice araştırdım. Salon, bomboştu. Şıkır şıkır aydınlıktı. Kapının arkasında birkaç dakika dikilerek merdivenlerde oluşacak ayak sesleri tıkırtıları dinlemeye hazırlandım. Ortalıkta deliksiz bir sessizlik vardı. O zaman, bunun nedenini Monica'da aramak üzere yatağa girdim. Genç kadın, şimdi de yatağında şaşkınlık

anlatımı veren bir mermer heykele benziyordu. Salt gözleriyle beni izliyordu. Lambayı söndürmeyerek onu yanıma yatırdım. Mermer soğukluğundaki vücudunu ısıtmak üzere bir uğraştım. Sonra, kendine geldi. İlk sözü şu oldu:

— Sen bu gece öldün, sinyor Musa.

— Şaka yapma? Monica Hanım. Nereden çıkardınız bunu? Düş mü gördünüz yoksa, bir karadüş?

— Gecenin bir vaktinde kocamla ilk yatışım, gerdek gecemiz usuma geldi. Seni kucaklayarak Luigi'nin hayalini kafamdan kovmak istedim. Öyle derin bir uykuya dalmıştın ki; seni, vaktiyle Luigi'nin olduğu gibi ölmüş sandım. Senin uykun, derin midir böyle? Sarstım, kaldırmaya çalıştım. Bana mısın, demedin. O zaman, başıma ikinci ölüm felaketinin geldiğine inandım. Vücudunun sıcaklığını bile gözüm görmedi. Çığlığı bastım. Evet, sevgilim, Luigi'nin sevişirken üstümde ölüşü, beni korkunç kertelerde etkiledi. Şimdi, arkadaşlarımdan biriyle sevişirken hep Luigi'nin ölümünü anıyorum. Başıma yine öyle bir iş gelecek sanıyorum.

Monica'nın vücudu da, ruhu da eski sıcaklığını almıştı. Ona dedim ki:

— Sevgilim, doğrusu, boşuna korkmuşsun. Sonra, benim uykum, genellikle çok derin değildir. Kimi zaman çıt çıksa uyanırım. Ne yazık ki, son aylarda yaşamımın en kötü uykularını uyumuşumdur. Diyebilirim ki, uykusuz geçirdiğim geceler olmuştur. Evinde konuk olduğum arkadaş, kimi zaman benim evinde yattığını dahi unutarak evine gelmez. Bana da bir anahtar bırakmadığından o geceyi şurada burada uykusuz geçirmek zorunda kalırım. Bir kez kızkardeşimden param gelse de okuluma dönsem, bütün bu uykusuzlukların acısını çıkaracağım. En doğrusu, aylardır, sizin yatağınızdan daha rahat bir yatakta yatmamıştım. Kuş tüyü yatak, bana sizin güzelliğimizi unutturdu. Beni aldı, düşler ülkesine götürdü. Yaşamımın en derin uykusunu uyuduğum bir gece oldu. Bağışlamanızı dilerim.

Monica, bu sözlerimden çokça duygulandı:

— Benim zavallı sevgilim, dedi. Ne pis herifmiş senin o arkadaşın ki, sana evinin bir anahtarını vermiyor da seni sokakta bırakıyor?

— Temelde iyi çocuktur Hüseyin. Bir işçidir. Kimi geceler vardiyada kalıyor. Zarar yok, beni sokakta bırakmıyor ya. Elbette, otelde kalacak param da olmadığından epeyce güçlük çekmiyor değilim. Ama, yakında kızkardeşimden beklediğim para gelir gelmez, ver elini Anadolu. Anadolu yaylası. O zaman seni çok arayacağım, Monica'ın benim.

Bu sözleri söyleyerek Monica'yı ateşli bir biçimde öptüm. Biraz daha sevişerek kendimizi aşk uykusunun arkasından şehvetten daha güçlü bir uykunun derinliklerine attık. Ertesi gün pazar olduğundan sere serpe yatıp uyuduk. Öğleye doğru yataktan kalktımızda Monica'nın hazırladığı zengin bir kahvaltı, yüzümü büsbütün güldürdü. Sofrada:

— Sinyor Musa, dedi, sizin adınız çıkmış Kazanova, diye. Kim çıkarmış bunu? Gerçekten, siz birçok kadınla düşüp kalkıyor musunuz? Çok fena öyleyse, İstanbul'da böyle her erkekle düşüp kalkan kadınlar hep hastalıklıdır Allah korusun, Anadolu'ya geçip gideceksin. Okulda tedavi olamazsın. Yazık olur, gençliğini yitirirsin. Ateşli bir erkeksin. Bizim İtalyan gençlerine benziyorsun. Ama, kendini koru, amigo. Alttaki komşumuzla ilişkilerin var gibi geliyor bana.

— O, Marika'nın gevezeliğidir. Belki bu Kazanova lafını da o çıkarmıştır. Seniha Hanım, literatüre hevesli. Roman yazmaya özeniyormuş. Benim literatürden anladığımı birisi ona fısıldamış. Beni bulup tanıştırdılar. Şimdi, bizim tarihte ünlü bir dönem olan Lâle Dönemi'nin romanını yazmaya çalışıyoruz.

Genç kadın güldü:

— Sinyor Musa, o hanımı ben bilirim. O, bir kez senin gibi birini eline geçirince bir daha kolayca bırakmaz. Ancak, çok dikkatli ol. Her şeyi, özellikle, korunmayı, savunmayı demek istiyorum, onun beceriğine bırakma. Kocası olacak herif çok tehlikelidir. Kolayca adam vurur. Çok kızgındır. Seniha Hanım, Allah için çok güzel bir kadındır. Ancak, eşek arıları, meclisimizden dışarı, onun yanına yaklaşmaya çekinirler. Adamın, kadını kontrol eden adamları da vardır. Ara sıra gelip kadını yoklar giderler. Allah vere de karşılaşmasanız. Çok fena olur, sinyor Musa. Sen bırak bu karıyı, bana gel. Okuluna dönünceye dek seninle kumru gibi sevişiriz.

Kadıncağız, Marika'nın sayesinde her şeyi bildiğinden artık yadsımadım.

19

Bir zamandan beri gerçek bir düş içinde yaşıyor gibiydim. Ayaklarım yerde değildi. Yaşama pamuk ipliğiyle bağlıydım. Herhangi ufak bir rüzgâr beni dalımdan koparıp sürüklüyebilirdi. Yapay bir yaşamın aldatıcı şov sahnesinde numara yapıyordum. Birdenbire tepetaklak olabilirdim. Geceleri yatacak bir yeri olmayan insan kertesinde zavallı insan yer yüzünde yoktur, diyebilirim. Her türlü tehlike, böyle kişinin çevresinde pervaneler gibi döner durur. Monica'ya en zayıf yanımın geceleri dışarıda kalmak olduğunu söyleyince genç kadın, bununla çok ilgilenmişti. Monica, ben, okula dönünceye dek kimi geceler, beni yatağında koruyabileceğine söz verince buna dünyalarca sevinmiştim. Yeme içme işini şöyle böyle çözümlediysem de geceleme işi Demokles'in kılıcı gibi başımın üzerindeydi. Monica, kimi geceler annesini ağabeyine göndererek, kimi geceler de beni gizlice eve alarak durumu «idare» edecekti. İnsan, buna sevinmez de ne yapabilirdi? Ancak, bu sırada kafamı kurcalayan pek uzak bir uyarı sinyali, bu yapay yaşam saatleri içinde yitip gitmemin, çözümü büsbütün geciktireceğini söylüyordu. İnsan, pamuk ipliğiyle bağlı çözüm yavrularıyla oyalanıp dururken hiçbir zaman gerçek çözüme varamazdı. Çözüm, genellikle bıçak kemiğe dayandığı zamanlarda kendini gösterirdi. Bir insan ancak böyle zamanlarda kurtuluşa doğru yürüyebilirdi. Şu sırada bense Yahya Kemal'in şiirlerinde betimlediği ay ışıklı körfezlerde vakit geçiriyordum.

İşte, pek derinlerden gelen sinyal, bu ılık, nilüferli bataklıklarda geçirdiğim günlerin, beni piranha balıkları denen canavarların dişlerine doğru sürüklediğini anlatmak istiyordu. Ne yazık ki, günü gününe yaşamanın, sağ kalabilmenin gerekliliği beni bu ılık, tehlikeli körfezlere, bataklıklara doğru çekiyordu. İşte, şimdi, içimdeki en derin üzüntü buydu. Kurtuluşun, her zaman, tehlikelerin anafor gibi döndüğü noktalarda başladığını biliyordum. Ne yapmalıydım? Acaba Gazi'ye başvursam nasıl olurdu? En

sağlam kurtuluş umudum ondaydı. Bütün korkum da bu noktadaydı. Bu kurtuluş umudunu yitirmek korkusu çoktan beri beni Dolmabahçe'ye yaklaşmaktan uzak tutuyordu.

Monica'dan akşama doğru ayrıldım. O akşam annesi gelecekti. Karşılaşmaktan çekinerek oldukça erkenden evden ayrıldım. Merdivenlerin dibinde Marika ile karşılaştım. Kapının arkasında kendisini ivedi öpmemi söyledi. Bahşişini verdiğim sırada az kalsın yakalanıyorduk. Ne yazık ki, Marika gibi tatlı kızlarla da ancak böyle yerlerde öpüşmekten başka yol yoktu.

Marika, durmadan gülüyordu:

— Kazanova, dedi, ünün gittikçe yayılmakta. Birçok kadın seni bekliyor. Onlardan, seni prezante ederek, balışişler topluyorum 'Görmeyin, diyorum eksiksiz bir Kazanova. Daha doğrusu, Rudolf Valentino. Kadınlarla öyle bir yatışı var ki, onları bitiriyor'»

— Kız, ne yapıyorsun? Millet de bizi gerçekten bir şey sanacak. Ben, zavallı bir Öğretmen Okulu öğrencisiyim. Bu Kazanova, nereden çıktı? O da, yetişmiyormuş gibi başımıza bir de Valentino çıktı. Bunlar, hep senin işin Marika! Etme, başıma iş açarsın.

— Ne işi? Korkma, bir kadınlar çiftliğinin içine düşmüşsün. Yat yatabildiğince. Bir kaç yıl sonra, bunların düşüyle doyunursun.

Marika, beni Tünel'in oraya dek geçirdi:

— Bir gün seninle Boğaziçi'ne bir gezinti yapalım, dedi. Kanlıca'nın sırtlarında çamlıklar var. orada yan yana yatıp uzanırız. Bizi çamlardan başka gören olmaz. Büyükada ile Heybeli de güzeldir, ama, oradaki sevişme yerlerinde sevişenleri röntgenlemek üzere habazanlar gezer dolaşır, insana hiç fırsat vermezler. Boğaz'ın kuytuları daha iyidir. Seninle hiç erkek yüzü görmemiş bir kız gibi bir gün olsun gezip sevişmek isterim. Sen, her erkek gibi değilsin. Alçak gönüllüsün de. Bir Seniha Hanım'la bir Marika'yı eşit görüyorsun.

Marika'dan ayrılarak ağır ağır Yüksekkaldırım'dan aşağı indim. Bir ayak önce Gazi'ye başvurarak beni okuluma göndermeye aracılık etmesini isteyecektim. Artık, İstanbul'un helalarında yatıp kalkmak canıma tak etmişti. Yarından tezi yok, bu son şansımı kullanacaktım. Beyoğlu'nun tehlikelerle dolu orta-

ımından da bir ayak önce kurtulmam gerekiyordu. Bu, başkalarının isteklerine göre yaşamım daha kaç gün sürecekti? Yarın Pazartesiydi, Paşa'yı yarın öğle üzeri gidip bulmalıyım. Öğleye doğru kalkıp öğleden sonra da motor yada otomobil gezintilerine çıkan Paşa'yı rastgele zamanlarda bulmak çok zordu. Evet, ertesi pazartesi günü Dolmabahçe'ye başvurmaya karar verdim. İçimde türlü korkular vardı. Paşa'dan para filan istemeyecektim. Salt beni okula dek iletecek buyruğu versin yeterdi. Ondan yol parası diye bir şey istemek, yardım işini tehlikeye düşürebilirdi. Şimdiye dek kim bilir kaç bin kişi, sudan nedenlerle ondan para yardımı istemişti. Kim bilir nice insan Paşa'yı dolandırmaya kalkmıştı. Bu yüzden ondan para istemeyecektim. Salt, gereken yerlere buyruk vererek benim okuluma iletilmemi isteyecektim. Bu da Gazi için verilecek en kolay buyruktu. Kesin kararımı verince hemen Gülhane Parkı'na gittim. Kuytu bir köşede yere bağdaş kurarak paketimi açtım. Ak eseri cedit kâğıtlarımla boyalı kalemimi çıkarıp Gazi'ye acıklı bir mektup döşendim. Acıklı dediysem, uydurma gözyaşlarımdan değil, dosdoğru ortada kalışımdan söz ettim. Yazımı bitirince kendi halime ağlamaktan kendimi alamadım. Gözlerimden yaşlar akmaya başladı. Evet, güzel bir mektup olmuştu. Türkiye'nin en büyük adamı, beni bile ağlatan bu mektuptan etkilenecekti.

Ancak, on binde bir olasılıkla bunu okuyabilseydi! Bir Cumhurbaşkanı'nın halktan birinin mektubunu okuyabilmesi olacak iş değildi. Cumhurbaşkanı'nın çevresi kat kat protokol duvarlarıyla çevriliydi. Bunlar, yecüş mecüçler geçmesin diyeydi. Bunları delerek öteye geçmek, düşmüş, düşkün bir kişi için hiç de olası değildi. Evet, bahtımın kapılarını zorlamalıydım. Bu kapılar, yedi kat zırhla da korunmuş olsa bunları delip geçmeliydim. Yoksa, yer yüzünde bir insan olarak benim ne anlamım kalırdı? Kendime böyle moral aşılayarak güçlenmeye çalıştım. Sanki, Gazi bendim de bu mektup ülkenin yetenekli çocuklarından birinden geliyordu. Evet, bu mektubu gönderen çocuk, yabana atılacak bir yurttaş değildi. Onu hemen düştüğü umutsuzluk uçurumundan kurtarmalıydım. Onu kurtarmak için ne yapmalıydım? Bu zeki genç para filan istemiyordu. Şundan ki, böyle pek çok kişice istenen paralar çoğu zaman boş yere

çarçur olup gidiyordu. Büyük devlet adamının sevecenliğini kötüye kullanarak birkaç kuruş koparıp belki de bununla içki içiyorlardı. Ancak, bu gencin satırlarında sıcacık gözyaşları parlıyordu. Para istemediğine göre doğru söylüyordu. Dara düştüğü doğruydu. Eline, imzarnı taşıyan bir kâğıt vermeliydim. Bu, onu okuluna dek ulaştırırdı. Düşsel Cumhurbaşkanlığım böylece ancak birkaç saniye sürdü. On binde bir olasılıkla bile olsa, Gazi'nin anlamsal yardımını sağlayabilirdim. Bu da beni bu korkunç durumdan kurtarabilirdi.

Ayasofya WC Palas'ında cehennem gibi bir gece geçirdikten sonra karadüşlü bir gecenin arkasından güneşli bir güne çıkan bir kişi gibi kendimi kalabalığın güvenli gibi görünen seli içine attım. Oh, karadüşlü yalnızlık geride kalmıştı. Her gece olduğu gibi bu gece de sırtımı helânın duvarına dayayarak oturmuş, pis kokularla, tehlikelerle dolu saatlerin geçip gitmesini beklemiştim. Monica'nın yatağında uyuduğum derin uykuyu, birkaç gün kullanabilecektim. Bu güzelim uykuyu uykusuz gecelerime bölerek sağ kalmanın yolunu bulacaktım. Nitekim, bir gün rastgele yediğim bir öğle yada akşam yemeğiyle iki üç gün 'idare' ediyordum. Ayasofya'da namaz kılanlar, işlerini bitirip gittikten sonra musluklara yanaştım. Dış kapıdan girişte sağ yanda bir sıra musluk vardı. Cebimde kâğıda sarılı kör bir jiletle, küçük sabun parçasını çıkarıp küçük, değirmi cep aynasını da bir çıkıntıya yerleştirerek yüzümü tıraş etmeye başladım. Jileti aylarca kullandığımdan jiletlikten çıkıp bir işkence aygıtı biçimini almıştı. Yanaklarımda, dudağımın üsttünde seyrek birkaç kıldan başka bir şey yoktu. Ancak, sivri çenemde kümelenmeye başlamış kara, kumral sakallar epeyce erkeğimsi, inatçıydı. Onları birer ikişer bayağı yollarcasına kazıdıktan sonra yüzümde ateşi saatlerce süren bir yangın başladı. Gazi'yi görmeye giderken kendime çeki düzen vermeliydim. Yoksa, çene sakalımı çoktan beridir, salt, jiletsizlikten tıraş edemez olmuştum. Böylece, millet sakal bıraktığımı sanarak yüzüme tuhaf tuhaf bakmaktan kendini alamıyordu.

Gazi'ye saat on ikiden sonra gitmek istiyordum. Dolmabahçe'ye yürüyerek gidecektim. Ayakta dikilerek yada ereksiz yürüyerek gücümü yitirmemek için yine Gülhane Parkı'na gidip boş bir sıraya çöktüm. Bu sıraların boş olduğu oldum olası görülme-

mişse de bugün şeytan beni korudu. Bütün sırayı kaplarcasına upuzun yatmış bir yaşlı berduşun ayak ucundaki ufacık yere oturmakla da iyi ettim. Yerlere oturmanın en büyük sakıncası, lacivert giysiminin tozlanıp kirlenmesi, bir de ütüsünün bozulmasıydı. Ütülü pantalon, bütün durumu kurtarıyordu. En başta, berduşluk olasılığını ortadan kaldırıyordu. Soba borusu gibi pantalon, onu giyeni çok aşağılatıyordu. Eski bile olsa, temiz, ütülü bir pantalonun sahibi, başını dik tutup gezebilirdi. Okulda, her gece yatarken pantalonlarımızı, yatak ütüsü dediğimiz yöntemle kılıç gibi ütülü tutuyorduk. Pantalonun ütü yerlerini biraz ıslatarak yatakla çarşaf arasına seriyor, sonra üstüne yatarak sabaha dek ütülüyorduk. Sultanahmet WC Palas'ında da orada yatabildiğim sürece bu yöntemi kullanmıştım.

Güneş, yüksek ağaçların arasında en yüksek noktaya dikilince kalkıp yavaş yavaş parktan çıktım. Sanki, bu yürüyüşün sonunda okula varacakmışım gibi içimde üzgün bir sevinç vardı. Başıma korkunç belâlar gelmeden, o hiç beğenmediğim okula varmak, artık, benim için yer yüzünde varılacak biricik cennet gibi görünüyordu. Dolmabahçe'nin içinden geçip arka kapıdan okulun bahçesine geçerek çıkacaktım. İnsanoğlunun zavallı yazgısının ötesinde bu yazgıya yön veren güçler mi vardı? Acaba, bunlar benim gibi zavallı bir karıncanın kötü durumunu görecek gözlere sahip miydiler? Biraz sonra o hınzır Galata Köprüsü ile burun buruna geldim. Elimi cebime attım, bir kuruşu devlerden birinin torbasına bıraktım. Onlara yaklaştığımda elimi cebime atmam da numaraydı. Oysa daha yüz metre ötede bir kuruşu çıkarmış, avucumda ısıtıyordum. Köprünün üstünden çok yavaş geçerek, korkuluklara yaslanıp denizi seyrederek geçtim. Bu yasak bölgenin acısını böylece çıkarmaya çalıştım. Bu namussuz köprüyü, yoksa, insan bir kuruşa satın alabiliyordu. Karaköy'e vardım. Tramvay yolunu izleyerek yürüdüm. Dolmabahçe'ye yaklaştığımda ayaklarımın geri geri gittiğini görüyordum. Gazi'ye suikast kuşkusundan birkaç araba sopa yiyerek bir iki dişini şehit veren bizim Recep'in durumu usuma geldikçe yürekliliğim kırılıyor, bayağı geriye döneceğim geliyordu. Dolmabahçe'nin saat kulesindeki kocaman saat biri gösteriyordu. Hiç olmazsa bir buçukta gideyim diye oralarda denizi filan seyrederek

biraz uyuzlandım. Sonra, karıncayı ezmemeye çalışır gibi yürüyerek Saray'ın iki kanatlı, süslü dev kapısına vardım. Kapının bir kanadı ardına dek açıktı. Kendime çeki düzen vererek ileri yürüdüm. Geniş mermer merdivenlerden yüreğim ağzıma gelir gibi çarparak çıktım. Giriş kapısına varınca sağ yandaki küçük odadan iki subay çıktı. Bu genç, süslü giysiler giymiş, yakışıklı, tığ gibi subayların, Gazi'nin yaverleri olduklarını anladım. Birisi, daha çok sağ elimdeki şiir paketine gözlerini dikerek sordu:

— Bir şey mi istiyorsun?

— Evet, efendim. Gazi'ye bir hacetim var.

Elimdeki dörde katlanmış zarfsız mektubu yavere verdim. Yaver, beni dikkatle süzerek mektubu açtı. Bu kez, öbür yaver, birinciye sokularak mektubu okumaya başladı. İkisi birden okuyup bitirince bir de üstüme, başıma baktılar. Yüzlerinde hiçbir değişme görmedim. Kılları kıpırdamamıştı. İçimin bir yerinde umutsuzluğun iç çekişini işittim. Birinci yaver, deminden beri gözünü diktiği elimdeki pakete uzanarak:

— Ne var o pakette? dye sordu.

— Şiirlerim.

— Sen, şiir de mi yazarsın?

— Evet, haddim olmayarak bir şeyler karalarım.

Yaver, müsaade bile istemeden elimdeki paketi çekip aldı:

— Ver, paketin burada kalsın. Çıkarken alırsın. Şimdi, içeri, bekleme salonuna gireceksin.

İkinci yaver önüme düşerek beni geniş koridora aldı. Sonra, sol yandaki çifte yaldızlı, yüksek kapılı bekleme salonuna girdik:

— Burada otur, bekle, dedi, biz sizi çağıracağız.

Yaver, böyle söyleyerek beni burada bıraktı. Çok geniş, yüksek, süslü, yaldızlı tavanı, yere serilmiş kocaman değerli halısı, kenarlara dizilmiş yaldızlı koltukları, sandalyeleriyle göz dolduran bekleme salonu, Padişahlar'ın bayramlaşma (muayede) salonuydu. Kocaman salonda benden önce gelip koltuklara yerleşmiş dört beş kişi göze çarpıyordu. Hemen hepsi de birbirlerinden uzakta oturmuştu. İlk bakışta, bu üstü başı, çok yoksul olduklarını gösteren orta yaşlı kadınla erkekler, alaca karanlıkta kül rengine çalan yüzleriyle birer umutsuzluk örneği gibiydiler. Hemen hepsinin şu sırada benim gibi aç olduğuna yemin etsem

başım ağırmazdı. Hepsi zayıf, yüzleri çökük, gözleri derine kaçmış durumdaydı. Genç bir adamın da yardım istemeye gelişini pek garip karşılamış olacaklar ki, gözlerini açarak bir koltuğa oturuncaya dek beni izlediler. Eski muayede salonunun kocamanlığı, onlar gibi beni de ezmeye başladı. Kendimi yabancı bir ülkenin gariplerinden biri olarak düşündüm. Bu koca saraydan da ellerim boş dönersem durumum çok yaman olacaktı. Yaverlerin, şiir defterlerimi alıp büroda bırakmaları da beni bayağı üzmüştü. Usuma birden çok kötü düşünceler gelmişti. Kim bilir, belki de paketin içinde patlayıcı maddeler bulunduğunu sanmışlar, paşaya bir suikast olasılığından korkmuşlardı. Şimdiye dek Gazi'ye de öyle çok suikast girişimleri yapılmıştı ki, korkmaya, önlem almaya da zorunlu idiler. Yarım saat, muayede salonunun tavanındaki, çevresindeki süsleri bir sanatçı olarak incelemekle vakit geçirdim. Bu sırada ikinci yaver ufak aralıklarla hacet sahiplerini birer birer çağırıp hepsine yol verdikten sonra bana da seslendi. Kalktım, gittim. Başyaver, çözülmüş, darmadağın edilmiş paketimi bana uzatarak sordu:

— Kimin bu şiirler, Faruk Nafiz'in mi?

— Hayır, hepsi benim.

— Mektubunuz Gazi'ye arzedildi. Hacet sahipleri öyle çok ki, öyle çok zor durumda olan var ki, bunların yanı sıra size yardım yapılmak olanağı bulunamadı.

— Beyefendi, ben para yardımı istemiyordum. Gazi Hazretlerinin bir buyruğu yada imzasıyla beni Sivas'taki okuluma gönderebilirdiniz.

— Durum bu, kardeşim. Bir şey yapılamadığından biz de üzgünüz. Haydi, güle, güle.

Kolum, kanadım kırılmıştı, öyle umutsuz bir yüzle merdivenleri iniyordum ki bu umutsuzluğumu izleyen başyaver, arkamdan seslendi:

— Bey kardeşim, belki hakkınızda bir şeyler düşünülür. Bir adres verebilir misiniz? diye sordu.

Yarım geriye dönerek şöyle yanıt verdim:

— Yaver Beyefendi, mektubumda adresimi bildirmiştim: Ya Sultanahmet yada Ayasofya Camii'nin helaları.

Yürüdüm.

Birkaç saniye sonra, şöyle başımı çevirip baktığımda Yaverin, merdivenlerin başında dikilerek bana baktığını gördüm. Kızmalı mı, acımalı mı diye düşündüğü görülüyordu. Umutsuzluk, bir tayfun gibi içime girmiş ruhumu allak bullak ediyordu. En büyük vurgunu yemiştim. Gazi, dağın ardındaki en son umudumdu. İşte, o dağı da aşmış, arkasının bomboş olduğunu görmüştüm. Şimdi, ne yapacaktım. Yediğim vurgun öyle korkunçtu ki ne düşüneceğimi bilemiyordum. Mermer merdivenlerin önündeki alana dökülmüş çakıltaşlarını hışırdatarak kanatları ardına dek açık görkemli dış kapıya doğru yürürken çakılların arasında iki çil kuruşun parladığını gördümse de gözetlenmekte olduğum kuşkusu içinde bulunduğumdan dolayı eğilip o çok önemli iki kuruşu alamadım. O paracıklarla, pis Galata Köprüsü'nden hiç olmazsa iki kez geçebilirdim. Sarayın yöresindeki herkesten kuşkulanıldığını bildiğimden bir gölge gibi kapıdan sıyrılıp çıktım. Yüksek çınarların gölgelediği yolun solundaki yaya kaldırım durumundaki yoldan ilerlemeye başladım. Bu sırada, Dolmabahçe'den arka arkaya birkaç otomobil çıktı. En baştakinde Gazi'nin bulunduğunu gördüm. O zaman henüz sarı kızıllı saçları kafasını süslemekteydi. Daha dökülmemişlerdi. Otomobiller Karaköy yönünde ilerlemeye başlayınca ben de durup iki adım ileri çıktım. Gazi, iki metre ötemden geçerken selama durduğumu gördü. Okul şapkama kalkan elime başını eğerek selam verdi. Umut bağladığım dağlara bir kez daha kar yağmıştı.

20

Karnım, açlıktan zil çalıyordu. Bir hafta boyunca aç kalıp da katlanabildiğim günler arkada kalmıştı. O günler, hiçbir yandan bir şey gelmeyeceğini kesinlikle bildiğimden dayanmaktan başka çözüm yoktu. Açlık, çözüm tanımaz bir sorun olarak karşıma dikilmiş, beni avuçlarının içine almıştı. Ben de midemi buna alıştırmıştım. Ölüme de gitsem bunun çözümü yoktu. Hırsızlık edemezdim, dilenemezdim, belgelerim olmadığından hiçbir yerde kendime göre bir iş bulamazdım. Alın yazım beni öldürmek yada eğilmek üzere açlığa teslim etmişti. Etim açlığım, kemikle-

rim alınyazımındı. Evet, o günler öyleydi. Ancak, bugünlerde durum, hiç de o günlerdekine benzemiyordu. Bir zamandan beridir karnım güzel yemekleri görmüştü. Marika'nın Kazanovalık dediği davranışlar sonunda aralıklı da olsa güzel yemekler yiyebiliyordum. Bir öğün yemekle yirmi dört saat barınabiliyordum. Seniha Hanım'ın güzel yemekleri hiç anağımdan çıkmıyordu. O güzelim biftekleri, pilavları, makarnaları, tel kadayıfları, pastaları anarken ağzım sulanıyordu. Beni yarın bekliyordu. Yarına dek o güzel yemekleri düşlemek, beni kahrımdan öldürecekti. Bir bahane ile salt yemek yemek üzere oraya gidemez miydim? Başımın ağırdığını söyler bir aspirin alır, ayrılırdım. Herhalde beni bir şeyler yedirmeden salıvermezdi. Kendime çeki düzen vererek Yüksekkaldırım'ı tırmanıp Seniha Hanım'ın apartmanına yöneldim. Apartmanın beş on adım berisinde durarak kapıdan girip çıkanları, Seniha Hanım'ın pencerelerini gözetledim. Sonra, kendime şöyle bir yüreklilik şırınga ederek merdivenleri tırmanmaya başladım. Dairenin kapısına birkaç basamak kala bunun açıldığını, içeriden orta yaşlı iyi giyimli, ilkel, kırmızı yüzlü, uzunca boylu bir adamın çıktığını gördüm. Kravatını bağlıyor yada bağlanmış kravatını düzeltiyordu. Acaba, evin beyi bu muydu? Hayır, bu olamazdı. Bunun yüzünün anlamında efendiden çok uşak anlamı vardı. Anlaşılan içki de içmişti ki gözleri bulanık, yüzü olduğundan daha kırmızıydı. Benim kendisine dikkatle baktığımı görünce durup beni tepeden tırnağa süzdü. Benim bir iki saniye duraklamam, onu kuşkulandırmıştı. Bunu anladığımdan hemen yekindim, yukarı kata çıkmaya başladım. Adamın kanlı gözleri arkamdan beni izliyordu. Ancak, üst katın sahanlığına çıkınca bu çirkin bakışların saldırısından kurtulduğumu anladım. Aşağı doğru inen ayak sesleri, onun defolup gittiğini gösteriyordu. Adamdan kuşkulanışımın nedeni vardı: Mebus Bey'in fedailerinden biri olabilirdi. Daha önce kulağıma çalınan söylentileri değerlendirmek zorundaydım. İki kaşık yemek yemek uğruna kurşunla delik deşik edilebilirdim. Ancak, bir kuşkum daha vardı: Bu adam, bir fedai bile olsa, evden çıkışı hiç de kuşkudan uzak değildi. Laubalice kravatını bağlayışı, içkili oluşu, ilkel oluşu, benim midemi bulandırmıştı. Demek ki, ev sahibinin benden başka bir rakibi daha vardı. Kimbilir,

Monica'ların daireleri önünde bir iki dakika durduktan sonra yavaş yavaş aşağı inmeye başladım. Bu durumda Seniha Hanım'ın yanına gidemezdim. Benden önce aşk yapmıştı. Beni kötü karşılayabilirdi. Kötü değil de kaygısızca karşılardı. Daha birkaç dakika önce bir adamla yatmıştı Bu doygunluk, onu dinginliğe kavuşturmuş olabilirdi. En sonra, ben aç kalıp kuyruğu dik tutmak zorundaydım. Türlü tehlikeler, tutkular içinde yaşayan bu kadınlara güvenilmezdi. Bunların çevresi tehlikeler saçardı. Böyle düşünerek kapının ziline dokunmadan aşağı indim. Kapıda Marika'yı gördüm. Elinde çarşı-pazar sepeti vardı. İyi dek gelmiştim: O adamın kim olduğunu öğrenebilirdim. Genç kadın, beni görünce sevinçten ağzı kulaklarına vardı:

— Vire Kazanova, nerelerdesiniz? Çok göreceğimiz geldi. Seninle bir Boğaz ya da Büyükada yapalım. Günler geçiyor.

— Benim de yalnızlıktan canım çok sıkılıyor, ancak, seni her zaman nerede bulayım. Koca İstanbul'da hepimiz birer sinek gibi yitip gidiyoruz.

— Kazanova, seni evlerinde bekleyen çok kadın var. Şeytanlar mı söylemiş bilmem, seni tanıyorlar. Görüşmek istiyorlar. Bana da, onu bize getir, sana bahşiş veririz diyorlar.

— Kız, elin kadınları beni nereden tanıyabilirler, Ben, tanınmış, yaş yaşamış bir adam değilim ki, beni Kazanova olarak tanısın, arasınlar? Kız, bu şeytanlığı yapan yoksa sen olmayasın? Beni elalemin dul karılarına, aşk arayan kadınlarına satmaya mı çalışıyorsun, yoksa? Bak, bundan kokulanmaya başladım. Beni tanıttığın kadınlardan bahşiş filan aldığından bayağı kuşkulanmaya başladım.

Marika, bir kahkaha attı:

— İlahi, küçük bey, hem seni Kazanova olarak millete tanıtayım, hem de bundan yararlanmayayım, bu olacak iş mi?

Doğrusu, içine düştüğüm durumdan utandım. Açıkça, Marika, beni satıyordu. Kimlere? Zengin, aşksız, kudurgan kadınlara. Elbette, bu, bir kadının satılışından ayrı bir şeydi. Marika, gözleri parlayarak çapkınca yüzüme bakıyordu:

— Pulakimu, (güvercinim), dedi, korkma, ben pezevenk, çaça filan değilim. Seni güzel kadınlarla tanıştırıyorum. Ondan sonrası senin bileceğin iş. Hiç kimse senin namusuna dokunmu-

yor. Birkaç güzel kadınla yatmaktan başka bir iş yapmıyorsun. Bu arada ben hem kadınlardan hem de senden bahşiş alıyorum. Ama senden aldığım bahşişler, parayla ödenmiyor. Görüyorsun, zararsız bir ticaret, alış-veriş bu. Seni, bugünlerde bekleyen ne kadınlar var. Yarın daha kartlaşıp da yakışıklılığını, körpeliğini yitirince böyle kadınların yanına parayla bile yaklaşamazsın. Onun için, sesini çıkarma. Şu pırlanta gibi güzel, amursuz kadınlarla birkaç gün daha yaşamana bak. Bana da bahşiş olarak ara sıra bir kaç öpücük kondurursun olur biter.

Marika ile şakalaşmamız, bir şaka gibi görünüyorsa da altında benim için yepyeni bir doğru yatıyordu. Şu günlerde çok şey öğrenmiştim. Daha da öğrenecektim. El sıkışıp ayrılacağımız zaman, Marika'nın dilinin altında bir bakla olduğunu sezdim. Çekiniyor gibi yaparak yine de bunu çıkarmaktan kendini alamadı. Yöresine şöyle bir göz attıktan sonra kulağıma fısıldadı:

— Saat yedide, geçen gün gittiğimiz muhallebicide buluşalım. Seni çoktan beri bekleyip duran şeker gibi bir kadın var. Bir sinemacının karısı olarak tanınıyorsa da bizim Seniha Hanım gibi Bey'i uzaklarda otlayıp duran bir kadına benziyor. Onun hizmetini gören benim içten arkadaşım Asula, kadıncağızın kulağına senin ne mal olduğunu fısıldamış. O da bana bahşişini peşin olarak gönderip seni ayartmamı istedi. Asula'nın anlattığına göre çok ince ruhlu, iyi bir hanımmış. Saat yedi buçukta Asula'nın arkadaşıymış gibi oraya gideceksin. Şunu da bil ki başka sırada olanlar da var. Bütün iş, bütün bu karıları birbirinden habersiz yönetmek. Bakalım, bunu başarabilecek misin?

— Kızım, ben, dertli bir adamım. Bugün, okuluma ulaşmaktan başka hiçbir düşüncem yok. Sen de başıma türlü çoraplar örüyorsun. Bir erkeğin kadınlarla sevişmesi, hele benim yaştaki kadını kıt çağlarda, elbette pek hoş bir şey. Ancak, bütün bu kadınlar, hep sahipli ya da kocalı. Beni karılarının yanında yakalarlarsa fare gibi gebertirler, ya da bana mahpusaneyi boylatırlar.

— Çocuk, öyle mi sanıyorsun? Bu güzel karıların, ellerinde kalması için o iğdiş sığırların yapmayacakları fedakârlık yoktur. Hele, birkaç gün sonra Asula seni bir güzel kadınla karşılaştıracak, yeme de yanında yat. O evde, bütün yaşamın boyunca düşünsen bulamayacağın yeni bir şey öğreneceksin.

Şaşırdım:

— Yahu, siz, beni mal gibi alıp satmaya mı hazırlanıyorsunuz?

— Pulakimu, sen üzümünü ye de bağını sorma. Bu kadınlar cennetine ancak bir kez düşersin. Sonra arasan da bu cennetin kapısını hiçbir yerde bulamazsın.

— Yahu, dur hele, diye fısıldadım. Seniha Hanım'ın yanından ağzını şapırtı ile yalayarak çıkan, belki senin de sokakta rastladığın o yarma kimdir, neyin nesidir? Hiçbir anlam veremedim.

— Kırmızı yüzlü, iri yarı?

— Evet.

Seniha Hanım'ın Beyi'nin yakın akrabasındandır. Sözüm ona, kadını burada o korur. Nasıl koruduğunu sen de anladın, işte. Bu işler temelinden bozuk, Kazanova'mu.

— Kız, bırak şu Kazanova sözünü. Bilmeyen de bir şey sanacak. Ben, okuluma dönmek olanağını bulamayan zavallı bir öğrenciyim, Kazanova'lık kala kala bana mı kalmış? Gerçekten üzülüyorum, yineleme bu adı bir daha.

— Peki, bir daha söylemem, Kazanova'mu?

Saat yedi buçuğa doğru muhallebiciye gittiğimde Marika ile Asula olduğunu sandığım, kumral, çilli yüzlü bir genç kadın, karşılıklı oturmuş, fısıldaşarak gülüşüp konuşuyordu. İki anasının gözü genç kadın, şimdiden cinsel ticaret yolları üzerinde geziye çıkmıştı. Şimdilik bana yararlı olduklarından onlara hiçbir diyeceğim yoktu. Doğru üzerlerine gittim.

Marika:

— Musa Bey, arkadaşım Asula, diye ikimizi tanıştırdı.

Asula da anasının gözü bir kadına benziyordu. Her şeyini bağışlatacak kerte de çekiciydi. Hoppa, çapkın bir Akdenizli kız havası taşıyordu. Gülerek, halimi, hatırımı sordu. Birer muhallebi yedik, şuradan buradan konuştuk. Sonra, Marika, kalktı:

— Çocuklar, size doyum olmaz, dedi. Benim evde biraz işim var. Anneme bir çorba yapayım. Musa Bey, yarın görüşürüz. Asula. Kazanova'mızı sana sağlam bırakıyorum, sağ, sağlım isterim.

Sonra, sıkmaktan çok okşayarak çıktı gitti. Birkaç dakika daha oturduk. Asula:

— Buraya beni tanıyanlar sık sık düşer, kalkalım, canım, diyerek doğruldu.

Asula, yediklerimizin parasını vermeye davranınca, Marika'nın bunları ödemiş olduğunu öğrendik. Asula ile Galatasaray'a doğru yürüdük. Bayağı alımlı, yumuşak bir kadındı. Yanıbaşımda yürümesi pek hoşuma gidiyordu. Dört yol ağzına varınca aşağı saptık. Bir sokağa girdik. Büyük bir apartmanın önünde durduk. Sonra, bir sürü merdiven tırmandık. Asula, bir kapıyı çaldı. Balık eti sarışın, güzel bir kadın göründü:

— A buyurun, Asulacığım, dedi. Nişanlım dediğiniz bey mi yoksa?

Bunu söylerken dudaklarında belli belirsiz bir gülümseme çaktı. Bir o kerte hızlı, gizli olmasına çalıştığı bir göz kırpmasıyla Asula'ya anladığını anlatmak istedi. Asula'nın daha önce, hazırladığı anlaşılan güzel bir şölen, biraz soluk almıştık ki karşımıza çıktı. Genç kadın, yemeği kendi eliyle tabağıma koydu. Ekmekleri bitirdikçe yeni bir dilim uzatıyordu. Asula, yemekte, ara sıra mutfağa girip çıktıkça genç kadın bana sokularak konuşukluk olsun diye bir şeyler soruyor, tanışmanın dozunu artırıyordu. Asula'yı çoktan beri mi tanıdığımı sordu. Oldukça eskiden tanıdığımı söyledim.

— Bunlar, neden size Kazanova diyorlar? diye sordu.

— Bilmem, ben de bu adı yeni işitiyorum, dedim.

— Kazanova deyince ben de sizi boylu boslu, yaşlıca bir çapkın sanmıştım. Oysa, siz, onun yanında bıldırcın sayılırsınız. Size olsa olsa Rudolf Valentino denirdi.

Doğrusu, insanlar isteyince ne efsaneler yaratıyorlardı. Yemekten sonra, bir ara, Asula, önemli bir iş için dışarı çıkacağını söyledi.

— Nükhet Hanımefendi, nişanlımı size bırakıyorum, ben gelinceye dek kaçmasın, dedi. Sonra, anlamlı gülümsemelerle birbirlerine kaş göz işaretleri yaptılar. Asula ayrıldıktan sonra, biz bir süre daha sofranın başında kaldık.

Nükhet Hanım'ın sofrasında içki yoktu. Daha alaturka bir kadındı. Ancak, alafrangası, alaturkası da gözü kara kadınlardı. Şu sırada, yabancı bir erkekle başbaşa kalmaktan hiç mi korkmuyorlardı? Nükhet'le bir kanapede yanyana oturmuştuk. Ara-

mızda çok az aralık vardı. Artık, anlıyordum. Ben, buraya aşk yapmaya getirilmiştim. Kadın üstüne hiçbir şey bilmiyordum. Bu düşündüklerimi kapan Nükhet, şöyle konuştu:

— Kızım Robert Kolej'de, kocam da, şu sırada, Paris'de bulunuyor. Kocam, sinemacı. Bir çok gecem böyle yapayalnız geçer. Doğrusunu isterseniz şu zenginlikten de gına getirmişimdir. Yapayalnız bir yaşam. Uzun yıllardır hep böyle geçiyor. Sevgisiz, okşayışsız bir yaşam. Başkaları da şu evin zenginliğine imrenir. Hiç gözümde yok, Musa Bey. İnsanın gönlü aç olunca karnı tok, sırtı pek olmuş, ne anlamı var?

Nükhet'in sesi, çok duygulu, ince, dokunaklı, romantikti. Baktım, etajerin üzerinde Reşat Nuri'nin eski harflerle *Çalı Kuşu, Akşam Güneşi, Dudaktan Kalbe* romanlariyle Güzide Sabri'nin *Yaban Gülü* romanı göze çarpıyordu. Ben, bunları on beş yaşında okumuştum. O yaşlarda bir erkek çocuğun duyguları da bir genç kızınkinden ayırtlı olmuyor. Ancak, bu otuzunu aşkın kadının, şimdi bile bu romanları okuması tuhaftı. Nükhet, kitaplara baktığımı görünce şöyle konuştu:

— Bunlar, bizim Selma'nın kitaplarıdır. Bunları ben de okudum, ancak, uzun yıllar önce.

Dışarıda akşam karanlığı basmıştı. Masada yalnız, gül pembesi bir gece lambası yanıyordu. Biz, Nükhet'le gölgede kalıyorduk. Yüzlerimize belli belirsiz bir pembelik vuruyordu. Dikkat ettim; karşımdaki kadın romantik düş tülleriyle örtülü bir yüz güzelliğine sahipti. Okullarda umutsuz aşk hülyaları kurmuş kızlardan birinin biraz daha büyümüşüydü. Eski Padişahlık döneminin kafes arkasında yaşayan hülyacı kadınlarından birini andırıyordu. Saatlerce böyle oturup konuştuk.

— Lambaları mahsus yakmıyorum, dedi, kimsenin bu güzel saatlerimizi berbat etmesini istemiyorum. Nasıl, böyle rahat değil miyiz? Bak, siz de şair çıktınız. Ne güzel. Bu gâvur kızları da Kazanova, Mazanova deyip durdular günlerce. Ben de, sahiden bir Kazanova ile karşılaşacağımı sanmıştım. Oysa, karşımda duygulu, şair ruhlu, yakışıklı, temiz bir genç adam görünce bayağı şaşırdım. Ben, hoşlanmam o pis, hayasız hovardalardan. Benim genç kızlık düşlerim şimdi bile içimde kuş sürüleri gibi cıvıl cıvıldır. Ben, gençliğini yaşamamış kadınlardan biriyim.

Sizi anlamamın nedeni de budur. inanın, Musa Bey, şu sırada içimde sizinkine denk gençlik duyguları cıvıldamaktadır. Bizim bey, yılın birçok aylarını Paris'lerde filan geçirir. Sinemacı yada filmci olmanın ayrıcalıklarından çiçekler toplar. Ara sıra beni de andığı olur.

Kadıncağız böyle konuşup dururken benim kafamın çevresinde de korku yarasaları uçuşup duruyordu. Şu sırada kadının kocası çıkagelse beni çekip vurabilirdi. Bu gevezelikle geçen saatlerin çabuk bitmesini bekliyordum. Dışarıda yatacağım güvenli bir yerceğizim olmasa bile ölüm tehlikesinden uzak kalabilirdim. Hiç olmazsa başım dinç olurdu. Kadıncağız ne de rahattı. En sonra, dayanamayarak korkumu su yüzüne çıkardım:

— Hanımefendi, ben bu güzel evinizde ne gibi bir konukluğa dayanarak bulunuyorum? Her koca, herkesin bildiği gibi kıskançtır. Allah etmesin, şu sırada Beyefendi, sizin de hiç ummadığınız halde çıkagelse ne yaparız, kendimizi nasıl kurtarırız?

Kadın, güldü:

— İlahi çocuk, kocam, şimdi Paris'de bulunmaktadır. Bir haftadan önce de gelmez. Bunu yediğim ekmek gibi biliyorum. Bu yüzden hiç tedirgin olma. O, şimdi, kim bilir hangi Fransız yosmasının koynunda sızmış kalmıştır.

Ne yazık, bu gülüş, bu açıklama beni doyurmamıştı. Vakit hayli ilerlemişti. Karşıdaki guguklu duvar saati, ikide bir guguk kuşunu yuvasından dışarı uğratıyor, guguk, guguk diye bağırtarak bize saatlerin geçtiğini, elimizi çabuk tutmamızı bildiriyordu. Saatler geçtikçe bu romantik ruhlu kadının bana bayağı bir komplo hazırlamakta olduğunu sanmaya başladım. Acaba, bir tuzakta mıydım? Gecenin saatleri ilerledikçe, çevremdeki tehlikeyi daha çok yoğunlaşmış görüyordum. Eğer, meram aşk yapmaksa buna benden yaşlı olan kadının yanaşması gerekiyordu. Guguk kuşu, on iki kez öttüğünde ben derin bir şekerlemeden uyandım. Baktım, Nükhet, daha çok gölgelenmiş olan gözleriyle tatlı tatlı bana bakıyordu:

— Uykunuz gelmiş, dedi, sizi yatağınıza yatırayım.

Kalktı, bana ipek bir pijama getirdi:

— Siz giyin bunları, ben de yatağınızı hazırlayayım, dedi.

Soyunup pijamalarımı giydim. Kadın, biraz sonra geldi,

önüme düşerek beni görkemli bir yatak odasına götürdü. Yorganı açtı:

— Buyurun, dedi, ben de, müsaade ederseniz sizin yanınızda yatacağım.

Yatağın baş ucunda da pembe ışıklar saçan bir gece lambası yanıyordu. Abajurun pembe rengi genç kadının tenini andırıyordu. Odanın havasında baygın bir leylak kokusu yüzüyordu. Uykusuzluk beni içki içmişim gibi sersemletmişti. Genç kadının elden geldiğince dekolte olarak yatağa girdiğini gördüğümde hiç yadırgamadım. Yanıma uzanarak uslu uslu bana bakmaya başladı. Kendisini okşamamı, sevmemi beklediği açıktı. Ancak, ondan çok daha genç oluşum beni engelliyordu. Ben de ilk girişimi ondan bekliyordum. Anlaşılan, bu, genç erkeklerle daha yaşlıca kadınların sevişmesinde hep böyleydi. 'Ya, diyordum, kadın, aşk değil de böyle ana oğul yakınlığı istiyorsa, ya baltayı taşa vurursam, bu gece yarısı, kadın beni fırlatıp yataktan sokağa atarsa...' En sonra, Nükhet Hanım'ın her şeyi benden beklediğini anlayarak ellerini yakaladım. Sıcak, yumuşak parmaklarını avucuma alarak onlarla bir oyuncakla oynarcasına oynamaya başladım. Böylece, ilk büyü çözüldü. Birlikte sevişmek üzere yatağa girdiğimizi o zaman anladık. Kadının, bana sarılışında bile düşlerin egemen olduğu romantik bir hava vardı. Şehveti elden geldiğince, yumuşatıp şiirleştirmeye, inceltmeye çalışıyordu. Yanımda yatan, en sonra, bir güzel kadındı. Ben ne kerte kadınla arama romantik aşk şiirinin ince tülden paravanasını germeye çalışsam bile Faruk Nafiz'in bir şiirindeki '*içimdeki canavar zincirinden boşandı*' dizesi, içimde ıslık çalmaya başlamıştı. André Gide'in *Dar Kapı*'sındaki aşktan kaçıp Tanrının doyumsuz sevgisine sığınan bakire kız gibi benden kaçıyor, bütün girişimlerimi boşa çıkarıyordu:

— Dur, Musa'cığım, diye yalvarıyordu, böyle yanyana yatmamız daha güzel değil mi? Ben, gençliğimin aşkını yaşamadım. Benden daha genç, benden daha ateşli bir insanın solumalarında romantik gençliğimin günlerini yaşıyorum. Ne olur, bu şiirli saatleri bana haram etme. Böyle yatalım mahşere dek. Başını kolumun üstüne koy, yanağını yanağıma yapıştır. Bak şu sırada on yedi yaşımın aşkını yaşıyor gibiyim. Ölesiye sevdiğim bir yakı-

şıklı çocuk vardı. Sonsuz baskılar yüzünden onunla bir kez bile öpüşemedik. Ondan sonra, o bir yana ben bir yana. Bu arada onun özlemi içimde bir cehennem ocağı gibi yanar kaldı. O ocak, işte şu sırada bile küllerden kurtulup yavaş yavaş ışıldıyor.

Bunları söyledikten sonra sarılıp dudaklarımdan tutkuyla öptü. Bu deniz anası gibi kadın, birdenbire korkunç bir enerji, aşk canavarı kesilmişti. Ara sıra, vaktiyle sevdiği delikanlının adını kaçırarak bana sarılıyor, yine de davranışlarına estetik bir güzellik vermekten kendini alamıyordu. Bütün bu çılgınca davranışlarının arkasından ustaca bir kontrol sistemi kullanıyor, fizikçe bir girişimi dikkatle engelliyordu. André Gide'in *Dar Kapı*'sını üç yıl sonra okuyacaktım. Eğer, o sıralarda bunu okumuş bulunsaydım bu kerte şaşırmazdım. André Gide'in kızı manastıra sığınıp aşkını sevgilisiyle birlikte bırakırken Nükhet, gövdesini kollarımın arasına atıp fizikçe sevişmenin tadını hep geriye bırakıyor, yitik aşkının romantik kalesine çekilerek aşkın mistik güzelliğini tatmaya çalışıyordu. Bu sırada, elbette onun sapık aşkının kurbanı olan ben ne diyeceğimi bilemiyordum. Benim varlığımda geçmiş günlerinin yitik isteklerini yinelemeye çalışan kadın, belki de kendince güzel saatler yaşamıştı. Ne yazık ki, benim uykumu yok etmişti. Guguklu saat, hülyalı sesiyle sabahın dördünü vururken bir ara dalgınlıkla olacak birbirimize sarılmış yatarken 'içimizdeki canavarın' zincirinden boşandığını gördük. Ben, aşk uykusu denen o yorgunluk uykusunun içinde derin bir uykunun kuştüyü güzelliği içinde yittiğim sırada Nükhet'i çoktan kendi yazgısı ile başbaşa bırakmıştım. Belâlı bir engelli aşk koşusu yüzünden benim için son kerte değerli olan uykumu yitirmiştim. Güzel bir uyku olanağı bulmuşken aptal karının yüzünden bunu elden kaçırmıştım. Güzel bir uyku benim için güzel bir yemekten daha önemliydi. İki üç gün aç kalmayı çok denemiştim. Bir öğün yemekle birkaç gün 'idare' edebiliyorsam da bir gece uykusuz kalmak varlığımı altüst ediyordu. Kafam, bütün düşünme gücünü, mantık olanaklarını yitiriyor, beni bir saçmalıklar dünyasına atıyordu. Çok kötü anlamda, ancak saldırgan olmayan, bir sarhoşluğun bataklığına yuvarlanıyordum. Salondaki guguklu saatin sekizi vurduğunu işitince şaşırdım. Başımı kaldırıp yanımdaki kadını aradım. Nükhet, ya-

takta oturmuş seslice ağlıyordu. Güzel gözleri şişmişti. Bir kez daha şaşırdım. Ne olmuştu?

— Rahatsız mısınız, ne oldu? diye sordum.

Gözlerinin sarı-yeşile çalan iri güzelliğiyle küskün küskün yüzüme bakarak şöyle dedi:

— Ne olacak, geceyarısı aşkımızı yüzüstü bırakıp geçip gittin. Benim bütün görkemiyle uyanmış olan aşkıma sırtını dönüp yattın, horul horul uyudun. Ben, uzun saatler salt bu yüzden sana teslim olmadım. Biliyordum, ondan sonra arkanı bana dönüp yatacağını. Benim aşkta en çok korktuğum, yıldığım işte budur. Ben, sevişmeye başladım mı, istiyorum ki, bu sevişme hiç bitmesin, mahşere dek sürsün. Dünyada başka hiçbir şeyin tadı yok. Ama, böyle aşkı nerede bulmalı?

Demek ki, diye, düşündüm, o kısa sevişme sırasında da kadın kendini tutmuş, sevginin fizikçe sonuca varmasını da önlemişti. Bu yüzden de uykusu tutmamış, sabahlara dek saatlerce oturup ağlamıştı. Bunlar, benim için yepyeni bilgilerdi. Benim bildiğim, yatılı okul yatakhanelerinde sabahlara dek bir cinsel aşk doyumu düşünen yığınlarca genç, ellerine böyle bir cinsel olanak geçse serçeler gibi hemen doğanın görevini yerine getirmekten başka bir şey düşünmezlerdi. Ben de bunlardan biriydim. Demek ki, bu kadıncağızın dünyası bizimkinden ayrıydı. Bu, aylak insanların dünyasıydı.

Nükhet, için için hıçkırdıktan sonra, bir kez daha bana döndü:

— Sanki, ne anlamı var bu serçe usulünün? Erkekler bir dişi buldular mı hemen hayvanlar gibi -çok özür dilerim- onun sırtına çıkıp gerginliklerini dindirmeye çalışıyorlar. Altlarındaki, yada yanlarındaki kadını hiç düşündükleri yok. Sen de gafil bir anımdan yararlanıp bir erkek serçe gibi işini gördün, sonra, arkanı bana dönüp yattın. İşte, benim, en çok tiksindiğim şey budur. Erkek kendini doyurup da kıçını bana döndümü cin ifrit olurum. Erkeği, tıpkı, dişi akreplerin, işlemden sonra erkeklerini parçaladığı gibi tutup parçalamak, kamçılamak isterim.

Baktım o yumuşak, tatlı sözlü, aşk, romantizm delisi güzel kadının şiş gözleri, şişliklerin arasından fırlayarak yuvarlaklaşmaya, korkutucu bir bakış almaya başlamıştı. Dün akşamdan be-

ri tanık olup durduğum tuhaflıklarını, insanlık kültürünü oldukça sindirmiş bir genç adam olarak bağışlamış olan ben, kadının bu son durumundan ürkmeye başlamıştım. Ne oluyorduk? Yoksa, bir deliyle karşı karşıya mıydım? Ben, böyle düşünürken mutfaktan kapkacak tıkırtıları geldi. Asula'nın gelmiş olduğunu anladım. Demek ki, bu kadınlar, hizmetçilerinin yanında hovardalarıyla düşüp kalkacak bir özgürlüğe varmışlardı. Asula'nın yaptığı gürültüyle kendine gelen Nükhet, birdenbire aşka gelerek bana sarıldı, dudaklarını yüzüme yapıştırarak:

— Bağışla beni Adnan, deyiverdi.

— Adnan da kim? dedim.

— Ha, bağışla, küçüğüm, dedi, Adnan, işte o ilk sevdiğim, bir türlü sevişemediğim güzel çocuk. Oğlanın yılan zehiri şimdi bile içimde. Bu insanoğlu ne tuhaf yaratık? Senin gibi yakışıklı delikanlıyı yanımda bulmuşum, yine de geçmişte düş olmuş yaratıkları arıyorum. Sakın gücenme canım, insan, büyüyüp koca adam oluyor, ama, eski çocukluklar, onun içinde köşe kapmaca oynuyor. İşte, bu gece de benim çocukluğum tuttu. Senin üstüne epeyce bilgi aldım Asula'dan. Okuluna dönecekmişsin. Gidinceye dek seni beklerim. Benim sürekli bir Türk hizmetçim vardır. Asula, ara sıra gelip onun yapamayacağı işlerime bakar. Siz Asula ile teması yitirmeyerek ara sıra bana uğrarsanız çok sevinirim. Bu geceki çocukluklarıma aldırış etme. İnsanın böyle çocuklukları da olmasa o insan kupkuru bir şey olur çıkar. Kim bilir, belki senin bile şu sırada uzaklarda bir yarin kalmıştır. Onun üstüne düşünceler kuruyor, düşler görüyorsundur. Kim bilir, belki de bu kızcağız sana hiçbir vakit yar olmayacaktır. Zamanla gönlünün bir köşesinde keskin kokulu bir aşk çiçeği olarak sıkışıp kalacaktır. Ancak, zaman zaman onun keskin kokusunu duyar, üzülürsün. Benim bu gece üzüldüğüm gibi. Beni de her gece yatağına bir yabancı erkek alan bir hovarda kadın sanma. Bu Asula haspası, yeni bir Kazanova' dan sözedip durunca bir çılgınlık etmek istedim. Yoksa, her gece yatağına bir başka erkek alan kadın, böyle benim ettiğim gibi naz eder mi? Seni çok sevdim, Musa Bey. Bu geceki saçmalıkları bağışlayarak beni sevmeye çalış. Yine de görüşelim.

Bu sırada kapı vuruldu. Asula'nın sesi, kahvaltının hazır ol-

duğunu bildiriyordu. Kalktım, musluğa gittim. Yıkanıp temizlendim. Sofrada bardağıma çay koyan Asula'nın güzel çilli yüzünde gizli bir gülümseme geziyordu.

— Afiyet olsun, küçük bey, dedi.

Teşekkür ettim.

Kahvaltıdan sonra giyinip çıkmak üzere hazırlandım. Gözlerinin şişliği şimdi bile süren Nükhet, çekingen bir biçimde elimi sıkarak beni kapıdan uğurladı. Yalnız, ben sahanlığa çıktığımda şöyle dediğini işittim:

— Sizi yine beklerim.

İçimden 'geçmiş ola' dedim, sonra uykusuzluk sarhoşu olarak merdivenleri bacaklarım dolaşarak indim. Birkez daha sokaktaydım. O güzelim yaşamı rezil edip çıkan doyumsuz zengin kadınlarının sapık aşkına lanet ederek arkama bakmadan oradan uzaklaştım.

21

İngiliz konsolosluğunun, Şehir tiyatrosunun önünden geçmiş, Perapalas'ın önünden Bankalar Caddesi'ne inen yolda çevremi seyrederek yavaş yavaş, kurşun gibi düşüncelerle ilerliyordum. Beni okuluma götürecek çözümü arayan düşünceler, kafamda oğullar gibi kaynaşıyordu. Ancak, hiçbiri konacak bir dal, bir çiçek bulamıyordu. Bu kentte çektiğim açlıkların, uykusuzlukların üstesinden geleceğim o alçakgönüllü günlerin kapısından içeri ne zaman girecektim? Dışarılarda, helalarda yatılamayacak serin günler başlamıştı. En son umudumu bağladığım Gazi dağına da kar yağmıştı. Evet, umduğum dağların hepsine kar yağmıştı. Şimdi, kar, İstanbul'un sokaklarına yağınca, asıl o zaman bendeki vaveylayı göreceksiniz. Bütün iş, bu en son felaketi önlemekti. Ancak, bu mucize nasıl olacaktı? Güzel, zengin kadınların koynunda uydurma Kazanova olarak geçirilecek günlerin de benim aradığım çözüme bir yararları yoktu. Böyle kara kara düşünerek gidiyordum ki, birden gözlerim capcanlı bir dram sahnesiyle karşılaştı: Bizim liseli kızların Teyze Hanım'ı, yanında güzel giyinmiş, yüzü gözü boya, içinde bir genç kadınla yan sokaklardan birinden çıkmış, tramvay yoluna doğru geliyordu. Benden ancak on metre ötedeydiler. Ancak, usları başka

yanda olduğundan olacak, beni görmediler. Orada parketmiş güzel bir otomobilin yanında durdular. Orta yaşlı şık giyimli bir adam, otomobilden fırlayarak kapıyı açtı. Genç kadını içeri almaya davrandı. İşte, bu sırada Seher'in sarı bakışları benim bakışlarımla çarpıştı. Bana başıyla şaşkın bir selâm vererek otomobile bindi. Adam gaza bastı. Bu sırada dönüp gitmek üzere bulunan Teyze Hanım'ın gözleri bana takıldı. Bana doğru yürüdü. Durup bekledim.

— Merhaba küçük bey. Çoktan beri görüşemedik. Kız arkadaşlarınızı başka kurtlara kaptırmak sizi hiç üzmüyor mu?

Acı bir bakışla kadının yüzüne baktım. Çevresine şöyle bir göz atarak:

— Benimle birlikte gelin, dedi, sizinle konuşacaklarım var. Son günlerde epeyce başarılı adımlar attığınızı işittim. Bu da bir meslektir. Kazanovalık, temelde tehlikeli bir iştir. Sırasında girdiğin evde postu bırakmak zorunda kalırsın. Ama, aferin. Sosyete karılarının koynuna girebilmek pek öyle kolay değildir.

Kadının konuşması, bir kulağımdan giriyor, öbüründen çıkıyordu. Zavallı Seher'i ne zamandan beri satmaya başladığını sormak için sabırsızlanıyordum. Ancak, bu, benim yapacağım iş değildi. Bu benim olanaklarımın çok ötesinde bir görevdi. Genç kız, cinsel açlığını doyurabilmek kaygısı ile biraz atak davranmış, sonra, Teyze Hanım'ın eline düşerek bunun para getirdiğini de yakından görmüştü. Kadının yanında bir gölge gibi yürüdüm. İki genç kızla yanyana yattığım civcivli günün şarkısı, içimde üzgün, kırık bir plak gibi çalmaya başladı. Kadın, beni odasına aldı. Karşılıklı birer çay içtik. Sonra, kırk yıllık bir ahbap gibi konuşmaya başladı:

— Senin kız arkadaşlarından şu Seher'i, inan ol, fuhuşa ben sürüklemedim. Sizin de bildiğiniz gibi çok ateşli bir kızdı, önüne gelenle yatıp kalkıyordu. Senin paran olmadığından onlara hiçbir şey vermedin. Ancak, herkes senin gibi parasız değildir. Senden sonra onunla yatıp kalkanlar, ona paranın yüzünü de gösterdiler. Ona, güzel giyinmek için olanak sağladılar. Araya para girince fuhuş da başlamış demektir. Sen, erkek olduğundan amatör bir Kazanova gibi, parasız, pulsuz,, aşk dağıtmaktasın. Başarı sağladığını da işitiyorum. Aferin. Sen bir jigolo da değilsin. Şundan ki kadınlardan para yemiyorsun. Bunu da öğrendim.

Bu yüzden benim tanıdığım kadınlar, seni şımarık, hastalıklı, aşk duygularını yitirmiş gerçek jigololardan üstün tutuyorlar. Şu pansiyonculuk yüzünden çok insan tanıdım. Bütün Beyoğlu'nu yakından tanırım. Senin Kazanova'lığın yavaş yavaş yayılmaya başladı. Kadınları nasıl seviyorsun ki böyle aranıyorsun? Şimdi de bir fabrikatörün, muşmula gibi bir heriftir, işte bunun çok genç, çok güzel karısı senin adını işitmiş. Karısı diyorum ya, sanırım, bu muşmulanın metresi o güzel kadın. Zenginler, güzel metreslerini çok sıkı kontrol altına alıyorlar. Kendileri de onların cinsel isteklerini yerine getirecek güçte olmadıklarından kadınlar, iğnenin deliğinden geçirdikleri sevdalılarını yataklarına almaktan uzak kalmıyorlar. İşte, bu genç, güzel kadınlardan biri. Kendisi kolejde okumuş, burasını da bitirmiş. Muşmula fabrikatörün Anadolulu eski karısı da öbür yanda, muşmulasının güzel metresini filan bilerek göz yummak zorunda kalıyor. İşte, sana, ufak bir bilgi verdim, küçük bey. Nilüfer, dört gözle seni bekliyor. Bütün gece yanında kalacaksın. Göreceksin, şahane bir kadındır. Para, pul, zenginlik içinde yüzüyor. Bir tek eksiği, aşk. Onu da sen vereceksin. Öyle serüven yaşamaya hevesli değil. Daha önce bunları çokça geçirmiş. Bunlara karnı tok. Ancak, güzel erkeklerle, kendisine sonra askıntı olmayacak erkeklerle yatmaktan başka bir tutkusu yok. Bu akşam, hemen gidebilir misin? Seninle birlikte gideriz. Seni her saat bekliyor.

İçimden 'pilavdan dönenin kaşığı kırılsın' dedim. Bu gece nerede yatacağımı kara kara düşünürken yeni bir yatak belki de yemek olanağı görünce bayağı sevindim. Ancak, bir tuzağa düşürülmek tehlikesini de her zaman ön planda tuttuğumdan şöyle dedim:

— Hanımefendi, İstanbul'un içi dışı haşeratla kaynıyor. Sözümüz meclisten uzakta, herhangi usa gelmedik bir felaketle, bir oyunla karşılaşmam olasılığı yoktur, değil mi?

— Hayır, hayır, kadın evde, genellikle yapayalnızdır. Genç hizmetçi kızı saymıyorum elbette. O da hanımının yardımcısıdır.

Akşam yedi buçukta Teyze Hanım'la pansiyonda buluşup yeni randevu yerine gitmeye karar vererek ayrıldık. Akşama daha çok vardı. Gideceğim bir yer de yoktu. Genel kitaplıkların yosunlu, küflü havasından da hiç hoşlanmıyordum. Ruhum sı-

kıntılar, üzüntüler içinde bunaldığından kendimi bir evren yolcusu gibi tedirgin duyuyor, hele kapalı yerlerden hiç hoşlanmıyordum. Anağıma birdenbire Suna gelmişti. Seher, onu da sürüklemiş miydi? Bu kızcağız da şu sırada nereden usuma gelmişti? Bankalar Caddesi'nden düşünceli adımlarla Karaköy'e indim. Galata Köprüsü'nün başını kesmiş olan haramilerden birine cebimde çok azalmış olan değerli, hem de çok değerli kuruşlardan birini daha vererek geçtim. Köprüde lüfer, istavrit tutan amatör balıkçıları bir süre seyrettim. Haramilere kaptırdığım kuruşun acısını çıkarmak için köprü üzerinde yasak bir yerin tadını çıkarmak amacıyla dikilip durmakta direndim. Sonra, kafamda boy vermeye başlayan nazlı bir şiirin buhar kokan tülleri arasına gizlenerek yanımdan sel gibi akan kalabalık arasında yittim. Gülhane Parkı'nın kapısından içeri girerken sanki bin yıldan beri buraya hiç uğramamış gibiydim. Son günlerde bir serüven seline benzeyen civcivli yaşamın, beni bayağı yorduğunu, kendimden uzaklaştırmış olduğunu anladım. Evet, son günlerdeki serüvene benzeyen sahnelerin zenginliğine karşın durumumda hiçbir olumlu değişiklik yoktu. Cebimde ancak birkaç kuruş köprü parası vardı. O da bitince artık Beyoğlu'na geçemeyecek, o güzel yemeklere, yataklara, kızgın kadınlara kavuşamayacaktım. Bugün, ayakta durabiliyorsam, o kızgın kadınların sofralarında yediğim birkaç güzel lokma yüzündendi. Bu olanaklar olmasaydı, şu sırada, kim bilir ne kerte kötü durumlara düşmüş olacaktım! Gülhane Parkı'nın epeyce ıssızlaşmış olan ana yolundan ağır ağır ilerlerken bunları düşünüyordum. Sarayburnu'na çıkmak üzereydim ki, Suna'nın, beresini sola yıkmış olarak bana doğru gelmekte olduğunu gördüm. İçimden sıcak bir derenin şırıldayarak geçtiğini duydum. Kızın arkasından da üç kılıksız delikanlı, sırıtarak, gülerek, birbirleriyle şakalaşarak geliyordu. Onu izledikleri belliydi. Genç kız beni görünce bayağı koşarcasına üzerime geldi. Kollarıma atıldı. Arkasından gelen avcılara da hiç arkalarına bakmadan yollarını sürdürmek düştü.

— Nerelerdesiniz, şair? Yüzünüzü gören hacı. Sizi öyle çok aradım ki. Ben, bir yolunu bulup okulunuza döndüğünüzü düşündüm. Doğrusu, sevindim de. Yine de içimde burada olduğunuz üstüne bir kuşkuyla hemen her gün bir kez olsun parka gelip

sizi aradım. Yalnız, artık, buralar ıssızlaşmaya başladığından genç kızlar için çok tehlikeli. Yapışkan insanlar her adım başında yolu kesiyor. Artık, Seher de yok.

— Ne oldu Seher? diye, bilmezlikten gelerek sordum.

— Nerde olacak, geçti gitti. Felaketine doğru. Şimdi, paranın da tadını aldı. Artık, iflah olmaz o, Musacığım. Çok üzgünüm. Bildiğin gibi beni de oralara sürükleyen oydu. Yaşamla oyun oynamaya gelmiyor. Yalnız gönül aşkı, fizik aşkı derken yöredeki kurtlar hemen sizi kapıveriyor. Üç beş kuruş, güzel birkaç kat giysi, güzel ayakkabılar, insanı sel gibi alıp götürüyor. Beni de sürüklemek istedi. Bu işin dipsiz uçurum olduğunu bildiğimden kanmadım.

— Çok iyi etmişsin, Suna. Arkadaşımızı daha bir saat önce Tepebaşı yöresinde gördüm. Parlak bir arabaya binerek orta yaşlı bir adamla Taksim'e doğru uzaklaştı. Bana başıyla selam vermeyi de unutmadı.

— Allah göstermesin. Seher, her şeye kolay kapılan, iradesi kıt bir kızdı. Yalnız, sevimli, sempatik olduğundan çevresindekileri kolayca etkisi altına alıyordu. Genç kızlık döneminde insan hoppa günler de geçirmenin bir babayiğitlik olduğunu sanıyor. Oysa, yöre hiçbir zaman, bir genç kız ruhu gibi temiz değildir. Bütün namussuzluklar, genç kızların çevresinde ecinni tayfası gibi kaynaşır durur. Ben, bunları çok erkenden gördüm. Üçümüzün o pis eve gidip bir yatakta yatışımızı düşündükçe, şimdi bile senin karşında utanıyorum. İnanın bana, Musa Bey, o, benim ilk suçum, ilk günahımdı. Bu belki, herkesten, kendimden bile saklayacağım kirli bir oyuncak olarak anılarımın arasında sırıtıp duracak. Ancak, sizin gibi değerli bir gencin güzelliğinden, ateşinden de bir şeyler saklayacağından benim için en tatlı günah olarak kalacak.

Suna ile böyle konuşarak Sarayburnu'nun rüzgârlı açıklığına doğru yürüdük. Sağ kolumu omuzuna attım. O da sıcacık kolunu belime sardı. O pis evdeki gizli yaşamımız, bize bu açıkça sevişme özgürlüğünü veriyordu.

— Dur, sana yeni şiirlerimden birkaçını okuyayım, dedim. Bunlar, düşsel bir aşkın izlenimleridir. Türkçesi, aşık olmak isteğinden doğmuş şeyler.

— Ah, ne güzel. Oku, oku.

Saraya doğru çıkan patikada demirlere yaslanıp denizi, Üsküdar'ı, Çamlıca'yı karşımıza alıp dikilerek durduk. Arkamızdan gelip geçenler merakla bize bakıyorlardı. Paketimi açtım. Rasgele şiirler okudum:

Boşuna mı ağlamış durmuş Kerem'le Aslı
Boşuna mı kapanmış kanla bu sevgi faslı?
Boşuna mı gencecik gitmiş Ferhat'la Şirin?

Seni bilmem ama ben, ben bunlardan biriyim,
O kanlı mutsuzluğun gencecik şairiyim
Tutmuşum eteğinden bu uçurumda şiirin.

Suna, sevinçle ellerini çırptı. Birkaç tane daha okumamı istedi. Okudum:

Geçecektir bu güzel sevda çağı da bir gün
Toprakla dolacaktır yar kucağı da bir gün
Ne mutlu düşünmemek o kapkara günleri.

Bütün yıldızlarını yakmış güzel geceler
İnsanın dünyasına ne tatlı düşler eler
Senin dişi müziğin doldurur göğü, yeri.

Suna:

— Oku, oku, diye el çırptı?

Bir şiir daha okudum:

İlkbahar geceleri kaç de nolur bir ara
Münzevi ağaçlıkta bu şairini ara
Aşkımız soluk alsın gecede derin derin.
İlkbahar geceleri aç da pencereleri
Şairinin gözünden gör akan dereleri
Ağlarken kapısında senin güzelliğinin.

Yanardı parmakların dokunsan bu yaşlara
Elimden gelse çalsam ah bu kalbi taşlara
Yanacak mı bu yürek kül oluncaya değin?

Genç kız, serbest olan sol elimi yakalayarak güçlüce sıktı. Eli ateş gibi yanıyordu.

— Oku, Musa, oku, dedi. Okudum:

İlkbahar geceleri yine bahçeye in de
Otur ilk oturduğun kanape üzerinde
Fiskiye altın serpsin yine şırıldayarak.

Gözlerin beni orada da ne arasın ne görsün
Hülyan bir ırmak gibi seni alsın götürsün
Gökten umudum gibi düşen yıldızlara bak.

Genç kız, tuttuğu sol elimi büsbütün sıkarak bağırdı:

— Oku, daha oku.

Okudum:

Oynanırken aşkımız için bu korkunç dram
Seninle yıldızlara kaçıp gitsek bir akşam
Ardımızda masaldan bir şaşkınlık bıraksak.

Bize hep ışık tutsa yıldızların gümüşü
Yeryüzünü, o tatsız, o korkunç karadüşü
Bırakıp sonsuzluğa bir yıldız gibi aksak.

Yöremizde dikizcilerin çoğaldığını görerek okumayı kestim. Defteri kapayıp pakete koydum. Geri döndük. Sarayın yüksek duvarlarını izleyen gizli patikaya vurduk. Patikanın en ıssız yerinde durduk. Ayaklarımız birbirine dolaşarak gerçek iki genç gibi öpüştük. Genç kızın öpüşünün hızı, çoktan beri özlemiş olduğunu gösteriyordu. Benim hızımsa yaşlı, nevrastenik kadınların yataklarında kırılmıştı. Gizli, kapalı odalarda bin bir korku, çekingenlik, sürprizli davranışlar içinde yaşanmış olan fiziksel aşk saatleri, şu sırada bana ne iğrenç görünüyordu. Genç kız, baştan başa coşkunluktu.

— Beni daha sıkı sar, daha coşkun öp, Musa, dedi, sonra, beni unutma. Mektuplaşalım. Sana adres vereyim. Ben, Seher gibi yitip gidecek bir kız değilim. Senin değerini de her kız anla-

yamaz. Sen, daha şimdiden büyük şairsin, Musa. Bunun onuruna seni bir daha öpeyim.

Bunu söyleyerek yüzümde öpmedik yer bırakmadı.

— Bu şiirlerinde hep gecelerden sözediyorsun?

— Umutsuz aşk şiirleri ancak gecelerin karanlığı katık edilerek yazılır. Chopin'in noktürnlerinin de etkisi vardır bu şiirlerde. Bundan dolayı adlarına Noktürnler, dedim.

— Bu güzel şiirleri hep İstanbul'da mı, bu aylarda mı yazdınız?

— Evet. İnsan dara düşünce kafası daha iyi çalışıyor, insan oğlunun tok, mutlu zamanlarında yazdığı, yarattığı sanat ürünleri bana sığ, yufka, kuru geliyor. İnsanın derin, bambaşka sanat yapıtları vermesi için bir yerlerinin cayır cayır yanması, umutsuzluğun cehenneminden geçmesi gerekir.

Genç kız, büyülenmiş gibiydi. Bir türlü elimi bırakmak istemiyordu.

— Sizi babamla tanıştırmayı çok isterdim, dedi. Çok iyi yürekli bir adamdır, şiiri de, kitap okumayı da çok sever. Düşün adamlarıyla konuşmaktan hoşlanır. Evkaf memurluğundan emeklidir. Askerde olan ağabeyimle benden başka çocukları olmadı. Annem de şefkatli bir kadındır. Her ikisi de benim üzerime titrer. Bu yüzden de beni serbest bırakırlar, isterseniz bu akşam bize gidelim. Hem bizimkilerle tanışırsınız, hem de bir yemek yeriz.

Suna'nın, kitaplarla ilişkisi olan ev halkıyla tanışmak, hele orada bir de yemek yemek olanağı, pek hoşuma gitti. Üstüm başım iyiceydi. Bunu benimsediğimi söyledim. Ancak, şu uyarıda bulunmaktan da kendimi alamadım:

— Ananız, babanız, sizin kurduğunuz ilişkiyi belki de yadırgarlar. Beni temelli bir arkadaş değil, Öğretmen Okulu'na dönmek üzere olan, arkadaşlarınızın bir arkadaşı olarak, salt edebiyatçı olduğundan kendisiyle tanıştığınızı söylersiniz. Gelip geçici bir arkadaş olduğumu anlarlarsa benimle daha ferah bir yürekle konuşurlar.

Şu vardı ki, ben bu akşam, Teyze Hanım'la bir randevuya gidecektim. Bu yüzden, Suna'nın babasıyla tanışmayı bir gün sonrayı ertelememiz gerekiyordu:

— Suna, bugün, akşama dek okuluma dönebilmek üzere birkaç yere başvurmak istiyorum. Bu yüzden babanızla tanışmayı yarın akşama bırakırız. Bu akşam benim konumu açarsınız, hiç olmazsa adımı uzaktan uzağa işitir, pek yadırgamazlar. Şiirleri dergilerde çıkan bir genç şair diye tanıtırsan daha başarılı olur. Ancak, senin baş belân olan o delikanlı bir kez daha karşımıza çıkarsa ne olacak? Bir rezalet çıkmasından hiç kormuyor musunuz?

— Korkmayın, bir şeycik olmaz.

Bu sevimli kızla saatlerimi akşama dek birlikte geçirmek istiyordum. Ancak, Beyoğlu'nda yeni bir serüvene gitmeye verdiğim söz de bana dirimsel gibi görünüyordu. Oraya gitmek zorundaydım. Bir olanak yakalayıp İstanbul'dan ayrılıncaya dek ara sıra da olsa, yatacak sıcak bir yatak, yiyecek birkaç lokma ekmek yemek zorundaydım. Yoksa, didişme gücünü yitirir, tehlikeli durumlara düşebilirdim.

Suna ile yarım saat daha sık ağaç dalları arasına sığınıp öpüştükten sonra onu evine yolcu ettim. Park artık, bayağı ıssızlaşmaya, zararlı kişilere yer olmaya başlamıştı. Yarın ikindi üstü, genç kızla parkın dış kapısı önünde, Vakayı Vakvakiye çınarının karşısına düşen tramvay durağında buluşmaya karar vermiştik. İnsanın güvenli bir durağı olmadıkça gelip geçici bütün güzel fırsatların, yaşam parçalarının hiçbir anlamı kalmıyordu. İnsan, her dakika çevresini devler, ejderhalar saracak, kendisini alıp yitik cehennemlere götürecek sanıyordu. Bu duygular içinde yaşamak, ne kötüydü. Böyle güvensiz bir çalkantı ortasında yenecek baklavaların, böreklerin, şekerlemelerin, bifteklerin ne anlamı olabilirdi ki? Hele işlerin en kötüsü, yatıp kalkacak bir yerimin bulunmayışıydı. Yatacak, kalkacak bir yeri olmayan bir kişinin bir tek dostu da olmazdı. Suna'nın yüzünden bugün içinde bulunduğum görece kurtulmuşluğun, beni daha tehlikeli durumlardan koruduğu açıktı. Ancak, yatıp kalkacak bir yerim olmadıkça bu uzun süremezdi. Herifçioğlu, çıkarına dokununca, demir çarığını ayağına geçirip, demir değneğini eline alıp nerelerde yuva tuttuğumu aramaya çıkıyor, en sonra, gecenin sahipsiz bir vaktinde Sultanahmet Camii'nin helalarında yattığımı öğ-

reniyordu. İyi ki buna inanmayan genç kızlar, benimle ilişkilerini kesmiyorlardı.

Parkın bir sırasında oturarak saatleri biraz daha eksiltmeye çalıştım. Yüksek ağaçların tepelerinde güneşin sarı ışıkları, güçsüz bir rüzgârla çırpınıp duran yaprakların dünyasında dinlendirici bir güzellik yaratıyordu. Kendimi, insandan uzak yaşlı bir ormanın dingin havasına kaptırmıştım. Romantik bir şiir sıcaklığı, dört bir yanımı bir ılıca havuzu gibi çevreliyor, yer yüzünün sevilecek canlılıklarına, güzelliklerine doğru içimde tatlı bir tutku uyandırıyordu.

İçimde, bu zor günleri atlatıp güzel, başarılı, ünlü günlere ulaşacağımı söyleyen iyimser duygular türkü söylüyordu. Bu kötü günler, belki de ilerideki iyi, güzel günlerime altın kapılar açacaktı. Hayvanlığım, bencilliğim, bu günlerin dişlerinde törpüleniyordu. Karnımda güzel bir burjuva kahvaltısı vardı. Kimsenin yadırgamayacağı bir kılıktaydım. Koltuğumun altındaki şiir paketim de bana geleceğe doğru açılmış değerli taşlarla, altınla, gümüşle döşenmiş bir yol gibi geliyordu. Düşlerim hızını alınca sabırsızlanıp yerimden doğruldum. Ağır adımlarla köprüye vardım. Cebimdeki çok değerli kuruşlardan birini daha gâvur ederek köprüyü geçtim. Kendimi yormadan oyalanarak yavaş yavaş Tepebaşı'na çıktım. Teyze Hanım'dan başkasıyla karşılaşıp da işin berbat olmaması için içimden dua ediyordum. İçimde daha çok yazarlık hırsı başkaldırmış gibiydi. Bu geçirdiğim serüvenimsi şeyler ileride yazılamaz mıydı? Bunlar, yitik bir insanın, en umulmadık zamanında karşısına dikilen bin bir gece masallarından başka neydi? Sultanahmet helasından bir sosyete kadının yatağına gitmek, elbette, yadırganacak bir yaşamdı. Kısacası, saat yedide, Tepebaşı tramvay durağında dikilip beklemeye başladım. Ancak, karanlık basınca Teyze Hanım'ın çıkageldiğini gördüm:

— Şu gelen tramvaya atlayarak Parmakkapı'ya gidelim, dedi.

Taksim tramvayına atlayıp arka sahanlıkta yan yana dikildik. Parmakkapı'da indik. Bursa Sokağı'nda büyük bir apartmanın önüne vardığımızda, kadın, bayağı beni sürükleyerek yukarı çıkardı. Bu duruma içimden çok kızdıysam da renk vermedim.

İkinci katta bir kapının önünde durduk. Açılan kapının önünde uzunca boylu, çok genç, kumral, yeşil gözlü, aydın yüzlü bir kadın belirdi:

— Haa, buyurun, buyurun, diyerek yol verdi.

İçeri girdik.

— Canan Hanımcığım, sana tanıştırmak istediğim güzel yazılar yazan bir gazeteci arkadaş getirdim. Şöyle geçiyorduk, hem uğruyalım, hem de tanışasınız, dedim.

Genç kadın, zümrüt bakışlı uzun gözlerini gözlerime dikerek gülümsedi, elini uzatıp güçlüce elimi sıkarken:

— Hoşgeldiniz, Beyefendi, dedi. Şadan Bey de fabrikadaki bir işi için böyle sizin gibi okumuş eli yüzü temiz genç bir bey istiyordu. Siz, gördüğüme göre biçilmiş kaftansınız.

Bu kadın, ne diyordu? Beni fabrikada işe almak üzere mi çağırmışlardı? Ben, elinde hiçbir belgesi bulunmayan bir adamdım. Sonra, okuluma bir ayak önce ulaşmanın arkasındaydım. Bu işte bir yanlışlık vardı ya, bakalım, nasıl gelişecekti? Bir sosyete hanımına da edebiyat kâtibi olarak gitmemiş miydim? Utanç, yüzünü göstermemek uğruna türlü maskeler takıyordu. Böyle bir yandan konuşurken bir yandan da salona girmiştik. Son kerte zengin bir evdi. Girdiğim öbür evlerden daha çok süslüydü. Paraya hiç acınmamıştı. Bunca süse, zenginliğe bakmadan ortalıkta bir başına bir genç kadın görülüyordu. Demek ki, bu da bir zengin adamın tutsak ettiği kadınlardan biriydi. Genç kadın, randevu evlerinde bin bir kişiyle yatıp kalkmaktansa burada hiç olmazsa bir tek kişinin kahrını çekmeye razı olmuştu. Ancak, o da tıpkı öbür, cinsel açlık çeken kadınlar gibi genç, toy aygırlar, boğalar ya da daha kibarcası, Don Juanlar, Kazanovalar arıyordu. Salonda üçümüz karşılıklı otururken genç, güzel kadının, kaçamak bakışlarla beni ölçüp biçtiğini bu arada beğendiğini ayırt ediyordum. Demek ki, buraya da kurbanlık bir koyun gibi getirilmiştim. Toplumun yüksek katlarındaki çarpık yaşamın çarkına takılmış gidiyordum. Aşkın bütün romantik, düşsel, güzel duyguları beni bırakıp kaçmıştı. Candan bir sevgilinin kollarında, koynunda, dizlerinde uzanıp hülyayla karışık bir sevişmenin ulaşılmaz tadına varmak özlemi, artık, hiç duymadığım bir yabancıydı. Teyze Hanım'la Canan, bir ara, aralarındaki gizli

kaş göz işaretine uyarak başka bir odaya geçtiler. Sonra, Teyze Hanım çıkıp giderken bana çok gizli olduğunu sandığı bir göz kırpışıyla veda etti.

Canan, çok nazik davranışlarla beni oturmaya kıyamayacağım bir koltuğa doğru götürdü:

— Bizim Bey, bu gece geç geleceğini söyledi. Telefonda sizin geleceğinizi bildirmiştim. Sizi, daha çok özel kâtip olarak almak istiyordu. Gelirseniz sizin alıkonulmanızı istemişti.

Bunları söyledikten sonra, mutfağa seslendi:

— Kezban, yemeği iki kişilik koy, konuğumuz var.

Mutfaktan orta yaşlı tombulca, Anadolulu olduğu anlaşılan bir kadıncağız çıktı. El bağlayarak:

— Peki, hanımefendi, diyerek çekilirken dikkatle beni süzmekten kendini alamadı.

Dikkat ediyordum, metres evleri, her zaman bir tapınak gibi sessiz, ıssız oluyordu. Metresler, çekingen, kaçak bir yaşam sürüyorlardı. Hemen hepsinin de mutsuz olduğu söylenebilirdi. Benim birkaç zamandan beri gördüklerim, az da olsa, bunun kanıtlarıydı. Genç kadın, oturmadan önce cıva gibi öteye beriye gitti geldi. Zengin bir büfeden muz likörü sundu. İçtikten sonra büyük bir baş dönmesi duydum. Çok roman okuyan bir genç olduğumdan (bunların önemli bir bölümü cinayet, polis romanlarıydı) zehirlendim mi diye kuşkuya kapıldım. İçkinin içinde uyuşturucu madde de bulunabilirdi. Canan, bendeki bu işkilli değişikliği görünce (yüzüm ateş ateş yanıyordu, bunu duyuyordum. Yüzümün pancar gibi kızardığını biliyordum) güven verici, zekice bir konuşma kapısı açmak istedi. Karşımdaki koltukta oturmuş, bacak bacak üstüne atmıştı.

— Musa Bey, dedi, sizin çok çapkın bir genç olduğunuzu çoktan beri işitiyordum. Bütün kadınlar, sizden hoşnuttu. Bu adın nereden geldiğini bilmiyorum, ama, size Kazanova da diyorlarmış.

— Hanımefendi, bir yanlıştır, sürüp gidiyor, belli. Ben,, bir Öğretmen Okulu öğrencisiyim. Yakında okuluma döneceğim. Beni koca İstanbul'da kimse tanımaz. Bu yüzden de güçlükler çekiyorum. Benim bütün bildiğim, birkaç kitap okumak, birkaç şiir, romanımsı şeyler karalamaktır. Okuyanlar, şiirlerimin güzel

olduğunu söylemektedirler. Fırsat bulup bunların birçoğunu yayımlayamadım. Dergilerde ancak birkaçı yayımlanabildi. İleride yazmayı düşündüğüm büyük roman konuları hazırlıyorum. Öğretmen Okulu'ndan şimdiye dek mezun olmam gerekiyordu. Köy öğretmenliği yaparak birkaç yıl yitirdim.

— Ben de Robert Kolej mezunuyum. Üniversiteye gidemedim. Genç yaşımda sosyete yaşamına katılışım beni köstekledi. Ben de okuldayken şiirler yazardım. Faruk Nafiz'in şiirlerine, özellikle aşk şiirlerine bayılırdım. Romancı olarak Reşat Nuri Güntekin'i çok beğenirim. Onun *Dudaktan Kalbe* romanını belki on kez okumuşumdur. O, ne kalbe dokunan romandır o.

— Ben de onu üç dört yıl önce okudum. Bir kez okudumsa da gözlerimden epeyce gözyaşı alıp götürdü.

— Bakıyorum, şairce konuşuyorsunuz.

— Yok, canım, yanlış kurulmuş bir tümceyi bütünlemek uğruna ozansı bitirişten medet umuyoruz.

— Sizin şiirlerinizden bir kaçını lütfetmez misiniz?

— Hanımefendi, her genç şair taslağı gibi ben de şiirlerimi başkasının dinlemesinden çok hoşlanırım. Ancak, insanların pek çoğunun şiirden hoşlanmadıkları halde hoşlanır görünüp sonra dinledikleri bu şiirlerle eğlendiklerini yakından bildiğimden şiir okumak yürekliliğini çoktandır yitirmiş bulunuyorum. Bunun için bağışlamanızı dilerim.

Canan, şiirlerimden birkaçını dinlemek üzere diretince ben de birkaç küçük şiirimi ezberden ötekileri da çıkarıp defterden okudum. Hele noktürnleri çok sevmiş göründü. Onların daha birçoğunu okumak zorunda kaldım.

— Musa Bey, dedi, Chopin'in, noktürünleri de, inanın, ancak, bu kerte güzeldir. Kolej'de ben pek çok İngiliz, Fransız şiiri okumak zorunda kaldım. Beni böyle duygulandıran aşk şiirleri okuduğumu bilmiyorum. O sakat İngiliz kadın şairinin sonnelerinin hiç birinde sizin aşk şiirlerinizdeki tadı bulamadım. Bunlar, bir de bestelense enfes olur. Faruk Nafiz'in şiirlerinde hoyrat bir aşkın yukarıdan bakan tutumu vardır. Sizin şiirinizse ezik, alçak gönüllü bir şairin yapıtı. Doğrusu, bravo. Sizinle tanıştığıma seviniyorum. Siz, Kazanova gibi pis bir hovarda değil, bir şairsiniz. Anlamıyorum, Beyoğlu'nun bu pespaye ortamına nereden

düştünüz. Buralar, sizin yeriniz değil. Bir de size Kazanova adını yakıştırmışlar. Kuzum şu sırada, gerçekten çok meraktayım: Bu Kazanovalık nereden geliyor?

— Canan hanım, bunu siz ne kerte biliyorsanız, ben de öyle o kertesini biliyorum. Bu bölgede tanıştığım birkaç kişiden başka hiçbir tanıdığım, bir çevrem yok. Çocukluğumun çoğu İstanbul'da geçtiyse de okul çevresinde geçen günler, dışarıda bana hiçbir çevre sağlamadı.

Kadın, burada konuşmayı keserek kalktı, mutfağa gitti. Türlü et yemekleri, tatlılar, yemişler, kavun karpuz geldi. Zengin bir sofra demekten başka söz bulamam. Masada oldukça eskimiş Fransız şarapları göze çarpıyordu. Yedik içtik. Canan'ın uzun parmaklı elleriyle sunduğu keskin, tatlı Fransız şaraplarını da arada bir yudumladık. Yemeğimiz geç vakitlere dek sürdü. Bir ara telefon çaldı. Canan kalkıp konuştu:

— Bizim bey, bu gece gelemiyor. Sizden özür diliyor. Bizde konuk edilmenizi istiyor. Bir yerde yüksek oynanan bir poker partisine yakalanmış. Artık, yarın kuşluk vakti gelebilir. Uykunuz geldiyse size konuk odasında yer hazırlatayım.

Girişimi kadına bırakmaktan başka çıkar yol var mıydı? Biraz sonra, hizmetçi, ev sahiplerinin yatak odasına bitişik olan odada bana bir yatak hazırlayarak odasına çekildi. Yatağımın üzerine bırakılan bir ipek pijamayı giyerek sakız gibi ak çarşaflar örtülü yatağa büyük bir minnet duygusu ile uzandım. Tavanda odayı şıkır şıkır aydınlatan büyük bir ampul yanıyordu. Onu söndürerek uzanırken, Canan kapıda belirerek bana güzel geceler diledi. İnce pembe tülümsü bir gecelik giymişti. Bunun altında balık gibi bir kadın vücudu bütün güzel çizgileriyle beliriyordu. Kuğu boynunu andıran boynunun üzerinde egemen uzun yeşil gözlerle süslü otoriter anlamlı bir baş yükseliyordu. Kadının, ötekilerin yaptıklarının tersine beni konuk odasına bırakıp kendi odasına çekilmesi tuhafıma gitti. Benim buraya neden geldiğim belli olduğu halde bu, ne demek oluyordu? Kafamda beliren soru işaretleri, uykumu kaçırdı. Aksi gibi öyle de uykum gelmişti ki... Bu rahat yatakta güzel bir uyku çekmek bayağı mutluluktu. Tedirgin olmuştum. Bir tuzakta mıydım? Canan, beni neden yatağına almamıştı? Böyle bir saat boyunca bir kuşkular, düşünce-

ler çalılığında bocaladıktan sonra dalmışım. Uykumun bir yerinde gözlerimi açtım. Zifir gibi karanlık odada benden başka birinin daha bulunduğunu anlamıştım. Çıt diye bir sesle birlikte lamba yandı. Oda, gündüz aydınlığına büründü. Bu saniyede Canan'ın başucumda dikildiğini, tatlı, anlamlı bir gülümseyişle bana baktığını gördüm. Yatağıma oturdu:

— Yattım, uyuyamadım, dedi. Sizin Kazanova olduğunuzu düşünmek, beni tedirgin etti. Evimde bir Kazanova konuk edip de onun gizini öğrenmeye çalışmamanın anlamsız bir şey olduğuna karar verdim. Bu Kazanovalığın nereden geldiğini anlamak üzere sizi bu geç saatte rahatsız etmeye karar verdim.

Böyle diyerek yatağa biraz daha yerleşti. Yastığa dayanarak bacaklarını yatağa alıp uzattı. Yüzüme bol koku sürmüş genç bir kadın vücudunun sıcacık dalgası çarptı. Usum başıma geldi. Kadın, gelmişti, işte. Ben de, ister istemez, anlayışlı bakışlarla onun baştan çıkaran yeşil gözlerinin içine direterek baktım. Canan, bundan yüreklenerek yanı başıma uzandı, bana yarım döndü. Benden, erkeklik beklediğini anlıyordum. Ne yazık ki bu yerler, erkekliği, kişiliği ezip pestile çeviren yabancı duyguların insanı cenderesine aldığı yerlerdi. O, sanki, bu çekingenliğimin nedenini anlamış gibi davrandı. Yüzümden birden bire şimşek gibi bir öpücük aldı. Bu, bizi biraz daha birbirimize yaklaştırmış olmakla birlikte aramızdaki güz serinliği sürüyordu. Başımızın üstünde bol aydınlık veren, onların yatak odasının duvarını büsbütün gölgede bırakan bir lamba yanıyordu. Abajurun o yanı bilerek daha uzunca bırakılmıştı. Lambanın gölgede bıraktığı duvarın ortasında bol üzümlü, şeftalili bir natürmort tablosu asılmıştı. Ancak, bu tablo da gölgede kaldığından pek iyi seçilmiyordu. Parlak lamba aydınlığı altında, yanı başımda genç, güzel bir kadınla yatmak hoşuma gitmiyor değildi. Ne yazık ki, bu ışık bolluğu, kadınla aramıza görünmez bir engel koyuyordu. Tablonun bulunduğu duvarın neden gölgede bırakıldığı kafama takılmıştı. Sanki burada özellikle işlenmiş bir mizansen vardı. Genç kadın, benim, üzerinden aşırttığım bakışlarımın önüne dikilmek üzere hemen yan dönerek bana daha çok sokuldu. Dipdiri, sıcacık bir kadın vücudu kaygılarıma çarparak sersemletmeye çalıştı. Genç kadın, tedirginliğimi sezerek moral aşısı yapmak üzere şöyle konuştu:

— Nerede kaldı sizin Kazanovalığımız? Sizin ateşlerinizle kavurduğunuz aşk geceleri yoksa bir masal mı? Neden duruyorsunuz? Beni kucaklayıp öpsenize. Sizi buraya sevişmek uğruna çağırdığımı ağzımla da mı söylememi istiyorsunuz? İşte, onu da söyledim. Artık, ne duruyorsunuz? Ben, çok yaşlı bir adamın metresiyim. Her zaman kendi yanında kalmamı sağlamak uğruna bana biraz özgürlük verdi. Bana yüzde yüz sahip olmaya kalkarsa kaçıp gideceğimi söyledim. Bu yüzden, ben de ara sıra senin gibi yakışıklı delikanlıları yatağıma alarak, bayram yapıyorum. İşte, sana her şeyi açıkça söyledim.

Bu kez, kadından büsbütün kuşkulanmıştım. Bu tuhaf özgürlük de ne demek oluyordu? İnsanoğlunun bir kıskançlığı vardı ki bundan vaz geçmiş bir babayiğit bulunamazdı.

— Bu cinsel ilişkiler, ancak, insanlar kendilerini bu işe atılacak kerte özgür duydukları zaman geçerlidir. Ben, sizin özel durumunuz karşısında kendimi hiç de özgür bulmuyorum. Sizin sevişme girişiminiz açıkça söyleyeyim, bana yapmacık geliyor. Bu, neden böyledir, açıklamak elimden gelmez. Sizi, bu en coşkun olması gereken dakikalarda robot gibi buluyorum. Sizi bu robotlaştıran, güdümlü bir duruma getiren nedir? Yoksa, güzelliğiniz, yaşam standardınız, size ilişkilerinizde üstün görünmek üzere öğretide mi bulunuyor? Sonra, lambayı neden söndürmüyorsunuz? Hem gizli bir işin arkasındayız hem de lambayı alabildiğine yakıp ortalığı gündüze çeviriyorsunuz?

— Yahu, siz adamakıllı demir leblebi imişsiniz, Kazanova? Aşka karşı böyle direnen bir gence de ilk kez rastlıyorum.

— Demek ki, benden önce epeyce gence rastlamışsınız?

— Ben, parası olan özgür bir kadınım. Hiç kimse, benim yaşamımı durduramaz.

Böyle diyerek saldırıya geçti. Pijamamın üstünü, fanilamı çekip çıkardı. Kendisi de sırtındaki tüllü geceliği çıkarıp atarak dekolte biçimde bana sokuldu. Benim yarı belime dek sardığım yorganı tekmeleyip karyoladan aşağı attı. Beni, bir yığın öpücüğe boğup ısıtmaya çalıştıktan sonra şöyle dedi:

— Ben, geceleri herkes gibi karanlıkta uyuyamam. Karadüş görürüm. Hele erkeğimle sevişirken her şeyi görerek sevişmek isterim. Ne yapalım ki bu da bir huy. Huyum kurusun. Karanlık-

ta aşk yapmak, korkakların, geri kafalıların, çirkinlerin işi. Bak, sen de ben de kusursuz vücutlara sahibiz. Birbirimizi seyrederek neden sevişmeyelim?

Ben de kadının çılgınca davranışlarına kapılmıştım. Biraz sonra, her ikimiz de anadan doğma bir durumdaydık. Bol, çiğ ışık gövdelerimizden yansıyor, terlemeye başlayan vücutlarımız, kadının pek ustaca davranışlarıyla cinsel estetiğin özgün örneklerini veriyordu. Anladığıma göre, Canan, bir şehvet delisi değildi. İmgelemindeki cinsel özlemlerin birikimlerinden pozlar seçerek vücutlarımızı ona göre ayarlıyor, bu sırada karşılıklı orgazmı geciktiren numaralara başvuruyordu. Böylece bir saati aşkın bir canbazlık sona ermek üzereydiki duvardaki tabloda çok belirsiz bir kıpırdama, bir canlanış, diriliş görür gibi oldum. Kadın, bu sırada kendi aşk estetiğini uygulamaktaydı. Tablodaki bu belirsiz dirilişi görünce içimde soğuk bir rüzgâr esti. Birdenbire gövdem de buz gibi oldu. Kadına hiçbir şey sezdirmedim. Bir tuzağın içinde olduğumu anlamıştım. Bundan çok zekice kurtulmam gerekiyordu. Bunu anlamış görünürsem başıma gelecekler vardı. Kafamda çakan şimşeğin aydınlığında sorunu çözmekte gecikmedim: Evin moruk erkeği, demek ki, metresini yabancı erkeklerin kucağına vererek tablodaki delikten onları seyrediyor, böylece cinsel bitmişliğinin acısını çıkarıyordu. Demek ki, bu genç kadın, bu evde adamının cinsel doyumu için değil, onu cinsel canbazlıklarıyla oyalamak avutmak üzere bulunuyordu. Bir Fransız Mareşalinin, her şeyi bitmiş olsa bile parmağı olduğunu söylemini andım. Demek ki, bizim fabrikatörün de her şeyi bitmişti ama, gözleri vardı. Bunları düşündüğüm sırada, gövdemin buz gibi terler döktüğünü görüyordum. Kadın, bu değşikliği ayırt ederek akrobasiden vaz geçti:

— Ne o, Kazanova, dedi, birdenbire durdun. Bu surat ne?

— Hiç, yorulmuşum, anlaşılan. Dün gece iyi uyumadığımdan yorgun düşmüşüm. Senin sonsuz ustalıkların da beni yordu.

— Uzan kollarıma öyleyse, seni dinlendireyim.

Beni bir çocuk gibi kollarının arasına alıp başımı memelerinin arasına gömdü. Böylece, tablolu duvardan öbür yana dönmüştüm. Yalnız, genç kadın, ara sıra başını arkaya çevirip tabloya bakıyordu. Bunu çok kurnazca yapıyorsa da artık benden

saklamazdı. Tablodaki gözlerin ayırt edilip edilmediği üstüne bir kuşkuya düşmüştü. Bu kez, beni avuturken kendisinin tedirgin olduğunu görüyordum. Çırılçıplak vücutlarımız birbirine sarılmış olduğu halde ikimiz de buz gibiydik.

— Canan Hanım, ben biraz üşümeye başladım, şu yerdeki yorganı al da beni örtsene biraz.

Canan, dediğimi yapmakta ivedi davrandı. Gövdemin alt bölümünü iyice örterken genç kadının alt yanını da örttüm.

— Ah, ben üşümedim Kazanova, dedi, neden örtüyorsun beni. Baksana, nasıl ter içindeyim. İstersen, lambayı söndürerek yatalım. Lamba da odayı ısıtıyor. Senin yanında olunca ben de karanlıktan korkmam. Nasıl, söndürelim mi lambayı?

— Sen bilirsin. Benim için hepsi bir. Yine de söndürseniz iyi edersiniz.

Bu, kadının canına minnetti. Duvardaki resimle birlikte röntgenci gözler de yitecekti. Genç kadın, lambayı söndürdükten sonra, bir ara, helaya gider gibi dışarı çıktı. Beş dakika sonra döndü. Bilmediğim bir tuzağın içinde bulunduğumu artık iyice anladığımdan hiç renk vermemeye çalışıyordum. Bu kez, kadına ben sarıldım. Onu öpücüklere boğdum. Ancak, bu kez o durgunlaşmıştı. Yanımda, kollarının arasında uslu, sıcacık, kocaman yumuşacık bir kedi gibi yatıyordu Yalnız, mırıltıları yoktu. Dışarıda röntgenciden zılgıt mı yemişti? Kadın, bu dakikadan sonra kollarımın arasında bir odun gibi yattı. Bu kez ben de sırtımı dönerek yattım. İkimiz de uyumuşuz. Kadıncağız, gürültüsüzce horlamaya başlamıştı. Bense, uyumaktan korkuyordum. Oldukça zararsız bir röntgencilik olayının kurbanı isem de yine de içim tedirgindi. Sinirlerim bozulmuştu. Uyuyamıyordum. Kötü insanlarla boğuşabileceğimi hesaplıyor, kollarımın gücünü ölçmeye çalışıyordum. Kötü ruhlu bir adam, karısının kollarında yakaladığı yabancı bir hovardayı bir baskınla çekip vurabilirdi. Kendimi bu dramm zavallı bir kurbanı olarak düsündükçe uykum büsbütün kaçıyor, ölmemek uğruna neler yapabileceğimi düşünüyordum. Bu odadan çıkıp dış kapıya gidinceye dek beni haklayabilirlerdi. Böyle düşünerek pek çok enerji yitirdim. Sonra dalmışım. Gözlerimi açtığımda, Canan yanımda değildi. Dışarıda ayak sesleri işittim. Hizmetçi kadın, kapımı vuruyor, beni kahvaltıya çağırıyordu. Hemen yerimden fırlayıp elimi yüzümü

yıkadım. Kahvaltı, işin canalacak noktasıydı. Bütün bu geceki korkuya bu yemek uğruna katlanmıştım. Masada Canan, tek başına oturuyordu. Yüzüme araştırıcı bakışlarla bakıyordu. Gizli, kurnazca bir gülümseyiş de güzel yüzünün duygan çizgilerinde belli belirsiz seçiliyordu.

— Buyurunuz, dedi. Kahvaltıyı ben kendi elimle hazırladım.

Bütün gece uykusuz kaldığımdan yiyeceklere aç kurt gibi girişmekten kendimi alamadım. Ben, dikkatimi salt yiyecekler üzerinde toplayıp bol bol atıştırırken, Canan, ufacık ekmek parçalarına tereyağı sürüp buna da biraz gül reçeli bulaştırarak iştahsızca yemeye çalışıyordu. Ağzının tadı yoktu. Bitkin bir hali vardı.

— Musa Bey, dedi, sizin az bulunur bir genç olduğunuza inanıyorum. Benim görünür görünmez yanlışlarım olmuşsa bağışlayın. Belki size gereken konukseverliği gösterememişimdir.

Bu sırada yatak odasından boğulmaya çalışılan yaşlı bir adamın öksürüğü geldi.

Canan:

— Bizim beydir, dedi, sabaha karşı geldi. Onun geleceği saati bildiğimden siz uyuduktan sonra kalkıp kendi odamıza geçmiştim.

Bunu, bana bir giz söylercesine fısıldayarak söyledi. Sözü henüz sona ermişti ki ipekli bir robdöşambr giyinmiş olarak oldukça yaşlı, çok zayıf, rüzgârla devrilecek gibi ince, hastalıklı görünüşlü, sarı benizli bir adam, yatak odasından çıkarak yüzünde takma bir gülümseyişle sofraya geldi. Benim biraz kımıldadığımı görünce:

— Oturunuz Beyefendi, dedi, inşallah gece iyi uyumuş sunuzdur.

— Uyudum, sağ olun.

— Ben sabaha karşı döndüm. Sözde akşam erken gelip sizi görecektim. Özel bir kâtibe olan ihtiyacım...

— Beyefendi, herhalde size yanlış bilgi vermişler. Ben, Öğretmen Okulu öğrencisiyim. Yakında okuluma döneceğim.

— Okumasanız olmaz mı? Ben sizin yaşamınızı sağlardım. Bizim fabrikada...

Metresini başkasının kollarına atıp da onların cümbüşlerini gizlice seyreden, ancak böylece cinsel olanaksızlığına bir çıkış

yolu arayan bu adamcağız, doğrusu, bir kadınla yatacak güce sahip değildi. Yüzü, iri bir muşmuladan ayırtsızdı. Yalnız, yüzünde kötü bir insan anlamı yoktu. Onun dediklerine inanmış görünmekten başka çıkar yol yoktu. Kahvaltıdan sonra, hemen kalkıp bir ayak önce bu evden uzaklaşmak istedim. Adamın bir mumya eli gibi incelmiş, kurumuş elini sıkarken canlıdan çok bir ölünün elini sıktığıma inanarak kapıya doğru yürüdüm.

Beni kapıya dek geçiren Canan:

— Musa Bey, Beyefendi, sizin, okula dönmeden önce sık sık bize uğramanızı istiyor. Bunu ben de istiyorum.

Biraz durdu. Sonra, kulağıma eğilerek şöyle fısıldadı:

— Sizinle bu geceden çok daha güzel geceler yaşanacağına inanıyorum. Ara sıra kapımızı çalın. Güle güle.

Yaşamının bu gecesine çok kötü bir gece denemezdi. Bu, olsa olsa tatlı bir karadüş gecesiydi. Cinsel işlemimizi seyrederek kendi cinsel açlığını doyurmaya çalışan bir adamın evindeki bu serüven, bütün anlamıyla iğrençti. Güzel Canan'ın bu sırada yapmakta olduğu görev de bir o kerte zor, iğrençti. Evden kendimi sokağa dar attım. Toplumun yarattığı bu iğrenç labirentlerde sürtüp durmak ne büyük talihsizlikti. Hem de salt birkaç lokma ekmek uğruna. Yoksa, bu sapık kadınların güzel vücutları, karmaşık duygularla düşüncelerin egemenliğinde bulunduğundan hiç de ilginç, çekici değildi. İstiklâl Caddesi'ne çıktığımda, geceki karadüşsü olay, Merih'de geçmişçesine uzaklarda kalmıştı. Gece gördüğüm karışık bir düşün seçilmez tablosundan başka bir şey değildi. Bu gece akşam, Suna beni babası ile tanıştıracaktı.

Gülhane Parkı'nın kapısı önündeki tramvay durağında onu bekleyecektim. Bunu düşünerek kafamdaki geceki karadüşün son izlerini dağıtmaya çalıştım. Caddede rastgele yürüdüm.

22

O gün akşamı dar ettim. Öyle çok gezip dolaştım ki bir türlü saatler geçmedi. Sanki, oldukları yere kazık kakmış gibiydiler. En sonra, saatlerin de geçebileceğini anladım. Evet, onlar da insanlar, hayvanlar, bitkiler gibi ölümlüydü. Beyazıt'taki ünversite

saatlerinde altıya çeyrek geceyi gösteren kurtuluş meleği Gülhane Parkı durağından Suna'yı gidip almamı buyurdu. Demir elektrik direğinin yanında iki saat bekledim. Suna muna hak getire. Tramvaylar, oğul arı yığınları halinde aşağı yukarı geçti durdu. Saat sekizde artık, kalabalık azalmıştı. Tramvaylar, seyrek yolcularıyla gıcırdayarak önümden geçiyor, hava gittikçe kararıyordu. Gülhane Parkı'nın kapısı çoktan kapanmıştı. Evi olanlar hızla evlerine çekiliyordu. Gece, yavaş yavaş sokak kedileriyle sokak köpeklerine bir de evsiz barksızlara kalıyordu. İki buçuk saat bekledikten sonra, artık, bir genç kızın sokağa çıkabileceği saatin geçtiğini anlayarak oradan ayrıldım. Ayaklarıma, bütün anlamıyla kara su inmişti. Yürürken sendeliyordum. İlkin ikircikli adımlarla Alemdar Karakolu'na doğru yürüdüm. Sonra, bu bölgenin benim için artık kokmuş olduğunu düşünerek Sirkeci'ye yollandım. Yürürken bir karar verecektim. Ayasofya Camii'nin helâlanrını arkada bırakarak aşağı doğru inerken bu serin gecede sokakta gecelemek yada helalara sığınmak düşüncesi beni titretti. Beyoğlu'ndaki fuhuş yuvaları, biricik sığınak olarak kafamda belirirken, beni titreten düşünce, gücünden birazını yitirdi. Elimi cebime attım. Cebimdeki birkaç kuruş, beni köprüden ancak iki üç kez daha geçirebilirdi. Ondan sonra, Beyoğlu yöresini temelli yitirecektim. Köprü parasının yokluğu, Beyoğlu'nda benim için beliren bütün olanakları ortadan kaldırıyordu, şimdiye dek yataklarına girdiğim kadınlardan hiçbiri, benim harçlık durumumu sormamıştı. Ben de bunu açığa vurmaktan dikkatle sakınmıştım. Beş parasız olduğumu söylersem beni yataklarından atacaklarını sanıyordum. Bir de bana Kazanova adını takmışlardı. Ne gülünç şey. Dört başı bayındır yaşam olanağını bulmuştum da bu kez kadın avcılığına çıkmıştım. Alay olsun diye bana takılan bu ad bayağı tutmuştu. Efsanenin gücü çok büyüktü. Bu korkunç geceyi dışarıda geçirmenin korkusu, beni titretiyordu. Bu korku beni kocaman dev elleriyle iterek Yüksek Kaldırımdan yukarı çıkardı. Orada, yataklarına girdiğim kadınları ayrı ayrı gözlerimin önünden geçirdim. En normalini düşündüm. Hepsinin arasında yine aşka en iştahlısı olan Seniha'yı seçtim. Eşref saati olup olmadığını bilmeyerek doğruca merdivenlerden yukarı çıkıp kapısını çaldım. Kadının

Allahtan evde bulunmasını öyle istiyordum ki. Ayak sesleri kapıya geldikten sonra kedi gözünden beni gözetleyen bakışının varlığını bekledim. Kapı açıldı. Karşımda ufak tefek, ekşi suratlı, esmer, kara kuru bir adam belirdi:

— Ne istiyorsun? diye sert birsesle sordu.

Evet, (B.) mebusu denen kişiydi. Hemen bir yalan attım:

— Efendim, Kurmay Yarbay İsmail Bey burada mı oturuyor?

— Yok.

Ters yüz dönüp hızla merdivenleri inip buradan uzaklaşmaktan başka çözüm yoktu. Bu bir. 'Şimdi, ötekilere bakalım' diye düşünerek sinemacıların kapısını çaldım. Bir kez, daha çaldım. Ses yok. Demek ki evde kimse yoktu. Monica'nın kapısını çaldım. Annesi çıktı. Beni tanıdı:

— Monica, bir erkek arkadaşıyla çıktı. Evde olsaydı çok sevinecekti, dedi.

Kadının elini sıkarak ayrıldım. Sokakta kalmıştım. Bin bir gece masallarını andıran geceler tarihe karışmıştı. Bu akşam, birden bütün kısmetler kesilmişti. Sanki, gizli bir el prizi çevirerek bütün elektrikleri birden söndürmüştü. Beyoğlu gecelerinin daha korkunç olabileceğini düşünerek yine karşıya, Türk yöresine geçmeye karar verdim. Bir kuruş daha gâvur ederek Eminönü'ne geçtim.

Sirkeci, Cağaloğlu, Türbe derken kendimi Beyazıt Meydanı'nda buldum. Meydan, her zaman olduğu gibi civcivliydi. Küllük kahvelerinde oturanlar vardı. Ancak, geceler serinlemeye başladığından daha çok içerlerde oturuluyordu. Bir çay param olsaydı şu zavallı ayaklarımı ne güzel dinlendirirdim. Nerde? Hiç olmazsa on ikiye dek dinlenseydim, geriye beş saatlik bir zaman kalırdı. Onu da yarı gezerek, yarı Ayasofya helalarında oturup dinlenerek geçirirdim. Neyse, havuzun çevresindeki sıralardan birinde oturacak bir yer buldum. Baktım, yanıbaşımda oturanların hemen hepsi, yatacak yerleri olmayan kişilerdi. İçlerinde gençler, yaşlılar vardı. Hepsinin yüz çizgileri sarkıktı. Karınlarının da aç olduğuna ant içsem başım ağırmazdı. Sözde fiskiyede şakırdayan, şırıldayan, cıvıldayan sulara dalar gibi yaparak içimizdeki karanlıklarda yitirdiğimiz altın anahtarları arıyorduk. Sıralarda kadın adına hiç kimse kalmamıştı. Bizim durumumuzda

bütün yeri yurdu olmayan kadınlar, nasıl olsa daha akşamdan sığınacak bir erkek koynu buluyor, bu arada karnını da doyuruyordu. Berduş çocuklar da öyleydi. Hemen hepsi, yaşlıların şerrine uğrayıp yarı kadın durumuna düştüklerinden onlar da iyi kötü bir babuk buluyor, bir dam altına sığınıyorlardı. Satacak hiçbir şeyleri bulunmayan benim gibiler, başı boş köpeklerle kedilerin durumuna düşüyordu. Üniversitenin çifte saatleri on ikiyi gösterirken de yerimden kımıldamadım. Burada geçireceğim zaman benim için çok değerliydi. Saat bire dek direndim. En sonra, çevrem temelli boşaldı. Birkaç sırada tek, tek üç dört kişi kaldık. Ara sıra ne zaman kalkacağız diye birbirimizi gözetliyor, birbirimizin direncinden güç almaya çalışıyorduk. Polisin, bekçinin, gecenin zulmüne karşı direnmek uğruna orada biraz daha oturmamız gerekiyordu. Bir kez oradan kalkıp da kaldırımlarda sonsuz mühendisliğe çıktıktan sonra, bir kez daha gelip orada dinlenemezdik. Bekçiler, polisler artık seni kötü gözle görmeye başlardı. Artık, durmadan yürümek zorundaydın. Yada bekçinin, polisin bulamayacağı bir kör noktaya yanlayıp gecenin geri kalan bölümünü tavşan uykusu çekercesine açık gözlerle geçirmeye çalışacaktın. En sonra sıralarda, ayrı ayrı olmak üzere üç kişi kalmıştık. Demek ki, bizden önce kalkanların hemen hepsi kendilerine göre bir çözüm yakalamıştı. Üç kişi, ara sıra kırpmazca gözümüzün ucu ile birbirimizi gözetliyor, biraz daha zaman kazanmaya çalışıyorduk. Ancak, ben, en sona kalmanın utancını yüklenmemek üzere yerimden doğruldum. Bu süre içinde de, sanki, büyük bir iş yapıyormuşum, yada salt bu yüzden burada gecikmişim gibi durmadan bir şeyler yazıyordum. Elbette, bunlar, hece vezniyle (koşuk) küçük şiirlerdi. Nereye gideceğimi şaşırmıştım. Divanyolu ile Sultanahmet, Ayasofya yörelerinden tiksiniyordum. Bu parklar çevresinde çok kötü adamlar, avcılar dolaşmaktaydı. Polis dahi bunlar arasındaydı. Böyle de olsa Çemberlitaş'a dek yürümeyi denedim. Orada her gece pişmiş kelle, nohutlu pilav satan satıcılarla son müşterileri, işlerini bitirmiş gitmek üzereydiler. Sekiz on kedi, döküntüleri toplayıp yiyorlardı. Sabahleyin yemiş olduğum güçlü kahvaltı, şimdi bile karnımda bir güç olarak dolaşmaktaydı. Bu yüzden açlık yönünden çokça sıkıntıda değildim. Oradan gerisin geri çark ederek yine Beyazıt Meydanı'na var-

dım. Sonra, Suna'nın yöresi olan Aksaray-Cerrahpaşa'ya doğru son kerte yavaş bir gezintiye çıktım. Caddeler, son kerte ıssızdı. Sanki, evime gidiyormuşcasına kaygısızca, yavaş yavaş düşünerek yürüyordum. Aksaray'a indim. Topkapı yönünde yürümeyi sürdürdüm. Usumda hep Suna vardı? Beni tramvay durağından alacağına söz vermişti. Sözünün de eri bir kızdı. Çok önemli bir olay geçmiş olmalıydı ki beni gelip alamamıştı. Yollar alaca karanlık olduğundan umutsuz düşmemek için kafamın içindeki en parlak lambaları yakarak yürüdüm. Durmadan güzel şeyler, umutlu şeyler düşünüyordum. Yollarda yanan tek tük lambaların yanı başlarından zengin bir ışık kaynağı gibi geçiyordum. Bu zavallı lambaların ışıklarına aşağılayarak bakıyordum. İçimde meğer ne zengin ışıklar varmış. Eski İstanbul evlerinin önünden geçerken bunlardan birinin taşlıklarında kıvrılıp uyumanın bile bulunmaz bir mutluluk olacağını düşünüyor, bir hayır sahibinin şu sırada kapısını açıp beni taşlığına buyur etmesini boşuna diliyordum. Evet, dışarıda, evsiz barksız kalmak, açlıktan daha kötüydü. Başımızın üstünde bir dam, bizi bütün insanı bekleyen tehlikelerin yarısının şerrinden koruyordu. Evet, şu sırada bir evin içinde, onun taşlığında, bir çulun üzerinde kıvrılıp uyuyabilmenin mutluluğunu dünyanın en büyük nimetiyle değişmezdim. Bir zamandan beri yatağına girdiğim kadınların görkemli yaşamlarını düşündüm. O görkemli yataklar, beni bulunduğum zavallı durumdan bir adım öteye götürmemişti. Bundan dolayı, İstanbul'da bir saat daha kalmak, biraz daha uçuruma yaklaşmaktan başka bir şey değildi. Ne yazık ki, mucizeler çağı da peygamberlerin zamanında kalmıştı. Bağdat Hırsızı'nın sihirli halısı da artık ortalarda yoktu. Masal, efsane çağları, artık, kaldırımlara düşmüş insanlar için temelli geride kalmıştı. Yirminci yüzyılın kaldırımlarından artık demir tekerlekli korkunç araçlar geçiyor, oraya kedi yavruları gibi düşmüş insanları, düşleri de çiğneyip geçiyordu. Artık, yoksul, umarsız insan yığınları öyle çoğalmıştı ki, acıma tanrısı bunlardan hangi birine acıyacağını bilemiyordu. Böyle düşünerek Topkapı tramvay durağına dek gittim. Ortalıkta bekçilerin uykulu düdük seslerinden başka hiçbir dirim izi yoktu. İstanbul, bir kez daha derin uykularındaydı. Saat beşte kalkacak çifte tramvaylar bir iki saat sonra kalmak üzere oracıkta dinleni-

yordu. Şu sırada buralardan birinin içinde bulunmak ne iyi olurdu. Nerde? Kapıları kilitliydi. Durak yerindeki sıralar üstünde oturabilir miyim diye düşündüysem de orada iki bekçinin şekerleme kestirdiğini görünce ayak seslerimi yitirmeye çalışarak ana caddeye çıktım. Yönümü Beyazıt'a çevirerek yavaş yavaş yürümeye başladım. Uyuşmaya başlayan kafamı çalıştırmak üzere ezberimdeki şiirleri rastgele okuyordum. Her nedense en çok dudaklarımdan dökülen, Faruk Nafiz'in bir fuhuş şiirindeki bir buçuk dizeydi:

'...dişlerim geçti de bin bir kadının kalçasına
Öpmüşüm, koklamışım, sıkmışım aptalcasına.'

Tutkuyla kadın sevmenin de boş olduğunu anlatan şair, pişmanlık duyguları içinde güçlü dizeler vermişti. Yedi Meşalecilerden biri, bu şiiri, sakıncasına karşın dizelere geçirmek gücünü gösterdiğini yazmıştır. Kadınların kalçalarına dişlerini geçirdiğini yazıp herkese korkusuzca söyleyebilmek için, demek ki, güçlü bir şair olmak gerekiyordu. Burada, bir kez daha Faruk Nafiz'e imrendim. Evet, bu vurdumduymaz toplumda her dediğini dinletebilmek için güçlü bir şair, yazar olmalıydı. Evet, bir şair, en çok, yirmi beş-otuz yaşlarında en son basamaklardan birine ulaşmalıydı. Goethe, yirmi beş-yirmi altı yaşlarında *Werther*'i yazmış, *Faust*'a el atmıştı. Kimse görmüyorsa da benimle birlikte caddeden ışıklı bir sel, bir ırmak geçiyordu. Bunun suları, insan kültürünün duygular, düşüncelerle sürüklenerek senfonik bir güzellikle akıp gidiyordu. Bu umutlu, ışıklı ırmak içinde sürüklenerek gitmek de ayaklarıma kara su inmesini önleyemedi. Artık, dizlerim titriyordu. Gözlerim çevrede oturacak bir yer arıyordu. Şöyle sapa bir yer bulup sokulabilsem, diye düşünüyorsam da evlere sokulmanın tehlikle olduğu düşüncesi beni durduruyordu. En sonra, ana-caddeden sağa kıvrılan dar bir sokak, bana bir kurtuluş yolu gibi göründü. Oraya saptım. Biraz gittikten sonra sağ yanda bir bahçe eve çıkan kuyu bir kaç basamaklık bir merdiven gördüm. Elimdeki şiir paketini taşların üzerine bırakarak üstüne oturdum. Oh, ne rahattı. Ayaklarıma gerçekten kara su inmişti. Sırtımı üst basamağa dayayarak bacaklarımı uzattım. Hava serindi. Ceketimin yakasını kaldırarak büzüldüm. Anacaddeden gelen serin hava akımı bu yan sokağa da girip yukarı doğru daha çok

hızlanarak akıyordu. Ancak, bahçe parmaklıklarından dışarı taşan yeşillikler, aşağıdan gelen serinliğin hızını kesiyor, doğrudan beni yalayıp geçmesini önlüyordu. Bir yandan da bahçeden gül kokuları geliyordu. Bu yeşilliklerin arkasında tek katlı ufak bir ev vardı. Buraya oturur oturmaz o ışıklı, umutlu düşüncelerim, birdenbire durmuştu. Uyumuşum. Bu, şekerlemeye benzer bir uyku ise de epeyce derindi, dinlendiriciydi. Kaç saat kestirdiğimi bilmiyorum. Gözlerimi açtığımda baş ucumda ufak tefek, iyi, güler yüzlü yaşlıca bir adam dikiliyordu. Onun varlığını anlayınca yerimden doğruldum. Tahta kapıyı açmış ilgiyle yüzüme bakıyordu. Bakışlan hiç de düşmanca değildi.

— Birisini mi arıyorsunuz? diye sordu.

— Hayır, gece geç kaldım, yakınlarda gideceğim bir yer olmadığından şu kuytuda dinlenerek sabahı edeyim, dedim. Sizin kapının önünü kapladığımdan bağışlamanızı dilerim, Efendim.

Güldü:

— Burası sokak, yavrum. Benden neden af dileyek mişsiniz?

— Bilmem. Tuhaf bir durum da.

Bu sırada, şiir paketimi elime alarak tozlarını silktim. Koltuğumun altına vurarak gitmeye davrandım. Adam:

— Gidiyor musunuz? diye sordu.

— Evet, müsaadenizle.

Adam, yanıma gelerek elimden tuttu:

— Geliniz. Sizin bir derdiniz var. Anlaşılıyor. Ben, dert dinlemeyi severim. Bana anlatın derdinizi.

Adam elimden tutarak beni bir çocuk gibi bahçedeki kameriyeye sürükledi. Kameriyeyi güller, yıldız çiçekleri sarmıştı. Bahçe bakımlıydı. Saksılarda türlü çiçeklerle birlikte türlü sardunya saksıları vardı. Hepsi ateş gibi göz kamaştıran çiçekler açmıştı. Kameriyenin yarım ay biçimindeki oturaklarına karşılıklı oturduk. Mis gibi gül kokuları dört bir yanımızda cilveli kızlar gibi dolaşıyordu.

Sevimli adamcağız, gözlüklerinin üstünden bana bakarak, şöyle dedi:

— Genç adam, kim olduğunuzu, neci olduğunuzu, adınızı, sanınızı sormuyorum. Onları sonra konuşuruz. Başınızdaki kaskete, yüzünüzün anlamına, üstünüzün, başınızın temizliğine ba-

kılırsa siz bir öğrenci olmalısınız. Kazaya uğramış bir insansınız. Bu, her halinizden anlaşılıyor. Şimdilik, bütün bunlan bir yana bırakarak sizinle karşılıklı birer sabah kahvesi içelim. Sabah kahvelerini genellikle, ben pişiririm. Akşam kahvelerini de bizim Aliye yapar. Şimdi, müsaadenizle kahvelerimizi yapmaya gideyim.

Adam, küçücük gövdesini öne eğerek içeri girdi. Beş dakika sonra elinde büyükçe bir cezve ile iki süslü fincan kameriyeye geldi. Sabah serinliğinde gül kokularını bastıran mis gibi bir kahve kokusu havayı doldurdu:

— Tut şu fincanlardan birini evlat.

Fincanlardan birini aldım. O da elimde tuttuğum bu fincanı dikkatle doldurdu. Cezvenin bütün köpüğünü benim fincana aktarmaya çalıştı.

— Köpüklü kahve pişirebilmek beceri ister. Ben de başardım sanırım.

Sonra, kendi fincanını doldurarak cezveyi bir yana bıraktı.

— Dünyada en çok sevdiğim üç şey vardır, dedi, biri çiçekler, ikincisi şiir, üçüncüsü de kahvedir. Şu bahçedeki çiçekleri hep ben yetiştirdim. Pederden kalma şu küçük bahçeyle biraz emeklilik aylığı parası bu kulübede mutlu günler geçirmemizi sağladı. Yaşamdan çok şey istemedim. Tanrı bana iki evlat verdi. Bir kız, bir de erkek. Kızım, sizin yaşınızdadır, liseye gidiyor. Oğlum, liseyi bıraktı: Askere gitti. İki gündür izinli olarak evde bulunuyor. Kendisiyle birazdan tanışırsınız. İyi çocuktur. Ben, İdadi'yi bitirdim. Oğlumun da liseyi bitirip Darülfünuna (Üniversite'ye) girmesini istiyordum. Çocuklar, her zaman babalarından ileride olmalıdırlar. Biz, tramvayı kaçırdık.

Adamcağız, hem konuşuyor, hem de okkalı fincandaki kahveyi keyifle höpürdeterek içiyordu. Ben de soğuyan kahvemi bir kaç yudumda içip bitirince adam, kalktı, bahçede yetiştirdiği gülleri, türlü çiçekleri, adlarını söyleyerek bana göstermeye başladı. İkimizin de böyle dalgın dikildiğimiz sırada arkamızda ayak sesleri işittik. Kafamı çevirince az kalsın şaşkınlıktan küçük dilimi yutuyordum: Karşımdaki Suna değil miydi? O da benim gibi şaşırmıştı. Gözlerimle gizli bir işaret yaparak tanışmaz görünmemizin gerektiğini anlattım. Babası:

— Bak, Suna, dedi, bize bir sabah konuğu geldi. Kahve içmeye çağırdım. Bir saattir burada laf atıyoruz. Ağabeyin daha kalkmadı mı?»

— Yatıyor, baba. Askerlikteki uykusuzlukların acısını çıkardığını söylüyor.

— Çıkarsın bakalım. Annen de kalkmadı mı?

— Kalktı. Bahçede senin bir yabancı ile konuştuğunu görmüş, 'git bak kimdir' dedi.

Kendimi hem babasına, hem de sözüm ona, Suna'ya tanıtmak istedim:

— Öğretmen Okulu öğrencisi Musa. Uzun bir yoldan geldim. Sabahleyin, sizin merdivenlerin üzerine çökmüş dinleniyordum, babanız beni görüp içeri aldı. İyi ki bir gangstere benzemiyorum. Yoksa, şu sırada bu iyi insanlar arasında, bu güzel bahçenin güzel kokuları arasında bulunamazdım, dedim.

Ben, bunları söylerken adam, yine gözlüklerinin üzerinden dikkatle beni süzüyordu. Bir ara, içeri girdi. Suna, şaşkınlıktan henüz kurtulamamıştı.

— Burasını nasıl buldunuz? diye fısıldadı.

— Ben, buraya bir rastlantıyla gelmiş bulunuyorum. Çok yol yürüdüm, dinlenmek üzere şöyle kuytu bir yer ararken sizin merdiveni buldum. Biraz da kestirmişim. Baban beni görünce içeri aldı. Bütün serüven bu.

— Koca İstanbul'da bu nasıl olur?

— Dosdoğru söyledim. Sen onu söyle, beni neden gelip almadın?

— Ağabeyim birdenbire izinli çıka geldi. Ben de bir yana kıpırdayamadım. Babam da uygun bulmadı. Başka bir gün getirirsin, tanışırız dedi. Bundan dolayı çok özür dilerim.

— Zararı yok. Nasıl olsa bugünkü yaşamımızı rastlantılar yönetiyor. Babanız çok iyi bir adam.

— Çok iyidir, Şairlerden Abdülhak Hamit'le Fuzûli'ye bayılır. Kendisiyle konuşurken bunlara dikkat ederseniz pek hoşuna gider.

Bu sırada, ev sahibi, yeğnik bir yemek masasını yüklenerek kameriyeye yerleştirdi. Sonra, Suna ile birlikte kahvaltıda gerekli takım taklavatı taşımaya başladılar. Zeytin, peynir, reçel, pastırma, yumurta, bol ekmek, az zamanda masayı süsledi. Dün sa-

bahtan beri idman yaptığım açlık birdenbire saklandığı yerden çıktı. Hırçın bir yaban kedisi gibi midemi tırmalamaya başladı. Tombulca, iyi yüzlü kırk yaşlarındaki evin hanımı da elindeki çaydanlıkla demliği getirip masanın üzerindeki ızgaraya yerleştirdi. Bardaklara boşaltılan çaylar, gül kokularına karıştı. Açık havada yaptığımız bu kahvaltıya en sonra yetişen evin oğlunu babası şöyle tanıttı:

— İşte, arslan gibi bir Mehmetçik. İki genç birbiriyle tanışsınlar.

— Öğretmen Okulu öğrencisi Musa, dedim.

Suna'nın ağabeyi de kendini tanıttı:

— Arslan Mehmetçik, Mehmet.

Bu tanıtmaya hepimiz güldük. Mehmet de yüzce biraz Suna'yı andırıyordu. El sıkıştık. Benim konukluğumun biçimini içeride evdekilerden dinlemiş olacaktı ki üstüme izlenimler edinebilmek üzere kaçamak bakışlarla beni dikizliyordu.

Kahvaltıyı eğlenceli konuşmalarla geçirdik. Biz, Mehmet'le karşılıklı adlarımızı söyleyerek tanıştıktan sonra ev sahibi de kendini tanıtmanm zamanı geldiğini anlayarak şöyle dedi:

— Evkaf memurluğundan emekli İsmail Hakkı. Çiçek, şiir, kahve bir de iyilik tiryakisi. Bir prensip edinmişimdir: Her Allanın günü, karınca kararınca bir iyilik etmek isterim. Bu iyiliğin salt insanlara yapılması koşul değildir, insanlara, hayvanlara, bitkilere, doğaya olabilir bu iyilik. Yer yüzünde yolunda gitmeyen her şey beni tedirgin eder. İğnesi var diye bir arının öldürülmesi, küçüktür diye bir karıncanın ezilmesi, benim kitabıma sığmaz. Keşke her gün yer yüzünün canlılarına bir iyilik edebilseydim. İyilik ettikten sonra kendimi hem daha güçlü, hem daha mutlu duyarım. İyilik etmek, insanı bir gül bahçesinde çalışıyormuşcasına mutlu kılar. Sinek, insan için zararlı bir hayvandır. Yine de bir suda boğulmamak uğruna çırpınıp duran bir sineği kurtarmaktan kendimi alamam. Bir tek iğrendiklerim, tahtakuruları, bitler, pirelerdir. Sivrisinekler de bana çok kötülük ettiğinden onların ölümüne de ağlamam. Herkes, et yemekten vaz geçse ben de hayvanların kesilip yenmesinden sevinçle vaz geçebilirim. Ancak, insanlara, hayvanlara, bitkilere saldıran bütün soysuz mikropların kırılmasından yanayım. Doğanın bütün güzel

biçimler almış yaratıklarını birer leş haline getiren mikropların, virüslerin yer yüzünden kaldırılmasını isterim. İçkinin, sigaranın da çok sert kanunlarla kaldırılmasından yanayım. Ben, bu yaşa geldim, hiçbir içkici arkadaşımı, tanıdığımı olgun insan mertebesine yükselmiş görmedim. Sarhoşun iyisi olmaz. Bir kez iyi olsa on kez kötüdür. En büyük kötülüğü de kendinedir. Çabuk ölür. Çoluk çocuğunu yoksul bırakır. Ben, şimdiye dek en büyük sarhoşluğu iyilik ederken duydum. İnsanlara, hayvanlara, bitkilere sayısız iyilik ettim, karınca kararınca. Bu sabah da evimin önüne bir rüzgârın attığı insan kılığında gül bahçesini bahçeme alıp onu onarmaya çalıştım.

— Beyefendi, henüz ne olduğunu bilmediğiniz bir insanı gül bahçesi olarak nitelemek biraz erken değil mi? dedim.

— Yavrum, ben, burada elli yıldır gül yetiştiririm. Bir bitkinin, gül müdür, çakır dikeni midir nemenem şey olduğunu anlayacak çağa vardım. Sen anlattıklarımın katıksız kendisisin. Sonra, amaç, seni övmek değildi, iyilik etmek konusu üzerinde duruyorduk. İyilik etmek de şiir yazmak, resim yapmak gibi büyük bir iştir. Ben, önemli bir iyilik ederken Abdülhak Hamit'in *Tarık*'ı yazarken duyduğu o sonsuz tadı duyarım. Abdülhak Hamit dedim de usuma geldi: Abdülhak Hamit'i sever misin?

— Çok severim. Bu gün onun yanı sıra Shekspeare'i, Petöfi'yi, Baudelaire'i, Faruk Nafiz'i, Hayyam'ı da seviyorum.

— Hangi kitaplarını okudun, Hamit'in?

— *Makber, Tayıflar Geçidi, Tarık bin Ziyat, Finten, Eşber,* şurada burada yüzlerce başka şiirini.

İsmail Hakkı Bey, ben bunları sayarken yavaş yavaş oturduğu yerde dikilerek şaşkın şaşkın yüzüme bakmaya başladı. Yüzünde bir hayranlık da vardı.

— Dur, dur, dur hele. Sakın bir yanlışlık olmasın. Bütün bunları okudun demek? Bin bir kez maşallah. Aman, evladım gerisini sayma, sonra, nazar değer.

— Bey baba, ben kendimi bildim bileli en büyük tadı okumaktan alırım, karınca kararınca okurum, dedim.

Suna, yüzünde ustalıkla sakladığı bir gülümsemeyle sordu:

— Musa Bey, şiir de yazar mısınız? Bunca kitap boşuna okunmaz. Her halde şiir de yazıyorsunuzdur siz.

— Evet, ancak, önemsiz, dedim.

İsmail Hakkı Bey, şimdi benimle daha çok ilgilenmişti. Suna, bu ilgiyi daha çoğaltmak üzere şöyle dedi:

— Durun hele, ben, Serveti Fünun'un son sayılarında sizin imzanıza rastladığımı sanıyorum. Siz, orada da yazıyorsunuz?

— Evet, diyerek başımı önüme eğdim.

Benimle bu kerte ilgilenmelerini istemiyordum. Ancak, Suna, hınzırca benimle ilgilenilmesini istiyordu. İsmail Hakkı, aruzla mı, heceyle mi yazmakta olduğumu sordu. Heceyle yazdığımı söyledim. Bu sırada Suna içeri koşarak elinde birkaç ay önceki bir Serveti Fünun Dergisiyle döndü:

— Bakın, usumda iyi kalmış. Musa Bey'in şiirlerinden biri işte şurada.

Suna, şiiri yüksek sesle okuyup bitirince herkesin gözleri önemle bana çevrildi. Bayağı utandım. Bu şiir, yalnız başına alacakaranlık bir odada çile dolduran bir şairin, yani, benim öykümdü. Şair, dışarıdan sevinçli bir kalabalığın geçtiğini işitiyor. İlgilenip başını pencereden çıkarınca hepsini tanıyor: Bunlar onun neşeli, güzel günleridir. Bu uğultu geçmişe doğru uzaklaşıp onu inzivasıyla başbaşa bırakır.

İsmail Hakkı Bey:

— Evet, Abdülhak Hamit'in şiirlerine benzemiyorsa da güzel. Dokunaklı. Aferin, Musa Bey oğlumuza. İşte, benim gülbahçesi lafımın boşa gitmediğini hepiniz anladınız değil mi?

Sunan'ın annesi de bu sırada ellerini önlüğü üzerinde kavuşturmuş ilgiyle bana bakıyordu. İsmail Hakkı Bey'in usuna bir şey geldi. Uzun uzun Suna'ya bakarak şöyle sordu:

— Suna, senin dün bana sözünü ettiğin bir şair vardı. O, ne oldu?

— Ha, bir arkadaşının ağabeyi. O da çok iyi şairdi. Ortalıkta görünmüyor.

Suna, ağabeyine çaktırmamak için durumu nasıl geçiştireceğini bilemedi. Babası da bunun üzerinde çokça durmadı. Nasıl olsa ötekinin yerine bir başka şair gelmişti ya. Elverirdi. Farzı kifaye sayılırdı olur biterdi.

Kısaca, bahçede böyle saatlerce iyi, güzel konulardan konuştuk durduk. Öğleye doğru, bütün ev halkına minnetimi bildi-

rerek oradan ayrıldım. Suna ile ayrıca konuşamadım. Ancak, bir buluşma yeri olarak ona şöyle bir uyarıda bulundum:

— Şimdi, Gülhane Parkı da çok güzeldir. Gidip orada bir havalanalım.

Ağabeyi burada bulundukça Suna'nın artık sokakları arşınlaması düşünülemezdi. Eğer, Seher belasını atlatmamışsa bu iyi kızcağızın başında daha çok belâlar dönüyor demekti. İstanbul serüvenim, bana öyle geliyordu ki, felek istemese, de, bitmek üzereydi. Bitmesi gerekiyordu. Artık, hiç açık vermemeye çalışmalıydım. Felek, durmadan beni serüvene doğru itiyordu. Ben, bütün güçlerimi hesaplı bir geleceğe doğru ayarlamıştım. Bu cehennem deresini aşmalıydım. Bu Tanrı konukluğundan ayrılıp caddede giderken elimi cebime attım. Dört kuruşum vardı. Köprüden dört kez daha geçebilecektim. Ondan sonra, Beyoğlu serüveninin kapıları yüzde yüz kapanıyordu. Çevremdeki cendere günden güne daralıyordu. Bu sırada kafamın uzak karanlıklarında bir şimşek çaktı. Bu mavi şimşek ışığında iki sevimli arkadaş yüzü gördüm. Bigados, Amasya Öksüz Yurtları'nda arkadaşlık etmiştik. Onların Kapalıçarşı'da bir yerde çalıştıklarını, Cankurtaran'da da oturduklarını bir kaç ay önce işitmiş, sonra unutmuştum. Şimdi, şu son kerte kötü durumda bir barınak bulmak gereksinimi baş gösterince bu iki kardeş, geçmişin karanlıklarından çıkıp kumral, güleç, iyi insan yüzleriyle karşıma dikilmişlerdi. Bu gün, akşama doğru Kapalıçarşı'dan Cankurtaran'a giden yolları haramiler gibi kesersem onlarla karşılaşabilirdim. İçimde bir sevinç kımıldadı. Divanyolu'ndan geçip Gülhane Parkı'na inerken Halil-Hasan kardeşlerin Cankurtaran'a bu yoldan ineceklerini anladım. Akşam karanlığına dek Divanyolu üzerinde nöbet tuttum. En sonra, akşam karanlığı basarken iki kardeşin, İçtihat Yayınevi'nin önünden aşağı, bana doğru geldiğini gördüm. İşçiliğin zor koşulları içinde kuruyup küçülmüş bu iki eski gürbüz arkadaşımla bir rastlayışmış gibi yüz yüze gelince birbirimize sarılıp öpüştük. Bu iki kardeş de benim ileride bir şeyler olacağıma inananlardandı. Beni görünce bayağı sevinmişlerdi. Ancak, durumumu öğrenince sevinçleri epeyce eksildiyse de beni yol ortasında bırakmayıp evlerine götürdüler. Kızkardeşimden gelecek yol parasını orada bekleyecektim.

23

Onlara böyle demiştim. Ne yazık ki, böyle bir para hiçbir zaman gelmeyecekti. Kızkardeşim, umutsuz bir aşkın kolları arasında bocalamaktaydı. Beni anacak gücü yoktu. Yine de bu zavallı konukluğumu sağlamca bir dala kondurabilmek çabasıyla bu yalanı bir kez daha söylemek zorunda kaldım. İktisat-Ticaret Okulu'nun yanından geçerek daracık bir yoldan Ahırkapı yöresindeki iki katlı, ufacık, ahşap bir evin tahta bahçe kapısını iterek yemiş ağaçlarıyla dolu küçük bir bahçeye girdik. Sonra, yan yana dizilmiş iri, kara taşların kaygan yüzlerini çiğneyerek yine böyle bir taşlığa girmek üzere evin kapısından içeri girdik. Sola açılan kapıdan zemin katında oturan Halil-Hasan kardeşlerin evine ayak bastık. Burası, yarı taşlık, yarı durağan kerevetlerden oluşan hem mutfak, hem oturmalık genişçe bir yerdi. Bir de kapıdan girerken sola düşen büyücek bir oda daha vardı. Halil-Hasan kardeşler, burada yalnız oturmuyorlardı. İkinci kez evlenmiş olan anneleri, üvey babalarıyla birlikteydiler. Çocuklar, üstlerini, başlarını çıkarıp oracıkta ellerini, yüzlerini yıkadılar. Bana peykenin üzerinde oturup onları seyretmek düşmüştü. Sonra, anneleri odadan çıkarak bana doğru geldi. Bu, kırk-kırk beş yaşlarında çileler çekmiş, gençliği, güzelliği iyice hırpalanmış iyi yüzlü bir kadıncağızdı. Halil'le Hasan gibi iyi anlamlarla minyatürlenmiş bir yüzü vardı. Kadıncağız, doğruca bana gelerek elimi sıktı:

— Hoş geldiniz, dedi.

İçeri girdiğimizde Halil bir ara odaya girip annesine beni tanıtmıştı. Biz, öteden beriden konuşurken uzun boylu, kırk yaşlarında esmerimsi bir adam, kapıyı açarak ekşi bir yüzle içeri daldı. Beni görünce biraz yadırgadı. Üvey baba, Halil'le Hasan'ın yüzlerinde sorucu bakışlarını gezdirirken Halil:

— Benim Öksüz Yurdu arkadaşım. Bir iki gün bizde konuk kalacak, dedi.

Bunu işiten adamın esmer yüzü büsbütün karardı. Daha da ekşidi. Elini yüzünü yıkayarak odasına girdikten sonra yemek vaktine dek hiç görünmedi. Onlar, karı-koca içeri kapanınca Ha-

lil'le Hasan da benim yanıma sokulup bana üvey babaları üstüne fısıltıyla bilgi verdiler: Halil ile Hasan, babaları büyük savaşta şehit düşünce Edirne Darüleytamı'na girmişler, henüz genç, güzel bir kadın olan anneleri üvey babaları olan bu adamla evlenmişti. Adam, şu sırada evin birkaç yüz metre yukarısında bulunan Sultanahmet Cezaevi'nde kâtipti. Az bir aylıkla çalışıyordu. Üvey oğullarının, durup dururken başına böyle bir konuk çıkarmasından anlaşılan hiç hoşlanmamıştı. Ancak, yapacak başka bir iş yoktu. Ben, bir oldu bitti olarak iki kardeşin başına ekşimiştim, onlar da bu oldu bittiyi üvey babalarına benimsetmek zorunda kalmışlardı. Ancak, Hasan'la Halil, üvey babalarının ekmeğini yemiyor, kendileri de yiyecekleri ekmeği Kapalıçarşı'daki işlerinde çıkarmaya çalışıyorlardı. Karı-koca içeriki odada fısıldaşırken, belki de alçak sesle kavga ederken Halil ile Hasan da bana üvey babalarını bir güzel çekiştirdiler. Son kerte huysuz bir adamdı. Analarına uzun evlilik yıllarında kan kusturmuştu. Kadıncağızı hırpalayarak bir yıkıntıya döndürmüştü. Kendilerinin de burada oturmalarını istemiyordu. Ne yazık ki, başka bir eve taşınacak paraları da yoktu. Şimdilik, bağımsız bir iş tutuncaya dek bu ağız kokusunu çekmek zorundaydılar. Bütün durumu anlamıştım. Çocukların zaten zor sığındıklan yere bir de ben belâ olmuştum. Bir delikten geçemeyen fareler, kuyruklarına bir de kabak bağlamışlardı. Yemekte kuru fasulye, pilav, çorba vardı. Doyasıya yedik. Öyle çok ekmek yedim ki, en sonra utandım. Ben, iri esmer dilimleri bitirdikçe çileli ana, oğullarının soyundan bu öksüzün önüne durmadan başka dilimler sürüyordu. Üvey baba da gözünün ucu ile bunları gözlüyorsa da görmezden geliyordu. Yemekten sonra, iki kardeş, iş yerinden getirdikleri boyalı kaplama tahtacıklarını yapıştırarak, kendi hesaplarına yaptıkları mobilyaları süsleme işine giriştiler. Ben, kerevette kestirirken onlar geceyarısına dek çalıştılar. Bana ayrı bir yatak serebilmek uğruna iki kardeş bir yatakta yatmak zorunda kaldı.

Gece, rahat bir uyku çektim. Güvenceli bir evde, bir dam altında oluşumun bütün mutluluğunu duyarak uyudum. Halil'le Hasan'ın ne zaman yatıp ne zaman kalkıp gittiğini dahi anlayamadım. Bir ara gözlerimi açıp ortalıkta hiç kimsenin bulunmadığını görünce utandım. Benim yaşımdaki iki kardeş yaşamın, ek-

mek kavgasının korkunç dalgaları arasına atılmış, çalışıyorlardı. Yıllarca görmedikleri bir arkadaşlarını durup dinleyecek, giderek gece yatıp uyuyacak zamanları da yoktu. Üç beş saatlik uyku ile yetinip evin güvenceli damı altından fırlayıp gidiyorlardı. Bakırköy'deki eski arkadaşım Adilcevazlı Ahmet'e konuk gittiğimde de öyle olmamış mıydı? Ben, derin uykularda iken o, arkadaşlarıyla kalkmış, sessizce çıkıp gitmişti. Halil ile Hasan'ın erkenden çıkıp gittiğini anlayınca güç durumda kaldığımı anladım. Ne yapmalıydım? Hemen ben de giyinip gitmeli mi, yoksa evde oturup onların gelişini beklemeli miydim? Ben, böyle düşünürken, arkadaşlarımın üvey babaları dışarı çıktı. Muslukta yıkanıp temizlendi. Beni görmezlikten gelerek yine odasına girdi. Biraz sonra da selamsız sabahsız çıktı gitti. O gittikten sonra, bu kabalık karşısında bana yapacak bir tek iş kaldığını anladım: Evden çıkıp gitmek. Bu düşünceyle ayakkabılarımı giymeye çalışırken arkadaşlarımın anneleri elinde bir tepsiyle çıka geldi:

— Nereye, yavrum? Sana kahvaltı getirdim. Sen, kaba saba herife bakma. Burası salt onun evi değil. Oğullarımın da evi. Sana onun ekmeğini değil, arkadaşlarının, hem de çok yakın arkadaşların olan oğullarımın ekmeğini yediriyorum.

İyi kadıncağız, böyle diyerek beni yine köşeye oturttu. Çay da getirdi. O da karşıma oturup yiyişimi büyük bir sevecenlikle seyretti. Oğullarından öykümün bir bölüğünü olsun dinlediği anlaşılıyordu. Ben, açlığımı denetim altına alarak nazlı nazlı yemeye çalışırken bunu sezen kadıncağız kocaman dilimleri önüme sürüyor:

— Ye, Musa, yavrum, diyordu, çekinme, oğullarının kazancını yiyorsun. Hiç merak etme, onların bu günkü ufak kazancı olmasa bu adam bana bir lokma ekmek vermezdi. Ne çilelerini çektim ben bu adamın. Çocukları Darüleytam'a koyduktan sonra, genç bir kadın olarak ortada kaldım. Yalnız başıma yaşayamayacağımı anlayarak Edirne'de bununla evlendim. Yoksa, çocuklarım yanımda olsa, yiyecek ufacık bir ekmeğim olsaydı ben buna varır mıydım?

Ana, ağlıyordu. Vakitsiz çizgilenip çökmüş yüzünde eskimiş acıların şimdi bile yarıp durduğu derin izler vardı. Kahvaltı bittikten sonra kalkıp çıkmak istedim. Kadıncağız:

— Halil, bana, senin evde oturmaktan yada çıkıp gezmekte serbest olduğunu söyledi. Sen bilirsin, ister otur şu köşede dinlen, ister, git dışarıda biraz havalan. Bak, evin önünde bir de bahçemiz var, at bir sandalye, istersen orada otur, dedi.

Biraz düşündükten sonra evden çıkıp akşamı dışarıda etmenin daha doğru olduğuna karar verdim.

— Çıkayım, dedim. Ayak altında dolaşmayayım. Akşamleyin arkadaşlarımla birlikte dönerim.

— Sen, bilirsin, oğlum.

Dışarı çıktım. Dışarıda rüzgâr, somurtkan bir hava vardı. Bu kararmış tahtalarıyla birlikte her yanı dökülen küçük ev, bana öyle sevimli gelmişti ki ayaklarım geri geri gidiyordu. Yine de bayır yukarı giden yolu iyice tanımaya çalışarak Sultanahmet Meydanı'na doğru çıktım. Evin yolunu, bir de arkadaşlarımı yitirirsem geceleyin sokakta kalmak tehlikesiyle karşılaşabilirdim. Sultanahmet Meydanı'na çıkıp da Dikilitaşlarla yüz yüze gelince onları eski dostlar gibi karşıladım. Sultanahmet Camii'nin dış kapısı önünden geçerken usuma geldi. Eski yatakhanemi görmek, gündüz gözü ile görmek hevesine düştüm. Gittim. Her zaman olduğu gibi bir sıra hela yine tertemizdi. Benimkini açıp baktım: Aylarca üzerinde bir gazete serip yattığım taşlık bayağı genişti. Tertemizdi. Ancak, şu sırada üç ay boyunca burada yatışım bana olağanüstü bir serüven olarak göründü. İçimden bir tiksinti yükseldi. Bu, topluma karşı duyduğum ağır bir tiksintiydi. Bu acımasız toplum, beni üç ay burada yatırmış, beni türlü tehlikelerle karşı karşıya bırakmıştı. Beyoğlu'ndaki zibidi Kazanovalık döneminden kalma bir iki cennet bahçesi kırpıntısına rastlamak düşüncesiyle oraya çıkmak istedimse de elimi cebime attığımda oradaki dört kuruşluk servetim usumu başıma getirdi. Bu dört kuruş, beni dört kez köprüden geçirebilirdi. Bu da önemli bir şeydi. Bundan dolayı bu paracığı saklamalıydım. Yeni bir Beyoğlu serüveni burnumda tüte tüte Gülhane Parkı'nın ağaçlıkları arasına daldım. Orada ilk kez kendi bahçemdeymiş gibi oturdum. Bunun nedeni vardı: Arkamı kutsal eve dayamıştım. Artık, bir kaç günlüğüne olsa bile yatıp kalkacağım bir evim vardı. İşin olağanüstü yanı şuydu ki, orada yemek, ekmek de vardı. Akşama dek parkta gezip dolaşarak *Acı Sarmaşıkları* şiir defterime birkaç

şiircik daha kattım. Umut, kafamın ufkundan uzak asmabahçeler gibi kat kat renk renk yükseliyordu. Oysa, daha alınacak çok yol vardı. İkindiden sonra, piyasa alanımı Sultanahmet Parkı ile Çarşıkapı arasında daralttım. Akşamın alacakaranlığı başarken de iki sevgili Öksüz Yurdu arkadaşımı Abdullah Cevdet'in *İçtihat Dergisi*'ni çıkardığı yol üstündeki yapının önünde karşıladım. Halil, neden dışarı çıktığımı, evde dinlenseydim daha iyi olacağını söyledi. Onun bu sözüne büyük minnet duydum. Birlikte eve gittik, Bir kez daha bol yemekli, bol ekmekli bir sofra, beni güler yüzü ile karşıladı. Arkadaşlarımın iyi yürekli anneleri, bir kez daha iri iri dilimleri önüme sürdü. Bu akşam, mahpusane kâtibinin, önüme sürülen dilimlere dik dik baktığını gördüm. Öyle çok açlık çekmiştim ki, ara sıra kontrolden çıkıyor, çevremin küçümsemesine uğruyordum. Ev sahibinin önümdeki dilimlere dikilen dik bakışlarını yaşadıkça anacağım.

Akşam yemeğinden sonra, iki kardeş, yine renkli kaplama işlerini ellerine alıp çalışmaya başladılar. Evde hiç konuşan yoktu. İki kardeşin kesip yapıştırdığı renkli parçaların yüzeyler üzerindeki hışırtılarından başka ses işitilmiyordu. Bu sırada, evin en üst katının açık penceresinden gecenin sessizliğine yayılan ince, tatlı, ölçülü bir kadın sesi hepimizin dikkatini topladı. Yanı başımda çalışan Halil, bu güzel sesin sahibi üstüne şu bilgiyi verdi:

— Bizim evin sahibi (Ş...) Hanım söylüyor bunu. Vaktiyle evlenmiş, kocasıyla geçinemeyip ayrılmış. Güzel bir kadın. Boylu boslu, balık eti. Çok iyi de bir kadındır. Bir çok geceler, böyle penceresinin önüne oturup güzel şarkılar, türküler söyler. Komşular da merakla dinler.

(Ş...) Hanım, bir saat, şarkıdan türküye, türküden şarkıya atlayarak geceye bir müzik şöleni verdi. Bir kadının, özel evler arasındaki evinin penceresinden herkese dinletircesine şarkı söylemesi bana halkın göreneklerine bir meydan okuyuş gibi geldi. Bundan dolayı da ilginçti. Dün gece uykumu aldığımdan bu gece, iki kardeşin işlerini bitirmesini bekleyerek onlarla çene çaldım. Hem konuştular, hem çalıştılar. Eski Bigados günlerinin güzelliğini andık. O, ne özgürlüktü o. Bütün otoritelerin bırakıp gittiği yapılarda yarı aç yarı tok yalınayak, başı açık yatıp kalkıyor, kuş avlıyor, uzak bağlarda, bahçelerde talanlar yapıyor, ger-

çek güneş, özgürlük çocukları gibi başı boş yaşıyorduk. Benim kitaplarım, şiirlerim, büyük adam olmak umutlarım, onların güvercinleri, tavukları, köpekleri vardı. İçlerinde Edirneli Faik'in de bulunduğu (sonradan öğretmen) küçük bir grup özgürlüğün tadını en çok çıkarandı denilebilirdi.

Geç vakit yatmaya hazırlanırken Halil, gündüzleri evde oturup dinlenebileceğimi, istersem çalışabileceğimi, resim yapabileceğimi, bana resim kâğıdı, kara kalem getirebileceğini söyledi. Sabahleyin, yine, iki kardeş, evden iki gölge gibi çıkıp gitti. Ben de kahvaltımı ettikten sonra köşeye, pencerenin yanına çekilerek hem dışarıyı seyretmeye hem de küçük şiirler yazmaya başladım. Akşama dek çalıştım, düşündüm. İçinde bulunduğum çıkmaz üzerinde kafa yordum. Şimdiye dek bu çırpınmalarım yüzünden öyle yorulmuştum, öyle moral çöküntüsüne uğramıştım ki yeni bir girişim için parmağımı kıpırdatacak durumda değildim. Bu iyi yürekli insanların yoksul yuvalarını da daha çok kurutamazdım. Burasını bir kurtuluş basamağı olarak kullanıp gidişe hazırlanmalıydım. Bunları düşündükçe düşüncelerimin salkımları kurşun gibi ağırlaşıyor, bütün tutundukları dalları kırıyordu. Arkadaşlarımın annesi, ikindi üstü, sıkıldığımı Sultanahmet Parkı'na doğru ufak bir gezi yapabileceğimizi söyledi. Birlikte çıktık. Evde oturan öbür aile kadınları, başlarını uzatarak bizi, doğal olarak özellikle beni, merakla izlediler. Ev sahibem, oradaki bir satıcıdan kabak çekirdeği filan satın aldı. Oradaki boş sıralardan birine oturup küçük çocukların çığlıklarla süslenen oyunlarına daldık. Kadıncağız, sözde benim cansıkıntımı yok etmek üzere çıkmıştı. Oysa, benden çok o bu hava almanın gereksinimi içindeydi. Sırada oturmuş kabak çekirdeğini yerken bayağı mutluydu. Hava da kapalıydı. Üstümüzden ağır, vapur dumanı renginde bulutlar sürükleniyordu. Eve döndük. Yarı yolda arkamızda ayak sesleri işittik. Birden yanı başımızda iriyarı, iyi giyimli, genç, güzel, iyi yüzlü bir kadın belirdi. Ev sahibeme sokulup bir yandan da bana dikkatle bakarak:

— Küçük bey sizin konuğunuz olmasın? diye sordu.

— Evet, bizim çocukların okul arkadaşı.

— Küçük bey bana da çay içmeye gelsin, dedi.

— Teşekkür ederim, gelirim.

Hep birlikte yürüyüp eve vardık. (Ş...) Hanım, bizden ayrılıp evin üst katındaki odasına çıkarken 'görüşelim' diyerek elimi güçlüce sıktı. Doğrusu, güzel bir kadındı, insan onun yanında mutlu olabilirdi. Böyle düşünerek onun güzel yüzüne umut verici bakışlarla baktım.

Eve yaklaştığımız sırada (Ş...) Hanım, bana:

— Kanlıca'da teyzemde bir udum var. Bir gün bana arkadaşlık ederseniz gidip onu alalım, dedi. Yalnız başıma o yolları gözüm yemiyor. Nasıl, gelir misiniz benimle, Musa Bey?

— Gelirim.

Akşamleyin, Halil'le Hasan, her zaman olduğu gibi yorgun-argın geldiler, soyunup dökünerek yıkandılar, gelip yanıma oturdular.

— Nasıl geçti gün, Musa?

— Biraz düşünmek, biraz yazı yazmak, biraz da annenizle Sultanahmet Parkı'ndaki bir sıraya oturup çevreyi seyretmekle.

— İyi yapmışsın. Sonra, sen çok iyi resim yapardın. Resim yapsana yine. Gün daha iyi geçer.

— Malzemem yok. Alacak harçlık da.

— Ne gerekli?

— Kara kalem resimleri yapayım bari. En ucuz malzeme onunki.

— Ben sana akşam alıp getireyim.

— Teşekkürler. Beni sevindirirsin.

Bu akşam, ananın önüme sürdüğü kalın, pişkin, kalın ekmek dilimlerine el sürmemeye çalıştım. Sofradan yarı aç kalktım. Benim çekingenliğimi gören bütün sofradakiler, bu kez, durmadan daha çok yemem için diretip durdular. Arkadaşlarımın üvey babaları, sofrada lokmalarımı saydığı dakikadan bu yana evde diken üstünde oturmaya başlamıştım. Mahpushanenin kokmuş havasında yaşayan adam, polisler gibi kendilerinden başka bütün insanları, her zaman, suçlu, sanık olarak görmeye alışıktırlar. Bu üvey baba da kim bilir, sokakta kalmış bir genç olarak bende ne kötülükler görüyordu. Yemekten sonra, yine, iki kardeş bir gardrobun başına oturup kör elektrik ışığında kaplamalarıyla uğraşmaya başladı. Ben de mucize türünden bir kurtuluş yolu düşünerek onların güzel işlerini seyrettim. Bu gardrobu kendi he-

saplarına yapıyorlardı. Buna ancak dinlenme saatlerini harcayabiliyorlardı. Geç vakit yattık. Her zaman olduğu gibi iki kardeş sabahın köründe benden habersiz çıkıp gitti. Ben de kahvaltı ettikten sonra biraz güç toplayabilmek üzere evde oturup dinlenmek istedim. Pek yakında başıma yeni bir felâket gelir de buna katlanmak üzere bana gerekir diye gücümü her şeyden esirgemeye başlamıştım. O gün, üstümüzde oturan genç bir demiryolcu ile karısı, fena halde kavga ettiler.

Erkek, döşemeleri sarsan öfkesiyle karısının epeyce tozunu silkti. Kadıncağızın sesi de ayyuka çıkıyordu. Mutfakta çalışan anamız biraz sonra yanıma gelerek yukarıdaki kavga üstüne bilgi verdi. Trabzonlu olan demiryolu memuru çok kıskançmış. Karısını horozdan bile kıskanırmış. Şimdi, evde ben bulunduğumdan genç, güzel karısını benden kıskanmaya başlamışmış. Şaşırıp kaldım. Evet, felâketin ucu biraz ufuktan görünmeye başlamıştı. Akşamleyin, Halil, elinde kalın resim kâğıdı, kara kalem, geldi:

— Çık, bahçedeki masada çalış, dedi. Hepimizin bahçesi. İçerisi karanlıktır çalışamazsın.

Baktım, bu sözleri dinleyen annesi, gündüzkü kavga üstüne, oğluna hiçbir şey söylemek istemedi. Yalnız, benim bahçede çalışmamdan kaygılandığını anladım.

Ben, üst kattaki kiracılara görünmemenin daha akıllıca bir iş olacağını düşünerek o gün resim yapmaktan vaz geçerek sokağa çıkıp bir kez daha başıboş caddelerde, parklarda gezip dolaştım. Sultanahmet Parkı'nın oralarda Amasya Öksüzyurdu'ndan bizim Bandocu Mehmet'e denk geldim (rastladım). Bu iri yarı, kırmızı, sağlıklı yüzü, sık sık burnu kanayan Trakyalı iyi bir arkadaştı:

— Musacığım, dedi. Haliller'den senin onlarda konuk olduğunu, başının dara geldiğini öğrenmiştim. Pazar günü seni görmeye gelecektim.

Kızkardeşimden gelecek yol parasına bel bağlayarak ne biçim sokakta kaldığımı gerekli yanlarıyla Mehmet'e anlattım. Amasya Oteli'ne gelmesi gereken yol parasından da artık umuduğumu kestiğimi söyledim. Mehmet, benim bu başıma gelenlere pek üzüldü. Amasya Öksüzyurdu Bandosu'nun bu yakışıklı mızıkacısı, benim işimle olduğundan çok ilgilendi:

— Dur hele, bana bir iki gün müsaade et, şöyle bir vapurların kalkacağı yerleri gezip dolaşayım. Sorup soruşturayım. Bakarsın, Gazi Paşa'nın yapamayacağı yardımı ummadığın bir küçük memur yada insan yapabilir. Benim limanda tanıdığım ufak kişiler vardır. Bir kez onları yoklayayım. Sen, evden pek ayrılma, ummadığın bir zamanda sana iyi bir haber ulaştırabilirim.

— Beni bayağı sevindiriyorsun, Mehmet.

— Bu biçimde İstanbul'da daha kötü durumlara düşebilirsin. Ben, senin kurtuluşun için bir şeyler yapmaya çalışacağım.

O gün, Mehmet'le eski okul günlerini anarak uzun uzun gezdik dolaştık. Onun da şimdilik ufak bir işi varmış. O da bu yörede oturuyormuş. Kalabalık bir ailenin içinde oturduğundan epeyce sıkıntıdaymış. Bundan dolayı bana herhangi bir yardımda bulunamayacağından dolayı üzüldüğünü söyledi. Bana yapacağı en büyük yardımın bana okuluma doğru bir çıkış yolu açması olduğunu söyledim. Bundan daha büyük bir iyilik mi olurdu?

Mehmet'den ayrılıp eve giderken Halil'e Hasan'a denk geldim (rasladım). Birlikte gittik. Yolda, Mehmet'le konuştuklarımızı anlattım. Sevindiler. Şundan ki, başlarına belâ olmak üzereydim. Eve vardığımızda bütün katlarda bir mezar sessizliği vardı. Anneleri, bizi düşünceli karşıladı. Halil sormak zorunda kaldı:

— Ne o, anne, babanı mı öldürdük, ne bu asık suratın?

— Bir şey yok, oğlum. Kendimi biraz rahatsız duydum. Biraz baş ağrısı, işte. Sen de hoşgeldin, Musa, oğlum.

Annemizin bu üzüntüsünün nedenini salt ben biliyordum. Gündüzün kadının yediği dayak, hâlâ içimde korkunç bir hıncı büyütmekte, kabartmaktaydı. Ancak, Mehmet'in bana verdiği umut, içimde yeni bir çiçek bahçesi gibi açılmaktaydı. 'Korkmayın, yakında hepinizi bu yeni dertten azad edeceğim' diye içimden söylendim. Bu akşam da sofrada yemeği çekingen, hesaplı, göze batmayacak biçimde yedim. Hemen hepsi çekingenliğimin nedenini bildiğinden üzerime varmadılar. Geceyi düşsüz bir uyku ile geçirdim. Yaşamım, bir karadüş olduğundan hiç düş görmüyordum, özellikle karadüş türünden hiçbir korkunç şey görmüyordum. Karadüşü oluşturan bütün öğeleri gündüzün yaşıyordum. Bu yüzden geceye bir şey kalmıyordu. Gündüz gözüyle

yaşadığım karadüşler, gecekilere her zaman baskın olduğundan bilinçaltım bana çokça oyun oynayamıyordu. Halil, resme çalışıp çalışmadığımı sordu. Bahçeye çıkmaktan çekindiğimden yapamadığımı söyledim. Bahçenin hepimizin olduğunu, oraya çıkmakla kimseyi yemeyeceğimi, rahatça çıkıp hem hava almamı, hem de çalışmamı söyledi. Halil'in bu gizli direniş duygusuna çokça bel bağlamanın gereksiz olduğunu anladım. Bu küçük evin bunalımlı günleri yaklaşmaktaydı. Bu küçük evin küçük dertleri, yakasına yapışacak bir suçlu aramaktaydı. Kabağın benim başımda patlayacağı belliydi. Gençlik direnişi bu ya. Hem kötü bir insan olmadığımı, hem de yetenekli bir genç olduğumu göstermem gerekiyordu. Ertesi sabah bahçeye çıkarak ağaçların altında masaya serdiğim kâğıda karlı bir kış peyzajı çizmeye başladım. Evin pencereleri, onlardan bana bakan kişiler yokmuşçasına davranıyor, salt kendi zararsız işimle uğraşıyordum. Uzun zamandan sonra elime ilk kez aldığım resim kağıdı ile resim kalemi beni coşturmuş, kendimden geçirmişti. Bir ara gözüm istemeyerek orta katın penceresine takılınca orada yirmi, yirmi beş yaşlarında kırmızı yüzlü, yeşil gözlü çok güzel bir kadının gizlice beni gözetlemekte olduğunu gördüm. O zaman, eciş bücüş bir adam olarak tanıdığım demiryolu memurunun kaygısına hak verdim. Ayrıca da ürktüm. Sonra, benim bugün evde kalışımın nedeni, Bandocu Mehmet'i beklediğimdendi. İki üç gün onu bekleyecektim. Rastgele bir zamanda uğrayıp bana haber getirecekti.

Mehmet, ikindi üstü geldi. Birlikte çıkıp Sirkeci'ye doğru yürüdük. Sevgili Darüleytamlı arkadaşım, işin püf noktasını yakalamışa benziyordu. Sirkeci ile Eminönü arasında, deniz kıyısındaki Salon Komiserliği polis memurlarından biri, Mehmet'in uzaktan akrabası oluyordu. Gidip ona benim son kerte güç durumumu anlatmış, bu rıhtımdan Karadeniz'e kalkan vapurlardan birine bir sığıntı olarak binip binemeyeceğimi sormuştu. Genç polis memurunun anlattığına göre, burada Salon Komiserliği diye bir Büro bulunmaktaydı. Salon Komiserliği'ni yapan Komiser de hatırı sayılır, sözü geçer bir kişiydi. Vapur ortaklıkları yanında sözü senet gibiydi. Mehmet'le birlikte Salon Komiseri'nin Bürosunun bulunduğu geniş salona girdik. Buraya yığınla insan giriyor, yığınla

insan çıkıyordu. Sonra, burada görevli Salon Komiseri çok iyi bir insanmış, iyilik etmekten de hoşlanırmış. Bu mucize adamı çok görmek isterdim. Ne yazık ki odasının kapısı bir açılıp bir kapanıyor, bu kısa zaman içinde onu görebilmek olanağı bulunamıyordu. Limanda Yelkencizadelerin Karadeniz'e işleyen ak renkli bir gemisi yatıyor, durmadan yük alıyordu. 'Kim bilir, diye düşündüm, belki de Karadeniz'in azgın dalgalarını bu gemiyle geçeceğim.' Mehmet'le geriye döndük. Doğru eve gittim. Oturup Gazi'ye yazdığım mektup gibi acıklı, ilk satırından son satırıma dek doğru bir mektup yazarak hazırladım. Hiç akılda olmayan bir Salon Komiseri bulmuştuk. Bu, bize bir mucize gibi görünmekteydi. Evet, belki de bu iyi adam, bir mucize adam olabilirdi. Coşkun bir umut içindeydim. Her yanım sevinçten titriyordu. Yazdığım mektubu birkaç kez okudum, bir başka okuyucu imişim gibi durumum karşısında gözlerim yaşardı. Evet, vapur şirketleri üzerinde otoritesi olan bir Salon Komiseri, bir sahipsiz öğrenciyi bir bohça gibi bir vapurun güvertesine yerleştirme otoritesine sahip olabilirdi. Buna olup bitmiş gözüyle bakarak bayağı ağlayacağım geliyordu. Demek, yer yüzünde iyi insanların sonu gelmemişti. Evet, belki de bu iyi insanların sonuncusu olan bir Salon Komiseri beni kurtarabilirdi. Bu işe de olup bitmiş gözüyle bakarak tatlı düşüncelere daldım. Bir kez Karadeniz'i aşsam, Samsun'daki yakın arkrabamdan bir iki kişinin evine sığınır, oradan da orta Anadolu'ya doğru yola çıkabilirdim. Bütün güçlük, o hınzır Karadeniz'deydi. Ben, böyle tatlı düşünceler arasında dalmış gitmiştim ki, Halil ile Hasan çıka geldiler. Biraz sonra, mahpushane kâtibi olan üvey babaları geldi. Arkadaşlarımın anneleri ara sıra görünüp yitiyor, ağzını bıçak açmıyordu. Bir ara, arkadaşlarımla ana babaları kaşla göz arasında içerideki odaya kapanıp fiskos ettiler. Bu sırada Halil'in sesi yüksekçe çıkmaya başladı. Bir olumsuz olayın içinde bulunduğumuzu anladım. Kopacak fırtınanın çıkış noktası da bende bulunuyordu. Yine, bu sırada üst kattan gelmekte olan sürekli bir erkek, kadın didişmesi sık sık kulaklarıma çarpıyordu. Bu, fırtınanın ilk fısıltıları olabilirdi. Yarım saat süren bir fırtına öncesi sessizliğinden sonra, fırtına patladı. Yukarı katta kan gövdeyi götürüyordu. Demiryolcu kıskanç koca o güzel kadını yerden yere vuruyor, çığlıklar, sövüntüler, en

kaba erkek sövüntüleri ayyuka yükseliyordu. Evin içinde ufak bir savaş geçiyor gibiydi. Eşyalar devriliyor, fırlatılan ağır öte berinin etkisiyle camlar şangırdıyordu. Hepimiz susmuş, ne olacak diye bekliyorduk. Bir ara, Trabzonlu demiryolcu, aşağı taşlığa dek inmiş, benim ev halkını tehdide başlamıştı. Bizim mahpusane kâtibi, bu gibi gürültülere alışık bir insan soğukkanlılığı ile ağır ağır adamın üzerine yürüdü. Onu sürükleyerek yukarı çıkarıp döndü. Bir sessizlik oldu. Bizim ev halkı bir kez daha odaya doluşup baş başa konuştu. Bu, epey uzunca sürdü. Sonra, salt Halil, dışarı çıkarak ağlamaklı bir yüzle bana yaklaştı:

— Musacığım, dedi, sen de işittin, şu namussuz demiryolcu, karısını senden kıskanıyor. Sen, bu akşam bu evden çıkıp gitmezsen cinayet çıkaracağını söylüyor. Daha önce başlamıştı bu iş. Bugüne dek savsakladık. Şimdi, yine patlak verdi.

— Üzülme. Halil kardeş, dedim, ben hemen evden çıkıp giderim. Beni birkaç gün barındırıp iyice düşünmeme, biraz dinlenmeme yardım ettiniz. Yarın, Mehmet'in bulduğu Salon Komiseri'ne yazdığım bir mektupla başvuracağım. Bu iyi adamın bir mucize yaratacağını sanıyorum. Böylece şu pis, çileli günlerimin de sonu gelmiş sayılabilir. Hepinize çok teşekkürler, yaşadıkça, bu pis insan kıskançlığına düşman olacağım. En kara gününde genç bir adamı sokağa fırlatan bir aşkın, kıskançlığının Allah belâsını versin.

Halil'in gözlerinde yaşlar vardı. İvedi ayakkabılarımı giyip kapıdan dışarı fırladım. O zamana dek Hasan da yetişmiş, bu acıklı durumla hiçbir ilgileri bulunmadığını anlatmayı bir ödev bildiklerini anlatmak istiyordu. Koltuğumun altında dünyada biricik malım, mülküm şiir defterlerimle Sultanahmet Meydanı'na giden yoldan ağır ağır ilerliyordum. Akşamın alacakaranlığı hızla basıyordu. Epeyce ilerlemiştim ki, az kalsın bir kadınla çarpışıyordum. Kafamı kaldırınca karşımda bizim ev sahibi (Ş...) Hanım'ı gördüm.

— Nereye böyle akşam vakti. Musa Bey? diye sordu.

— Demiryolcular, kovdular beni evden. Karısını döve döve öldürdü herif. Bizim ev halkı da beni daha çok savunamadı.

— Peki, böyle nereye gidiyorsunuz? Barınacağınız bir yer var mı?

— Barınacağım bir yer olsaydı, bunca ağız kokusunu çekmek üzere oraya sığınır mıydım?

— Olmaz, dışarıda kalamazsınız, Musa Bey. Şimdi, benimle gelin, benim üst katta iki odam var. Birisini size veririm, orada yatar kalkarsınız.

— Efendim, bu adam kudurmuş gibi. Benim evde bulunmamı istemiyor. Bu kez size sataşacak. Kıskançlık gözlerini karartmış. Boşuna siz de benim yüzümden tedirgin olmayın.

— Yok canım. Benim evime konuk gelmiş bir adamı nasıl olur da kovabilir?

— Birkaç gündür, adam, kuduz gibi. Karısını dövüp duruyor. O kadının dayak yememesi için sokakta yatmaya razıyım. Hele bu akşam, adam öyle azmış ki ya beni öldürecek, ya sizi yada benim arkadaşlarımı. Böyle söylüyor gırtlağını yırtarcasına. Bu adamın, yaşamı boyunca birkaç gün olsun benim durumuma düşmesini isterdim. Allahaısmarladık, Şükriye Hanım.

Yukarı doğru yürüdüm. Genç kadın, yolumu kesti:

— Gitmeyin, Musa Bey. Benim iki odamdan biri sizindir. Orada istediğiniz sürece oturabilirsiniz. Kuduz herif artık, ev sahibinin keyfine de karışacak değil ya.

Elimden tutarak beni aşağı doğru çekti.

— Efendim, bu adam, bildiğiniz gibi değil. Siz de benim yüzümden kötü kişi olmayın.

— Gelin siz. Bakayım nasıl bağırırmış bana. Gerekirse atarım evimden. Yürüyün, inat etmeyin. Bu gece benim konuğum olacaksınız. Gerekirse sonuna dek odam, senin buyruğunda olacak.

Genç kadının bu sözleri beni yüreklendirdi. Döndüm, onun yanı başında aşağı doğru yürümeye başladım. Benim Şükriye Hanım'ın yanında geri geldiğimi gören bütün ev halkı pencerelere üşüşmüş şaşkın bakıyordu.

Şükriye Hanım:

— Hiç birine adırış etmeyin. Doğru merdivenlerden yukarı çıkın.

Kapıdan girdik. Merdivenleri tırmandım. Şükriye Hanım da bir basamak arkamdan geliyordu. En üst kata çıktığımızda genç kadın sağdaki odasının kapısını anahtarla açarak mantosunu çı-

karıp bir sandalyenin arkasına astı. Bu, alçak gönüllü, temiz, sevimli bir odaydı. Genç kadın, odasını şöyle bir gözden geçirmeme vakit bıraktıktan sonra sofaya çıktı. Soldaki küçük odanın kapısını açarak beni içeri buyur etti. Bu, ötekinin yarısı büyüklüğündeydi. Kanapeye oturdum. Genç kadın, varlığında yaşayan en iyi duygularla bana kanat germeye hazırlandığı sırada orta katta kıyamet koptu. Gündüzkinden daha baskın bir gürültü, patırtı, bağırıp çağırış akşamın alaca karanlığını kirli bir çarşaf gibi yırtıp parçaladı. Benim odanın ötesini berisini düzeltmeye çalışan Şükriye, birden dikildi, o durumda dona kaldı. Kulak verip dinledi. Aşağıdaki çılgın herif merdivenin başına gelmiş alabildiğine haykırıyordu:

— Nerede o Şükriye Hanım denen kadın? Burası randevu evi mi oldu? Artık, namusumuzu koruyacak kimse kalmadı mı? Çık dışarı, Şükriye Hanım? Şu anda o hergeleyi kolundan tutup dışarı atmazsan ben kulağından tutup pencereden aşağı fırlatacağım. Ben bu dünyada namusum için yaşıyorum. Neredesin, Şükriye Hanım?

Kuduz herif, şimdi bizim kapıyı yumrukluyordu. Buna son kerte sinirlenen genç kadın kapıyı açarak herifi göğüsledi.

Adam, şöyle bağırdı:

— Eğer bu gece o herif senin odanda yatarsa kan çıkar, Şükriye Hanım. Beni daha çok söyletme, bağırtma. Kov şu serseriyi evinden.

Şiir defterlerimi koltuğumun altına alarak kapının önünü kesen Şükriye Hanım'dan müsaade alarak dışarı çıktım. Yüzü bir çılgının yüzünden ayırtsız olan adamın yanından geçerken bana yol verdi. Sessizce merdivenlerden indim. Bir kez daha Sultanahmet'e doğru yollandım. Hava iyice kararmıştı. Arkamda hızlı ayak sesleri işittim. Sinirlerim bayağı bozulmuş olduğundan bir kendimi koruma iç güdüsü ile geri döndüm. Karşımda Halil, Hasan kardeşler dikiliyordu.

Halil:

— Musa, kardeşim, dedi. Şaşırdık, kaldık. Bu, ne belâdır? Sen, çıktıktan sonra, hep konuştuk, senin gece sokakta bırakılmanın insanlığa sığmadığı kararına vararak son gece olsun bizde konuk kalmanı istedik. Zaten yarın okuluna döneceğini söyleye-

rek o kuduz herifi yatıştırdık. Büsbütün şaşkına dönen Şükriye Hanım, ağlayıp duruyor. Haydi, şimdi, yine bize gideceğiz.

— Yahu, o herif bir canavar. Ona nasıl güvendiniz?

— Anlaştık, diyorum. Sen, gel hele.

Birlikte eve gittik. Benim eve girişimin hiçbir gürültü koparmayışına bayağı şaştım. Bizimkiler yemeye oturmak üzereydiler. Beni yemeye buyur ettilerse de ayaklarım gitmedi. Duyduğum üzüntü sonsuzdu. İnsan kültürünün, şiirin, edebiyatın, sanatın bana verdiği o küçük, minyatür insancıl bahçenin çiçekleri üzerinde azgın atlar, katırlar, filler, canavarlar, ejderhalar tepinmişti. Acım çok büyüktü. İçim ağu kusuyordu. Bu durumda yemek yiyemezdim. Arkamı duvara dayayarak yarın Salon Kamiseri'ne yapacağım başvurunun başarı sağlamasını diledim. Yoksa, güz yağmurları altında İstanbul'un çamurları, zifosları, berduşları arasına karışıp gidecektim. Acaba, bir Salon Komiseri'nin gücü neydi, yarın anlaşılacaktı. Yemekten sonra Halil, Hasan kardeşler, üzüntüden, utançtan başları eğik kaplama işlerini sürdürdüler. Ben, sonsuz üzüntümle şiirlerimin kuştüyü yumuşaklığı arasında bir yerde gözlerimi yumup dinlendim.

Sabahleyin kalktığımda iki iyi arkadaşım çoktan kalkıp işlerine gitmişti. Arkadaşlarımın anneleri, bana kahvaltı çıkardı. Onu yedikten sonra, bir gölge gibi evden çıktım. Pencerelerde arkamdan düşmanca bakan gözlerle karşılaşmamak için dönüp bir kez bile geriye bakmadım. Gidip Bandocu Mehmet'i buldum. O da yolunun yöresinde kalabalık bir akraba topluluğu arasında oturuyordu. O, bana hiçbir yardımda bulunacak durumda değildi. Belki, en büyük yardımı, Salon Komiseri'nin bulunması olmuştu. Mehmet'le birlikte umutlu adımlarla Sirkeci'ye gittik. Rıhtım üzerindeki Komiserliğe vardığımızda bir süre büroyu göz hapsine aldık. Oraya girip çıkanları dikizledikten sonra en ıssız bulduğumuz bir zamanda Komiser'in odasına girmekte olan uzun boylu, yakışıklı iyi yüzlü genç bir polisin önüne geçerek onu durdurdum. Elimdeki açık mektubu Salon Komiseri'ne vermek istediğimi, bana aracılık etmesini rica ettim. Genç memur, bütün iyi niyetiyle mektubumu aldı. Bana şöyle ivedi bir göz attıktan sonra amirinin yanına girdi. Mektubu ona uzatarak bir iki de söz söylediğini kapının aralığından gördüm. Yüreğim umutla çarpıyordu.

Acaba, hiç kimsenin yapamayacağı bir işi bir Salon Komiseri yapabilecek miydi? Yüreğim öyle zayıflamıştı ki neredeyse bayılıp düşecektim. Mehmet'e benden biraz uzakta durmasını söyledim. Yanımda onu bir yardımcım sayarak bana gereken yardımı yapmaktan uzak durabilirdi. Birkaç dakika öldürücü bir çarpıntı içinde bekledim. Sonra, kapı açıldı. Mektubumu verdiğim memur dışarı çıkarak içeri girmem için el etti. İçeri girdim. Odanın sağındaki gösterişsiz geniş bir masanın başında büyük başlı, iyi, geniş yüzlü, yakışıklı, bıyıklı, orta yaşlı kumral bir adam oturuyor, iri babacan gözleriyle beni süzüyordu.

— Mektubun sahibi sen misin? diye sordu.

— Benim Komiserim.

— Bu mektupta yazdıklarının doğru olduğuna inanıyorum. Seni Yelkencizadelerin bir vapuru ile Samsun'a göndereceğim. Oradan öteye nasıl gideceksin?

— Oralarda bir iki yakın akrabam var, Beyefendi. Onların yardımı oradan ötesini kurtarabilir sanıyorum. Benim için işin en zor yanı Karadeniz'i aşmaktı. Size nasıl ne biçim teşekkür edeceğimi bilemiyorum, Beyefendi.

— Aldırış etme. Oku da adam ol. Ara sıra beni anarsan iyi olur.

— Size mektup da yazacağım. Acaba böylece sizi rahatsız eder miyim?

— Zahmete değmez, yavrum. Yazdığın mektuptan anladığıma göre sen, bu kum fırtınaları içinde yitip gidecek bir genç değilsin. Oku, bu yurda yararlı ol. Benim sana yaptığım bir iyilik sayılmaz. Şimdiye dek ne çok haşerat ilettini buradan Anadolu'ya. Ama, sana haşerat gözü ile bakamıyorum. Sende ucundan kan damlayan bir kalem var. Okurken gözlerim yaşardı. Senin yaşında her genç böyle bir yazı yazamaz.

— Çok teşekkür ederim, Komiserim.

O sırada iş sahipleri gelmişti. Bugün adını dahi unuttuğum o yakışıklı, o iyi niyetli, insancıl yürekli Komiser bana:

— Musa, yavrum, şimdi, seni Yelkencizadelerin bürosuna göndereceğim, seni görsünler. Sonra, akşama doğru, saat beşte burada bulun, dedikten sonra, orada dikilip bizi dinlemiş olan uzun boylu polise beni alıp götürmesi için işaret etti.

Polisle birlikte, depoların, yazıhanelerin bulunduğu ara sokağa gittik. Üçüncü katta bir büroya girdik. Genç polis elindeki Komiser'in yazmış olduğu kâğıdı, memura gösterdi. Adam:

— Peki, efendim, Komiser Beyefendi'ye çok selam söyleyin. Tamam, dedi.

Polisle geri döndük. Genç polis, gülümseyerek:

— İşin oldu, delikanlı. Komiser Bey'in dediği saatte burada bulun. Bu akşam, Yelkencizade'nin gemisi kalkıyor. Seni bindirip yola çıkaralım, dedi.

Salonda beni merakla bekleyen Mehmet'le buluştum. Dışarıda bir süre gezip dolaştık. Bir Salon Komiseri deyip geçmeyin. Dolmabahçe'nin yapamadığını o yaptı. Demek ki, yaşamda her şeyin bir püf noktası vardı. Bütün iş, onu bulmaktı. Kristof Kolomb'un yumurtasına benzeyen bu işi aylarca savsaklayarak umutsuzluğun gayyasında dolaşıp durmuştum.

Mehmet'le ikindi üstü yine iyi yürekli, iş bilir Komisere gidip göründüğümde hemen polislerden birini çarşıya koşturarak kocaman bir ekmekle yarım kilo zeytin aldırıp elime sıkıştırdı. Elimi sıktı:

— Haydi, yolun açık olsun. İyi insan olarak yetiş. Benim ruhumu şad edersin.

Yine o uzun boylu polis, beni alarak Yelkencizadelerin kocaman gemisine bindirdi. Büronun benim için verdiği bilet gibi geçerli kâğıdı gemi sorumlusuna vererek geri döndü. Güvertede, elimdeki kocaman ekmek-zeytin koltuğumun altındaki şiir defterlerimle, iplere yaslanarak dikilip durdum. Eylül denizi, Boğaz'ın serin rüzgârıyla itilerek yerinden oynatamadığı kocaman gemiye boşuna çarpıp duruyor, yine o rüzgâr geminin iplerinde ıslık çalıyor, benim kumral saçlarımı başımdan alıp götürecekmiş gibi öteye beriye savurup duruyordu. Tek başıma, İstanbul'un çirkefinden kopmuş orada dikilirken içimdeki hıncı bir şiire kustum. On iki dizelik bu şiirin on dizesi bugün aklımda yok. Salt son iki dizesi, zamanın hışmına dayanabilmiş; onlar da işte:

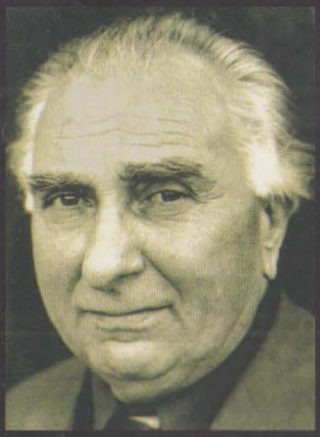
Dün başıma vururken felek tunç yumruğunu
Kovulduğum bu şehre şerefle gireceğim.

Sonra, *Mersiye* adlı şiir defterimin en son boş sayfasına kurşun kalemle şöyle bir not yazdım:

«İstanbul 4 Eylül 1928. Sivas'a sağlam umutlarla gidiyorum. Ancak, bu umutlardan aşırı düş çiçeklerini kazıdım da öyle gidiyorum. Gerçeğin tunç sırtına, tunç bağrına bu renkli porselen gibi nazik düş minyatürlerini çarpa çarpa bütün kırdım, dağıttım. Demir bakışlı gerçeklik kartalını başıma taç yaparak sevimli yuvama koşuyorum.»

İstanbul'un bütün ışıkları Boğaz'ın sularında şehrayin yaparken gemimiz kalktı. Ben, yaşlıca bir kadınla Çarkçıbaşı'nın kamarası önündeki kuytuda yere otururak dertleşmeye başladık. Ambar bit yuvası olduğundan oraya gitmedim. Gemi sallanmaya başlayınca Karadeniz'e çıktığımızı anladım. İstanbul, bütün o güzellikleriyle bir korkunç pislik çukuru gibi gözümde ufaldıkça ufaldı. En sonra yitti gitti. Karadeniz'in güz dalgaları geminin bordasında gürlüyor, içimdeki mutluluğun dalgakıranında şaklıyordu. Oh, o sonsuz karadüş sona ermişti.

SON

HASAN İZZETTİN DİNAMO

AÇLIK

Çocukluğunu İstanbul Darüleytamları'nda yaşamış, ilkokulu burada okumuştu. Şimdi Güzel Sanatlar Akademisi'nde okuyacaktı. Geçmiş günleri ve arkadaşlarını anımsadı. Onlardan birkaçını bularak eski günleri andılar. Yaz günleri hızla geçerken parası da tükenmişti. Bir başka şehirde görevli olan ablasından yardım gelene kadar otelden ayrılacak ve arkadaşlarında barınacaktı. Başka da çaresi yoktu. Ama arkadaşları da kendisi gibi beş parasızdılar. Günlük yaşamaya çalışıyorlardı. Günler geçmiş yardım gelmemişti. Moralini yüksek tutmaya çalışarak bir taraftan da sıkı şiirler yazmaya çalışmaktaydı. Günlerdir boğazından doğru dürüst bir şey geçmemiş sıcak bir yatak yüzü görmemişti. Gecelerini parklarda saklanıp yatarak geçirmeye çalışıyordu. Yürürken açlıktan ayakları yere basmıyor havada yürüyor gibi hissediyordu.

"Yazdıklarımı yayınlatabilirsem belki birkaç kuruş elime geçer. Açlıktan bir iki gün kurtulurdum" diye düşündü. Ayakları, zor da olsa onu **Servet-i Fünun Dergisi**'nin kapısına kadar götürdü. Şimdi kapıda, içeri girip girmemekte ikilem yaşamaktaydı. Çok sevdiği İstanbul'un bu kadar acımasızlığının şaşkınlığı içindeydi.

ISBN:978-9944-61-008-7
9 789944 610087

KİTAP